

ΑΝΑΡΧΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 3, ΦΛΕΒΑΡΗΣ 1985 — ΤΙΜΗ 100 δραχμές

"Σε μια εποχή καθολικής εξαχρείωσης
το να λες την αλήθεια
είναι μια επαναστατική πράξη"
Τζωρτζ Όργουελ

venezi 1984

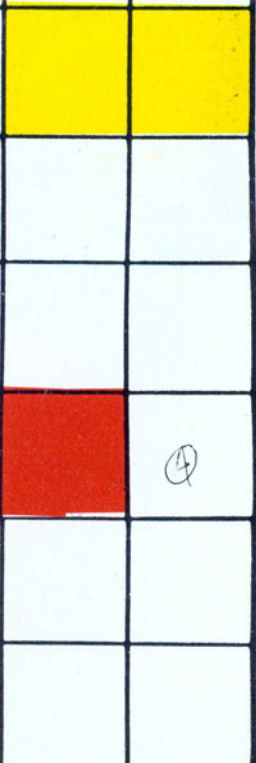
© Piret.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

			ΣΕΛ. 2	ΑΠΕΡΓΙΑ ΣΤΗ ΣΕΡΙΦΟ
	ΣΕΛ. 4	ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΑΤΕΡΓΙΑ		
			ΣΕΛ. 7	ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ
ΣΕΛ. 16	ΥΠΟΘΕΣΗ ΛΕΒΩΝΙΣΥ		ΣΕΛ. 21	ΒΡΕΤΑΝΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΚΡΕΤΥΧΟΙ
	ΣΕΛ. 22	ΑΝΑΡΧΙΑ ΣΤΗ	ΒΕΝΕΤΙΑ	
			ΣΕΛ. 18	Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΡΩΣΟΣ ΔΕΣΜΟΦΥΛΑΚΗΣ
	ΣΕΛ. 43	ΓΚΡΗΝΑΜ ΚΟΜΜΟΝ		
		ΣΕΛ. 45	ΝΕΑ	

ΑΝΑΡΧΟΣ
 Περιοδικό
 Θεωρίας και Πληροφόρησης
 Τεύχος 3, Φλεβάρης 1985
 Εκδόσεις:
 Κολλεκτίβα "Αναρχος"
 Ζ. Πηγής 17, Εξάρχεια
 Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο:
 Σπύρος Κοτρώτσιος
 Γερ. Φωκά 1, Ν. Κόσμος

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
 Βιβλιοπωλείο
 ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ
 Ζ. Πηγής 17
 τηλ. 3639980

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Παρά τούς ευσεβείς πόθους τών άσπονδων φίλων μας που βάλθηκαν νά θεωρήσουν δεδομένη τή διάλυσή μας, κατασκευάζοντας σενάρια περί αλληλοσπαραγμών κι αποσχίσεων, αποκυήματα τής νοσηρής φαντασίας τους που αντικατοπτρίζουν ίσως τήν εικόνα τών δικών τους σχέσεων, ερχόμαστε γιά τρίτη φορά σ' επαφή μαζί σας, αποφασισμένοι νά συνεχίσουμε.

Αιτία τής μακρόχρονης απουσίας μας ήταν η έλλειψη χρόνου από μέρους τών μελών τής κολλεκτίβας, οφειλόμενη στίς πολλαπλές απασχολήσεις μας, κάτι που η απειρία μας σ' ότι αφορά τήν έκδοση τών περιοδικών, δέν μάς επέτρεψε αρχικά νά σταθμίσουμε καί κατά δεύτερο λόγο η ασυνέπεια εξωτερικών συνεργατών που δέν έφεραν σέ εύθετο χρόνο τά κείμενα που είχαν αναλάβει καί που, κατά τή γνώμη μας, αποτελούσαν τόν πυρήνα τού τρίτου τεύχους. Στην αντίθετη περίπτωση, γιά νά τηρήσουμε μιá τυπική συνέπεια, θά μπορούσαμε νά μαζέψουμε άρπα-κόλλα διάφορα κείμενα καί νά εκδώσουμε ένα τεύχος που θά έπρεπε νά βγεί κι όχι που θά θέλαμε — κι όπως θά θέλαμε — νά βγεί. Τό τεύχος αυτό εκδίδεται σέ μιá περίοδο όξυνσης τής κρατικής καταστολής (Επιχείρηση Αρετή, σύλληψη τών 170, δίκες) που φανερώνει τό αδιέξοδο τής εξουσίας μπροστά στην αδυναμία της νά συντρίψει τήν τελευταία εστία αντίστασης που αντιπροσωπεύει ο ελευθεριακός "χώρος" έστω καί με εμβρυακή μορφή καί παρά τίς λαθεμένες, κατά τή γνώμη μας, μέθοδες αντιπαράθεσης που συνήθως χρησιμοποιεί. Ωστόσο, μολονότι απότυχε η απόπειρα διάλυσης τού "χώρου", διαμέσου τής επιχείρησης ναρκωτικά — παρά τίς όποιες αρχικές της επιτυχίες — πιστεύουμε ότι η αυτο-οργάνωση τού χώρου αποτελεί πιá επιτακτική ανάγκη. Πρός αυτή τήν κατεύθυνση θεωρούμε θετική τήν πρόταση τής εφημερίδας "ΑΡΕΝΑ".

Κολλεκτίβα Άναρχος

ΜΙΑ ΑΙΜΑΤΗΡΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΟ 1916 ΣΤΗ ΣΕΡΙΦΟ

Το κείμενο που δημοσιεύεται σε τούτες τις σελίδες είναι αφήγηση του παλαιμάχου Σερφιώτη μεταλλωρύχου Πέτρου Λιβάνιου – καταγραμμένη από το δημοσιογράφο Φοίβο Οικονομίδα – και αναφέρεται στη μεγάλη ένοπλη απεργία που ξέσπασε στα μεταλλεία της Σερίφου τον Αύγουστο του 1916.

Η σημαντικότητα εκείνης της απεργίας έγκειται στο γεγονός ότι, για πρώτη φορά στην ιστορία του ελληνικού εργατικού κινήματος, οι εργάτες μεταλλωρύχοι κατάργησαν τις αρχές και πήραν στα χέρια τους την τοπική διοίκηση, βάζοντας στη θέση της μια δικιά τους επιτροπή. Η επιτροπή αυτή κανόνιζε τις υποθέσεις των κατοίκων και ασκούσε εξουσία. Ήταν ένα είδος πρωτόγονου εργατικού "σοβιέτ", που είχε γεννηθεί αυθόρμητα στο μικρό Κυκλαδονήσι, ένα χρόνο πριν από τη ρωσική Οχτωβριανή επανάσταση.

Βέβαια, η τότε κυβέρνηση δεν ανέχτηκε για πολύ αυτήν την κατάσταση. Θορυβημένη από την "ανταρσία" των μεταλλωρύχων έστειλε στο νησί ένα ισχυρό απόσπασμα χωροφυλακής για να καταπνίξει το κίνημα. Ωστόσο όμως, από την άγρια σύγκρουση που επακολούθησε, κερδισμένοι βγήκαν τελικά, οι εργάτες. Πέτυχαν πολλά σημαντικά οφέληματα – με κορυφαίο την καθιέρωση της οχτάωρης απασχόλησης – αλλά, το τίμημα της επιτυχίας τους, υπήρξε βαρύτατο κι από τις δυο πλευρές. Τέσσερις νεκροί και τριαντατέσσερις τραυματίες από την πλευρά των εργατών και τέσσερις νεκροί χωροφύλακες – ανάμεσά τους κι ο μοίραρχος Χρυσάνθου – και κάπου είκοσι τραυματίες από την κυβερνητική πλευρά.

Η μαρτυρία συνεπώς του Πέτρου Λιβάνιου, που έζησε από κοντά τα γεγονότα – δεκαεξάχρονο τότε παλληκαράκι μέσα στις στοές – έχει την αξία του ντοκουμέντου και προσθέτει μια νέα σελίδα στην ιστορία του ελληνικού εργατικού κινήματος.

Οι προγενέστεροι μεταλλωρύχοι της Σερίφου – όπως ανιστορούσαν οι συνάδελφοι που εβρήκαμε στην εποχή μας – εδούλευαν στα έγκατα της γης σαν σκλάβοι αξιοθρήνητοι.

Εργάζονταν ολόκληρη την ημέρα από τα χαράματα. Και το βράδυ ο καθένας σήκωνε ένα ζεμπίλι μετάλλευμα και το πήγαινε μια ώρα δρόμο – από τις Μαύρες Σπηλιές ως το βορειοδυτικό μέρος του νησιού, τον Αβυσσαλό – για να τους δώσουν μια φέτα ψωμί...

Κατά το 1880, παρουσιάστηκε στο

νησί, σαν νέος επικοινωνιστής των μεταλλείων, ο γερμανός Αιμίλιος Γκρόμαν, που ήταν και διευθυντής στις εκμεταλλεύσεις του Λαυρίου, και άρχισε τα συνηθισμένα του επιχειρηματία: να δουλεύουν ασταμάτητα οι εργάτες, να βγάζουν μπόλικο μεταλλείο, να το στείλουν στο εξωτερικό, να το περάσουν στην υψικάμινο, να το κάνουν σίδερο, να το πουλήσουν σε καλή τιμή κι από τα λεφτά που θα πιάσει να πληρώσει τους εργάτες. Έτσι, ο καημένος ο εργάτης, απελπισμένος από την πολυμελή φαμίλια του, δούλευε τέσσερις και πέντε μήνες για να πάρει κάτι έναντι, να πάει

να πληρώσει το φούρνο για να του δίνει τον επιούσιο να ζήσουν τα μικρά παιδιά που είχε. Κι αν κάποιος τολμούσε να πει κουβέντα, την άλλη μέρα ήταν χωρίς δουλειά. Η ανεργία ήταν μόνιμη στο νησί κι ο εργάτης ζούσε πάντα με το φοβέρισμά της. Όσο για την αστυνομία, ας μη τα χαλαρεύουμε γιατί σκυλοβρωμάνε. Ποτέ δεν είδε τον εργάτη με καλό μάτι. Κι όταν πήγαινες καμιά φορά να παραπονεθείς για κάτι κακό που σου συνέβαινε σου γύριζαν την πλάτη και σ' έδιωχναν, γιατί ο αστυνόμενος είχε "φακελάκι" από τον εργοδότη του.

Μόλις ακόμα δεν είχε ξημερώσει, έπρεπε να είσαι στη θύρα της στοάς. Δεν ήσουν εκεί; Αργούσες δυο λεπτά; Ο επιστάτης σου έλεγε:

—Φύγε κι αύριο να έρθεις νωρίς.

Κι έφευγες ο ταλαίπωρος δυο ώρες δρόμο να πας πίσω στο σπίτι σου και την επομένη να φύγεις δυόμισι ώρες ενωρίς για να φτάσεις έγκαιρα στο εργοτάξιο και να μην πάθεις ό,τι έπαθες την προηγούμενη. Αυτά τα δικαιώματα είχαν τότε οι επιχειρηματίες από το κράτος. Όπως και σήμερα μια τέτοια γραμμή κρατάνε, γι' αυτό και γυρεύουν να καταργήσουν τους εργατικούς νόμους και να εφαρμόζουν τους νόμους της σκλαβιάς...

Κατά το 1912 ήλθαν εις την Σέριφον από το Λαύριο μερικοί εργάτες, καταγόμενοι από τη Μήλο, που είχαν εδώ τους γονείς τους εργαζόμενους στα μεταλλεία. Έπιασαν κι αυτοί δουλειά εδώ. Αλλά από την πρώτην ημέρα διαπίστωσαν πολλές αυθαιρεσίες στη συμπεριφορά του εργοδότη. Το βραδάκι της άλλης ημέρας είπαν στους άλλους συναδέλφους:

—Γιατί, συνάδελφοι, να δουλεύουμε εδώ δώδεκα και δεκατέσσερις ώρες, ενώ ο νόμος είναι να δουλεύουμε οχτώ;..

Όλοι βρήκαν σωστή την παρατήρηση των νιοφερμένων και συμφώνησαν να ζητήσουν την επομένη οχτάωρη εργασία, όπως γινόταν και στο Λαύριο. Πλην όμως, όταν είπαμε στον Γκρόμαν για οκτώωρο, μας ζήτησε καταστατικό δικασμένο από το Πρωτοδικείο. Εμείς δεν είχαμε. Και, για να μας καταποθήσει, σχόλασε μια ομάδα εργατών κι άρχισε για τους άλλους, ιδίως για εκείνους που μιλούσαν, μια ζωή πιο σκληρή και πιο απάνθρωπη. Εμείς βεβαίως, άπειροι από συνδικαλισμό, με αγωνία ρωτούσαμε να μάθουμε τον τρόπο για να οργανωθούμε. Αλλά τίποτα δεν καταφέραμε και τα χρόνια κυλούσαν. Όσοπου — ώ του θαύματος! — το 1916, ένας συμπολίτης μας, ο Κωνσταντίνος Σπέρας, ήλθε εις την Σέριφον, καλώς εξωπλισμένος, ίδρυσε καταστατικόν(1) και δήλωσε στις αρχάς και στην εταιρία ότι ο εργάτης από αύριο θα δουλεύει οκτώωρον εργασία, και όχι δεκατετράωρον, διότι έτσι ορίζει ο νόμος.

Ο εργοδότης βεβαίως δεν το εδέχθη και εμείς κατεβήκαμε σε απεργία. Σε ολίγες ημέρας ήλθε το φορτηγόν για να φορτώσει μεταλλείον για το εξωτερικό. Εμείς αμέσως φρουρήσαμε το μεταλλείο και ζητήσαμε να μας δώσει τριάντα λεπτά κατά

βαγόνι — ενώ μας έδινε μόνο δεκαπέντε λεπτά — και οκτώωρον εργασία.

Ο εργοδότης, αντί να έλθει εις κατανόηση με το σωματείον, ζήτησε την επέμβαση της κυβέρνησης, κι εκείνη του έστειλε ένα μοίραρχο με πολλούς χωροφύλακες να μας διαλύσουν.

Έφτασε λοιπόν ο μοίραρχος, Κυριακή πρωί, στο λιμάνι και βγήκε στην αποβάθρα με γυμνό το σπαθί στον ώμο. Χωρίς να πάρει ανάσα ξεκίνησε τροχάδην για το Μεγάλο Λιβάδι, τρισήμισι ώρες δρόμο, με φόβερους καθ' οδόν ότι θα έδενε τους ξυπόλητους Σερφιώτες και θα τους μάρκαρε. Όταν κόντευε στο χωριό, εβρήκε δυο ζώα φορτωμένα μ' αλεύρι, που πήγαιναν να βγάλουν ψωμί για τους απεργούς. Έξαλλος σκίζει με το σπαθί του τα σακκιά και χύνεται το αλεύρι στο χώμα. Πιο κάτω εβρήκεν ένα γέρο που μόλις είχε φέρει σπίτι του χαμόκλαδα, για να ψήσει το δικό του ψωμί, και του επήρε τα σκιοινιά...

Φθάνοντας στο Μεγάλο Λιβάδι, τράβηξε ολδίσια στα γραφεία της επιχειρήσεως όπου το σκυλολόι του Γκρόμαν τον κατατόπισε σε όλα τα καθέκαστα. Ύστερα επήγε στο σταθμό και κάλεσε τον πρόεδρο του σωματείου με το συμβούλιο, τάχα για να κουβεντιάσουν, μα εκείνος τους δηλώνει ότι είναι κρατούμενοι και τους κλείνει σ' ένα δωμάτιο. Τέτοιος άτιμος ήταν. Κι αφού πρόσταξε έναν ανθυπομοίραρχο να τους φυλάει, κατέβηκε χαρούμενος στην παραλία. Εκεί διέταξε τους χωροφύλακες να γεμίσουν τα όπλα και τους παρέταξε εφ' ενός ζυγού κοντά στην αποβάθρα. Εμείς τότε, που είμασταν μαζεμένοι, πήγαμε πλησίον του. Μας λέει:

—Γιατί ήρθατε κοντά μου;

Του απαντήσαμε:

—'Ηρθαμε για ν' ακούσουμε καλύτερα τι θα μας πεις.

Τότε αγριεμένος μας φώναξε:

—Να φύγετε μακριά κι εγώ θα μιλήσω δυνατά για να ν' ακούσετε.

—Εμείς από εδώ δε φεύγουμε — του λέμε — διότι φρουρούμε την περιουσία μας. Εμείς εξορύξαμε το μεταλλείο εμείς θα το φορτώσουμε.

Μας απάντησε:

—Έχω εντολή να σας πυροβολήσω αν δεν φύγετε...

—Εμείς είμαστε φρουροί της περιουσίας μας — του ξαναλέμε. Είμαστε παιδιά του Βαλκανικού πολέμου και της άμυνας της Θεσσαλονίκης.

Τότε αυτός βγάζει το ρολόι από το τσεπάκι του παντελονιού του και μας λέει.

—Σας αφήνω πέντε λεπτά διορία να πιστοχωρήσετε.

Και βάζοντας το ρολόι στη θέση του, τραβάει εν τω άμα το πιστόλι του και σκοτώνει τον Θεμιστοκλή Κουζούπη, νεόνυμφο!

Αυτό ήταν.

Αστραπιαίως του 'ρχεται η πρώτη ξυλιά και χάνει το πιστόλι του. Έξαλλος από το συμβάν τραβάει το σπαθί του και τρυπάει τον Ανδρέα Γαλανό στο πόδι: Από

κει και πέρα δεν μπόρεσε να κάνει τίποτα, μέχρι που τον άρπαξαν οι γυναίκες και τον πέταξαν εις την θάλασσαν, όπως, εν συνεχεία και τον Τριανταφύλλου, τον αστυνόμο της Χώρας, που εσκοτώθη μέσα στη θάλασσα από τις πέτρες που του 'ριχναν κατακέφαλα οι γυναίκες. Κι ένας άλλος χωροφύλακας, που εσκοτώσε τον Μιχαήλ Ζωίλη, έπαθε τα ίδια και χειρότερα.

Μέσα σ' εκείνη την αναμπουμπούλα σκοτώνονται άλλοι δυο Σερφιώτες, ο Μιχαήλ Μητροφάνης και ο Νικόλαος Πρωτοπαππάς από αδέσποτες ντουφεκιάς που έπεφταν από τα γραφεία της επιχειρήσεως. Γυρίζουν τότε οι εργάτες και ζώνουν τα γραφεία για να καταστρέψουν το μικρόβιον που ήτο φωλιασμένον εκεί μέσα. Βλέποντας τον κίνδυνο για χειρότερα ο παπάς της περιφέρειας Ιωάννης Ρώτας, τρέχει στο σταθμό και φωνάζει στον ανθυπομοίραρχο:

—Βγάλτε τον πρόεδρο του σωματείου και το συμβούλιο, διότι οι απεργοί θ' ανατινάξουν τις αποθήκες και θα καούμε όλοι.

Έτσι, αφέθηκε ελεύθερος ο Κωνσταντίνος Σπέρας με όλο το συμβούλιο και ειρήνευσε η κατάσταση. Ενώ έπρεπε να κáγονταν και τα γραφεία για να καεί και το μικρόβιο. Γιατί ο κάθε επιχειρηματίας που έρχεται, βρίσκει το μικρόβιο εκεί μέσα κι μ' αυτό συμβαδίζει.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ :

1. Στο μοναδικό αντίτυπο του καταστατικού που διασώζεται αναγράφονται, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, οι σοσιαλιστικοί στόχοι της εργατικής τάξης. Στο άρθρο 2 του καταστατικού του 1916, που θα το ζήλευαν και τα σημερινά καταστατικά σωματείων, αναφέρεται: "Σκοποί του σωματείου είναι:

α) Η αδελφική συνένωσις και αλληλεγγύη των εργατικών μεταλλευτών της Σεριφου προς εξύψωσιν της ηθικής, της οικονομικής και της επαγγελματικής καταστάσεώς των...

β) Η επιδίωξις της ελαττώσεως των ωρών εργασίας και της αυξήσεως του ημερομισθίου, της συνάψεως συλλογικών συμβάσεων εργασίας, της ιδρύσεως γραφείου προμηθείας εργασίας δια τα μέλη του δωρεάν και γραφείου παροχής δικηγορικών συμβουλών δωρεάν.

γ) Η αλληλεγγύη με τους οργανωμένους εργάτας όλης της Ελλάδος και όλου του κόσμου δια την άμυνα υπέρ των εργατικών δικαίων και την καταπολέμησιν της εκμεταλλεύσεως από το κεφάλαιον, με τον τελικόν σκοπόν να δημοσιοποιηθούν τα μέσα της παραγωγής, να γίνουν τα εκ της εργασίας αγαθά αποκλειστική απολαυή των παραγωγών των και να παύση η εκμετάλλευσις του ανθρώπου από τον όμιλόν του."

(Δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στο περιοδικό "Κυκλαδικά Θέματα".)

Ένα γεγονός που έγινε πλατιά γνωστό απ' τις εφημερίδες αποτέλεσε την αιτία να θορυβηθούν οι απληροφόρητοι και να παραχτούν σφόδρα οι αγνοούντες την πραγματικότητα των ελληνικών караβιών, τὸ καθεστὼς διαβίωσης καὶ ἀνθρώπινων σχέσεων που επικρατεῖ μέσα σ' αὐτά. Τὸ γεγονός πως ἕνας Ἕλληνας πλοίαρχος σὲ σύμπραξη μ' ἄλλους Ἕλληνες ναυτικούς πέταξαν βορὰ στοὺς καρχαρίες ἔντεκα μαύρους λαθρεπιβάτες που οἱ περισσότεροὶ ἦταν ηλικίας 14-15 ετῶν. Ένα γεγονός σάν αὐτὸ προσβάλλει κατάφωρα τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ καὶ οἱ ἀντιδράσεις εἶναι ἀνάλογες. Ἄν μείνει ὅμως οριοθετημένο στὴν ἀμύθητα τῆς πρωτοτυπίας του, στὸ πρωτάκουστο τῆς ἀκρότητάς του δὲν εἶναι παρά μιὰ πράξη που συγκλονίζει καὶ ἀργότερα σβήνει ἀπὸ τὴ σκέψη καὶ τὴν αἴσθηση που ἔχουν δοκιμαστῆ καὶ δοκιμάζονται κάτω ἀπὸ τὸ συνεχὲς βομβαρδισμὸ ἐντυπωσιακῶν καὶ τραγικῶν γεγονότων τοῦ κόσμου μας. Αὐτὴ τὴν ἀλήθεια τὴν ξέρουν καλὰ τόσο αὐτοὶ που μπορεῖ νὰ θιγούν ἀπὸ τὸ συγκεκριμένο γεγονός ὅσο καὶ κείνοι που ταραζοῦνται ἀπὸ τὸ ξαφνικὸ κέντρισμα καὶ σὲ λίγο ηρεμοῦν καὶ ξεχνοῦν. Περισσότερο ὅμως οἱ πρῶτοι, ἰδιαιτέρως ὅταν τυχαίνει νὰ εἶναι μελετητὲς καὶ χειριστὲς τοῦ κοινωνικοῦ φαινομένου, καὶ γιὰ τοῦτο ἀτάραχοι στὰ μύχια τους μέσα στὸ κέντρο τοῦ κυκλώνα. Μπόρα εἶναι καὶ θὰ περάσει, φτάνει νὰ δοθεῖ προσοχὴ καὶ ἐπαγρύπνηση ὥστε νὰ μὴν υπάρξουν προεκτάσεις, νὰ μὴν προκύψουν σχολαστικὲς ἀναλύσεις, μὴ γίνει καμιὰ ἀνιερὴ ἀπόπειρα νὰ φωτισθοῦν τὰ σκοτάδια. Ὅχι ἀναζητήσεις καὶ ἀποκαλυπτήρια. Νὰ μὴ συνδεθεῖ ἡ πράξη μὲ τὰ αἷτια που τὴ γέννησαν, τὴν ἐκθρέψαν καὶ τὴ γιγάντωσαν τόσο που νὰ ἐκτραγεῖ μὲ τὴν ἀμύθητα τῆς πρόκλησης.

Οἱ κάθε λογῆς λακέδες τῶν εφοπλιστῶν, καθὼς καὶ τὸ ἴδιο τὸ παντοδύναμο συνδικάτο τους που διαθέτει προσβάσεις καὶ ερείσματα σ' ὅλα τὰ κέντρα ἐξουσίας τούτης τῆς χώρας, χύνουν κροκοδείλια δάκρυα καὶ ἐκφράζουν τὴ χριστιανικὴ ἀποδοκιμασία τους. Καὶ εἶναι τόσο καλὰ ἐνορχηστρωμένα ὅλα αὐτὰ που γιὰ τοὺς ἀνυποψίαστους νὰ δίνουν τὴν ἐντύπωση μιᾶς γενικῆς ἀπρόσμενης παραφωνίας μέσα στὴν ἀδιατάραχη ἀρμονία που διακρίνει τὴν ἐμπορικὴ μας ναυτιλία. Ἡ ἀλήθεια ὅμως ἔχει κάποιες ἄλλες διαστάσεις. Καὶ μόνο τὸ ὅτι ὑπῆρξε ὁμοφωνία τοῦ πληρώματος κατὰ τὴν τέλεση τῆς ὁμαδικῆς δολοφονίας ἢ ἔστω συνεργία κατὰ τὴν παράδοση τοῦ ρωμαίου Πιλάτου, εἶναι ἀρκετὸ γιὰ νὰ θέσει ἕνα πελοῦριο πρόβλημα. Γιὰ αὐτοὺς που δὲν γνωρίζουν τίς συνθήκες ζωῆς καὶ ἐργασίας μέσα στὰ ἑλληνικὰ πλοία, τίς ἀνθρώπινες σχέσεις, τὴν ἰσοπεδωτικὴ καθημερινὴ πραγματικότητα που τὰ διέπει, τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι ἕνα ἀκατανόητο φαινόμενο μιᾶς ἀνερμήνευτης πράξης κτηνωδίας. Γιὰ ὅσους ὅμως γνωρίζουν, γιὰ τοὺς ψυχροὺς καὶ ἀδιστακτοὺς ἀρχιτέκτονες αὐτῆς τῆς ποιότητας ζωῆς που ἐπιβάλλουν μέσα στὰ πλωτὰ τῆς κάτερρα, εἶναι μιὰ πιθανότητα ἀποκαλυπτηρίων, μιὰ ἐνδεχόμενη ρωγμὴ στὸ τεῖχος τῆς ἀπόκρυψης που ἔχουν οἰκοδομήσει γύρω ἀπὸ τὴ ναυτιλία, μιὰ ἀναπάντερη διαφυγὴ μυστικοῦ, ἕνα ἐνοχλητικὸ κακοφόρημα κάποιου σάπιου μέλους τῆς γαγγραι-

ΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΑΤΕΡΓΑ

νιασμένης σκυλοζωῆς τῆς λαμαρίνας. Καὶ σπεύδουν νὰ τὸ ἐκτονώσουν ὑποσχόμενοι "παραδειγματικὴ τιμωρία τῶν ἐνόχων" καὶ ἄλλα ἐξίσου ἠχηρά.

Γιὰ μᾶς που ζοῦμε στὰ ἑλληνικὰ πλοία πάνω ἀπὸ δυὸ δεκαετίες, οἱ προσπάθειες αὐτὲς, ἡ σπουδὴ τους νὰ καταδικάσουν, θὰ ἦταν ἀπλὰ κωμικὴ ὑποκρισία ἂν δὲν φορτιζόταν ἀπὸ τὴν τραγωδία καὶ τὸ ἀθῶο αἷμα. Ἐμεῖς γνωρίζουμε στὸ πετσί μας, στὴν ἱστορία τῆς ζωῆς μας, τὰ ἀπόκρυφα τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας, τὸ δουλοκτητικὸ τῆς αἰσχος, τὰ προξενεῖα καὶ λιμεναρχεῖα τῆς, τὴν ἐπιθεώρηση ἐμπορικῶν πλοίων, τὸν ὑπόκοσμο τῶν στρατολόγων τῆς στήν Ἀκτὴ Μισούλη, τοὺς ἠμῶδες καὶ ὑπολοὺς ἀρχι-

μηχανικοὺς καὶ ἀρχικαπετάνιους στὰ γραφεῖα πληρωμάτων, τοὺς χαφιέδες, ὅλο τὸ ἀγκαθερὸ δίχτυ που ὑπερετεῖ τοὺς εφοπλιστὲς, τὰ μεγάλα ἀφεντικά αὐτῆς τῆς γῆς. Ἀκόμα γνωρίζουμε τὸν Νο 1 λακὲ τους μέσα σὲ κάθε πλοῖο, τὸν φορτωμένο ἐξουσίες γκαουλάιτερ, τὸν σάπιο ὑπελειμισμὸ του, τὴν ἀσυδοσία του που κατοχυρώνεται ἀπὸ τὸ ἀγκαθερὸ αὐτὸ δίχτυ. Ἀκόμα γνωρίζουμε τὸν κυνηγημένο καὶ μαστιγώνεμο ραγιά καὶ εἰλωτα τῆς λαμαρίνας, που τὸν ἐξουθενώνει καὶ τὸν διαφθεῖρει ὁ ἰσόβιος φόβος, ἡ καθημερινὴ ἀπειλή. Τὸν γνωρίζουμε καὶ ξέρουμε πως ἀπὸ τὴ στιγμή που πατάει τὸ πόδι του στὰ πλωτὰ φέουδα τῆς εφοπλιστικῆς ἀθλιότητος δυὸ

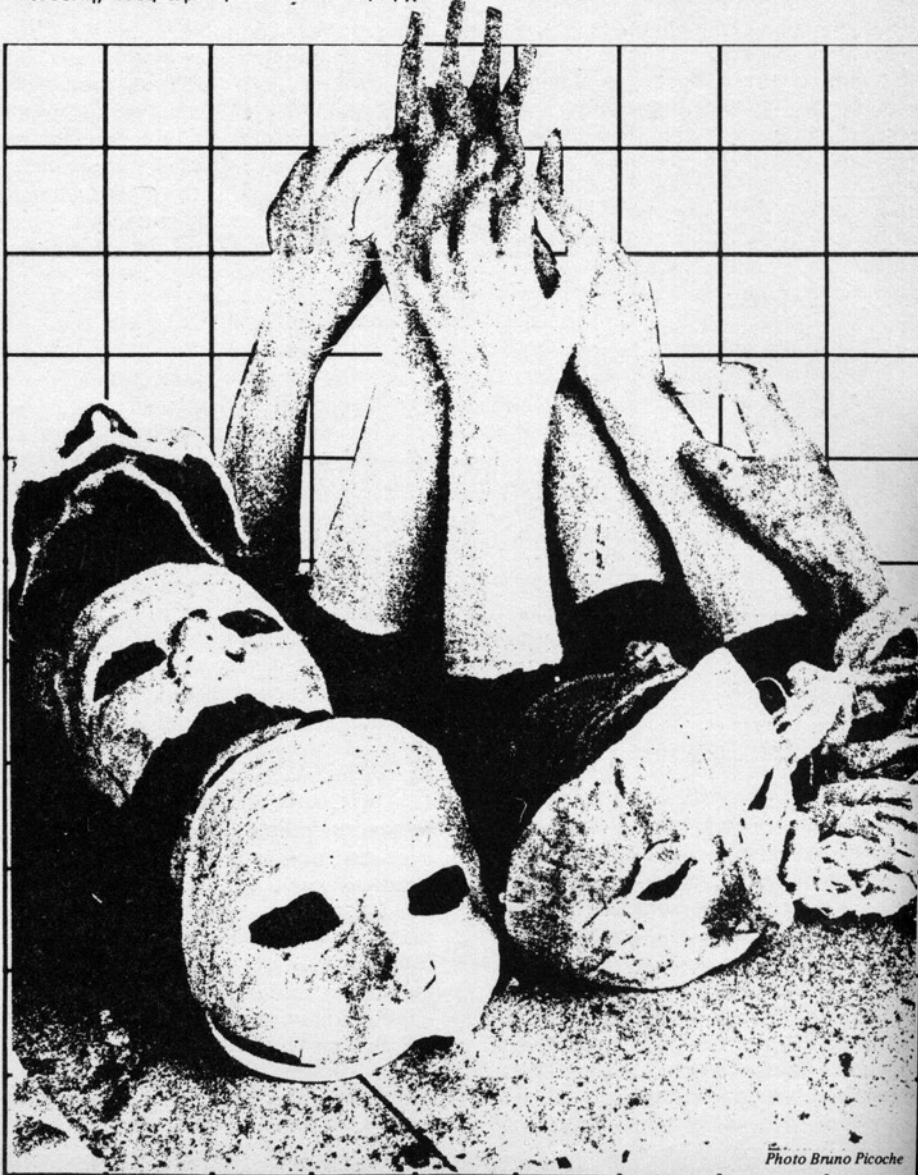
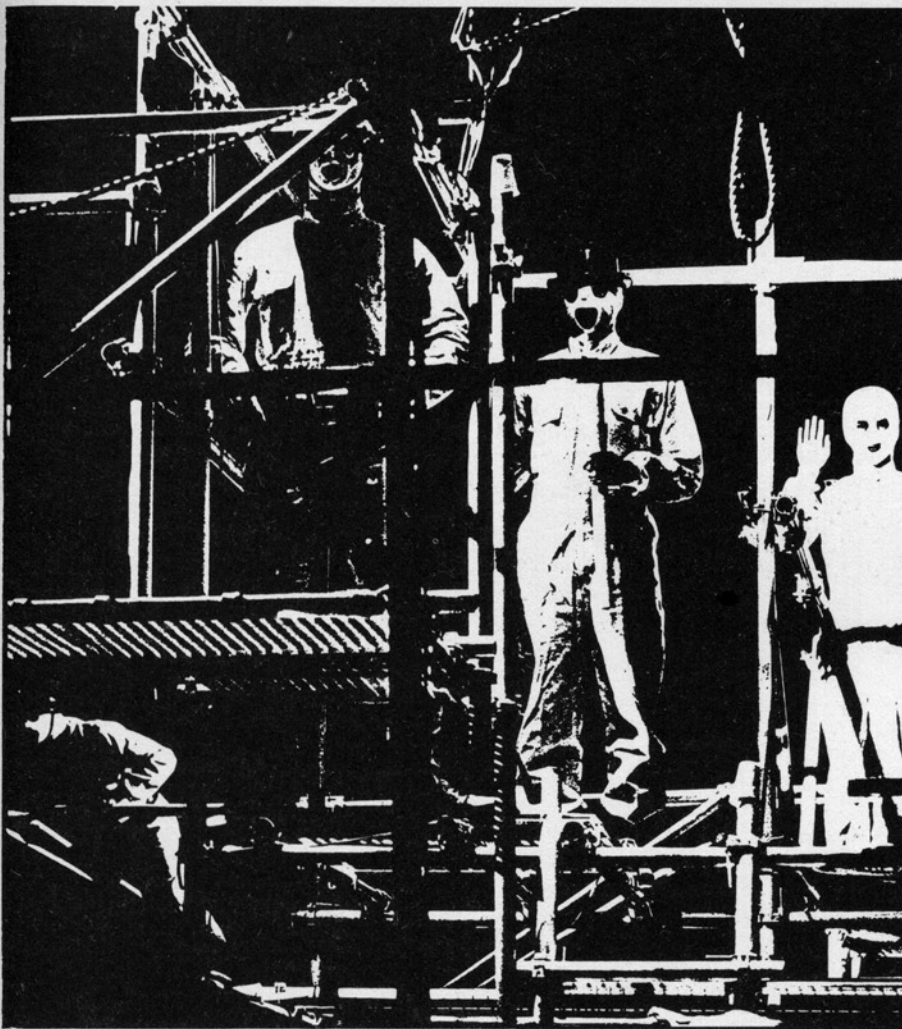

Photo Bruno Picoche

δρόμοι ανοίγονται μπροστά του. Νά ενδώσει μέχρι τήν άφομοίωση με τούς κανόνες, τήν ατμόσφαιρα τής χαμοζωής που επικρατεί ή νά εγκαταλείψει τό πλοίο. Πολλές εκατοντάδες χιλιάδες πέρασαν τά τελευταία χρόνια από τή λαμαρίνα, απέσπασαν όπως όπως μιά συρματιά γιά τόν αγώνα τής ζωής κι έφυγαν αλαφιασμένοι και μήν αντέχοντας άλλο. Κι άς μήν μάς πούν οι κατάπτυστοι ευνούχοι πως τούς έδωξε η Ξενιτιά, τό μπότζι στό πέλαγος, ο ουρανός και η θάλασσα. Αυτό τόν συρφετό τών περιστασιακών τόν μεταχειρίζεται πίο μαλακά τό εφοπλιστικό σχέδιο σέ σχέση με τούς επαγγελματίες. Γρήγορες προαγωγές και μισθό που οι επαγγελματίες έφτασαν ύστερα από δεκαετίες. Αλλά αυτό τό υλικό που κατά κανόνα προέρχεται από τήν ενδοχώρα τής Ελλάδας και δέν έχει σχέση με τή θάλασσα, είναι τό πίο κατάλληλο γιά τή συντήρηση κι αναπαραγωγή τού φαύλου καθεστώτος. Γιατί νιώθει χαρισματική τή θέση και τό μισθό του, ταυτόχρονα και αμφισβητούμενα όποτε γιά νάχει κάποια αίσθηση κατοχύρωσης αποδέχεται τό ρόλο που τού ζητάει ο Νο 1 λακές μέσα στό πλοίο. Δέν έχει επαγγελματική συνείδηση και δέν μπορεί νά νιώσει τό πρόβλημα ζωής και εργασίας που μπορεί νά θέσει ένας επαγγελματίας. Αντικειμενικά αποτελούν τό επιθυμητό από πλευράς εφοπλιστών διαλυτικό στοιχείο γιά όποια συσπείρωση τών πληρω-

μάτων. Ακόμα σάν προερχόμενοι από περιοχές που λυμαινόταν μιά ζωή ο χωροφύλακας, ο παπάς, ο κομματάρχης, και τ' άλλα δεινά τής ελληνικής επαρχίας, έχει οπωσδήποτε σμενότερο πνευματικό ορίζοντα. Κι όμως έφυγαν κι αυτοί όπως οι Χιώτες κι Ανδριώτες που αποτελούσαν άλλοτε τήν πλειοψηφία τών πληρωμάτων. Ανακάλυψαν έναν μεσαιωνικό κόσμο φόβου κι αγριότητας, πσιώπλου χτυπήματος, μιά πραγματικότητα που τήν καταρακώνει η εξουσία τού λύκου, ο παραλογοισμός, ο δόλος, η ανθρώπινη καταίσιχνη. Ο κόσμος αυτό που πρέπει νάναί έτσι, γιατί έτσι μπορεί νά γίνεται ευκολοκοιμαντάριστος από τά μεγαλόσχημα αφεντικά, αποτελεί τόν πίο καιριο παράγοντα ανταγωνιστικότητας τού ελληνικού πλοίου. Αλίμονο άν αναδυθεί τό ανθρώπινο πρόσωπο μέσα στό πλοίο. Η γνώμη, η αξιοπρέπεια, η στοιχειώδης λογική ανθρώπινη σχέση. Τότε τό οικοδόμημα τής έσχατης ανθρώπινης υποδούλωσης γκρεμίζεται. Τότε η διαταγή τού εφοπλιστικού γραφείου θά χάσει τήν απόλυτα ισοπεδωτική της ισχύ, θά σκοντάψει ίσως σέ κάποιο αντίλογο, κάποιο ανθρώπινο στοιχείο που θά προβάλλει τήν άποψη του, κάποια εναντίωση, έστω κάποια επιφύλαξη. Τότε η έλλειψη ανταλλαχικών, η υπερφόρτωση τού πλοίου, η επικίνδυνη ρωγμή, οι ρηγμαγμένες δεξαμενές νερού, τό λαθρεμπόριο, τό φαγητό μόνο γιά ζώα, ο δίχως

όρια μόχθος, οι διάφορες απάτες, παρανομίες και κομπίνες, θάχαν κάποιο όριο και πέρα από αυτό θά σκόνταφταν στήν ανθρώπινη παρουσία μέσα στό πλοίο. Μά έτσι η ανταγωνιστικότητα τού πλοίου, τό κυνήγι τού κέρδους, η ελευθερία τού σατράπη θά έχαναν τό καθγιασμένο τους απειρίστο. Ανάγκη λοιπόν μεγάλη νά βησται αυτή η παρουσία. Νά υπάρχουν μόνο εκτελεστικά κτήνη, ανδράποδα που νά υποκλίνονται σέ όποια εντολή, τίποτα άλλο. Που νά ανέχονται όποια ασχήμια, νά τά ανέχονται όλα, και νά εξαγοράζονται άν παραστεί ανάγκη με μιά εύνοια ή με λίγες δεκάρες. Η μεθοδολογία επάνδρωσης τών ελληνικών πλοίων ακολούθησε με τρομερή συνέπεια αυτή τήν επιδίωξη. Και είχε και έχει τή δυνατότητα νά λειτουργεί απρόσκοπτα διότι ο κάθε ναυτικός προκειμένου νά βρει δουλειά απευθύνεται στό εφοπλιστικό γραφείο, πρός δόξα τών σωματείων που πάνω σ' αυτό τό πρόβλημα μένουν από παράδοση τυφλά και άφωνα. Τα γραφεία τού Πειραιά προσλαμβάνουν ανειδίκευτους σέ οργανικές θέσεις, συνταξιούχους, μικρά παιδιά που τά θαμπώνει η θέση τού μάγειρα ή τού ηλεκτρολόγου όταν η υπηρεσία τους στή θάλασσα είναι μόλις λίγοι μήνες. Από δώ ξεκινάει η μυθολογία τών υψηλών μισθών. Προβιβάζουν δοκιμασμένους γλύφτες τού καπετάνιου σέ στελέχη, προσφέρουν κατά προτίμηση δουλειά στούς επισημασμένους χαμοσουρνάμενους ραγιάδες και ταλαιπωρούν με μύρια τεχνάσματα αναμονής, προσβολής, πανουργίας ή αποκλείουν όσους δέν ευθυγραμμίζονται με τό καθεστώς τής δουλοφροσύνης. Αυτή η επιλογή που συνεχίζεται από υπεريدικευμένους λακές τών γραφείων πληρωμάτων έχει φέρει τό επιδικώμενο αποτέλεσμα με αποφασιστική προσέγγιση επιτυχίας. Η μεγάλη όμως επιτυχία τών εφοπλιστών είναι τό τείχος τής αιωπής που κατάφεραν νά οικοδομήσουν γύρω από τό έργο και τή δράση τους. Η ελληνική κοινωνία παρ' ότι έστειλε μέσα στό καράβια πολλές εκατοντάδες χιλιάδες περιστασιακούς είλωτες, παρ' ότι συνέχεια έχει εκατό χιλιάδες ανυπεράσπιστους σκλάβους σ' αυτά, αγνοεί τό τί γίνεται εκεί κάτω στήν Ακτή Μισούλη, στό ευρύχωρα γραφεία τών εταιριών, μέσα στό καράβια. Είναι ένας άθλος. Συνεργόι σ' αυτόν τόν άθλο σχεδόν ό,τι αποτελεί οργανωμένη εξουσία στήν Ελλάδα. Στήν περίπτωση αυτή η ομοφωνία και ομοψυχία, προσωπικά νομιζω πως είναι ίσως μιά από τίς πίο τραγικές πτυχές στήν νεώτερη ελληνική ιστορία και ταυτόχρονα ο μίτος τής Αριάδνης γιά όποιον θά θελήσει νά βρει τόν ανθρωποφάγο και παντοδύναμο Μινώταυρο που διαφεντεύει αυτή τή γή. Οι πραγματικοί μοχλοί εκεί βρίσκονται. Άς μήν τούς αναζητήσει κανείς αλλού.

Άς μήν μάς ξαφνιάζουν λοιπόν γεγονότα σάν τήν πράξη τού Πλυτζανόπουλου και τών χαμοσουρνάμενων ραγιάδων του. Τό φαινόμενο είναι μοναδικό μόνο από τήν άποψη πως έφτασε στή δημοσιότητα. Και αυτό από μιά σύμπτωση. Ο φόνος, η άπειρα φόνου, ο Ξυλοδαρμός, οι κάθε λογής ψυχολογικές πιέσεις, ο εξαναγκασμός σέ αίτηση απόλυσης τού ναυτικού, η απει-

λή, η βλαστήμια, η κατάφωρη εκμετάλλευση, είναι τα στοιχεία που απαρτίζουν το τόσο περίτεχνα υφασμένο φωτισμένο μοναδικότητας κι εξουσίας του Νο 1 Λακέ των εφοπλιστών μέσα σε κάθε καράβι. Κι άς μήν επιδείξουν οι δόλιοι σκηνοθέτες και οικοδόμοι αυτού του αίσχους τούς υπάρχοντες γραπτούς νόμους. Τήν πραγματική ιεραρχία του πλοίου τή συγκροτεί ο καπετάνιος πάντα, κι είναι ασίγηστη η διαμάχη μεταξύ αυτού και των μηχανικών πάνω σ' αυτό το ζήτημα. Αυτός χρίζει συνήθως τόν μάγειρα ή τόν λοστρόμο βοηθούς του σε κάθε είδος βρωμιάς. Συχνά δέ έναν λιπαντή ή έναν ναύτη. Αυτός και η κατάπτυστη αυλή του συγκροτημένη από ό,τι τόν πιάσκει υπάρχει σ' ένα πλοίο από πλευράς πληρώματος, προσπαθούν νά επιβάλλουν τή μονοκρατορία του. Αυτός και η αυλή του είναι η εξουσία που λυμάνεται τά πλοία, σεληνιασμένη από φαύλο ωφελισμό και μανία στό νά φανεί υποπόδιο των αφεντικών τού Λονδίνου, τού Πειραιά ή τής Νέας Υόρκης. Καί εισπράττουν αργύρια και εύνοια. Αυτή η πραγματικότητα όσο κι αν είναι εφτασφράγιστο μυστικό γιά τήν ευρύτερη ελληνική κοινωνία, τόν γνωρίζουν όλες οι υπηρεσίες γύρω από τήν εμπορική ναυτιλία. Καί πάνω από όλους τόν γνωρίζει ο εκάστοτε υπουργός τής εμπορικής ναυτιλίας. Γιά τούτο οι κραυγές τού Κατσιφάρα που στιγμάτισαν τήν κτηνώδη πράξη όσο και ο ύμνος του γιά τίσ ανθρωπινές παραδόσεις τής ναυτιλίας μας είναι τόν ξεχειλισμένο τής υποκρισίας, ένας αποτροπισιαστικός κυνισμός. Μέσα στό νοσογόνο έλος ένα ακόμα κρούσμα ελνοσσίας έστω και πολλαπλά θανατηφόρο δέν μπορεί νά μάς πείσει κανείς πως είναι αναπάντεχο. Έτσι θέλουν τά πλοία οι εφοπλιστές έτσι τά έφτιαξαν και τά διατηρούν. Μέσα σε τήν ασκήμια είναι λογικό νά διερωτηθεί κανείς αν υπάρχει κάποια αντίσταση, κάποιες εκρήξεις αγανάκτησης, συμπασιμένης ανθρωπίνης ευαισθησίας. Οι λακέδες των εφοπλιστών στόν ιδιωτικό και κρατικό μηχανισμό επαγρυπνούν. Επισημαίνουν και καυτηριάζουν έτσι που νά εξουδετερώνουν τόν φαινόμενο. Άλλωστε οι περιπτώσεις αντίστασης μέσα σ' ένα τόσο κακοφορμισμένο πλαίσιο ανθρωπίνου υποβιβασμού όπου κυριαρχεί η άθλια επιβίωση, ο πανικόβλητος ατομισμός εκφυλίζεται κατά τόν χαώδες.

Γίνεται αυτό που λέει ο ποιητής "Στή στρώγγα λυσομόνημα και φαγωμός λύκων, σκυλιών, προβάτων και τσοπάνηδων".

Άς μήν ξαφνιαζόμαστε λοιπόν. Άν η πελώρια πληγή κακοφόρμησε σε μία στιγμή δέν μπορεί νά θεωρηθεί επιρικής αιτία γιά τούς μικροαστικούς υστερισμούς των εφημερίδων. Πληγή ανοιχτή είναι η ναυτιλία καλυμμένη μόνο και μόνο γιά νά μή φαίνεται, χωρίς καμιά μά καμιά ενέργεια εντοπισμού της. Καί ούτε λόγος βέβαια γιά έργο θεραπείας, ιδιαίτερα μάλιστα από τόν "σοσιαλιστικό" ΠΑΣΟΚ που πολλαπλασίασε τήν ασυδοσία των εφοπλιστών επί τόν απεριόριστο. Ποιός τολμά νά διαβεί τά σύνορα τού φέουδου τής θάλασσας; Άν γίνονταν κάτι τέτοιο ένα από τά πολλά καινοφανή θά ήταν μία λίστα εφοπλιστών που σ' αυ-

τή θά φιγουράριζαν ονόματα πρωταγωνιστών τής πολιτικής ζωής και που στό καράβια τους επιβάλλεται τόν ίδιο κτηνώδες καθεστώς.

Οι δημοσιογράφοι με τίς ριψοκίνδυνες επιδόσεις αποφεύγουν συστηματικά τόν ναρκωπέδιο. Ποιός πήρε ποτέ συνέντευξη από τόν θλιβερά τσούρμα; Ποιός θέλησε νά ριξει λίγο φώς σ' αυτή τήν ζέουσα πτυχή τού δουλοπάζαρου και τής ωμότητας; Περίεργο δέν είναι που οι κυνηγοί συνταραχτικών ειδήσεων συμφωνούν όλα νά μή ζυγώνουν τόν χείλος ενός κρατήρα που μέσα του αλέθονται άνθρωποι, τά πιό στοιχειώδη δικαιώματα τού ανθρώπου;

Στό συγκεκριμένο γεγονός τόν φαύλο καθεστώς των πλοίων λειτούργησε με αναπόφευκτη συνέπεια. Η απεριόριστη εξουσία τού Νο 1 λακέ στην καθημερινή πράξη τής καραβισίας ζωής. Η εξουσία αυτή που είναι δήθεν οριοθετημένη από κάποιους νόμους μά που κι αυτοί είναι αρκετοί γιά νά τόν υποβάλλουν τή γνωστή πεποιθηση τού βλαχολοχία (θέλω τούς σφάζω, θέλω τούς σκοτώνω).

Οι τρομαγμένοι κι ύπουλοι ραγιάδες τής θάλασσας που γιά νά επιβιώσουν μέσα στις λαμαρίνες γίνονται γλύφτες και τσογλάνια τού Νο 1 λακέ, όπως κι αυτοί είναι γλοιώδης και πειθήνιος σε βαθμό χυδαϊότητας και κακουργήματος απέναντι στό μέγιστο αφεντικό. Ενεργησαν σάν νεύροσπαστα κάτω από τόν βρυχηθμό μιάς εντολής. Έτσι έχουν καμινευτεί νά ενεργούν και στό πολύπαθο τομάρι τους έχει αποτυπωθεί πως ο καπετάνιος έχει πάντα δικίο, ξέρει τί κάνει. Αυτό διαχύνεται σάν νόμος από όλους τούς πόρους τού ελληνικού κράτους. Σάν γραπτός νόμος ή σιωπηρή αποδοχή. Όλα προγκούν πρós αυτή τήν αυταπόδειχτη αλήθεια, αυτόν τόν δρακόντειο νόμο που είναι ψυχή και πεμπουσία τής Ακτής Μισούλη, απόκρυφο επαγγέλιο τού υπουργείου ναυτιλίας, των λιμεναρχείων, προξενείων, όλου τού πλαισίου που έχει συγκροτηθεί κατάλληλα ώστε νά λειτουργούν στό οικονομικό κέντρο τού ελληνικού κράτους ο μεσαιωνικός δεσποτισμός, η έρπουσα μοιρολατρεία, η ωμή πειρατεία, ο πιό σκοτεινός χειρισμός τού ανθρώπου γιά τήν όσο τόν δυνάστη ψηλότερη απόδραση κέρδους. Η ευθύνη της είναι η ευθύνη τού μαχαριού που σκοτώνει όταν τόν χέρι που τόν κρατεί βγαίνει ανεύθυνο και ταυτόχρονα ταιριάζει στιγματίζοντας τήν ανίερη πράξη.

Και αυτός που έδωσε τήν εντολή, αυτός που έχει τόν ιερό καταξωμένο δικαίωμα νά δίνει εντολές χειριζόμενος τούς συνανθρώπους του σάν άβουλα κτήνη κάτω από ένα γενικά παραδεχτό, κατοχυρωμένο και πολυύμνηστο μαστίγιο, αυτός τώρα είναι δικαιολογημένος νά ξαφνιαζεται. Είναι ο μόνος δικαιολογημένος. Μιά ζωή δρούσε σάν συγγόνος σατράπης, σάν ανεξέλεχτος δικτάτορας, ποδοπατώντας και ασχημονώντας και τρυγούσε γιά τούτο τήν εύνοια των αφεντικών και τά υλικά οφέλη αυτής τής εύνοιας που χιλιάδες όμοιοι του ξεπουλούν τόν εαυτό τους και τούς άλλους γιά νά αποκτήσουν. Καί στην καθιερωμένη αυτή ροή, στή ρουτίνα, ξάφνου γίνεται θόρυβος και πέφτει βροχή υστερικών κραυγών.

Μιά ολόκληρη ζωή και μέχρι χτές τόν καθεστώς των "κοινωνικών φρονημάτων" τού έδινε τήν ευχέρεια νά εξοστρακίζει κάθε απειθώμενο κατά τόν κέφι του, νά τόν χειρίζεται όπως η γάτα τόν πιασμένο ποντίκι. Τώρα τί φωνάζουν; Τί τόν εξαιρετικό έγινε; Μήπως είναι η πρώτη φορά; Μόνον ο αριθμός έτυχε νάνα λίγο φουσκωμένος. Η εξουσία διαφθείρει, είναι διαφθορά η ίδια. Μόνος περιορισμός τής τάσης της νά πολλαπλασιάζει τόν εαυτό της είναι η αντίσταση των εξουσιαζόμενων. Άν με τόν τέχνασμα, τήν απειλή και τόν φόβο, ή τήν υποβλητική όσο και βαρύδουπη απολογητική τού κρατικού μηχανισμού λυγίσει η φυσική αντίσταση των εξουσιαζόμενων, τότε η εξουσία, δηλαδή η διαφθορά, δίχως φραγμούς πλέον, κατακλύζει και σπάζει τά πάντα. Στά ελληνικά πλοία η αντίσταση των εξουσιαζόμενων έχει καμφθεί. Είναι ένας άθλος τού εφοπλιστικού κεφάλαιου, είναι τόν αποτέλεσμα τής δεξιότεχνης εφαρμογής μιάς μεθοδολογίας που αποβλέπει στόν εξανδραποδισμό τού ανθρώπου. Οι αγγλοθρεμμένοι και ειδικευμένοι λακέδες που κατευθύνουν τόν έργο αυτό, μπορούν νά μετουν ικανοποιημένα αφού πέτυχαν τόν επιδιωκόμενο. Μέχρι στιγμής όμως. Προπαντός μέχρι στιγμής.

Τόν πλοίο θά αντιμετώπιζε πρόβλημα αν κρατούσε τούς λαθρεπιβάτες μέχρι τόν Καράτι. Συνήθως αυτοί οι απόκληροι δέν κρατούν διαβατήριο ή ταυτότητα και δέν τούς δέχεται κανένα λιμάνι. Συχνόν τόν φαινόμενο νά γυρίζουν από καράβι σε καράβι και νά αποτελούν τά φτηνά φαντάσματα τής λαμαρίνας. Θά υπήρχε ακόμα και οικονομική επιβάρυνση γιά τόν πλοίο. Ο πλοίαρχος και σ' αυτή τήν περίπτωση, και κάτω από τήν πίεση τού μεγάλου αριθμού των λαθρεπιβατών, ενήργησε με τόν σκεπτικό και τόν γνώμονα που έχει υιοθετηθεί άπειρες φορές. Ούτε γάτα ούτε ζημιά. Τόν καθεστώς που επικρατεί μέσα στό πλοίο παρέχει εγγυήσεις μυστικότητας. Δέν είναι δά και η πρώτη φορά που τσαλαπατιέται κάθε υψηλή έννοια από αυτές που κανονάρχουν οι βαρυστημένοι δάσκαλοι σε νυσταλέους μαθητές. Που η ωμότητα συναγωνίζεται τήν κτηνωδία γιά νά ληπαίνεται ο άξονας τής προπέλας και νά διασφαλίζεται τόν κούρσος των αμπαριών. Λιμεναρχεία, προξενεία δικά μας. Δέν έχουν ούτε μάτια ούτε αυτιά. Ο Νόμος απαγόρευει καταγγελία σε άλλοδαπες αρχές. Τόν πλώριο λευκό κελί που αντρώνει τίς θάλασσες απαραβίαστο. Ποιός χαζός θά θελήσει νά βγάλει τόν φίδι απ' τήν τρύπα, όταν είναι πασίγνωστο πως όσοι έκαναν τέτοια απόπειρα έσπασαν τά μούτρα τους; Καμιά διαφυγή τού μυστικού γιά μήνες. Τόν πλοίο ήρθε στόν Πειραιά κάποτε. Θά μπορούσε νά μήν έρθει όμως γιά χρόνια όπως συμβαίνει με τά περισσότερα. Κάποιος συνεργός των φόνων καταγγέλλει τόν γεγονός. Τί συνέβει και μπλοκαρίστηκε η αβίαστη λειτουργία τού καθεστώτος τής ασιπής, ο νόμος τής φρικαλέας αποδοχής των πάντων; Ίσως η λαϊκή δοξασία "τίποτα κρυφό κάτω απ' τόν ήλιο" είχε ανάγκη από μία επιβεβαίωση γιά νά μήν λησμονηθεί τελείως.

Ένας ναυτικός

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ;

John Clark

Μεγάλο μέρος από την πρόσφατη φιλοσοφική συζήτηση για τον αναρχισμό είναι τρομερά σκοτεινό κι ακατανόητο, επειδή οι πολιτικοί θεωρητικοί δεν καταφέρνουν να βρουν ορισμούς κατάλληλους για τους όρους "αναρχία", "αναρχικός" κι "αναρχισμός". Θεωρώ ότι αυτό οφείλεται κύρια στην ανεπαρκή προσοχή με την οποία εξετάζονται αξιολογικά προβλήματα, όπως, λογουχάρη, η φύση της κλασικής θεωρίας του αναρχισμού, η ιστορία του αναρχικού κινήματος κι οι πολυάριθμες απόπειρες να δοκιμαστεί εμπειρικά η αναρχική θεωρία και πράξη στη σύγχρονη πραγματικότητα. Στις σελίδες που ακολουθούν θα προσπαθήσουμε να διατυπώσουμε έναν ορισμό που λαμβάνει υπόψη του όλες τις όψεις του αναρχισμού: τη θεωρία και την πρακτική, τις ιστορικές μορφές και τις σημερινές του εκδηλώσεις. Θα υποβάλω επίσης σε κριτική ανάλυση τις αντιλήψεις εκείνες για τον αναρχισμό που παραγνωρίζουν έστω και μία μόνο από τις όψεις που παρατέθηκαν ή που δίνουν στον αναρχισμό μία παραμορφωμένη εικόνα.

1. Το πρόβλημα της υπεραπλούστευσης.

Σύμφωνα με τον Τζώρτζ Γούντκοκ, έναν απ' τους πιο οξυδερκείς ιστορικούς του αναρχισμού, "τό πρώτο πράγμα που πρέπει ν' αποφεύγουμε" όταν συζητάμε αυτό το θέμα είναι η απλοποίηση(1). Δυστυχώς, οι περισσότεροι ερμηνευτές αυτού του θέματος, απέχοντας πολύ απ' το ν' αποφεύγουν την υπεραπλούστευση, φαίνονται να ενδιαφέρονται ελάχιστα για την ανάλυση των πολύπλοκων, ιστορικά τοποθετημένων φαινομένων στα οποία αναφέρεται. Έτσι συμβαίνει συχνά οι ακαδημαϊκοί "μελετητές" να βασίζονται αποκλειστικά

στην ετυμολογία του όρου, μη συγκεντρώνοντας περισσότερα στοιχεία για τη φύση του αναρχικού κι απ' αυτή φθάνουν στο αποκορύφωμα της αφαίρεσης, δίχως να δίνουν προσοχή ούτε στην κοινωνική ιστορία ούτε στην ιστορία των ιδεών. Αφού αναρχία σημαίνει "δίχως κυβέρνηση", αναρχικός, λένε, είναι όποιος υποστηρίζει μία κοινωνία όπου η κυβέρνηση έχει καταργηθεί κι ο αναρχισμός είναι η θεωρία που προσβέβει ότι μία τέτοια κοινωνία είναι αναγκαία. Σχεδόν πάντα, το συμπέρασμα που βγαίνει απ' αυτή την επιφανειακή ανάλυση είναι ότι ένας τέτοιος στόχος ξεπερνάει προφανώς τις δικές μας δυνατότητες κι ότι ο αναρχισμός θα πρέπει επομένως ν' απορ-

ριφθεί σαν απλοϊκός ουτοπισμός. Αυτό όμως δεν είναι σωστό. Όπως ελπίζω να δείξω, μία τέτοια προσέγγιση αδικεί φοβερά τον αναρχισμό όπως, στην πραγματικότητα, το κάνει κι οποιοσδήποτε άλλος ορισμός που επιχειρεί να καθορίσει τον όρο με μία μόνο απλή ιδέα. Θα ήθελα να συζητήσω παραπέρα τέτοιους απλούς ορισμούς, προτού επισημάνω πρόσθετες δυσκολίες στην ανάλυση του αναρχισμού.

Η προϋπόθεση που βρίσκεται πίσω απ' το είδος ορισμού που κριτικάρω, είναι ότι ο αναρχισμός μπορεί να προσδιοριστεί διαμέσου ενός βασικού χαρακτηριστικού που τον διακρίνει απ' όλες τις άλλες κοινωνικές και πολιτικές θέσεις. Οι περισσότεροι ορισμοί αυτού του τύπου χαρακτηρίζουν τον αναρχισμό στη βάση κάποιας αρχής ή κάποιου θεσμού στον οποίο αντιτίθεται. Έτσι ένας τέτοιος ορισμός θεωρεί τον αναρχισμό σαν ένα κίνημα που καθορίζεται απ' την απόλυτη άρνηση της κυβέρνησης. Πραγματικά, θα μπορούσαν να επισημανθούν πολλά στοιχεία απ' την αναρχική παράδοση που στηρίζουν αυτή την άποψη. Έτσι στο άρθρο του για τον αναρχισμό, που γράφτηκε για την Εγκυκλοπαίδεια Μπριτάνικα, ο Κροπότκιν τον ορίζει σαν "μία αρχή ή θεωρία της ζωής και της συμπεριφοράς όπου η κοινωνία νοείται δίχως κυβέρνηση..."(2). Η Έμμα Γκόλντμαν, στο δοκίμιο της "Ο Αναρχισμός", τον ορίζει σαν "μία θεωρία σύμφωνα με την οποία

όλες οι μορφές κυβέρνησης στηρίζονται στη βία και γι' αυτό είναι λαθεμένες και βλαβερές καθώς επίσης κι άχρηστες" (3). Ένας πολύ γνωστός σύγχρονος αναρχικός ο Κόλιν Γουόρντ (εκδότης της πρώτης σειράς του περιοδικού **ANARCHY**) ο-

ρίζει την αναρχία σαν την "απουσία κυβέρνησης" (4) και τον αναρχισμό σαν "τήν ιδέα ότι η κοινωνία μπορεί κι επιθυμεί να οργανωθεί δίχως κυβέρνηση" (5). Σε μερικούς ορισμούς αυτό που απορρίπτεται δεν προσδιορίζεται σαν κυβέρνηση, αλλά μάλλον σαν η εξουσία που ενεργεί διαμέσου της κυβέρνησης. Για να στηρίξει αυτή τη θέση, θα μπορούσε κανείς να παραθέσει τον Προυντόν που ορίζει την "αναρχία" σαν "τήν απουσία ενός κυβερνήτη ή ενός βασιλιά" (6). Ή, θεωρείται μερικές φορές ουσία του αναρχισμού, η επίθεσή του ενάντια στο κράτος, που συχνά διακρίνεται απ' την κυβέρνηση, όπως θα συζητηθεί εκτενέστερα παρακάτω. Αυτό μπορεί να στηριχθεί απ' τη δήλωση του Μπακούιν "τό αναρχικό σύστημα... αποβλέπει στην κατάργηση του Κράτους" (7), ενώ ο Γούντκοκ υποστηρίζει ότι "τό κοινό στοιχείο που υπάρχει σ' όλες τις μορφές του" είναι ο σκοπός "της αντικατάστασης του εξουσιαστικού κράτους από κάποια μορφή συνεργασίας μεταξύ ελεύθερων ατόμων δίχως κυβέρνηση" (8). Άλλοι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι οι αναρχικοί δεν αντιτίθενται μόνο στο Κράτος ή την πολιτική εξουσία, αλλά, στην πραγματικότητα, στην ίδια την εξουσία. Ο Σεμπάστιαν Φώρ διακηρύσσει ότι "αναρχικός είναι όποιος αρνείται την εξουσία κι αγωνίζεται εναντίον της" (9). Ο Μαλατέστα δέχεται την άποψη ότι "αναρχία" σημαίνει "δίχως κυβέρνηση", αλλά επεκτείνει τον ορισμό ώστε να σημαίνει "δίχως καμιά θεσπισμένη εξουσία" (10). Πρόσφατα, ο Γουόρντ είπε ότι οι αναρχικοί αντιτίθενται στην "αρχή της εξουσίας" (11), ενώ ο Ράνκλ, επιτιθέμενος στον αναρχισμό, υποστηρίζει ότι "αντιτίθεται σε κάθε μορφή εξουσίας" (12). Ενώ ο Ντανιέλ Γκερέν είναι στις περισσότερες περιπτώσεις ένας οξυδερκής ερμηνευτής του αναρχισμού, σε κάποια περίπτωση τον χαρακτηρίζει μ' έναν τρόπο που θυμίζει τις πιο επιφανειακές κι άκριτες απόψεις. Έφτασε ως τό σημείο να υπαινιχθεί πως αναρχικός είναι κάποιος που "απορρίπτει την κοινωνία στο σύνολό της..." (13). Ένας αρνητικός χαρακτηρισμός, που είναι ίσως ο πιο ικανοποιητικός απ' όλους, δόθηκε απ' τον Μαλατέστα, ο οποίος υποστηρίζει ότι οι αναρχικοί επιθυμούν "τήν πλήρη καταστροφή της κυριαρχίας και της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο..." (14). Πρόσφατα, ο Μάρραιη Μπούκταιν έχει περιγράψει τον αναρχισμό στη βάση της αντίθεσής του απέναντι σε κάθε μορφή κυριαρχίας και κάθε τύπο ιεραρχικής οργάνωσης (15).

Ενώ ελάχιστοι θεωρητικοί (κι ειδικά μη-αναρχικοί) έχουν επιχειρήσει να καθορίσουν τον αναρχισμό τή βάση της θετικής του πλευράς, υπάρχουν παραδείγματα γενικεύσεων αναφορικά με τις προτάσεις του. Θα μπορούσε, λογουχάρη, να θεωρηθεί σά μία θεωρία εθελοντικής ένωσης. Ο Κροπότκιν περιγράφοντας τον αναρχισμό λέει *«ότι επιδιώκει την κοινωνική τάξη Έναμέσου ελεύθερων συμφωνιών ανάμεσα σε διάφορες ομάδες, εδαφικές κι επαγγελματικές, που έχουν συγκροτηθεί ελεύθερα για χάρη της παραγωγής και της κατανάλωσης...»* (16). Ο Προυντόν λέει ότι στον Αναρχισμό "η έννοια της κυβέρνησης αντικαθίσταται από εκείνη του Συμβολαίου" (17). Αυτή η ιδέα της εθελοντικής ένωσης υπάρχει επίσης στην αναφορά του Γούντκοκ που παραθέσαμε παραπάνω, στη "συνεργασία ανάμεσα σε ελεύθερα άτομα" (18). Ο αναρχισμός θα μπορούσε επίσης να οριστεί σά μία θεωρία της αποκέντρωσης: Ο Πάβλ Γκούντμαν παρατηρεί ότι αν "αναρχία" σημαίνει "απουσία τάξης και σχεδιασμού", τότε "οι περισσότεροι αναρχικοί, όπως οι αναρχοκομμουνιστές ή οι αναρχοκομμουνιστές δεν είναι στην πραγματικότητα "αναρχικοί", αλλά αποκεντρωτιστές" (19). Μιά στενά συνδεδεμένη αντίληψη είναι ο φεντεραλισμός. Ο Μπακούιν υποστηρίζει ότι ο αναρχισμός προτείνει "μιά οργάνωση από κάτω προς τα πάνω διαμέσου μιάς ομοσπονδίας" (20). Ένας άλλος τρόπος ορισμού του αναρχισμού είναι η υποστήριξή του απέναντι στην ελευθερία. Ο Ράνκλ υποστηρίζει ότι "η ουσία του αναρχισμού είναι η ατομική ελευθερία" (21). Μιά πιο ειδική αλλά σχετική αντίληψη διατυπώνεται απ' τον Μπούκταιν, ο οποίος περιγράφει τον στόχο σαν "μιά κατάσταση όπου οι άνθρωποι απελευθερώνουν όχι μόνο την "ιστορία" αλλά κι όλες τις άμεσες συνθήκες της καθημερινής τους ζωής" (22). Έτσι μπορούμε να περιγράψουμε τον αναρχισμό όχι μόνο σά μία θεωρία που αντιτίθεται στην κυβέρνηση, τό κράτος, την εξουσία ή την κυριαρχία, αλλά και σά μία θεωρία που προτείνει τον εθελοντισμό, την αποκέντρωση ή την ελευθερία. Ωστόσο, θά ήταν ανεπαρκές τό να ορίσουμε τον αναρχισμό στη βάση της αντίθεσης ή της υποστήριξης απέναντι σ' ένα ή όλα αυτά. Στην πραγματικότητα, οι αναρχικοί τούς οποίους παραθέσαμε, ενώ μερικές φορές προτείνουν πρόχειρους, απλοποιητικούς ορισμούς, έχουν συνείδηση της πολυπλοκότητας της θεωρίας που ασπάζονται και τά έργα τους, εξεταζόμενα συνολικά, επισημαίνουν την αναγκαιότητα ενός πιο πλήρους ορισμού (23).

Απ' ότι ξέρω, απ' όλους τούς κριτικούς κι ιστορικούς που έχουν επιχειρήσει να ορίσουν τον αναρχισμό, μόνο ένας, ο Γούντκοκ, ρητά και ξεκάθαρα, δείχνει τά στοιχεία που θά συγκεντρώσουμε εδώ για τό διατυπώσουμε ένα μίνιμουμ ορισμό του αναρχισμού. Σύμφωνα με τον Γούντκοκ, "ο αναρχισμός είναι "ιστορικά", μιά θεωρία που εκφράζει μιά κριτική της υπάρχουσας κοινωνίας, μιά εικόνα μιάς επιθυμητής μελλοντικής κοινωνίας κι ένα μέσο περάσματος απ' τή μιά στην άλλη" (24). Σ' αυτή τη συζήτηση, θά επεξεργαστούμε τή φύση

αυτών των τριών κριτηρίων της αναρχικής θεωρίας, προσθέτοντας κι ένα τέταρτο, που ο Γούντκοκ απλώς υπαινιχθηκε.

2. Οι λαθεμένες ερμηνείες τού αναρχισμού.

Όλες οι παρανοήσεις γύρω απ' τή φύση τού αναρχισμού δέν είναι αποτέλεσμα της υπεραπλοστευσης. Ένα απ' τά σοβαρότερα σφάλματα των περισσότερων συζητήσεων για τον αναρχισμό είναι τό ότι παραγνωρίζουν τήν ιστορική αναρχική σκέψη και πρακτική. Τό παράδοξο αποτέλεσμα είναι ότι βρισκόμαστε πολιτικούς θεωρητικούς να επιτίθενται σ' έναν αναρχισμό που υπήρξε πρωταρχικά μιά φαντασίωση στο μυαλό των αντιπάλων του και βρισκόμαστε φιλόσοφους που υπερασπίζονται έναν αναρχισμό που δέν θά μπορούσε να τον αναγνωρίσει η μεγάλη πλειοψηφία των αναρχικών σ' όλη τήν πορεία της ιστορίας (συμπεριλαμβανόμενου και τού παρόντος). Λογουχάρη, ο Μπέντζαμιν Μπάρμπερ, στο δοκίμιο του "Ποίηση και Επανάσταση: Ο Αναρχικός σαν Αντιδραστικός", επαναλαμβάνει τό κλισιό της παράλογα ουτοπικής φύσης τού αναρχισμού. "Οι αναρχικοί", λέει, "καταφέρνουν ν' ανατρέψουν τή νατουραλιστική πλάνη: δέν είναι αλήθεια ότι ο φυσικός άνθρωπος, όπως είναι, είναι αυτό που όφειλε να είναι" αλλά ότι, ο ουτοπικός άνθρωπος, όπως οι αναρχικοί πιστεύουν ότι όφειλε να είναι, είναι στην πραγματικότητα αυτό που ο άνθρωπος είναι" (25). Ο Μπάρμπερ υποστηρίζει παραπέρα ότι ο αναρχισμός αγνοεί τελείως τήν πολιτική πραγματικότητα κι ασχολείται, αντίθετα, με μιά ρομαντικίστικη προτροπή για επανάσταση. "Θά πρέπει ν' απορρίψει τήν ίδια τήν πολιτική θεωρία για χάρη της ποίησης και της επανάστασης" (26). Ο Ισαάκ Κράνικ αναπτύσσει παραπέρα τήν άποψη τού Μπάρμπερ στο άρθρο του "Πάνω στον Αναρχισμό και τον Αληθινό Κόσμο: ο Ουίλλιαμ Γκόντγουιν κι η Ριζοσπαστική Αγγλία". Ο Κράνικ υποστηρίζει ότι "αυτό που ο αναρχικός βάζει στη θέση της πολιτικής είναι είτε η εκπαίδευση είτε τό θέατρο" (27) και γι' αυτό, ξανά, οι αναρχικοί δέν έχουν καμιά απολύτως επαφή με τήν πραγματικότητα. Ο Ράνκλ, στο βιβλίο του, "Ο Αναρχισμός: Παλιός και Νέος", ισχυρίζεται ότι η "φοιτητική αριστερά, η ριζοσπαστική αριστερά κι ο υπαρξισμός φαίνονται να είναι, τουλάχιστον επιφανειακά, σύγχρονες μορφές τού αναρχισμού" (28). Ο Ράνκλ αφιερώνει τουλάχιστον τό μισό βιβλίο του στην ανάπτυξη αυτής της άποψης, την οποία πολύ σωστά θεωρεί επιφανειακή.

Τά γραπτά των Μπάρμπερ, Κράνικ και Ράνκλ δείχνουν πολύ καλά τις συνέπειες μιάς άγνοιας πολλών στοιχείων της αναρχικής παράδοσης και της επιλεκτικής χρήσης στοιχείων γι' αυτή τήν παράδοση που οδηγεί σε παραπλανητικές γενικεύσεις. Η κατηγορία τού Μπάρμπερ για ουτολισμό παραβλέπει τις πολλές συγκεκριμένες και πρακτικές προτάσεις που έχουν προτείνει οι αναρχικοί, ενώ η πεποιθησή του ότι η αναρχική αντίληψη της ανθρώπινης φύσης είναι απλοϊκά ασιόδοξη είναι

μιά αιώνια μισή αλήθεια που πρέπει να εξεταστεί κριτικά. Η άποψη του Κράμνικ ότι η αναρχική στρατηγική περιορίζεται πρωταρχικά στην εκπαίδευση και το θέατρο δείχνει μία σχεδόν απίστευτη περιφρόνηση για την ιστορία του αναρχικού κινήματος. Τέλος, η επιπόλαιη απόδοση σχέσεων ανάμεσα στον αναρχισμό και σε πρόσφατες πολιτικές και φιλοσοφικές τάσεις από τον Ράνκλ, συνοδεύεται από μία κατάφωρη άγνοια της ύπαρξης ενός "νέου αναρχισμού" ο οποίος προσπάθησε να συνδυάσει τις αντιλήψεις του κλασικού αναρχισμού με εξελίξεις όπως η αναπτυγμένη τεχνολογία κι η οικολογική θεωρία.

Ενώ οι διάφορες αυτές επιθέσεις ενάντια στον αναρχισμό συντελούν πολύ στο να προκληθεί σύγχυση γύρω απ' αυτό το θέμα, μερικοί απ' τούς φιλοσοφικούς του υπερασπιστές δεν κατορθώνουν παρά να διευρύνουν το χάος. Το έργο που, περισσότερο από κάθε άλλο εμπόδιζε την ανάπτυξη μιάς σοβαρής ανάλυσης και κριτικής της αναρχικής θέσης είναι το "Υπερασπίζοντας τον Αναρχισμό" (30), του Γούλφ. Όπως πολύ σωστά επισήμαναν οι κριτικοί του, η άποψη του Γούλφ ότι η αυτονομία κι η ηθική εξουσία είναι ασυμβίβαστες, δεν αποτελεί ούτε μία υπεράσπιση του αναρχισμού σάν πολιτική θεωρία, ούτε μία απόδειξη της μη νομιμότητας του κράτους και της κυβέρνησης (31). Όποια στήριξη κι αν προσφέρει η ηθική θέση του Γούλφ στον αναρχισμό, στην ουσία υπονομεύεται απ' τη δήλωσή του ότι δεν θεωρεί πως η από μέρους του θεωρητική αποδοχή του αναρχισμού συνεπάγεται πρακτικές προτάσεις (32). Υπήρχαν ανέκαθεν μεταξύ των αναρχικών μεγάλες διαφορές πάνω στο ζήτημα του βαθμού του ακτιβισμού που απαι-

τούσε η τοποθέτησή τους, αλλ' απ' ότι ξέρω, ποτέ ως τώρα δεν υπήρξε ένας θεωρητικός που να ισχυρίζεται πως είναι αναρχικός και να μην παρουσίασε κάποια πρόταση δράσης.

3. Αναρχισμός και κυβέρνηση.

Η διάχυτη παρανόηση γύρω απ' τη φύση του αναρχισμού δείχνει την ανάγκη για έναν ξεκάθαρο ορισμό του όρου. Προτού όμως επιχειρήσουμε αυτό, θά πρέπει να εξεταστούν 2 ζητήματα γύρω απ' τα οποία υπάρχει μία ιδιαίτερα διαδομένη σύγχυση. Το πρώτο απ' αυτά αφορά την αναρχική αντίληψη της κυβέρνησης. Πολλοί συγγραφείς που ασχολήθηκαν με τον αναρχισμό θεώρησαν την αντίθεση προς την κυβέρνηση σάν το πιο σαφές χαρακτηριστικό αυτής της θεωρίας. Πραγματικά, αυτή είναι ίσως η πιο κοινή μέθοδος προσδιορισμού του όρου. Μεγάλο μέρος απ' την τωρινή συζήτηση θέτει υπό αμφισβήτηση έναν ορισμό που βλέπει τον αναρχισμό απ' την άποψη, αποκλειστικά, της σχέσης του μ' ένα κοινωνικό θεσμό, ανεξάρτητα απ' το πόσο σημαντικό μπορεί να είναι αυτός. Ωστόσο, υπάρχει ένας επιπλέον λόγος για ν' αμφισβητήσουμε έναν τέτοιο χαρακτηρισμό: τη διάκριση που έχουν κάνει μερικοί απ' τούς ίδιους τούς αναρχικούς ανάμεσα στην κυβέρνηση και το κράτος. Ενώ μία απόλυτη απέχθεια για το κράτος διατρέχει όλα τα αναρχικά κείμενα, η αναρχική θέση απέναντι στην κυβέρνηση απέχει πολύ απ' το να είναι ξεκάθαρα εχθρική.

Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η σκέψη του Αμερικάνου ατομικιστή αναρχικού Άλμπερτ Τζέν Νόκ. Στο βιβλίο του, "Ο Εχθρός μας το Κράτος", ο Νόκ κάνει

μιά ξεκάθαρη διάκριση ανάμεσα στο κράτος και την κυβέρνηση. Η κυβέρνηση, λέει, συνίσταται σε μιά "εντελής αρνητική επέμβαση", για να διασφαλίσει τα φυσικά δικαιώματα του ατόμου (33). Μ' αυτό εννοεί την προστασία της ζωής, της ελευθερίας και της ιδιοκτησίας όπως ακριβώς την εννοούσε ο Λόκ. Όταν η κοινωνία ενεργεί για να εμποδίσει ένα άτομο να επιτεθεί σ' ένα άλλο ειρηνικό άτομο, αυτή η κυβέρνηση είναι απόλυτα νόμιμη. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι ο Νόκ δεν υποστηρίζει την κυβερνητική προστασία μεγάλης συσσώρευσης πλούτου, ιδιοκτησίας ή οικονομικής δύναμης. Στην πραγματικότητα, υποστηρίζει πολύ σθεναρά ότι δεν μπορεί να υπάρξει συγκέντρωση τεράστιου πλούτου, δίχως να προσφερθεί σε ειδικά συμφέροντα ευνοϊκή μεταχείριση και προστασία. Το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου του, που δείχνει τον ατομικιστικό αναρχισμό στο απόγειό του, είναι αφιερωμένο σε μιά ανάλυση της κρατικής εξουσίας στην Αμερικανική ιστορία και στο να δείξει τούς τρόπους με τούς οποίους το κράτος έχει υποστηρίξει ορισμένα εμπορικά συμφέροντα, ιδιαίτερα διαμεσούς εδαφικών παραγωγέων και προστατευτικών δασμών. Το κράτος, σύμφωνα με τον Νόκ, εμφανίζεται όταν χρησιμοποιούνται πολιτικά μέσα για την προστασία αποκλειστικών συμφερόντων. Ακολουθώντας τον Φράντς Οππενχάιμερ, υποστηρίζει ότι το κράτος γεννήθηκε ιστορικά σάν όργανο μιάς κυρίαρχης τάξης (34). Σύμφωνα με αυτή την άποψη, που αμφισβητείται απ' την ανθρωπολογία, η αφετηρία της κρατικής εξουσίας ήταν η κατάκτηση μιάς πιο αδύναμης (ίσως αγροτικής) φυλής κι η εγκαθίδρυση, απ' τη δεύτερη, ενός συστήματος ταξικής κυριαρχίας προκειμένου να εκμεταλλευτεί την εργατική δύναμη της πρώτης. Το κράτος, λέει ο Νόκ, διατήρησε πάντοτε αυτό τον ταξικό χαρακτήρα και τα ειδικά συμφέροντα θεωρούσαν πάντα την κρατική εξουσία σάν ένα δελεαστικό μέσο για να κερδίσουν μιά πλεονεκτική θέση απέναντι σε άλλες ομάδες της κοινωνίας.

Η χρήση του όρου "κυβέρνηση" απ' τον Νόκ είναι διαφορετική από κείνη των αναρχικών γενικότερα, μιά που οι περισσότεροι δεν δίστασαν να χρησιμοποιήσουν τον όρο σε σχέση με τις καταχρήσεις που αποδίδουν στο κράτος. Ωστόσο, οι ιδέες του εναρμονίζονται με τον παραδοσιακό αναρχισμό, όταν εξετάζονται απ' την άποψη της κλιμάκωσης των δυο συστημάτων που εξετάζει. Υποστηρίζει ότι αν η "κυβέρνηση" (με τη δική του ασυνήθιστη, περιορισμένη έννοια της λέξης) αντικαθιστούσε το κράτος, τότε θά πρόκυπτε κάτι που θά πλησίαζε πολύ την πρόταση του Τζέφερσον για "προστατευτική" κυβέρνηση. Κάτω από ένα τέτοιο σύστημα, η θεμελιακή πολιτική μονάδα θά ήταν η τοπική δημοτική αρχή (την οποία θά μπορούσαμε, νομίζω, ν' αντικαταστήσουμε με την αστική γειτονιά), που θά ήταν ο "θεματοφύλακας κι η πηγή της πολιτικής εξουσίας και πρωτοβουλίας" (35). Η δράση σε μιά μεγαλύτερη κλίμακα θά έπρεπε να διεξάγεται λέει ο Νόκ, διαμέσου μιάς εθελοντικής ομοσπονδίας κοινοτήτων, για τούς κοινούς σκοπούς

τους. Πιστεύει ότι οι βασικές προστατευτικές λειτουργίες της κυβέρνησης μπορούν να εκπληρωθούν διαμέσου ενός τέτοιου συστήματος, ενώ θ' αποφευχθούν οι κίνδυνοι εκμετάλλευσης που υπάρχουν σ' ένα συγκεντρωτικό, εκτεταμένο κράτος.

Ενώ ο Νόκ δέν είναι ένας απ' τούς πιο γνωστούς αναρχικούς θεωρητικούς (παρότι είναι ένας απ' τούς εύγλωττους ατομικιστές, μπορούμε να βρούμε παρόμοιες ιδέες με τις δικές του στα κείμενα του Κροπότκιν, τού κύριου εκφραστή τού αναρχοκομμουνισμού. Μολονότι αληθεύει πως ο Κροπότκιν υποστηρίζει ότι ο αναρχισμός στοχεύει στη δημιουργία μιάς κοινωνίας "χωρίς κυβέρνηση" (36), παρόλα αυτά μερικές φορές εγκωμιάζει κάποια στοιχεία κυβέρνησης, που μπορούν να υπάρχουν ανεξάρτητα απ' τό κράτος. Στο δοκίμιο του "Τό Κράτος κι ο Ιστορικός του Ρόλος", κάνει έναν ξεκάθαρο διαχωρισμό ανάμεσα στό κράτος και τήν κυβέρνηση. "Μιά που δέν μπορεί να υπάρξει κράτος δίχως κυβέρνηση, έχει ειπωθεί μερικές φορές ότι θα πρέπει να επικεντρωθούμε τήν απουσία κυβέρνησης κι όχι τήν κατάργηση τού κράτους" (37).

Ο Κροπότκιν πολύ σωστά δέν θεωρεί αυτή τή στρατηγική ρεαλιστική. Τό κράτος ιδιαίτερα πρέπει να είναι αντικείμενο άμεσης προσοχής, γιατί συνεπάγεται όχι μόνο τήν απλή ύπαρξη τής πολιτικής εξουσίας αλλά και πρόσθετα στοιχεία όπως μεγάλοι, εδαφικούς χώρους, συγκεντρωτισμό και τή συγκέντρωση τής εξουσίας στό χέρι λίγων, ιεραρχικές σχέσεις και ταξική κυριαρχία (38). Σ' έναν τέτοιο θεσμό, ο Κροπότκιν αντιπαράθετε τή μεσαιωνική πόλη, τήν οποία θεωρεί σάν τήν καλύτερη πολιτειακή οργάνωση που έχει αναπτυχθεί ιστορικά (39). Ενώ αυτές οι πόλεις δέν αποτελούσαν μέρος τού έθνους-κράτους, είχαν οπωσδήποτε κυβερνήσεις, αυτό όμως απέχει πολύ απ' τό να τις καταδικάζει. Ο Κροπότκιν εγκωμιάζε πολύ αυτούς τούς κυβερνητικούς θεσμούς. Επιδροκιάζει μ' ενθουσιασμό τις συνελεύσεις, τούς εκλεγμένους δικαστές και τις τοπικές πολιτοφυλακές που συμφωνούσαν με τις δικές του ιδέες γιά τούς αποκεντρωμένους κυβερνητικούς θεσμούς. Εγκωμιάζει επίσης τήν πίστη τους στή διαίτησή σέ αντίθεση με τήν εξουσία δίχως συναίνεση και τήν υποταγή τής στρατιωτικής εξουσίας στήν πολιτική εξουσία (40). Έτσι, ενώ δέν ξεχνούσε ποτέ τόν τελικό στόχο τής οριστικής εξαφάνισης τής κυβέρνησης, ήταν αρκετά ρεαλιστής ώ-

στε να δει ότι από αναρχική σκοπιά η αποκεντρωμένη κοινοτική κυβέρνηση ήταν μιά σημαντική πρόοδος σέ σχέση με τις αυτοκρατορίες τού παρελθόντος κι ότι θ' αποτελούσε πρόοδο σέ σχέση με τό σύγχρονο έθνος-κράτος. Εν όψει αυτής τής πιο πολύπλοκης άποψης τής κυβέρνησης, μπορούμε να δούμε ότι μιά απλή αντίληψη τού αναρχισμού σάν "αντίθεση προς τήν κυβέρνηση" δέν αντιπροσωπεύει ακριβώς τή θέση του.

4. Καθήκοντα και στρατηγική τού αναρχισμού.

Υπάρχει ένα επιπλέον πρόβλημα που, περισσότερο ίσως από κάθε άλλο, βρίσκεται πίσω απ' τή διάχυτη σύγχυση γύρω απ' τή φύση τού αναρχισμού. Αφορά τή διάκριση ανάμεσα στό όραμα τού αναρχισμού γιά τήν ιδανική κοινωνία και τήν άποψη του, γιά τήν άμεση δράση. Διατυπωμένο διαφορετικά, είναι τό πρόβλημα τής σχέσης ανάμεσα σέ ουτοπικούς στόχους και πρακτικές δυνατότητες. Διάφορες δυσκολίες προκύπτουν αναφορικά μ' αυτό τό πρόβλημα. Μερικοί θα όριζαν σάν αναρχικό μόνο εκείνον που δέχεται σάν ηθικό ιδανικό μιά μη καταπιεστική, μη εξουσιαστική ουτοπία. Έτσι, ονομάζεται αναρχικός εκείνος που μπορεί να περιγράψει πως θα 'πρεπε να είναι η ιδανική κοινωνία, που εκφράζει μιά πεποίθηση ότι αυτή είναι κατά κάποιο τρόπο δυνατή και που κρίνει αυτό τό ιδανικό σάν τό μόνο σύστημα που μπορεί να δικαιωθεί πλήρως από ηθική άποψη.

Πιστεύω ότι αυτή είναι μιά μάλλον λαθεμένη χρήση τής ορολογίας, άν πρέπει να διατηρηθούν οι παραδοσιακές διακρίσεις και ν' αποφευχθούν οι αντιφάσεις. Αν αποδεχτούμε ένα τέτοιο όρισμό, είναι φανερό ότι πολλοί (οι περισσότεροι ίσως) μαρξιστές θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν αναρχικοί, μιά που δέχονται τό ιδανικό τού μαρξισμού τού κράτους (41). Όπως έχουν δείξει πολλοί αναρχικοί (λογουθίερ, ο Μπακούνιν), αυτό που χωρίζει τούς αναρχικούς απ' τούς μαρξιστές είναι πρωταρχικά τό ζήτημα τής στρατηγικής κι όχι τό όραμά τους γιά τήν ιδανική κοινωνία. Μολονότι υπάρχουν πραγματικά διαφορές, η περιγραφή τού κομμουνισμού απ' τόν Κροπότκιν είναι παρόμοια μ' εκείνη τών Μάρξ κι Ένγκελς. Η αναρχική άποψη δέν είναι αναγκαστικά ότι όλες οι πτυχές τού στόχου τών μαρξιστών είναι λαθεμένες, αλλά ότι δοσμένων τών μεθόδων που υποστηρίζουν, είναι βέβαιο ότι δέν θα μπορούσαν να πετύχουν ποτέ εκείνους ακριβώς τούς σκοπούς που ήθελαν. Γιά να μη γίνει λοιπόν σύγχυση τού αναρχισμού με τό μαρξισμό (γιά να μην αναφέρουμε άλλες σοσιαλιστικές ή ίσως ακόμα και φιλελεύθερες θέσεις που θα μπορούσαν, χωρίς αντίφαση, να διατυπώσουν τόν ίδιο μακροπρόθεσμο στόχο), θα πρέπει λοιπόν να εξεταστούν μέθοδοι επίτευξης τής αλλαγής.

Ενώ αληθεύει τό ότι συχνά βρίσκουμε μπροστά μας τυχαία, άρθρα γιά τόν "αναρχισμό" τού Μάρξ, ανακαλύπτουμε ότι δέν αποκάλυπτον νέες πληροφορίες που να δείχνουν ότι ο Μάρξ υποστήριζε τήν αποκεντρωση, τήν αυτοδιεύθυνση και τήν εθε-

λωντική ένωση, ούτε πως ήταν κρυφός θαυμαστής τού Μπακούνιν. Πραγματεύονται μάλλον μιά περιορισμένη όψη τής θέσης του: τήν άποψη του γιά τήν τελική ουτοπία. Η εξέταση τού αναρχισμού και τού μαρξισμού απ' τόν Ρόμπερτ Τάκερ, στό έρ-

γο του "Η Μαρξιστική Επανάστατική Ιδέα", αποτελεί ένα καλό παράδειγμα. Ο Τάκερ υποστηρίζει ότι ο Μαρξισμός είναι "αναρχικός", με τήν έννοια που αναφέραμε, αλλά "άν εξετάσουμε τόν Αναρχισμό όχι σάν αφηρημένη πολιτική φιλοσοφία, αλλά σάν επαναστατικό κίνημα συνδεδεμένο με μιά πολιτική φιλοσοφία, τότε βρισκόμαστε αντιμέτωποι με τό γεγονός ότι ο Μαρξισμός ήταν εντελώς αντίθετος μ' αυτόν" (42). Μολονότι αυτή η άποψη είναι άνωτερη από κείνες που δέν δείχνουν επίγνωση τής σχέσης τού αναρχισμού με τις κοινωνικές πραγματικότητες, παραμένει ανεπαρκής, γιατί δέν χρειάζεται να ψάξουμε γιά δυο αναρχισμούς, τόν ένα μιά πολιτική θεωρία και τόν άλλο μιά κοινωνική πρακτική, πράγμα που κάνει ο Τάκερ όταν αναρωτιέται πώς ο κλασικός Μαρξισμός ενώ δεχόταν τόν αναρχισμό σάν πολιτική φιλοσοφία, διαφώνουσε με τόν Αναρχισμό σάν σοσιαλιστική ιδεολογία" (43). Αυτό παραβλέπει τή βασική αναρχική αρχή ότι οι σκοποί δέν μπορούν να διαχωριστούν απ' τά μέσα, ούτε η θεωρία απ' τήν πρακτική. Δέν μπορεί να υπάρχει "αναρχισμός", με τήν πλήρη έννοια τής λέξης που, σάν αναπόσπαστο μέρος τού θεωρητικού του πλαισίου, να μην διατυπώνει σαφείς προτάσεις που αφορούν τήν πρακτική και να μην παίρνει υπόψη τις πραγματικές ιστορικές συνθήκες. Η αναρχική πολιτική φιλοσοφία υπονοεί αναρχική δραστηριότητα στήν κοινωνία.

Η ερμηνεία τού αναρχισμού σάν μιά πεποίθηση ότι η ουτοπία μπορεί να επιτευχθεί άμεσα είναι λαθεμένη. Επειδή οι αναρχικοί έχουν υιοθετήσει τό ιδανικό μιάς μη καταπιεστικής, μη εξουσιαστικής κοινωνίας, μερικοί έχουν υποθέσει ότι πρέπει ν' απορρίψουν αυτόματα και να καταστρέψουν οτιδήποτε απέχει απ' τό ιδανικό. Σάν αποτέλεσμα, ο αναρχισμός θεωρείται μερικές φορές ότι συνεπάγεται μιά επιθυμία γιά

καταστροφή όλων των κατεστημένων κοινωνικών θεσμών, κατά προτίμηση διαμέσου της βίας. Ωστόσο, κανένας απ' τους μεγάλους αναρχικούς θεωρητικούς, απ' τον Γκόντγουιν μέχρι σήμερα, δεν έχει υποστηρίξει μία τόσο ακραία άποψη, και κανένα αναρχικό λαϊκό κίνημα δεν έχει παρουσιάσει μία τέτοια πρόταση σά μέρος του προγράμματός του. Παρά την έλλειψη τέτοιων αποδείξεων, βρίσκουμε συχνά ακόμα και φοιτητές πολιτικής θεωρίας να συγχέουν τον αναρχισμό με τον μηδενισμό και μελετητές που συμμετέχουν σε συνέδρια πολιτικής φιλοσοφίας ν' αναρωτιούνται αν η αναρχική θεωρία συνδέεται απαραίτητα με τους βομβισμούς.

5. Ένας ορισμός για τον αναρχισμό.

Θά ήθελα να προτείνω έναν ορισμό του αναρχισμού που να είναι αρκετά ειδικός ώστε να μπορεί ν' αναγνωριστεί σαν λογικός χαρακτηρισμός του ιστορικού αναρχισμού, διακρίνοντάς τον από πολιτικές θέσεις που δεν έχουν χαρακτηριστεί παραδοσιακά σαν "αναρχικές" κι επίσης αρκετά γενικός ώστε να παίρνει υπόψη τον πλούτο της ποικιλίας που εμπεριέχει η αναρχική παράδοση.

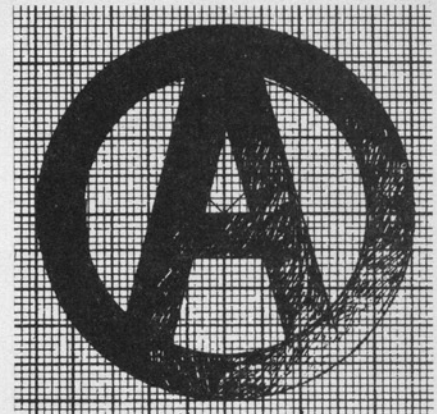
Σ' αυτό τον προτεινόμενο ορισμό υπάρχουν 4 στοιχεία, που είναι όλα εξίσου σημαντικά προκειμένου να περιγραφεί ο αναρχισμός με μία πλήρη έννοια. Οι θεμελιωτές της αναρχικής θεωρίας (Γκόντγουιν, Προυντόν, Μπακούνιν και Κροπότκιν) εναρμονίζονται όλοι μ' αυτό το πρότυπο κι οι αρχές που είναι ενσωματωμένες σ' αυτό υπονοούνται στα προγράμματα του αναρχοσυνδικαλιστικού και του αναρχοκομμουνιστικού κινήματος, που αποτελούν την κεντρική παράδοση του ιστορικού αναρχικού ακτιβισμού. Ο ατομικιστικός αναρχισμός στις περισσότερες μορφές του υπάγεται επίσης σ' αυτόν τον ορισμό (μολονότι υπάρχουν μερικές οριακές εξαιρέσεις).

Γιά να μπορεί μία πολιτική θεωρία να ονομαστεί "αναρχισμός" πρέπει να περιέχει: 1) Την αντίληψη μίας ιδανικής, μη καταπιεστικής, μη εξουσιαστικής κοινωνίας. 2) Μία κριτική της υπάρχουσας κοινωνίας και των θεσμών της, βασισμένη σ' αυτό το αντιεξουσιαστικό ιδανικό. 3) Μία αντίληψη της ανθρώπινης φύσης που να δικαιολογεί την ελπίδα για μία σημαντική πρόοδο προς το ιδανικό. 4) Μία στρατηγική για την αλλαγή, που συνεπάγεται την άμεση καθιέρωση μη καταπιεστικών, μη εξουσιαστικών κι

αποκεντρωτικών εναλλαγών. Είναι φανερό ότι ένας "αληθινός" αναρχικός θά είχε και τά 4 χαρακτηριστικά, μολονότι θά μπορούσε επίσης να ονομαστεί "αναρχικός" με μιά πιο περιορισμένη έννοια, όποιος υποστηρίζει τις αναρχικές τακτικές, δίχως να είναι ρητά αφοσιωμένος στο αναρχικό ιδανικό ή δέχεται το ιδανικό αλλά προτείνει διαφορετική στρατηγική.

6. Το ιδανικό.

Πολλοί αναρχικοί είναι ασαφείς γύρω απ' τη φύση αυτού του ιδανικού για διάφορους λόγους. Ένας απ' αυτούς τον οποίο αναφέρει ο Ντε Τζούρτζ, είναι ότι τα ελεύθερα αυτόνομα άτομα θά επεξεργαστούν ενδεχομένως λύσεις που, μέσα στά πλαίσια της τωρινής κοινωνίας, δύσκολα μπορούμε να προβλέψουμε. Ο αναρχικός δεν θέλει να δεσμεύσει κανένα σ' ένα μόνο όραμα του ιδανικού, μιά που η αποδοχή του πλουραλισμού συνεπάγεται τή δημιουργία παραλλαγών του γενικότερου στόχου απ' τις διάφορες ομάδες. Ωστόσο, μπορεί να υπερεκτιμηθεί τό επιχείρημα που αφορά τόν εξουσιασισμό που είναι έμφυτος σε τέτοιες συνταγές. Οπωσδήποτε, δεν υπάρχει καμιά αντίφαση στην ιδέα ενός αναρχικού που προτείνει τήν περιγραφή μίας κοινωνίας που θά ικανοποιούσε τό αναρχικό κριτήριο για ηθική δικαιολόγηση, στό μέτρο που είναι φανερό ότι τό μοντέλο υπόκειται σε κριτική και τροποποίηση κι ότι θά μπορούσαν ίσως να βρεθούν κι άλλα μοντέλα. Σά μίνιμουμ, θά έπρεπε κανείς να δείξει πως θά εξαφανιζόταν η ανάγκη για τή χρήση της οργανωμένης βίας, της κυβέρνησης και του κράτους. Αυτό τό ιδανικό πρέπει να είναι τουλάχιστον πειστικό όσον αφορά τήν αντίληψη της ανθρώπινης φύσης που περιλαμβάνει πέρα από μιά περιγραφή του τί είναι οι άνθρωποι, υποθέσεις για τό τί είναι ικανοί να γίνουν. Οι πιο πειστικές αναρχικές θεωρίες, ενώ δέχονται τή μη καταπιεστική, μη κυβερνητική και, φυσικά, μη κρατιστική φύση της αναρχίας, συνάγουν πρόσθετα χαρακτηριστικά μίας κοινωνίας που έχει καταργήσει τήν κυριαρχία. Παραδείγματα που αναφέρονται συχνά από αναρχικούς περιλαμβάνουν τήν οικονομική, κοινωνική, φυλετική, σεξουαλική ισότητα, τήν ισότητα μεταξύ γενεών, τήν αλληλοβοήθεια, τή συνεργασία και τόν κοινοτισμό. Η διατύπωση μίας θεωρίας για τήν "αναρχία" δημιουργεί έναν "αναρχικό" μόνο με τήν πιο περιορισμένη έννοια. Έτσι, ο μαρ-

ξιστής πολιτικός φιλόσοφος θά μπορούσε να θεωρήσει αυτό τό καθήκον αναπόσπαστο μέρος μίας θεωρίας μετάβασης απ' τόν καπιταλισμό και τό σοσιαλισμό στόν τέλειο κομμουνισμό. Ένας ουτοπιστής μυθιστοριογράφος που αρέσκει να ονειρεύεται ιδανικές κοινωνίες ή ένας πολιτικός φιλόσοφος που έχει ένα απλώς ακαδημαϊκό ενδιαφέρον για τή φύση της ηθικά δικαιολογήσιμης κοινωνίας, θά μπορούσαν επίσης να ονομαστούν αναρχικοί μ' αυτή τήν περιορισμένη έννοια.

7. Η αναρχική κριτική τού σήμερα.

Η Ξεκάθαρα αναρχική κριτική των υφιστάμενων κοινωνικών θεσμών ασχολείται, ουσιαστικά, με τήν καταπίεση και τόν εξουσιασισμό. Επειδή τό κράτος κι η συγκεντρωτική πολιτική εξουσία δέχονται τήν πιο συντριπτική κριτική σ' αυτό τό έδαφος, οποιαδήποτε θεωρία αμφισβητεί τή ηθικά θεμέλια του κράτους και της κυβέρνησης σε μία αντιεξουσιαστική βάση, είναι αποδεκτή. Ωστόσο, η ανανεωμένη κι αναπτυγμένη αναρχική θεωρία προχωρεί παραπέρα. Δέ σταματάει σε μιά κριτική της πολιτικής οργάνωσης, αλλά προχωρεί στην έρευνα της εξουσιαστικής φύσης της οικονομικής ανισότητας και της ατομικής ιδιοκτησίας, των ιεραρχικών οικονομικών δομών, της παραδοσιακής εκπαίδευσης, της πατριαρχικής οικογένειας, των ταξικών και φυλετικών διακρίσεων, των άκαμπτων ρόλων που αναφέρονται στό φύλο και τήν ηλικία, για ν' αναφέρουμε μερικά μόνο απ' τά πιο σημαντικά θέματα. Σε μερικές παραλλαγές του αναρχισμού, θεομοί όπως η ατομική ιδιοκτησία κι η πατριαρχία καταδικάζονται τουλάχιστον με τήν ίδια οξύτητα όπως και τό κράτος.

Πολλοί σχολιαστές του αναρχισμού έχουν πλήρη επίγνωση της αναρχικής αντίθεσης απέναντι στις μορφές πολιτικής οργάνωσης που υπάρχουν στο σύγχρονο εθνικό κράτος. Σ' ένα μικρότερο βαθμό, υιοθετούν την αναρχική κριτική άλλων εξουσιαστικών κοινωνικών θεσμών. Ωστόσο, εκείνο που συχνά δεν καταλαβαίνουν είναι ο τρόπος με τον οποίο εναρμονίζεται με τη συνολική αναρχική ανάλυση αυτή η αντίθεση απέναντι στις τωρινές κοινωνικές συνθήκες.

8. Η αναρχική αντίληψη της ανθρώπινης φύσης.

Κεντρικής σημασίας για τον αναρχισμό είναι η αντίληψη του για την ανθρώπινη φύση, που υποστηρίζει ότι τα ανθρώπινα όντα έχουν ιδιότητες που τα κάνουν ικανά να ζήσουν μαζί σε μία κατάσταση ειρήνης κι ελευθερίας. Οι περισσότεροι αναρχικοί προχωρούν παραπέρα, περιγράφοντας την ανθρώπινη ικανότητα για αμοιβαία βοήθεια, συνεργασία, σεβασμό και κοινοτικές σχέσεις, τις οποίες θεωρούν βάση της κοινωνικής πρόοδου. Ενώ οι περισσότεροι αναρχικοί πιστεύουν σε μία τέτοια ανθρώπινη αλληλεγγύη, είναι σημαντικό το ότι μερικά άτομα την απορρίπτουν. Αντίθετα, στηρίζουν τις προτάσεις τους για την κοινωνική οργάνωση στο συμβόλαιο, το ορθολογικό-ατομικό συμφέρον και, στην ακραία περίπτωση του Στίβερν, στον ατίθασο εγκώσιο. Ωστόσο, τόσο στον κοινωνικό όσο και στον ατομικιστικό αναρχισμό, είναι κεντρική η αντίληψη ότι οι άνθρωποι έχουν μεγάλες δυνατότητες για εθελοντική δράση και την ικανότητα να απαλλαγούν από τη χρήση της βίας και του εξαναγκασμού.

Αυτή η αντίληψη προκαλεί τη συχνή κριτική ότι ο αναρχισμός είναι υπερβολικά αισιόδοξος για την ανθρώπινη φύση. Στην πραγματικότητα, δεν είναι αληθινό ότι όλες οι αναρχικές αντιλήψεις για την ανθρώπινη φύση είναι εξαιρετικά "αισιόδοξες". Κατά κάποιον τρόπο, οι αναρχικοί υιοθετούν μία αρκετά ρεαλιστική άποψη ότι οι άνθρωποι γίνονται εύκολα ανεύθυντοι όταν την ασκούν, αποτελεί τη βάση του μεγαλύτερου μέρους της κριτικής τους απέναντι στην πολιτική εξουσία και τη συγκεντρωτική δύναμη. Η εξουσία πρέπει να διαλυθεί, λένε, όχι τόσο επειδή όλοι είναι πάντα κ α λ ο ι, αλλά επειδή όταν η εξουσία συγκεντρώνεται, μερικοί άνθρωποι τείνουν να γίνουν εξαιρετικά κ α κ ο ι. Αυτή η επισημάνση γίνεται όχι μόνο σε σχέση με την πολιτική εξουσία αλλά και με κάθε άλλη εξουσία, που κυμαίνεται από τη συγκεντρωμένη οικονομική εξουσία στο επίπεδο της κοινωνίας ως τη συγκεντρωμένη πατριαρχική εξουσία στο επίπεδο της οικογένειας.

Φυσικά, υπάρχουν άφθονες αποδείξεις αισιόδοξίας στην αναρχική παράδοση. Μερικοί από τους σπουδαιότερους αναρχικούς φιλόσοφους (λογουχάρη, ο Κροπότκιν) εκφράσανε κατά καιρούς μία μάλλον απλοϊκή πίστη στην ικανότητα των ανθρώπων να ενεργούν γενναϊόδωρα και να συ-

νεργάζονται. Ωστόσο, ένας τέτοιος οπτιμισμός δεν θα πρέπει να παίρνεται σά δοσμέ-νος στον ορισμό του αναρχισμού. Μεγάλο μέρος της αναρχικής παράδοσης μαρτυρεί μίαν απόρριψη κάθε δογματικής αντίληψης της ανθρώπινης φύσης ("αισιόδοξες", "α-παισιόδοξες" ή "ρεαλιστικές") και την αναγνώριση της επίδρασης του περιβάλλοντος. Η σκέψη του Γκόντγουιν βασίζεται ρητά σ' αυτή την αντίληψη ενώ αυτή υπονοείται στον αιτιακτικό υλισμό του Μπακούνιν. Σύμφωνα μ' αυτή την αντίληψη, οι άνθρωποι δεν είναι έμφυτα ούτε καλοί ούτε κακοί, αλλά μάλλον συμπεριφέρονται και σκέπτονται με ριζικά διαφορετικό τρόπο κάτω από διαφορετικές περιστάσεις. Το πρόβλημα που μπαίνει για τους αναρχικούς είναι να δημιουργήσουν τις κοινωνικές συνθήκες κάτω από τις οποίες πραγματοποιούνται οι ελευθεριακές μάλλον παρά οι εξουσιαστικές (και για τους κοινωνικούς αναρχικούς οι συνεργατικές μάλλον παρά οι ανταγωνιστικές) ικανότητες των ανθρώπων. Εκείνο που έχουν κοινό όλες οι αναρχικές θέσεις είναι το ότι δέχονται αυτό το ελευθεριακό δυναμικό σά συνιστώσα της ανθρώπινης φύσης.

9. Το αναρχικό πρόγραμμα αλλαγής

Το τελευταίο καθοριστικό χαρακτηριστικό του αναρχισμού είναι οι πρακτικές του προτάσεις αλλαγής. Ένας αναρχικός έχει ένα σαφές πρόγραμμα δράσης, μία στρατηγική προσανατολισμού προς την κατεύθυνση του ιδανικού, η οποία αποτελεί μίαν αντίδραση στην αποτυχία των υφιστάμενων θεσμών και που είναι συνεπής με την αναρχική αντίληψη των ανθρώπινων δυνατοτήτων. Ο αναρχισμός δεν μπορεί να έχει κατέναντι νόημα σάν κοινωνική και πολιτική θεωρία, αν δεν λέει τίποτα για την πρακτική και δεν μπορεί να έχει ξεκάθαρο νόημα αν καθορίζεται με τρόπους που συγχέουν τις προτάσεις του με εκείνες θεωριών τις οποίες ξέρουμε με άλλο όνομα. Έτσι, θεωρίες που δεν λένε τίποτα για στρατηγικές αλλαγής ή που υποστηρίζουν συγκεντρωτικές, εξουσιαστικές ή γραφειοκρατικές πολιτικές, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν λογικά σάν "αναρχικές".

Το χαρακτηριστικό χαρακτηριστικό των αναρχικών προγραμμάτων είναι ο άμεσος προσανατολισμός προς την κατεύθυνση του εθελοντισμού και του ανεξουσιαστισμού. Παραδείγματα ενός τυπικού αναρχικού προγράμματος περιλαμβάνουν την πολιτική αποκέντρωση, την άμεση δημοκρατική ή συναινετική λήψη αποφάσεων, την αυτοδιεύθυνση των τόπων δουλειάς, τη μάξιμουμ ελευθερία σκέψης κι έκφρασης, την εξάλειψη της σεξουαλικής καταπίεσης, την ελευθεριακή εκπαίδευση, μέσο επικοινωνίας που να επιτρέπουν τη συμμετοχή, τη μη εξουσιαστική ψυχοθεραπεία, μη κυριαρχικές οικογενειακές και προσωπικές σχέσεις, εξάλειψη των αυθαίρετων διακρίσεων που βασίζονται στο φύλο, τη φυλή, την ηλικία, τη γλωσσική ιδιομορφία, την οικονομική αποκέντρωση και την ανάπτυξη τεχνολογιών που δεν απαιτούν την κυριαρχία κι εκμετάλλευση της φύσης κι άλλων ειδών. Τέτοιες αναρχικές προτάσεις είναι πρακτι-

κές από 2 απόψεις. Ακόμα κι οι πιο φιλόδοξες απ' αυτές που αναφέρθηκαν, θα μπορούσαν πράγματι να εφαρμοστούν, αν οι αναρχικές αρχές γίνονταν πλατιά αποδεκτές στην κοινωνία (όπως συνέβηκε ιστορικά στη διάρκεια της Ισπανικής Επανάστασης του 1936-39)(45). Επιπλέον, σε πολλές κοινωνίες όπου η αναρχική θεωρία δεν έχει ακόμα γίνει πλατιά αποδεκτή, οι αναρχικοί είναι σε θέση να εφαρμόζουν άμεσα ανάμεσα τους μερικές απ' αυτές τις προτάσεις, σά μιά εναλλαγή προς τους κυρίαρχους θεσμούς. Στην πραγματικότητα, το μεγαλύτερο μέρος της ενεργητικότητας των ίδιων των αναρχικών (σά αντίθεση μ' εκείνους που γράφουν για τον αναρχισμό) έχει αφιερωθεί περισσότερο σ' αυτό το καθήκον, παρά στον υποθετικό καθορισμό των λεπτομερειών μίας ιδανικής κοινωνίας.

Θά πρέπει τώρα να έχει γίνει ξεκάθαρο πόσο λαθεμένη είναι εκείνη η αντίληψη που υποβιβάζει το αναρχικό πρόγραμμα σε ένα άκριτο αίτημα άμεσης κατάργησης της κυβέρνησης. Αυτό που έχει μπερδέψει πολλούς επιπόλαιους παρατηρητές είναι η αναρχική αξίωση για κατάργηση του κράτους, μία που στις περισσότερες περιπτώσεις οι αναρχικοί δεν προτείνουν την άμεση αντικατάσταση του εθνικού κράτους από μία ιδανική αναρχική κοινωνία, αλλά μάλλον από ένα αποκεντρωτικό σύστημα, όπου η ομοσπονδία από κάτω προς τα πάνω αντικαθιστά όλο και περισσότερες της συγκεντρωτικής εξουσίας. Όσο επιθυμητή κι αν είναι η όραση το δυνατό πιο εθελοντική ομοσπονδιακή σύνδεση αυτών των πρωταρχικών ομάδων, δεν υπάρχει καμιά δογματική αξίωση για άμεση καταστροφή κάθε ίχνους της κυβέρνησης, έστω και με αποκεντρωμένη μορφή. Η κατευθυντήρια αρχή, που πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τις ιστορικές συνθήκες, είναι η αντικατάσταση των καταπιεστικών κι εξουσιαστικών θεσμών από εθελοντικούς κι ελευθεριακούς.

Μία προσεκτική θεώρηση των αναρχικών προτάσεων δείχνει ότι διαφέρουν σημαντικά απ' τις χαρακτηριστικές προτάσεις άλλων πολιτικών ιδεολογιών. Αυτές οι προτάσεις τονίζουν την αποκέντρωση και τον εθελοντισμό, ενώ οι μαρξιστικές, οι μη μαρξιστικές σοσιαλιστικές κι εκείνες των οπαδών του κράτους ευημερίας και των σύγχρονων φιλελεύθερων, έχουν καταλήξει, ολοφάνερα, στο να στηρίζονται όλο και περισσότερο στο κράτος, στη συγκεντρωτική πολιτική εξουσία και την ιεραρχική γραφειοκρατία σάν ένα μέσο για την κοινωνική αλλαγή. Ο αναρχικός διαφέρει απ' τον κλασικό φιλελεύθερο (που έχει μετενοσκαρωθεί σε κάπδια στοιχεία του αμερικάνικου συντηρητισμού κι "ελευθερισμού") γιατί απορρίπτει τη χρήση της κυβέρνησης για την προστασία οποιουδήποτε συμφέροντος, συμπεριλαμβανόμενων κι εκείνων που βασίζονται στην ατομική δικαιοσύνη των μέσων παραγωγής και στις ταξικές διαφορές, ενώ ο κλασικός φιλελεύθερος δέχεται το περιορισμένο κράτος σά μέσο διατήρησης του καπιταλισμού. Πέρα απ' αυτές τις διακρίσεις, δεν υπάρχουν ξεκάθαρα όρια ανάμεσα στις πολιτικές θέ-

σεις που αναφέραμε και σε μερικά σημεία αυτές τείνουν να συγχωνευτούν.

Έτσι, ο αριστερός μαρξισμός μεταμορφώνεται σε αναρχοσυνδικαλισμό. Οι Ντανιέλ και Γκαμπριέλ Κον-Μπεντίτ, στο περίφημο έργο για τη γαλλική εξέγερση του 1968, ονομάζουν την τοποθέτησή τους Links radicalismus ή αριστερισμό και τον περιγράφουν τόσο σαν μαρξιστικό όσο και σαν αναρχικό(46). Όταν οι αριστεροί μαρξιστές ζητάνε εργατικά συμβούλια κι επιτίθενται στον ελιτισμό και τη γραφειοκρατία, βρίσκονται, από πολλές απόψεις, κοντά στους αναρχοσυνδικαλιστές, που παρουσιάζουν παρόμοιες προτάσεις βασισμένες σε μία παρόμοια ταξική ανάλυση(47). Από την άλλη μεριά, η θέση των ατομικιστών συγχωνεύεται με εκείνη των κλασικών φιλελεύθερων. Όπως υποστήριζε ο Μπέντζαμιν Τάκερ, ο μεγάλος αμερικάνος ατομικιστής, "ο γνήσιος (δηλ. ατομικιστικός) αναρχισμός εναρμονίζεται με τις αρχές της σχολής του Μάντσεστερ"(48). Οι ατομικιστές αναρχικοί έλπιζαν ότι η κατάργηση της παρέμβασης του κράτους θα οδηγούσε σε μία ελεύθερη και σχετικά εξισωτική κοινωνία, βασισμένη στη θεωρία της εργασιακής αξίας. Στο σημείο αυτό έχουν πολλά κοινά με τους Λόκε, Άνταμ Σμίθ, Τζέφερσον και, πάνω απ' όλα, με τον Σπένσερ(49). Εξαιτίας αυτών των ομοιοτήτων, ενώ οι περισσότεροι από κείνους που εμπίπτουν στον ορισμό του "αναρχικού" που παρουσιάσαμε εδώ υιοθετούν μία χαρακτηριστική θέση η οποία αποτελεί μία εναλλαγή στις παραδοσιακές πολιτικές επιλογές, συμβαίνει μολοντούτο, μερικοί απ' αυτούς που ικανοποιούν τα κριτήρια μας, να έχουν απόψεις που πλησιάζουν πολύ εκείνες άλλων που ανήκουν σε άλλες εύκολα αναγνωριζόμενες πολιτικές παραδόσεις.

10. Είναι ο αναρχισμός ουτοπικός;

Ο Ρίτσαρντ Ντε Τζώρτζ επαναλαμβάνει τη συνηθισμένη παρανόηση ότι "ο βαθμός αποδοχής (του αναρχικού) είναι τόσο υψηλός, η πίστη του στη λογική και την ηθική του κοινού ανθρώπου συμφωνεί τόσο λίγο με αυτό που βιώνουν οι περισσότεροι άνθρωποι στις σχέσεις τους με τους συνανθρώπους τους και τα σχέδια του για την υλοποίηση της αναρχικής κοινωνίας που επιθυμεί είναι τόσο ασαφής, ώστε δεν είναι ένας πολιτικός ρεαλιστής αλλά ένας ιδεαλιστής ουτοπιστής"(50). Μία προσεκτική όμως εξέταση των θεωριών και της πρακτικής των πιο γνωστών αναρχικών θα οδηγήσει στα αντίθετα συμπεράσματα.

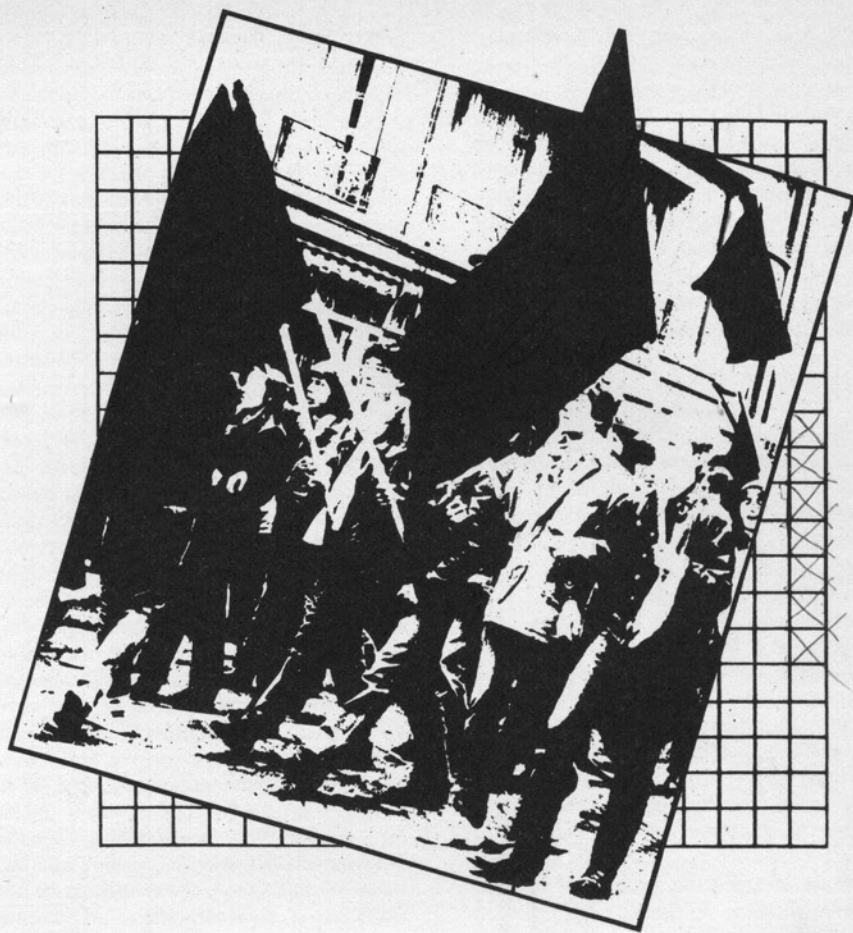
Πολλοί πασίγνωστοι αναρχικοί υπήρξαν "πραγματιστές ελευθεριακοί" (λογουχάρη, ο Προυντόν, ανάμεσα στους κλασικούς αναρχικούς κι ο Πώλ Γκούντμαν, ανάμεσα στους σύγχρονους). Ο Γκούντμαν υπερασπίζεται την "τμηματική αλλαγή" στο άρθρο του "Η Μαύρη Σημαία του Αναρχισμού", που επέσυρε την πομπώδη, απλοποιητική και κραυγαλέα ad hominem απάντηση του Μάρκ Ράντ, που ερμηνεύει τον αναρχισμό ως συντηρητισμό, επειδή επιχειρεί να αλλάξει μία ποικιλία θεσμών αντί να αφιερώσει όλες του τις προσπά-

θειες στην άμεση ανατροπή της οικονομικής δομής (η οποία υποτίθεται ότι είναι η μόνη πηγή όλων των δεινών της κοινωνίας). Οι κριτικές σαν του Ράντ κάνουν την πρώτη κατηγορία του Ντε Τζώρτζ να ηχεί παράξενα κι υποδηλώνουν ότι κι οι 2 συγγραφείς παραβλέπουν κάτι σημαντικό αναφορικά με τη φύση του αναρχισμού.

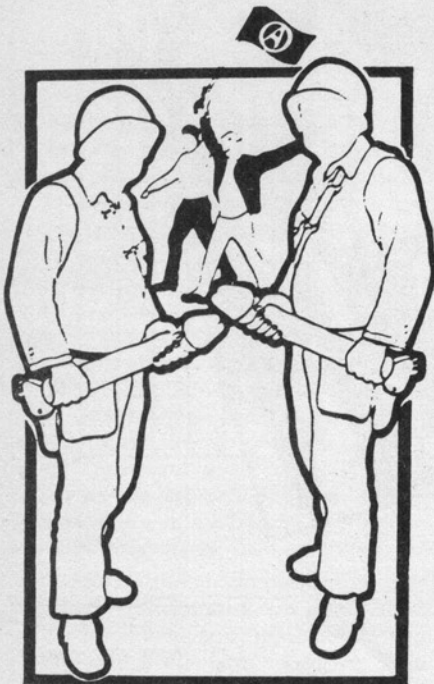
Προβλήματα επίσης προκύπτουν σχετικά με τη δεύτερη κατηγορία του Ντε Τζώρτζ, μία που, όπως έχουμε εξηγήσει, οι αναρχικοί δεν έχουν μία αποκλειστικά αισιόδοξη αντίληψη για την ανθρώπινη φύση. Στην πραγματικότητα, συνηθίζεται πολύ τελευταία απ' τους φιλελεύθερους και τους αδιάφορους σοσιαλιστές να καταδικάζουν τον αναρχισμό για την αντίθετη ιδιότητα: μία έλλειψη πίστης στις ικανότητες των απλών ανθρώπων. Ο Μπάρμπερ, λογουχάρη, κατηγορεί τους αναρχικούς ότι περιφρονούν τις μάζες κι είναι ελιτιστές. Μην έχοντας όμως ξεχάσει ολόκληρα την ιστορία, υποχρεώνεται να αναγνωρίσει ότι αναρχικοί έχουν όντως υπερασπιστεί την ικανότητα των ανθρώπων να καθορίζουν το δικό τους πεπρωμένο. Απέχοντας πολύ απ' το να αμφισβητεί την ακρίβεια του προηγούμενου ισχυρισμού του ή να εξετάζει την πιθανότητα ότι περιγράφει 2 αντιτιθέμενες τάσεις μέσα στον αναρχισμό, συμπεραίνει ότι οι αναρχικοί είναι "εξισωτικοί ελιτιστές"(52). Ο Κράνικ, που στηρίζεται πολύ στην ανάλυση του Μπάρμπερ, προχωρεί ένα βήμα παραπέρα και περιγράφει τον αναρχισμό σαν απόλυτο ελιτισμό. Διαίτησε της μεθόδου επιλογής ταύτων ιδίποτε νοιάζεται να προσφέρει κά-

ποια τεκμηρίωση των απόψεών του) επιχειρεί να δείξει ότι οι αναρχικοί είναι εξαιρετικά απαισιόδοχοι αναφορικά με τις ικανότητες του μέσου ατόμου(53). Ενώ μία τέτοια κριτική ελάχιστα προσφέρει σ' ότι αφορά μία μεγαλύτερη κατανόηση του αναρχισμού, χρησιμεύει τουλάχιστον στο να υποδείξει εκείνο το στοιχείο της αναρχικής σκέψης που εκδηλώνει σκεπτικισμό για την ανθρώπινη καλοσύνη.

Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι αναρχικές προτάσεις δεν είναι τόσο ασαφείς όπως ισχυρίζεται ο Ντε Τζώρτζ. Ο Μπούκτσιν, λογουχάρη, στο βιβλίο του "Για μία Οικολογική Κοινωνία" και σε άλλα έργα, συμπεριλαμβάνει πρακτικές προτάσεις για το σχεδιασμό οικοκοινοτήτων οι Ές και Μόρρις παρουσιάζουν λεπτομερειακά προσχέδια ελέγχου αποκεντρωτικών κοινοτήτων στο "Εξουσία της Γειτονιάς και Κοινωνική Τεχνολογία"(55), κι ο Τζώρτζ Ντένιζον περιγράφει πειστικά στο "Οι Ζωές των Παιδιών"(56), πώς μπορούν να εφαρμοστούν στη σύγχρονη αστική κοινωνία Τολστοϊκοί ελευθεριακοί εκπαιδευτικοί κανόνες. Είναι επίσης χρήσιμο να εξετάσουμε το ιστορικό υλικό που αναφέρεται στο αναρχικό κίνημα. Περιγραφές πλατιάς εφαρμογής του αναρχικού προγράμματος στα κολλεκτιβοποιημένα εργοστάσια και τα κοινοτικά αγροκτήματα, στα οποία συμμετείχαν εκατομμύρια άτομα, στη διάρκεια της Ισπανικής Επανάστασης, μπορούμε να βρούμε στις "Αναρχικές Κολλεκτίβες" του Ντόλγκοφ. Λαμβανόμενων υπόψη τέτοιων στοιχείων (απ' τα οποία υπάρχουν άφθονα) οι αναρχικές προτάσεις δεν μπο-

ρούν να ονομαστούν ασαφείς. Μολονότι μερικοί αναρχικοί υπήρξαν ασαφείς (είτε από θέμα αρχής είτε από έλλειψη φαντασίας), άλλοι δέν ήταν, ειδικά αναφορικά με στρατηγικές άμεσης αλλαγής. Η επιθυμία να μήν επιβάλλεται τή θέλησή σου πάνω στους άλλους δέν απαιτεί ασάφεια, όπως υποστηρίζει ο Ντέ Τζώρτζ. Αυτό που απαιτεί είναι να μήν επιβάλλονται διαμέσου του εξαναγκασμού, ούτε να γίνονται αποδεκτές άκριτα απ' τήν κοινότητα προτάσεις που θα έπρεπε να υποστούν πλήρη επεξεργασία, ίσως απ' τήν άποψη πιθανών παραλλαγών.

11. Οι παραλλαγές του Αναρχισμού.

Θά ήθελα τώρα να εξετάσω ένα τελευταίο ζήτημα, που μπορεί να βοηθήσει στην αποσαφήνιση του χαρακτήρα του αναρχισμού: τούς διάφορους τρόπους ταξινόμησης των αναρχικών τάσεων. Ένας τέτοιος τρόπος διαίρει τόν αναρχισμό σ' εκείνες τις παραλλαγές που δίνουν τή μεγαλύτερη έμφαση στην προσωπική αυτονομία και τήν ατομική ελευθερία κι εκείνες που τονίζουν τή συμμετοχή σέ κοινωνικές κι εθελοντικές ομάδες. Μιά τέτοια διάκριση μπορεί να γίνει ανάμεσα στον ατομικιστικό αναρχισμό και τόν κοινωνικό αναρχισμό (μολονότι μερικά άτομα όπως η Έμμα Γκόλντμαν φαίνεται να τρέφουν μιά εξίσου θερμή αφοσίωση τόσο στην ατομική ελευθερία όσο και στην κοινωνική αλληλεγγύη).

Μιά πώ λεπτομερειακή ταξινόμηση βασισμένη στις θεωρίες για τήν κοινωνική οργάνωση υποδιαιρεί τούς αναρχικούς σέ ατομικιστές, μουτουελιστές, συνδικαλιστές και κομμουνιστές. Οι ατομικιστές (ανάμεσα στους σπουδαιότερους θεωρητικούς τών οποίων συγκαταλέγονται οι Μάξ Στίρνερ, Τζόσουα Γουώρεν και Μπέντζαμιν Τάκερ) δέν ενδιαφέρονται τόσο πολύ για να δημιουργήσουν ενώσεις, όσο για τώ να κάνουν τά άτομα ικανά να επιδιώκουν τούς

δικούς τους σκοπούς δίχως τήν επέμβαση άλλων. Επιθυμούν μιά κοινωνία από αυτοδύναμα και βασικά αυτάρκη άτομα, που πετυχαίνουν τούς σκοπούς τους διαμέσου τής εθελοντικής συμφωνίας ή συμβολαίων με άλλους. Οι μουτουελιστές, οπαδοί τού Προυντόν, βλέπουν μιά μεγαλύτερη ανάγκη για νέες μορφές κοινωνικής οργάνωσης. Αφού η οικονομική και πολιτική εξουσία είναι συγκεντρωμένη, οι άνθρωποι πρέπει να οργαωθούν για να υπερασπίσουν τά συμφέροντά τους κι ειδικά, για να εξαλείψουν τέτοιες καταχρήσεις όπως τώ νοίκι, τώ κέρδος κι ο τόκος, που νομιμοποιούνται απ' τώ κράτος. Γι' αυτό τώ λόγο, χρειάζεται να ιδρυθούν τράπεζες αμοιβαίας βοήθειας και συνεταιρισμοί παραγωγών και καταναλωτών. Οι αναρχοσυνδικαλιστές προχωρούν ένα βήμα παραπέρα και προτείνουν τήν πλατιά οργάνωση τής εργατικής τάξης σ' ένα μόνο συνδικάτο σαν βασικό μέσο για τήν πραγματοποίηση μιάς σημαντικής κοινωνικής αλλαγής. Τώ κλειδί για τόν κοινωνικό μετασχηματισμό είναι η Γενική Απεργία, τήν οποία πρόκειται ν' ακολουθήσει η αναδιοργάνωση τών παραγωγικών μέσων με βάση τις αρχές τής αυτοδευθυνσης. Μιά αντίληψη που συγγενεύει πολύ με τόν κολλεκτιβισμό τού Μπακούιν. Τέλος, ο αναρχοκομμουνισμός θεωρεί σά βασική του μονάδα τήν κοινότητα, τήν πόλη ή τή γειτονιά. Οι αποφάσεις πρέπει να παίρνονται στή βάση τών κοινοτικών αναγκών, η παραγωγή πρέπει να λειτουργεί σύμφωνα με τις ικανότητες κι η κατανάλωση σύμφωνα με τις ανάγκες. Ο Κροπότκιν είναι ο κλασικός θεωρητικός αυτής τής τάσης τού αναρχισμού.

Θά ήθελα τώρα να επεξεργαστώ αρκετά τή διάκριση ανάμεσα στον αναρχοσυνδικαλισμό και τόν αναρχοκομμουνισμό για 2 λόγους. Πρώτο, γιατί αυτές είναι οι δύο μορφές τού αναρχισμού που έχουν τή μεγαλύτερη ιστορική σημασία κι έχουν γεννήσει τις περισσότερες συζητήσεις ανάμεσα στους ίδιους τούς αναρχικούς αναφορικά με τις πρακτικές προτάσεις. Δεύτερο, γιατί πολλοί από εκείνους που γράφουν για τόν αναρχισμό δέν αντιλαμβάνονται τή θεμελιακή σημασία αυτής τής διαίρεσης τής αναρχικής θεωρίας. Ο Ντέ Τζώρτζ, λογουχάρη, υποστηρίζει ότι "η πιό ισχυρή σημερινή τάση" συνίσταται σ' "ένα αμάγαμα" τών δυο τάσεων που αναφέραμε. Θεωρεί τόν Γκερέν σάν τώ καλύτερο παράδειγμα αυτής τής τάσης(58). Πιστεύω ότι ο Γκερέν έχει προσφέρει μιά σημαντική συνεισφορά στην ελευθεριακή σοσιαλιστική θεωρία και στή μελέτη τού Μαρξισμού και τού Αναρχισμού, προσπαθώντας να κάνει μιά σύνθεση τών δυο παραδόσεων. Τώ σημαντικό βιβλίο του για τόν αναρχισμό είναι ένα αξιολογικό παράδειγμα αυτής τής προσπάθειας. Ωστόσο, αυτή η σύνθεση τού Μαρξισμού και τού Αναρχισμού είναι τώ "αμάγαμα" που παρουσιάζει ο Γκερέν, όχι εκείνο που αναφέρει ο Ντέ Τζώρτζ.

Πάντως υπάρχει μιά θεμελιακή αντίθεση ανάμεσα στή θέση που υιοθετεί ο Γκερέν και τή θέση τών αναρχοκομμουνιστών όπως ο Μάρραη Μπούκτιν ή οποιοδήποτε άλλο "κοινωτιστή".

Ενώ είναι αληθινό τώ ότι ο κοινωνιστικός αναρχισμός έχει ενσωματώσει πολλά στοιχεία τής αναρχοσυνδικαλιστικής τάσης, δέν φαίνεται να αληθεύει τώ αντίστροφο. Στό σημερινό αναρχισμό βρίσκουμε μιά παραδοσιακή υποδιαίρεση, όπου οι κοινωτιστές συνεχίζουν τήν παράδοση τών αναρχοκομμουνιστών (που δέν αρνήθηκαν τή σημασία τής έμφασης τών συνδικαλιστών στην απελευθέρωση τού τόπου δουλειάς) ενώ άλλοι, όπως ο Γκερέν κι ο Τσόμσκυ διατηρούν μιά βασικά συνδικαλιστική προσέγγιση(59). Οι αναρχικοί κοινωτιστές δέν θεωρούν τόν τόπο δουλειάς ή ακόμα και τήν οικονομία σάν πρωταρχική εστία (όσο σημαντικό κι ά είναι αυτό) αλλά μάλλον τήν κοινότητα με όλα τά αλληλοεξαρτόμενα στοιχεία της όπως η εργασία, τώ παιχνίδι, οι μεταφορές, η οικολογία κλπ. Υποστηρίζει ότι η απομόνωση τών προβλημάτων τής παραγωγής απ' τώ κοινωνικό τους πλαίσιο θά μπορούσε να οδηγήσει στην αιώνια πλάνη τών μαρξιστών που παλεύουν ενάντια στην οικονομική εκμετάλλευση ενώ διαωνίζουν κι ίσως ακόμα κι επεκτείνουν άλλες μορφές κυριαρχίας. Επιπλέον, οι αναρχοκοινωτιστές υποστηρίζουν ότι η οικονομική κι η ταξική ανάλυση στην οποία στηρίζονται τόσο ο Μαρξισμός όσο κι ο συνδικαλισμός είναι ξεπερασμένη κι ότι κι ο ίδιος ο αναρχοσυνδικαλισμός είναι συνακόλουθα, από πολλές απόψεις, απαρχαωμένος(60). Για να κατανοήσουμε πλήρως τόν αναρχισμό, θά πρέπει να γίνει κατανοητή η φύση αυτής τής πολύ σημαντικής φιλονικίας: η μιά εναλλαγή εστιάζει στην εργασία, η άλλη στή ζωή σά σύνολο, η μιά στις οικονομικές σχέσεις ενώ η άλλη στην ολότητα τών ανθρώπινων σχέσεων και στις σχέσεις ανάμεσα στην ανθρωπότητα και τή φύση.

Η ΚΑΤΑΦΩΡΗ ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΖΕΡΑΡ ΛΕΜΠΟΒΙΣΙ

Ο κούκος τραγουδούσε
Στό ξερό κλαδί
Σκότωσαν τον Σούχαζ
Κι οι καιροί είναι σκληροί

Λαϊκό τραγούδι προς τιμήν του
Ληστή Νικόλα Σούχαζ.

Εδώ και πολύ καιρό οι κυρίαρχες ελίτ έχουν εξουδετερώσει τον τύπο διαμέσου του ίδιου του τύπου, το Κράτος έχει γίνει δημοσιογράφος κι εκείνοι που πιστεύουν, πιστεύοντας τις εφημερίδες, ότι μιλάνε τη δική τους γλώσσα, στην ουσία δεν μιλάνε παρά τη γλώσσα του Κράτους. Κοντολογής, εδώ και πολύ καιρό δεν υπάρχει πιά ούτε κατ' επίφαση η ελευθερία του τύπου.

Σ' αυτές τις συνθήκες δεν χρειάζεται να εκπλήσσομαι κανείς για το ότι τα διάφορα άρθρα που εμφανίστηκαν πρόσφατα στον τύπο, σχετικά με τη δολοφονία του Ζεράρ Λεμποβισί, αρχικά, σέρβιραν στον αναγνώστη πολυποικίλες ερμηνείες που έφθαναν ως τον ολοκληρωτικό αποκλεισμό (πράγμα που αποτελεί ένα αξιοπρόσεκτο γεγονός) της πολιτικής ερμηνείας και μετά, κατά δεύτερο λόγο, υιοθέτησαν αυτή την άποψη που στην αρχή είχαν αγνοήσει, για να την διακωμωδήσουν όμως αυτή τη φορά απόλυτα.

Είναι ιδιαίτερα ηλίθιο και κωμικοτραγικό ψέμα να γράφεις, όπως κάνουν οι Λαμύ και Μπαμπρόνσκι στη "Φράνς-Σουάρ" της 9 Μάρτη 1984 ότι "αυτός (ο Λεμποβισί) δεν έκρυβε τη συμπάθειά του για τη συμμορία Μπάαντερ και τις Ερυθρές Ταξιαρχίες". Είναι ένα δεύτερο, εξίσου ηλίθιο ψέμα, να μιλάς μετά για "έναν συμπαθόντα των Ερυθρών Ταξιαρχιών ονόματι Τζιανφράνκο Σανγκουίνέτι". Αλλά οι Λαμύ και Μπαμπρόνσκι έδωσαν το σύνθημα.

Ένα ανυπόγραφο άρθρο στη "Ζουρνάλ ντε Ντιμάνς" (11 Μάρτη 1984) διατυπώνει το ακόλουθο ενδιαφέρον ερώτημα "Και είναι άραγε αυτό το έγκλημα πολιτικό; Οι ερευνητές δεν το αποκλείουν". Στη συνέχεια όμως το απαντάει αμέσως με την υιοθέτηση του ψέματος που εγκαινίασε η "Φράνς-Σουάρ": "Αν έγινε ένα πολιτικό έγκλημα, αυτό δεν μπορεί να προέρχεται παρά από κείνες τις περιθωριακές ομάδες στις οποίες ο Λεμποβισί μπορεί να είχε υποσχεθεί βοήθεια και συμπαράσταση, όπως είχε ήδη κάνει με ορισμένες Ιταλικές περιθωριακές ομάδες προσκείμενες στις Ερυθρές Ταξιαρχίες".

Ο Φιλίπ Λεμουέν, προτιμώντας, απ' τη μεριά του, να εισαγάγει μιά ελάχιστη διαφορετική παραλλαγή αυτής της βρωμερής μουσικής, υπαινίσσεται ότι η δολοφονία του Ζεράρ Λεμποβισί θα μπορούσε όντως να φωτιστεί αν εξεταζόταν σε συνάφεια με την Παλαιστινιακή τρομοκρατία (VSD, 15 Μάρτη 1984). Φυσικά, όμως, αυτός ο "αρχηγός" της I.S. (της Καταστασιακής Διεθνούς) που είχε πάρει μέρος στο Παλαιστινιακό κίνημα "Μαύρος Σεπτέμβρης" δεν υπήρξε ποτέ παρά μόνο στη μισθοφορική φαντασία του.

Προκειμένου να εξηγήσει το ότι η δολοφονία του Λεμποβισί "συνδέεται με την τρομοκρατία", η Καρόλ Μπαρζόν κατασκευάζει στο "Νουβέλ Ομπζερβατέρ" ένα ιδιαίτερα κακότεχνο παραμύθι. Γράφει ότι

ο Ζ. Λ. "πρέπει να ήταν σ' επαφή μ' έναν κάποιον Ζάν-Λουί Μπωντέ" και, σύμφωνα μ' αυτό, η αστυνομία υποπευόταν ότι αυτός ο Μπωντέ ήταν "ο γκουρού" των ταξιαρχιτών που είχαν καταφύγει στο Παρίσι κι ότι τους βοήθουσε "για να ετοιμάσουν νέες επιθέσεις στην Ιταλία". "Πρέπει να ήταν σ' επαφή", δεν μπορεί κανείς να μη θαυμάσει την κοινότυπη αξία αυτού του υποθετικού.

Η εφημερίδα "Μινιτ" (17 Μάρτη) λίγο πιό ποταπή απ' τις άλλες, επινοεί, πρόσθετα στην ψευδή ταμπέλα της τρομοκρατίας, εκείνη του κρυφοσταλινισμού των Ντεμπόρ και Λεμποβισί. Γιατί να μην είναι τέτοιο κι ο Μπορίς Σουβαρίν κι ο Άντε Τσίλιγκα που εκδόθηκαν απ' το "Ε.Π."(2); (Champ Libre = Ελεύθερο Πεδίο).

Είναι περιττό να χάνει κανείς τον καιρό του ανασκευάζοντας ένα-ένα αυτά τα ψέματα κι άλλες συκοφαντίες. Για να ξεμπερδεύουμε στά γρήγορα μ' αυτές τις ποταπότητες δεν χρειάζεται παρά ν' αναφερθούμε στον Πρόλογο στην Δ' Έκδοση της "Κοινωνίας του Ξεμάτα ος", που γράφτηκε απ' τον Ντεμπόρ κι εκδόθηκε απ' τον Λεμποβισί, απ' τον οποίο υιοθετήθηκε απ' το Σαγκουίνέτι στο "Περί της Τρομοκρατίας και του Κράτους" η θέση της χειραγώγησης των Ερυθρών Ταξιαρχιών απ' τις μυστικές υπηρεσίες του Ιταλικού Κράτους.

Είναι ακόμα πιο σημαντικό το να καταλάβουμε ότι δεν υπάρχει ούτε αιτία ούτε λογική σ' αυτούς τους απίθανους μύθους. Αυτό φαίνεται εύκολα. Θέτουν το ερώτημα της πολιτικής δολοφονίας του Ζ.Λ. για να δώσουν μιά ψευδή απάντηση, δηλαδή, για να το διαστρεβλώσουν καλύτερα μακροπρόθεσμα. Η τεχνική που κρύβεται πίσω απ' αυτή τη συλλογή αντιφατικών ψεμάτων είναι απλή και πάντοτε η ίδια. Αντίθετα με κάθε φαινομενική αλήθεια, ξεκινάει εμφανίζοντας τον Ζ.Λ. ότι έχει κάποιες διασυνδέσεις με την τρομοκρατία και καταλήγουν βγάζοντας το συμπέρασμα ότι η δολοφονία του δεν είναι παρά ξεκαθάρισμα παλιών λογαριασμών ανάμεσα σ' έναν τρομοκράτη ή έναν υπέρμαχο της τρομοκρατίας, κι άλλους τρομοκράτες.

Δεύτερον, σε μιά εποχή όπου οι μη πολιτικές ερμηνείες θα έχουν καταρρεύσει σάν τόσοι πύργοι από τραπουλόχαρτα, η μιά μετά την άλλη ως την τελευταία, όπως έχει αρχίσει να γίνεται τώρα, αυτή η πολιτική εκδοχή — ψεύτικη βέβαια — της δολοφονίας, στην οποία οι δημοσιογράφοι έχουν αφιερώσει όλο το μίζερο μηνιαίο αμειβόμενο ταλέντο τους, θα παραμείνει μόνη της στη βιτρίνα.

Αυτό θα συνέβαινε πραγματικά αν αυτό το ζήτημα έμελλε να παραμείνει ακίνητο κάτω απ' τούς ψεύτικους προβολείς της θεαματικής πληροφόρησης. Αυτό όμως δεν θα γίνει, πρόκειται να το εμφανίσουμε στο πραγματικό του φως.

Δέν φοβόμαστε να επιβεβαιώσουμε απερίφραστα ότι πρώτον, ο Ζ.Λ. δεν δολοφονήθηκε από έναν μόνο φονιά — όπως

διακήρυξε η μεγαλύτερη μερίδα του τύπου, υιοθετώντας δίχως συζήτηση τα ψεύτικα στοιχεία που έδωσε η αστυνομία· δεύτερον, ότι η αστυνομία δεν θα συλλάβει ποτέ αυτούς τους δολοφόνους, όπως δεν συνέλαβε τους δολοφόνους του Γκολντμάν (δεν πρέπει να γίνει καμιά παρεξήγηση αναφορικά με τα λεγόμενά μας, δεν ζητάμε τίποτα απ' το Κράτος, την αστυνομία του και τη δικαιοσύνη του).

Οι εφημερίδες είχαν διατυπώσει την υπόθεση της πολιτικής δολοφονίας του Ζ.Λ., στηριζόμενες στη φανταστική τρομοκρατική δραστηριότητα του τελευταίου. Για να διατυπωθεί πραγματικά αυτή η υπόθεση θα πρέπει να ξεκινήσει αντίστροφα, απ' την πραγματική ανατρεπτική δραστηριότητα του Ζ.Λ. Αυτή είναι πασίγνωστη. Είναι συνυφασμένη με το "Ε.Π.". Και μιά κι ήταν πολιτικό έγκλημα, όπως υποστηρίζουμε, το κλειδί της δολοφονίας του θα πρέπει να βρεθεί σε συνάφεια με το "Ε.Π." και πιά συγκεκριμένα, ενίο σέ σχέση με τη δραστηριότητά του γενικόθερα ή με κάποιο ιδιαίτερο μέρος της δραστηριότητάς του.

Αν η ίδια η ύπαρξη του "Ε.Π." αποτελεί το κίνητρο, τότε η δολοφονία του Ζ.Λ. είναι πράξη δολοφόνων που ενεργούσαν για λογαριασμό της άλφα ή της βήτα άρχουσας κλίμακας.

Τίποτα δεν είναι λιγότερο αίγουρο, γιατί θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί ότι κάποια συγκεκριμένη κλίμακα είχε αρχίσει να θεωρεί τη δραστηριότητα του "Ε.Π." γενικά σαν άμεσο κίνδυνο κι ότι η δολοφονία θα ήταν αρκετή για να τον εξορκίσει. Αυτή η κλίμακα θα πρέπει να είναι πολύ αφελής πιστεύοντας ακόμα ότι θα μπορούσε να σταματήσει την ανατρεπτική σκέψη βγάζοντας απ' τη μέση τον εκδότη της ή, διαφορετικά, δέ διαθέτει καθόλου οξυδέρκεια, όταν επιτρέπει σ' αυτή την ίδια ανατρεπτική σκέψη να διαδίδεται 15 ολόκληρα χρόνια κι ύστερα κυριεύεται ξαφνικά από πανικό εξαιτίας της επιπολαιότητάς της.

Συνακόλουθα, απομένει να εντοπίσουμε το κίνητρο σ' ένα ιδιαίτερο σημείο της δραστηριότητας του "Ε.Π.".

Αν αληθεύει ότι σ' ένα πόλεμο οι δυο αντίπαλοι φέρονται εχθρικά ο ένας στον άλλο, με αποτέλεσμα μιά αμοιβαία δράση που, σαν μιά έννοια, πρέπει να φθάσει ως τις ακραίες λογικές της συνέπειες, ποιά έκδοση θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν εχθροπραξία σέ σημείο που να προκαλέσει, σέ απάντηση, τη δολοφονία του Ζ.Λ.;

Ο Ζάκ Μεσρίν εξαπόλυσε πόλεμο ενάντια σ' αυτή την κοινωνία και την αστυνομία της. Το "Ενστικτό του Θανάτου" (τό βιβλίο του Μεσρίν που έκδωσε ο Λεμποβισί, έχει εκδοθεί στα ελληνικά απ' τις εκδόσεις "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ", Γενάρης 1985) αποτελούσε κατά κάποιο τρόπο την κήρυξη του πολέμου του. Η απήθεια και το θάρρος του αντιπροσώπευαν μιά μόνιμη απειλή και προσβολή για τους φύλακες της κυρίαρχης τάξης.

Έτσι βλέπει κανείς έναν υπουργό δι-

καισύνης, που ενδιαφέρεται για την "τιμή της αστυνομίας" να αναγκάζει, διαμέσου ενός νόμου, ειδικά φτιαγμένου γι' αυτό το σκοπό, και με αναδρομική ισχύ, τον πρώτο εκδότη του "Ενστικτού του Θανάτου" ν' αποσύρει το βιβλίο απ' την κυκλοφορία και να στερεί το συγγραφέα απ' τα συγγραφικά του δικαιώματα.

Όσο για τον Ζάκ Μεσρίν, αυτό τον αντάρτη του οποίου η ελευθερία έκανε την ύπαρξη της αστυνομίας να φαίνεται σκανδαλώδης και σχεδόν αναξιόπιστη, γελοιοποιώντας και χλευάζοντας την συνεχώς, αυτή η αστυνομία ήταν δεσμευμένη απ' το καθήκον ν' αρχίσει το πιστολιδί, με το θάρρος που όλοι ξέρουν ότι διαθέτει, δίχως τις συνηθισμένες προειδοποιήσεις.

Αρκετά πρόσφατα, τό Μάη του 1983, ένας κάποιος Ντεμπονγκραίν, ένας νεοναζιστής που εμφανίζεται με το ψεύτικο όνομα Ξαβιέ Ρωφέρ και που γράφει στην επιθεώρηση **Contrepoint** από τον ανέλαβε την έκδοση της τό **Club de l' Orloge**, παρουσιάζεται στο βιβλίο του "Περί Κοινωνικής Βίας", που εκδόθηκε απ' τις εκδόσεις Αλέσια, σαν τεχνικό της αντεπανάστασης. Έτσι συνιστά πρωταρχικά τή χρήση ήπιων μεθόδων, δηλαδή, τή διοχέτευση της επιθετικότητας των μπλοκόννοβάρκι άλλων εξεγερμένων σέ σχέδια κοινωνικής επιτυχίας. Αφού ξεκίνησε αυτή την παράλογη ιδέα, η οποία στερείται φανερά κάθε υλική βάση και που χρησιμεύει αποκλειστικά για ν' αποκρύψει τον αληθινό σκοπό του, ο ίδιος αυτός Ρωφέρ - Ντεμπονγκραίν ξεμασκαρεύεται κι αποκαλύπτει τό πρόγραμμά του σ' όλη του την κτηνωδία: πρόκειται για τό ξεκαθάρισμα "εκείνων που δεν είναι δυνατών ν' αφομοιωθούν κι αναγκαστικά θά υπάρχουν κάποιοι" διαμέσου της "επιλεκτικής καταστολής", που "θά μπορούσε να είναι η πιά βάση καθώς δεν θά διέτρεχε πιά κανείς τον κίνδυνο να πετάξει τό μωρό μαζί με τό νερό που τό έπλυνε". Και συνεχίζει λέγοντας ότι θά πρέπει κανείς να συντρίψει τό σύνδεσμο ανάμεσα στην εξέγερση που εκδηλώνεται με εγκληματική όψη και τά δυνατά Σιτουασιονίστικα μυαλά που θεωρούν τον "Ζάκ Μεσρίν σαν τό αρχέτυπο της κοινωνικής εξέγερσης".

Τό απλό γεγονός ότι υπάρχει ένα πρόγραμμα Ρωφέρ, δείχνει, σέ όποιον μπορεί νά δει, σέ ποιά βαθμό ο Ζάκ Μεσρίν αποτελεί τή συμβολική μορφή της σημερινής ταξικής πάλης, που τήν αγαπούν οι επικίνδυνες τάξεις και τή μισούν οι άρχουσες κλίμακες.

Υπάρχουν πολλές ενδείξεις ότι οι τελευταίες αποφάσισαν νά εμποδίσουν, με κάθε δυνατό μέσο, ν' αναπτυχθεί στή συλλογική μνήμη μιά θετική εικόνα του Ζάκ Μεσρίν, με τόν ίδιο τρόπο όπως εκείνες, σέ άλλες εποχές, του Στέγκα Ραζίν ή του Μαντρίν.

Η επανέκδοση του βιβλίου του Ζάκ Μεσρίν ήταν σαν ανανέωση της κήρυξης πολέμου του. Η απόπειρα ενάντια στην "τιμή της αστυνομίας" ήταν μιά ανάληψη "φοβερής τιμής".

Ο πόλεμος του Ζάκ Μεσρίν ήταν και πόλεμος του Ζεράρ Λεμποβισί, Σιτουασιονιστή εκδότη.

Παρίσι 26 Μάρτη 1984

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ :

1. Στίς 5 Μάρτη 1984 βρέθηκε νεκρός με 4 σφαίρες στον αυχένα ο εκδότης του Μεσρίν, Ζεράρ Λεμποβισί, γνωστός παράγοντας των κινηματογραφικών κύκλων κι ιδιοκτήτης των εκδόσεων "**Champ Libre**".
2. "Και τότε, ύστερα από 10 χρόνια λήθης, ξεσπάει αυτή η απόρροια παράνοια της τρομοκρατίας. Τά εγκλήματα των Ερυθρών Ταξιαρχιών και των Μπασαντερικών, ο θάνατος μεταρσιωμένος σέ πολιτικό σύστημα. Αυτό που ζητούσαν τόσο συχνά ήταν η καταστροφή, κοντολογής, τά ερείπια. Κι οι λυσσασμένοι φονιάδες που απαιτούν γκουρου, πάτρωνες, που χρειάζονται διανοητές, ιδεολογίες, επαναστατικές δικαιολογίες. Σ' αυτό τό χορό του θανάτου είναι που βρίσκουν τό ρυθμό οι Λεμποβισί, οι Ντεμπόρ, οι Φελτρινέλι, οι Γκολντμάν, οι Σαγκουινέτι και τόσο άλλοι.

Γιά χάρη τίνος; Ποιός κουνάει τά νήματα αυτών των αιματοβαμμένων μαριονετών;

Φαντάζεται κανείς τήν απόλαυση ενός Λεμποβισί όταν μετά από μιά ιδεολογική συζήτηση μ' έναν υποστηρικτή της "Άμεσης Δράσης" και θεωρητικό των Ερυθρών Ταξιαρχιών, τελειώνει τή μέρα στό Μαξιμ ανάμεσα στό φίλο του Μπαντιντέρ, Υπουργό Δικαιοσύνης και τόν Μοντάν, συμπαίκτη του στό πόκερ. Μπορεί όμως κανείς νά φανταστεί τό γέλιο του "Μοχάμεντ Μοχάμεντοβιτς" που χειρίζεται αυτή τή μαριονέτα με τήν άνεση ενός καραγκιοζοπαίκτη;

Όλη αυτή η ζωή των εμπαιγμών, των ψεμάτων και της φαινομενικότητας. Όλα αυτά ποιός τά ήξερε, ποιός θά μπορούσε ακόμα και νά τα φανταστεί; Ποιός θά τό πίστευε ότι ο Λεμποβισί ήταν τό θέμα ενός φακέλου που έπανε μιά ολόκληρη αρχειοθήκη της Γενικής Ασφάλειας; Ποιός θά υποπτευόταν ότι πίσω απ' τή βιτρίνα του αδιάλλακτου αντισταλιναισμού, ο Ντεμπόρ είναι ένας άνθρωπος με Σοβιετικό λογαριασμό τραπέζης ανάμεσα στά δόντια του; Σέ ποιόν θά ερχόταν η ιδέα νά ενδιαφερθεί για τούς άλλους ξεχασμένους Σιτουασιονιστές, γι' αυτούς τούς τακτικούς επισκέπτες της αθέατης πλευράς του Λεμποβισί, ένας απ' τούς οποίους συμμετείχε στην ένοπλη πάλη, δίπλα στό Γιασέρ Αραφάτ, τό Σοβιετικό Στρατηγό του Παλαιστινιακού στρατού, ενώ ένας άλλος συνελήφθηκε στην εθνικιστική Κίνα για κατασκοπεία; Ποιός θά τό πίστευε ότι αυτοί οι νεαροί, που η εξέγερσή τους κέρδισε τή συμπάθεια επειδή αναθεμάτιζε και τό σταλινισμό, θά εντοπιζόνταν, 15 χρόνια αργότερα, διαμέσου μιάς έρευνας για μιά δολοφονία, σαν αυτό που πάντα ήταν: πράκτορες της ανατροπής και της αποσταθεροποίησης στην υπηρεσία του σοβιετικού ιμπεριαλισμού."

Στή διάρκεια 30 περίπου χρόνων σταλινικής δικτατορίας, οι σοβιετικές αρχές υιοθέτησαν 3 στάσεις απέναντι στις εθνικές μειονότητες:

- ένα επεκτατισμό, συγγενή με τον τσαρικό ιμπεριαλισμό,
- καταστολή ενάντια στους κομμουνιστές των διαφόρων τοπικών κομμάτων,
- μαζικές εκποτίσεις πληθυσμών με σκοπό την εξαφάνισή τους.

1. Ο ΝΕΟΣ ΡΩΣΙΚΟΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ.

Αυτός ο τίτλος μιάς μπροσούρας γραμμένης στα 1947 από τον Βίκτωρα Σέρζ, χαρακτηρίζει ξεκάθαρα τη στάση της σοβιετικής εξουσίας, μιάς χώρας που στοχεύει στην επέκταση της κυριαρχίας της σε εκτάσεις ολόένα και μεγαλύτερες. Τό μολοσεβικό κόμμα, τού οποίου τού σύνθημα τόν Ιούνη τού 1917 ήταν "άμεση ειρήνη χωρίς προσαρτήσεις" πράγμα που υποδήλωνε μιά ρήξη με την τσαρική πολιτική προσαρτήσεων, μετά την εδραίωσή του στην εξουσία, ακολούθησε μιά πολιτική που θύμιζε την πολιτική τών τσάρων.

Τόν πρώτο καιρό φαινόταν πως η νέα εξουσία εφαρμόζε την πολιτική τών μη-προσαρτήσεων, αφήνοντας ακόμα και ν' αποσυντεθεί τή τσαρική αυτοκρατορία. Ένας μεγάλος αριθμός χωρών τής Βαλτικής απέκτησαν πράγματι την ανεξαρτησία τους (Ουκρανία, Γεωργία) ενώ κάποιες νέες δημιουργήθηκαν (Αρμενία). Με την αναγνώριση τής ανεξαρτησίας τους, ορισμένες υπέστησαν τή μολοσεβικοποίηση. Όμως ο ιμπεριαλισμός αναπτύχθηκε κατάφωρα στή διάρκεια τής σταλινικής περιόδου.

Πέρα απ' τις λεγόμενες ανατολικές χώρες, ο ρώσικος επεκτατισμός εκδηλώθηκε βασικά στις χώρες τής βαλτικής και τήν Ουκρανία.

A. ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΒΑΛΤΙΚΗΣ

Η ιστορία και τών 3 χωρών τής Βαλτικής (Εσθονία, Λεττονία, Λιθουανία) είναι κατά περίεργο τρόπο όμοια, είναι δηλαδή μιά διαδικασία ταυτόσημη που ξετυλιχθηκε ανάμεσα στα 1920 και τά 1944.

Η ανεξαρτησία τους αναγνωρίστηκε στα 1920 απ' τήν ΕΣΣΔ (συνθήκη τού Γιαρτού τού Φλεβάρη με τήν Εσθονία, συνθήκη τής Μόσχας τόν Ιούλη με τή Λιθουανία, συνθήκη τής Ρίγας τόν Αύγουστο με τή Λεττονία). Αυτές οι 3 χώρες βρέθηκαν στριμωγμένες ανάμεσα σ' ένα ισχυρό γείτονα, τή Γερμανία κι ένα γίγαντα τήν ΕΣΣΔ. Στήν περίοδο που αρχίζει απ' τά 1920 και φτάνει ως τήν "ενσωμάτωσή" τους στήν ΕΣΣΔ, η Σοβιετική Ένωση έκανε τά πάντα γιά νά εμποδίσει τή μεταξύ τους συνεννόηση και τή συγκρότηση κοινού μετώπου. Αντίθετα, διαπραγματευόταν με κάθε μιά ξεχωριστά κι έφθασε μέχρι και νά τις φέρει αντιμέτωπες. Υπόγραψε σύμφωνο μη επίθεσης με κάθε μιά χωριστά, (στά 1926 με τή Λιθουανία, στα 1927 με τή Λεττονία και στα 1932 με τήν Εσθονία).

Ο ΜΕΓΑΛΟΡΩΣΟΣ ΔΕΣΜΟΦΥΛΑΚΑΣ

Έπειτα, μπροστά στό ρεύμα τού ναζιστικού επεκτατισμού, υπόγραψαν όλες με τή Γερμανία σύμφωνο μη επίθεσης τόν Ιούνη τού 1939.

Η αυτόνομη ύπαρξη τών χωρών τής Βαλτικής φαινόταν εξασφαλισμένη με τήν υπογραφή τών συμφώνων μη επίθεσης με τούς 2 σημαντικούς γείτονες. Όμως, αυτή η αντίληψη παράβλεπε ότι στα πλαίσια τής ιμπεριαλιστικής και τής αστικής πολιτικής η υπόσταση τών μικρών χωρών εξαρτιέται από τή θέληση τών ισχυρών που μοιράζονται τις αγορές και τις ζώνες επιρροής. Έτσι, στα 1939, οι υπουργοί εξωτερικών τής ΕΣΣΔ και τής Γερμανίας, έρχονται σε διαπραγματεύσεις που θά καταλήξουν στήν υπογραφή τού περίφημου Γερμανοσοβιετικού συμφώνου (23 Αυγούστου) με τó οποίο η Γερμανία αναγνωρίζει ότι οι χώρες τής Βαλτικής ανήκουν στή Σοβιετική ζώνη επιρροής (η Λιθουανία παραχωρήθηκε στήν ΕΣΣΔ με τή συμφωνία τού Σεπτέμβρη). Αυτό σημαίνει πως η ΕΣΣΔ μπορεί νά παρεμβαίνει σχετικά ελεύθερα αναφορικά με τις 3 αυτές χώρες, χωρίς τήν απειλή εισβολής τής Γερμανίας.

Η σοβιετική κυβέρνηση υπόγραψε τó Σεπτέμβρη - Οχτώβρη τού '39 με κάθε μιά από τις 3 χώρες τής Βαλτικής ένα σύμφωνο με τó οποίο, παραχωρούνταν στήν ΕΣΣΔ οι ναυτικές, αεροπορικές και στρατιωτικές βάσεις στό έδαφός τους. Αυτό σήμαινε, με καλυμμένο τρόπο τήν απώλεια τής αυτονομίας και προοίωνιζε τήν κατοχή αυτών τών χωρών. Αναπόφευκτες συγκρούσεις δημιουργούνται μεταξύ τών κατοίκων και τών στρατιωτών, ναυτών κι αεροπόρων τού Κόκκινου Στρατού, που θεωρούνται στρατός κατοχής. Η κατάσταση χειροτέρευε συνέχεια μέχρι τή Γερμανική εισβολή στή Ρωσία, τόν Ιούνη τού 1941, όπου η Σ.Ε. έστειλε τόν Κόκκινο Στρατό νά καταλάβει τις 3 χώρες στις 14,15 και 16 Ιούνη. Ένας ρώσος κομισσάριος εξουσιοδοτήθηκε νά οργανώσει σε κάθε χώρα εκλογές και νά εγκαθιδρύσει τή σοβιετική εξουσία. Ο Ζντάνωφ στάλθηκε στό Ταλλίν (Εσθονία) όπου στις εκλογές που ακολούθησαν τó Κ.Κ. συγκέντρωσε πάνω από τó 90% τών ψήφων. Ο Ντεκανόσωφ στή Λεττονία, πετυχαίνει τά ίδια αποτελέσματα τó ίδιο κι ο Βισίνσκι στή Λιθουανία. Μπροστά σ' αυτή τήν "ολόψυχη θέληση" τών 3 χωρών τής Βαλτικής, οι τελευταίες ενσωματώθηκαν στήν ΕΣΣΔ στις 6 Αυγούστου τού 1940.

Απ' τόν Ιούνη τού 1940, ημερομηνία έναρξης τής σοβιετικής κατοχής, ως τόν Ιούνη τού 1941, ημερομηνία έναρξης τής Γερμανικής κατοχής, 150 χιλ. σε σύνολο 5 εκατ. κατοίκων τών χωρών τής Βαλτικής, στάλθηκαν στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Κάτω από τή Γερμανική κατοχή, η αντίσταση οργανώθηκε και στις 3 χώρες, αλλά μόνο η Εσθονία επανέκτησε — όπως η Γιουγκοσλαβία — τήν ανεξαρτησία της με τά όπλα τó Σεπτέμβρη τού 1944. Στα τέλη τού Σεπτέμβρη ο Κόκκινος Στρατός ανακατάλαβε τις χώρες τής Βαλτικής που θεωρούσε αναπόσπαστο τμήμα τής επικράτειάς του και από τότε καμιά δέν αποσχίσθηκε. Ο Σερβώφ "ο δήμιος τών χωρών τής Βαλτικής" διευθύνει τόν εκρωσισμό (αγώνας ενάντια στήν κουλτούρα, τή γλώσσα, τά έθιμα) αλλά η αντίσταση σ' αυτό που μόνο σοβιετική κατοχή μπορεί νά ονομαστεί, συνεχίστηκε ως τή δεκαετία τού '50, ιδιαίτερα στα Λιθουανικά δάση. Όμως η τύχη τών 3 χωρών είχε κριθεί πριν από πολύ καιρό, όταν ο Μολότωφ, πρώην υπουργός εξωτερικών τής ΕΣΣΔ, δήλωνε κυνικά στα 1940 ότι "η ύπαρξη τών μικρών κρατών κατέστη απαράδεκτη κι οι 3 χώρες τής Βαλτικής πρέπει νά ενωθούν με τις Σοβιετικές δημοκρατίες". Είδαμε πως τις ένωσαν.

B. ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Σ' ότι αφορά τήν Ουκρανία, ο εκρωσισμός υπήρξε έντονος κυρίως μετά τήν οριστική εξόντωση τών μαχνοβιτών ανταρτών. Απ' τó Μάη τού 1921 μέχρι τόν πόλεμο, έγιναν τά πάντα γιά νά εξαληφθεί κάθε ίχνος τού έργου τών μαχνοβιτών ελευθεριακών ανταρτών, στις ουκρανικές επαρχίες. Κάθε αντιτιθέμενος μή "κομμουνιστής" θεωρούνταν κατάλοιπο τού αντάρτικου στρατού και είχε ανάλογη μεταχείριση. Οι αγροτικές κομμούνες που είχαν δημιουργηθεί, καταστράφηκαν.

Αλλά η Ουκρανία είχε κοπεί στα 2 κι ένα κομμάτι ανήκε στήν Πολωνία. Στή διάρκεια τού πολέμου η ΕΣΣΔ, προσάρτησε αυτό τó δυτικό τμήμα τής Ουκρανίας. Όμως η σοβιετική εξουσία έπρεπε νά παλέψει ενάντια στις εθνικιστικές ομάδες που αγωνίζονταν γιά τήν ανεξαρτησία τής Ουκρανίας, ο ο αγώνας γινόταν τόσο πιά σκληρός όσο οι αντιτιθέμενοι στή βίαιη κολλεκτιβοποίηση χωρικοί υποστήριζαν τούς αντάρτες. Στή συνέχεια κάθε εκδήλω-

ση αντίθεσης καταστέλλονταν σαν αναβίωση του Μπαντερικού εθνικισμού (Μπαντέρα, ήταν τό όνομα του ιθύνοντα νού τής εθνικιστικής ουκρανικής οργάνωσης, που εξορίστηκε τό 1941 στό Σενχάουσεν καί δολοφονήθηκε τό 1959 απ' τό σοβιετικό πράκτορα Στασίνσκι).

Έτσι μετά τά 1945 η Ουκρανία ενοποιείται ξανά αλλά ρωσικά, άν καί υποτίθεται πως ήταν ανεξάρτητη ομοσπονδιακή δημοκρατία καί παρόλο που αναγνωριζόταν ως ανεξάρτητο κράτος απ' τόν ΟΗΕ, δέν απολάμβανε καμιά πραγματική αυτονομία.

2. Η ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΜΗ ΡΩΣΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ.

Ο μαρξισμός όλο καί περισσότερο δέν είναι παρά ένα πρόσχημα πίσω απ' τό οποίο καλύπτεται ο Στάλιν καί τό κόμμα καί που έχει χρησιμοποιηθεί στίς διάφορες εκκαθαρίσεις γιά νά δικαιολογήσει τήν καταστολή κάθε αντίθεσης, πραγματικής ή φανταστικής. Δέν ήταν δύσκολο, χάρη στά πολλά μέσα καταπίεσης καί βασανιστηρίων, νά κάνουν κάποιον κομμουνιστή ιθύνοντα νά ομολογήσει καί νά καταγγείλει τούς συνενόχους του που συμμετείχαν σέ κάποια τρομοκρατική οργάνωση. Έτσι κάθε διαφορετική γνώμη ή εκδήλωση, κάθε διαμαρτυρία ενάντια στό ξεκλήρισμα τών κομμάτων ταυτιζόταν μέ τήν αντίθεση στήν κομματική πειθαρχία που στόχευε σέ μιά επιστροφή στόν εθνικισμό, σαφώς πιά εκλεπτυσμένο από αυτόν τής προηγούμενης περιόδου καί σίγουρα ταυτισμένο μέ τό φασισμό. Μ' αυτή τήν έννοια, τό εθνικό αίσθημα κρίνεται επικίνδυνο γιά τήν εξουσία καί θεωρείται απαραίτητο νά ξεριζωθεί κάθε ίχνος του γιά νά σφυρηλατηθεί ο νέος άνθρωπος. Έτσι η καταστολή κι οι εκκαθαρίσεις εξαπλώθηκαν στά Κ.Κ. τών διαφόρων δημοκρατιών.

Στή Λευκορωσία, τά μισά μέλη τού κόμματος διαγράφηκαν γύρω στά '35, '36. Μετά συγκροτήθηκε ένα νέο Κ.Κ. αλλά μπροστά στήν αντίδραση τών ηγετικών στελεχών, στάλθηκε ο Μαλένκωφ γιά νά τούς εξοντώσει. Μερικοί αυτοκτόνησαν άλλοι εκτελέστηκαν σάν αστοί εθνικιστές. Στή συνέχεια οι νέοι ιθύνοντες τού κόμματος, σταλινικοί καριερίστες, εκκαθαρίστηκαν κι αυτοί. Η εκκαθάριση εξαπλώθηκε επίσης στήν ιντελιγκέντσια τής οποίας ορισμένα μέλη πίστευαν στήν ιδιαίτερότη

τα τής Λευκορωσικής εθνότητας. Τόν περισσότερο καιρό οι Λευκορώσοι, εξαιτίας τής γεωγραφικής θέσης τής δημοκρατίας τους, ταυτιζόνταν μέ Πολωνούς χαφιέδες.

Η Γεωργία ήταν ένας απ' τούς αγαπημένους στόχους τού Στάλιν. Συμπεριφέρθηκε στους Γεωργιανούς κομμουνιστές μ' ένα τόσο κτηνώδη τρόπο, που απ' τόν καιρό τού Λένιν-κιόλας είχε μιά νοοτροπία πιά μεγαλωρώσικη κι απ' τών μεγαλωρώσων. Ο ίδιος ο Στάλιν ήταν γεωργιανός. Γιά νά μή θεωρηθεί ύποπτος εθνικισμού υιοθετούσε απέναντι σ' αυτή τή μειονότητα, τήν πιά σκληρή στάση. Εξάλλου η Γεωργία στό 1919, στίς εκλογές γιά τήν ανάδειξη εθνοσυνέλευσης, είχε δώσει συντριπτική πλειοψηφία στους μενσεβίκους. Απ' τά 1931 ο Μπέρια ανέλαβε νά εκκαθαρίσει τό κόμμα. Πολλές δικές εξόντωσαν τούς παλιούς Γεωργιανούς μπολσεβίκους, που κατηγορήθηκαν σάν τροτσικιστές-τρομοκράτες. Στά 1937 ήρθε η σειρά τών ηγετών δεύτερου βαθμού. Αργότερα, στά 1951, βασισμένος σέ χαλκευμένα στοιχεία, ο Στάλιν θά εξοντώσει όλους τούς υπεύθυνους τού Γεωργιανού κόμματος, κατηγορώντας τους ότι είχαν δημιουργήσει μιά εθνικιστική οργάνωση. Όλα τά Κ.Κ. τών διάφορων δημοκρατιών γνώρισαν τίς χρονιές 37-38 παρόμοιες εκκαθαρίσεις καί καταστολή. Σ' όλες τίς περιπτώσεις τό σκηνικό είναι τό ίδιο: συλλήψεις στελεχών, ομολογίες που αποσπάζονται από τούς ανακρατίτες, φέρνοντας στό φώς τήν ύπαρξη τρομοκρατικών οργάνωσεων που στόχευαν στήν υπονόμευση τής οικονομίας, δικές καί εκτελέσεις τών ιθυόντων που είχαν γίνει εχθροί τού λαού. Στήν Ουκρανία εκδηλώθηκε η τελευταία απόπειρα αντίστασης στήν εκκαθάριση, μά σ' αυτή τή δημοκρατία η εκκαθάριση υπήρξε πιά βαθιά. Τό Ουκρανικό Κ.Κ. είχε τή δική του ιστορία καί ήδη ο Λένιν είχε υποτιμήσει τό Ουκρανικό εθνικό αίσθημα. Αντίθετα μέ ό τι είχε συμβεί στήν υπόλοιπη Ρωσία, μιά σημαντική φράξια τού Ουκρανικού Κ.Κ. είχε συγκροτηθεί από αριστερούς σοσιαλεπαναστάτες. Στήν αρχή είχαν δημιουργήσει ένα εθνικιστικό κόμμα που διαλύθηκε στά 1920 καί στή συνέχεια τά μέλη του προσχώρησαν στό Κ.Κ. μιλούσαν όμως γιά ένα κομμουνισμό προσαρμοσμένο στήν Ουκρανική πραγματικότητα. Έτσι οι μπολσεβίκοι ηγέτες που στέλνονταν στήν Ουκρανία μέ σχέδια επιβολής συγκεντρωτισμού, αντιμετώπιζαν τήν αντίσταση ή τουλάχιστον τήν

αντίθεση τού τοπικού κόμματος. Μιά πρώτη εκκαθάριση έγινε στους κόλπους τών κομματικών οργάνων που κατηγορήθηκαν ότι δέν είχαν πραγματοποιήσει ορισμένους στόχους στόν αγροτικό τομέα. Κάποιοι ιθύνοντες κατηγορήθηκαν πως αφέθηκαν νά διαφθαρούν απ' τούς εθνικιστές αστούς. Οι αντάρτες τού Σκρίπνικ, γέρου μπολσεβίκου εχθρού τής Μοσχοβίτικης πολιτικής, εξοντώθηκαν μετά τήν εμφάνιση μιάς αυτοαποκαλούμενης Ουκρανικής στρατιωτικής οργάνωσης. Μιά δεύτερη εκκαθάριση συνέβηκε τό 1937 καί επηρέασε αυτή τή φορά όχι μόνο τά μεσαία κλάκια τού κόμματος αλλά καί τά ανώτερα όργανά του. Όλο τό Πολιτικό Γραφείο κλήθηκε στή Μόσχα γιά νά δώσει εξηγήσεις στό Πολιμπυρώ. Άλλοι συνελλήφθησαν ενώ άλλοι εξαφανίστηκαν μετά τήν επιστροφή τους. Από τά 102 μέλη τής Κ.Ε. τού Ουκρανικού Κ.Κ. μόνο 3 επέζησαν. Κανένας θεσμός δέν διατηρήθηκε μετά τίς εκκαθαρίσεις ενώ η Ένωση Συγγραφέων διαλύθηκε. Τά θύματα τού Στάλιν στήν Ουκρανία δέν κατηγορήθηκαν όπως στίς άλλες δικές σάν μέλη τών δεξιών ή τροτσικιστικών οργάνωσεων, αλλά σάν μέλη μιάς φασιστικής εθνικιστικής οργάνωσης. Η εκκαθάριση υπήρξε τόσο ολοκληρωτική που η νόμιμη εξουσία βρέθηκε αποδιοργανωμένη. Δέν υπήρχε πιά στήν Ουκρανία καμιά οργάνωση ικανή νά σχηματίσει νόμιμη κυβέρνηση. Η δίχως προηγούμενη εξόντωση τών πολιτικών στελεχών σημαδεύει τήν οριστική καταστροφή τού Ουκρανικού Κ.Κ. Ένα καινούργιο κόμμα συγκροτήθηκε καθώς μιά νέα ηγετική ομάδα στήν οποία ο Χρουστώφ διακρίθηκε γιά τήν υποταγή του στίς ντιρεκτίβες τής Μόσχας καί τού Στάλιν.

Τόσο στά Κ.Κ. όσο καί στίς δημοκρατίες εφαρμόστηκε η ίδια πολιτική εκρωσισμού. Παρά τίς διαδοχικές εκκαθαρίσεις, ο Στάλιν δέν ήταν ποτέ αρκετά σίγουρος γιά τήν υποταγή τους. Έτσι γιά νά εμποδίσει κάθε αναβίωση τού εθνικού αισθήματος, ένας σημαντικός αριθμός ρώσων αναμείχθηκε μέ τούς τοπικούς κομμουνιστές, κυρίως μέ τά μεσαία καί ανώτερα στελέχη. Συνέβηκε μάλιστα, όπως στή Λεττονία, νά είναι ντόπιοι λιγότερα από τά μισά μέλη τού κόμματος. Συχνά στίς χώρες τής Βαλτικής, μεταξύ τών άλλων, ο γραμματέας τού Κ.Κ. υποκαθίστατο από ρώσους ιθύνοντες, όντας ο Β' γραμματέας ρώσος. Σ' ορισμένες περιπτώσεις, κύρια στήν Αρ-

μενία και στις χώρες της Βαλτικής, τα Κ.Κ. είχαν δημιουργηθεί στη Μόσχα από εξόριστους κομμουνιστές που επέστρεφαν στη συνέχεια για να επιβληθούν στην πατρίδα τους, αγνοώντας τους κομμουνιστές που-χαν μείνει εκεί, τους οποίους πάντα υποψιάζονταν ότι τα είχαν κάνει πλακάκια με τόν εχθρό ή πως ήταν κρυπτοεθνικιστές.

3. ΜΑΖΙΚΕΣ ΕΚΤΟΠΙΣΕΙΣ

Η μεγαλομανία του "πατερούλη των λαών" αποκαλύπτεται σ' όλη της τη μεγαλοπρέπεια όταν η σοβιετική πολιτική τείνει να εξοντώσει, με διάφορα προσχήματα, ολόκληρες μειονότητες ή σημαντικά τμήματά τους. Η άρνηση του δικαίωματος των λαών να υπάρχουν όταν αυτή η ύπαρξη κρίνεται αντίθετη στο σοσιαλιστικό δόγμα όπως αυτό εφαρμόζεται στην ΕΣΣΔ δεν εκφράστηκε ποτέ με τέτοια σαφήνεια και τόσο κυνισμό όσο το Γενάρη του 1921 στις συνηθισμένες ανάμεσα σε Μπολσεβίκους και Αρμένιους επαναστάτες. Οι μπολσεβίκοι αντιπρόσωποι στην Αρμενία δηλώνουν: "γιά μας ο λαός δεν υπάρχει. Δεν γνωρίζουμε παρά κοινωνικές τάξεις. Επιδιώκουμε τη νίκη του προλεταριάτου και την παγκόσμια επανάσταση. 'Αν ο αρμενικός λαός πρέπει να χαθεί στο δρόμο του γιγάντιου σοσιαλιστικού μετασχηματισμού, τότε άς χαθεί. Στην ανάγκη θα εξαφανίσουμε 15.000.000 ανθρώπους προκειμένου να θριαμβεύσει η παγκόσμια επανάσταση." Ωστόσο, όποια κι αν ήταν τα μέσα για την πραγματοποίηση της παγκόσμιας επανάστασης, αυτή ήταν ήδη μιά χίμαιρα στά 1921 μετά τη συντριβή της γερμανικής και της ουγγαρέζικης επανάστασης. Πατώντας πάνω σε εκατομμύρια πτώματα, στά πτώματα ολόκληρων λαών, τό "προλεταριάτο" θά εξασφάλιζε τη νίκη του. Αλλά η ανάλυση της δήλωσης των μπολσεβίκων αντιπροσώπων φωτίζει τό αδιέξοδο στο οποίο ήταν κλεισμένη η επανάσταση: τήν υποκατάσταση. Τό "εμείς" δεν σημαίνει τό προλεταριάτο αλλά τό μπολσεβίκικο κόμμα, μοναδικό φερέφωνο του προλεταριάτου στά 1921 κι αυτό τό τελευταίο είναι που αποφάσιζε γιά λογαριασμό του προλεταριάτου. Σέ λίγο θά ήταν ο Στάλιν αυτός που αποφάσιζε μόνος ή σχεδόν μόνος του τό δρόμο που θ' ακολουθούσε γιά τή νίκη του προλεταριάτου κι αυτός ο δρόμος θά στρωνόταν μέ εκατομμύρια πτώματα. Έτσι στην Ουκρανία η αγροτική κολλεκτιβοποίηση, που εγκαι-

νιάστηκε στά 1932 έχει σαν επακόλουθο έναν πραγματικό εμφύλιο πόλεμο. Οι Ουκρανοί θεωρούσαν αυτή τήν κολλεκτιβοποίηση σαν τήν αναγέννηση ενός καπιταλισμού, κρατικού αυτή τή φορά μά, που δεν άλλαζε όμως σε τίποτα τις συνθήκες ζωής των αγροτών. Πάμπολλα πειθαρχικά μέτρα και μαζικές διώξεις έπληξαν τόν Ουκρανικό πληθυσμό. Από τό '30 ως τό '32, η πείνα και οι διώξεις ανεβάζουν σε 10 εκατομμύρια τις απώλειες του Ουκρανικού πληθυσμού, δηλαδή, τό 1/4 του συνολικού πληθυσμού! Κάθε αντίσταση θεωρούνταν από τήν εξουσία σαν αντισοβιετικός εθνικισμός. Παράλληλα μ' αυτή τήν καταστολή κάθε πνευματική δραστηριότητα εξαφανίστηκε. Έτσι 45 διακεκριμένες προσωπικότητες της ιντελλιγκέντσιαι δικάστηκαν γιά συμμετοχή στην Ένωση γιά τήν απελευθέρωση τής Ουκρανίας. Ακολούθησαν άλλες δίκες, που στρέφονταν όλες ενάντια σ' ένα αυθεντικό κίνημα αντίστασης στον εκρωτισμό και απόβλεπαν στην εξάλειψη κάθε εθνικού αισθήματος. Οι μαζικές εκτοπίσεις και ο αποδεκατισμός τής ιντελλιγκέντσιαι ήταν τά δυό μέσα που χρησιμοποίησε η εξουσία γιά να χτυπήσει τις μειονότητες. Τόν Ιούλη του '34 η Κομσομόλσκαγια Πράβντα χαϊρέτιζε τήν καταστολή των εγκληματικών προπαθειών που στόχευαν στην παρεμπόδιση τής πλήρους συγχώνευσης Ρώσων και Ουκρανών συγγραφέων. Στό 4ο συνέδριο του Ουκρανικού Κ.Κ. ο Χρουστώφ καταδίκασε τούς σαμποτέρ του σοσιαλισμού. Στην ύπαιθρο και τά εργοστάσια, κατάγγειλε τούς σαμποτέρ του σοσιαλισμού γιά σεπαρατισμό, πράγμα που αποτελεί άλλη μιά απόδειξη τής αντίστασης του Ουκρανικού πληθυσμού στο συγκεντρωτισμό και τήν κολλεκτιβοποίηση. Αρκούσε να μιλήσει κανείς ουκρανικά γιά να τόν θεωρήσουν εθνικιστή καταλαβαίνουμε σε ποίο σημείο είχε φτάσει ο εκρωτισμός αυτής τής μειονότητας που περιλάμβανε γύρω στά 35.000.000 άτομα. Μετά τόν πόλεμο, νές φουρνιές Ουκρανών θά εκτοπιστούν στις περιοχές τής Σιβηρίας και τής κεντρικής Ασίας. Εξεγέρσεις που προκλήθηκαν απ' τήν πείνα, καταστάθηκαν μέ τά πολυβόλα και σε πολυάριθμες δίκες καταδικάστηκαν σε βαριές ποινές Ουκρανοί εθνικιστές που πάλευαν γιά τήν ανεξαρτησία τής χώρας τους μέ ειρηνικά μέσα στηριζόμενοι σε επίσημα έγγραφα τής ΕΣΣΔ. Άλλοι πληθυσμοί εκτοπίστηκαν μαζικά στην διάρκεια τής σταλινικής περιόδου,

αλλά οι Ουκρανοί που αποτελούσαν τή μεγαλύτερη μειονότητα τής ΕΣΣΔ θά υποστούν τις σοβαρότερες απώλειες. Ο Χρουστώφ σε μιά αναφορά του, λέει ότι ο Στάλιν ήθελε πολύ να εξαφανίσει ολοκληρωτικά αυτή τή μειονότητα αλλά ότι οι Ουκρανοί ήταν πάρα πολλοί.

Οι Αρμένιοι και οι Γεωργιανοί γνώρισαν 2 κύματα εκτοπίσεων στά 1937 και 1948-49. Περίπου μισό εκ. γεωργιανοί εκτοπίστηκαν στην Κεντρική Ασία. Η ελληνική μειονότητα που κατοικούσε κύρια στις μεγάλες πόλεις στην Κριμαία και τή Γεωργία, έγινε στις δεκαετίες του '30 και του '40 αντικείμενο μαζικών εκτοπίσεων. Έτσι από 500 ως 700 χιλ. που ήταν τό 1917 επίσημα οι έλληνες, δεν είχαν απομείνει πάνω από 200 χιλ. τό 1960. Στά 1969 ο ιστορικός Γιακίρ στην αίτησή του γιά ποινική δίωξη του Στάλιν, προσθέτει στον κατάλογο των εκτοπισμένων λαών τήν κορεάτικη και τήν τουρκική μειονότητα. Υπενθυμίζει επίσης τις 600 χιλ. των Γερμανών του Βόλγα και τις εκτοπίσεις τους τόν Απρίλη του '41, που ακολούθησε ένα διάταγμα που τούς κατηγορούσε γιά συνεργασία μέ τόν εχθρό και που μολονότι τόν Αύγουστο του ίδιου χρόνου αναγνωρίστηκε ότι οι κατηγορίες ήταν ανυπόστατες, οι άνθρωποι αυτοί ποτέ δεν γύρισαν στην κοιλάδα του Βόλγα. Τό ίδιο κι οι Τάταροι τής Κριμαίας. Η Ταταρική δημοκρατία ιδρύθηκε στά 1921 και ο πληθυσμός της ήταν πάνω από 300 χιλ. στά 1940. Τό Μάη του 1944 μ' ένα διάταγμα του Ανάτατου Σοβιέτ αποφασίστηκε ο εκτοπισμός 200 χιλ. ατόμων στην Κ. Ασία. Τόν Ιούνη η δημοκρατία διαλύθηκε. Σύμφωνα μέ τό στρατηγό Γκριγκορένκο, υπέρμαχο των δικαιωμάτων των μειονοτήτων, ο Ταταρικός λαός έμεινε ο μισός.

Ο Β. Σέρζ στη μπροσούρα του "Ο νέος ρώσικος ιμπεριαλισμός", σημειώνει στά 1947: "σ' ότι αφορά τούς ρώσους, ποιά γεγονότα κυριαρχούν στην μάχη; Οι μεταπίσεις των πληθυσμών στο εσωτερικό σαν μέτρο μαζικής καταστολής πήραν διαστάσεις που ξεπερνούν κάθε φαντασία. Έτσι εξαφανίστηκαν πολλές αυτόνομες δημοκρατίες."

Έτσι στά τέλη '43 με αρχές '44 είχαν διαλυθεί: η δημοκρατία των Καλούχων (200 χιλ. κάτ.), των Τσενέν-Ινγκού (600 χιλ. κάτ.), των Καρτασάγεφ (100 χιλ. κάτ.), των Μπαλκάρ (300 χιλ. κάτ.). Τό ίδιο σκηνικό που είχε στηθεί ενάντια στους Γερμανούς του Βόλγα χρησιμοποιείται κάθε φορά γιά τή διάλυση κάποιας δημοκρατίας και τόν εκτοπισμό του πληθυσμού: η συνεργασία μέ τό ναζι εισβολέα. Εκείνη τήν εποχή όμως οι σοβιετικές δυνάμεις προέλαυναν σ' όλα τά μέτωπα κι αυτοί οι μικροί λαοί, παρά τή μανιακή καχυποψία του Στάλιν, δεν αποτελούσαν πραγματικό κίνδυνο γιά τήν εξουσία. Θά πρέπει να αναζητήσουμε άλλες αιτίες που οδήγησαν στην εξόντωση αυτών των μειονοτήτων.

Ο Β. Σέρζ διαισθανόταν τήν πραγματική αιτία αυτής τής προσπάθειας εξόντωσης, πρόκειται γιά τόν αγώνα που διεξήγα-

συνέχεια στην τελευταία σελίδα

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΩΝ

Για μία καπιταλιστική χώρα όπως η Βρετανία τὸ νὰ συνταράσσεται κάθε τόσο ἀπὸ μεγάλες ἀπεργίες στὰ νευραλγικά κέντρα τῆς οικονομίας τῆς εἶναι κάτι ἀπόλυτα φυσικό καὶ στὴν πραγματικότητα βοηθᾷ στὴ βελτίωση τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας. Ξέρουμε ὅλοι πολὺ καλά ὅτι οἱ οικονομικὲς κρίσεις δὲν ἀποτελοῦν ἐξαίρεση στὴ συγκεκριμένη κατάσταση μίας χώρας, ἀλλὰ ἀποτελοῦν τὸν κανόνα μὲ τὸν ὁποῖο αὐτο-ρυθμίζεται τὸ καπιταλιστικὸ προτσέ-
σο.

Διαμέσου μίας κρίσης ἡ ἐξουσία πετ-
χαινε ὀρισμένα σημαντικὰ ἀποτελέσματα:
βάζει σὲ τάξη τὸ ἴδιο τῆς τὸ σπίτι καὶ πραγ-
ματοποιεῖ μιά ἀναδιάρθρωση τῶν παραγω-
γικῶν σχέσεων. Οἱ ἀμυντικὲς γραμμὲς τῶν
εργατῶν ἐξασθενοῦν, ἰδιαιτέρα ὅταν ἡ λε-
γόμενη συνδικαλιστικὴ "μαχητικότητα" ἐ-
ξατμίζεται γιὰ μιά μακρόχρονη περίοδο.
Τ' ἀφεντικὰ βρίσκουν ἓνα πλήθος δικαι-
λογιῶν γιὰ νὰ εἰσαγάγουν τὴν ἰδιωτικο-
ποίηση, νὰ λανσάρουν ξανά ἀρχαῖα συ-
στήματα ἐκμετάλλευσης ("μαύρη ἐργασία"
κλπ.), νὰ αὐξήσουν τὴν παραγωγή, νὰ ἐ-
γκαθιδρύσουν πῶ ἀποτελεσματικούς ἐλέγ-
χους καὶ γενικὰ νὰ περιφρουρήσουν τὰ
συμφέροντά τους.

Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά, ἡ συνδικαλιστικὴ
πάλη, ὅπως μπορούμε νὰ τῆ δώμε σήμε-
ρα, λογουχάρη, στὴν ἀπεργία τῶν ἀνθρακωρύ-
χων, δὲν οξύνει τὴν ἀντίθεση, γιὰτι παραμέ-
νει πάντα κάτω ἀπ' τὸν ἐλεγχὸ τῶν συνδι-
καλιστῶν ηγετῶν οἱ ὁποῖοι, ἐρχόμενοι σὲ
σύγκρουση μὲ τὴν ἀστυνομία (σὰ νὰ ἦταν
αὐτὸ τὸ ὀπερητικὸ στὺλ ηρωϊσμοῦ ἡ τελευ-
ταία λέξη τοῦ ἐξτρεμισμοῦ) στολίζουν μὲ
νέα παράσημα σὰν οἱ ὑπερασπιστὲς τῆς ἐρ-
γατικῆς τάξης.

Θὰ πρέπει ἐπομένως νὰ συμπεράνου-
με ὅτι μιά τέτοια ἀπεργία στηρίζεται ἀπ'
τὴν ἀρχὴ κιόλας πᾶν σὲ μιά ἀντιδραστικὴ
βάση καὶ διεξάγεται χρησιμοποιοῦντας
μεθόδους ποὺ ἰδιοποιοῦνται τὴν ἄμεση
δράση, καθὼς εἶναι σπάνια αὐθόρμητες καὶ
παρμένουν πάντα κάτω ἀπ' τὸν ἐλεγχὸ
τῶν συνδικαλιστῶν ηγετῶν.

Πῶς θὰ πρέπει νὰ ἐνεργήσουμε εμεῖς
σὰν ἀναρχικοί;

Κάνοντας ὅτι μπορούμε ὥστε νὰ πᾶνε
στὸ βρόντο οἱ υπολογισμοὶ τῶν ἀφεντικῶν
καὶ τῶν συνδικαλιστῶν ηγετῶν. Τὸ σχεδῖο
τους εἶναι νὰ ἐξασθενίσουν τὴν ἐργατικὴ
τάξη. Ὅχι μόνον ἡ Κυρία Θάτσερ ἀλλὰ καὶ ὁ
κύριος Σκάργκιλ (Σ.τ.Μ. ὁ "δυναμικός" η-
γέτης τῶν ἀνθρακωρύχων). Εἶναι σημαντι-
κό νὰ τὸ καταλάβουμε αὐτὸ.

Μιά ἐργατικὴ τάξη ἐξαντλημένη ἀπ'
τὴ μακρόχρονη καὶ ἀντιπαραγωγικὴ προσπά-
θεια ποὺ συνεχίζεται ἐδῶ καὶ μῆνες μπορεῖ
νὰ χρησιμοποιηθεῖ πῶ εὐκόλα τόσο ἀπ'
τὴν Κυρία Θάτσερ ὅσο καὶ ἀπ' τὸν κύριο
Σκάργκιλ, γιὰ τὴ μελλοντικὴ ἀναδιάρθρω-
ση ποὺ χρειάζεται τὸ παραγωγικὸ σύστημα
αὐτῆς τῆς χώρας τὸ ὁποῖο, θὰ πρέπει νὰ ἐι-
πωθεῖ, δὲν πᾶει γιὰ τὴν ὥρα καὶ τόσο καλά.

Ἀλλὰ τὸ παιχνίδι δὲν παύει νὰ εἶναι ἐ-
πικίνδυνο. Μπορεῖ νὰ ἐμφανιστοῦν ση-
μαντικὲς παράμετροι ποὺ νὰ χαλάσουν τὸ ἀ-
ντιδραστικὸ σχέδιο τῶν Θάτσερ/Σκάργκιλ.
Ἡ διόλου ἀδύνατη πιθανότητα νὰ υπερβου-
τὰ πράγματα τὸν ἐλεγχὸ τῶν συνδικαλι-
στῶν ηγετῶν ἢ νὰ παρασφίξει τὰ λουριά ἡ
κυβέρνηση. Λογουχάρη, οἱ ἀνθρακωρύχοι
δὲν πληρῶνονται. Αὐτὸ πρέπει ν' ἀποτρα-
πεῖ μὲ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο. Τὰ συν-
δικατὰ προσπαθοῦν νὰ κάνουν κάτι καὶ ὅταν
ἀποτυχαίνουν, ἡ κυβέρνηση πρέπει νὰ ἐ-
π ἐ μ β ε ι (ἄμεσα ἢ ἔμμεσα) γιὰ νὰ προ-
σφέρει τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια. Δὲν μπορεῖ
ν' ἀφήσει τοὺς ἐργάτες νὰ λιμοκτονήσουν
πραγματικά. Ἄν συνέβαινε κάτι τέτοιο, αὐ-
τοὶ δὲν θὰ μπορούσαν πᾶ νὰ ἐλεγχθοῦν καὶ
θὰ ὑποθετοῦσαν μορφὲς πάλης πολὺ πῶ
σοβαρὲς ἀπ' τὰ κοινότυπα μπλόκ μπροστὰ

στὰ ὀρυχεῖα ἢ τίς ἐξίσου κοινότυπες συ-
γκρούσεις μὲ τὴν ἀστυνομία.

Ἔτσι γινόταν πάντα. Στὴ διάρκεια
τῆς Παρισινῆς Κομμουνας, ὁ βαρώνος Ρό-
ταιλντ ἔδωσε 1.000.000 χρυσὰ μάρκα στὴν
Κομμουνία γιὰ νὰ ὑπερασπίσει τὴν Τράπεζα
τῆς Γαλλίας ἀπὸ πιθανεῖς ἐπιθέσεις τοῦ
λαοῦ ποὺ λιμοκτονοῦσε. Καὶ πολλοὶ λεγό-
μενοι ἐπαναστάτες εἶναι πάντα ἔτοιμοι νὰ
πέσουν σὲ τέτοιες παγίδες. Σήμερα, ἀκόμα
κι ἀναρχικὲς ομάδες ἐπιδίδονται μὲ μεγάλη
ευχαρίστηση, στὴ συλλογὴ χρημάτων γιὰ
νὰ βοηθήσουν τοὺς πεινασμένους ἐργάτες,
ἐνῶ εἶναι ἀρκετὰ φανερό ὅτι τὰ συμφέρο-
ντά μας δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τὰ ἴδια μὲ τοῦ
κ. Σκάργκιλ (νὰ ἐμποδίσουν τὸν "ἐκφυλισμὸ
τῆς πάλης") ἢ παράλληλα μ' ἐκεῖνα τῆς
κας Θάτσερ (νὰ ἐλέγξει τὴν πάλη ὥστε νὰ
μὴ φτάσει στὸ ἀπροχώρητο).

Μποροῦν νὰ ἐπιτρέψουν στὸν εαυτὸ
τους τὸ νὰ συγκεντρώσουν καὶ νὰ στείλουν
χρήματα στοὺς ἐργάτες. Ὅχι εμεῖς. Ἄν οἱ
ἐργάτες δὲν φάνε, θὰ προκύψουν 2 θετικὰ
ἀποτελέσματα: ἡ σύγκρουση θὰ κορυφω-
θεῖ σύντομα καὶ θὰ γίνει ἀμέσως φανερό μὲ
ποιανὸ τὸ μέρος εἶναι οἱ συνδικαλιστὲς
ηγέτες (ποὺ τίς πράξεις τους ὑποστηρίζουν
ἀκόμα καὶ μερικοὶ ἀναρχικοί).

Νὰ γιὰτι εἴμαστε ἐνάντια στοὺς ἐρά-
νους ποὺ ἀποτελοῦν τὸ ψωμοτύρι τοῦ
Στρατοῦ τῆς Σωτηρίας.

Ἡ ἐπαναστατικὴ ἀντίληψη τῆς ἀλλη-
λεγγύης μὲ τοὺς ἀγωνιζόμενους ἐργάτες
εἶχε πάντα διαφορετικὸ νόημα — ριζικὰ
διαφορετικὸ.

Ἡ ἐπαναστατικὴ ἀλληλεγγύη συνίστα-
ται σὲ 2 πράγματα: τὴν π λ η ρ ο φ ὀ ρ η
σ η, ὄχι μιά ἀπλὴ μίμηση τῶν μέσων ἐπι-
κοινωνίας ἢ τῶν συνδικαλιστικῶν ἐφημερί-
δων ποὺ ἀφηγοῦνται τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀ-
περγία συνεχίζεται (κάτι ποὺ ὅλοι ξέρουν)
ὑπερασπιζόμενοι τὴ μὴ (πελευρὰ) σὲ ὅτι ἀ-
ποτελεῖ ἓνα παγκόσμιο σχέδιο διάσωσης
τῆς οικονομίας τοῦ κεφάλαιου διαμέσου
τῆς χρησιμοποίησης τῆς κυβέρνησης (συ-
μπεριλαμβανόμενης καὶ τῆς "σκιδῶους")
καὶ τῶν συνδικάτων, ἀλλὰ τὴν ἀληθινὴ
πληροφόρηση, ποὺ καταγγέλλει αὐτὸ τὸ
ἀντιδραστικὸ σχέδιο καὶ ἀνακοινώνει τίς
πράξεις ποὺ υπερβαίνουν αὐτὴ τὴ λογικὴ
ἐλέγχου.

Κατὰ δεῦτερο λόγο, ἡ ἐπαναστατικὴ
ἀλληλεγγύη συνίσταται στὸ νὰ πληξοῦμε
τοὺς ἐχθροὺς τῶν ἀγωνιζόμενων ἐργατῶν,
τὰ συμφέροντά τους, τὰ πρακτικὰ τους ἐπι-
τεύγματα, τοὺς ἀνθρώπους τους.

Ὅποιαδήποτε ἄλλη μορφή ἀλληλεγγύ-
ης εἶναι ἀπλῶς ὑποκρισιὰ καὶ ἔνοχη συ-
νειδίση.

Ἄν δὲν εἴμαστε ἱκανοὶ νὰ ὀργανώ-
σουμε τὴν ἐπαναστατικὴ ἀλληλεγγύη, μὲ
τὴν ἔννοια ποὺ εἶχε πάντα, εἶναι ἀχρηστο
(ἀκόμα καὶ βλαβερὸ) νὰ προσφεύγουμε
σὲ συνεισφορὲς καὶ παρόμοιες μορφὲς ὑ-
ποστήριξης. Διαφορετικά, τὸ μόνον ποὺ κά-
νουμε εἶναι νὰ στρίβουμε τὸ μαχαίρι μέσα
στὴν πληγὴ ἐκείνων ποὺ διεξάγουν ἕναν
ἀγῶνα, τὸ τμήμα τοῦ ὁποῖο πληρῶνουν
προσωπικά. Δὲν γινόμαστε παρὰ συνεργά-
τες ἐκείνων ποὺ βρίσκονται στὴν ἐξουσία.

(Μεταφράστηκε ἀπ' τὸ περιοδικὸ
Anarchist Insurrection)

ΑΝΑΡΧΙΑ ΣΤΗ ΒΕΝΕΤΙΑ

venezia 1984

ANARCHIA
ON FILM

"Είναι 3.000 κι έχουν έρθει απ' όλο τόν κόσμο για νά αποφασίσουν πώς θά οικοδομήσουν τή μεταβιομηχανική αναρχία" ήρθαν απ' τīs ΕΠΑ, τή Ν. Αμερική, τόν Καναδά, τήν Ιαπωνία, τή Ν. Κορέα, τή Μαλαισία, τήν Αυστραλία, τή Ν. Ζηλανδία, τήν Ισπανία, τή Γαλλία, τήν Πορτογαλία, τō Βέλγιο, τή Γερμανία, τή Σουηδία, τήν Ελλάδα, τή Γιουγκοσλαβία, τήν Πολωνία, τή Ρουμανία, τή Βουλγαρία. Είναι κυρίως νεαροί αλλά μπορείς νά δεις και γκριζομάλληδες. Πολλοί απ' αυτούς μιλάνε σωστά 2 ή 3 γλώσσες. Υπάρχουν επίσης πάνκ και μερικοί περιθωριακοί."

La Repubblica, Σάββατο 29 Σεπτεμβρη.

1.

Η τελευταία βδομάδα του Σεπτεμβρίου σηματοδεύτηκε από ένα σημαντικό ελευθεριακό ραντεβού: τη διεθνή αναρχική συνάντηση στη Βενετία, που οργανώθηκε, όχι χωρίς ειρωνεία, τόν ίδιο χρόνο της ολοκληρωτικής αντι-ουτοπίας του Όργουελ με γενικό θέμα "1984: Εξουσιαστικές κι ελευθεριακές τάσεις στις σύγχρονες κοινωνίες". Ήταν μία συνάντηση κι όχι ένα συνέδριο όπως πιστεύουν πολλοί, δηλαδή, μία ευκαιρία για τα μέλη της διεθνούς ελευθεριακής κοινότητας να βρεθούν και ν' ανταλλάξουν απόψεις πέρα από σύνορα, κράτη, ιδεολογικούς φραγμούς, με υπόβαθρο τις εκδηλώσεις της Συνάντησης, που οργανώθηκε απ' το κέντρο Ελευθεριακών Μελετών "Τζουζέπε Πινέλι", το Ινστιτούτο "Αναρχος" του Καναδά και το "Διεθνές Κέντρο Ερεύνης του Αναρχισμού" (Γενεύη).

Ήταν μία βδομάδα όπου το κίνημα αποκάλυψε όλο τόν πλούτο της δημιουργικότητας και της εφευρετικότητάς του. Υπήρχαν διανοούμενοι που έκαναν ομιλίες, μεταφραστές που μεταφράζανε σε διάφορες γλώσσες, ηθοποιοί που δώσανε θεατρικές παραστάσεις, μουσικά γκρουπ και γενικότερα δεκάδες πρόθυμα άτομα που πρόσφεραν αυθόρμητα κάθε λογής δουλειά δίνοντας ένα παράδειγμα αποτελεσματικής ελευθεριακής οργάνωσης.

Ο κόσμος που ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα αυτό ξεπέρασε κατά πολύ τις αρχικές προβλέψεις των οργανωτών. Ήρθαν από 35 χώρες τών 5 ηπείρων και πάνω απ' όλα ήταν άνθρωποι καθ' είδος που ακόμα και οπτικά έδειχναν τήν ετερογένεια του σύγχρονου αναρχισμού. Ήταν εκεί ο γηραιός αγωνιστής συνδικαλιστής απ' τήν Πορτογαλία, ο νεαρός πάνκ απ' τήν Αγγλία, οι σκουώτερ απ' τό Βερολίνο, οι Λατινοαμερικάνοι πρόσφυγες που είναι διασκορπισμένοι σ' όλη τήν ευρώπη, οι πανεπιστημιακοί απ' τις ΕΠΑ και τόν Καναδά, ο κινέζος πρώην ερυθροφρουρός κλπ.

Γιά νά δώσουμε μία εικόνα (κάπως σχηματική αναπόφευκτα) τών ανθρώπων

που πήραν μέρος θά μπορούσαμε νά πούμε ότι ήταν:

- 1) Αναρχοαφρικά, καταληψίες, πάνκντες, υπερακτιβιστές (ελληνικού στυλ...) χωρίς συγκεκριμένη ιδεολογική θέση που αποτελούσαν ίσως και τήν πλειονότητα και οι οποίοι δέν συμμετείχαν ουσιαστικά στις εκδηλώσεις μ' εξαίρεση τις συναυλίες, τó φαγοπότι κλπ.
- 2) Εκπρόσωποι του "αγωνιστικού" αναρχισμού (υποστηρικτές τής δυναμικής άμεσης δράσης, τής ένοπλης πάλης κλπ.) που οι περισσότεροι δέν ενδιαφέρθηκαν για τις διαλέξεις θεωρώντας τούς ομιλητές θεωρητικούς π.χ. Άλμπερτ Μέλτσερ, Στιούαρτ Κρίστι, Τζήν Γουέιρ, Αλφρέντο Μπονάνο κλπ. ενώ άλλοι συμμετείχαν στις διαλέξεις π.χ. Οκτάβιο Αλμπερόλα.
- 3) Φεμινίστριες, οικολόγοι, αντιμιλιταριστές, ομοφυλόφιλοι κλπ.
- 4) Αναρχοσυνδικαλιστές κυρίως Ισπανοί, Γάλλοι, Γερμανοί, Σκανδιναβοί.
- 5) Αναρχοκομμουνιστές (Μπούκτιν, Κλάρκ, Ιταλική Σχολή κλπ.).

Γενικά, η Συνάντηση στη Βενετία ήταν ένα πετυχημένο εγχείρημα που οργανώθηκε από μία ομάδα συντρόφων που η στάση κι η συλλογιστική τους είναι διάφανες. Μάς έδωσαν ένα παράδειγμα τού τί σημαίνει δημιουργικός αναρχισμός, "τό νά κτίζεις τό νέο μέσα στό κέλυφος τού παλιού" αυτό φυσικά δέν σημαίνει τόν εξοβελισμό τής αγωνιστικής δραστηριότητας, αλλά, αντίθετα, απαιτεί μία βαθύτερη κατανόηση τής σημασίας τών επαναστατικών αλλαγών και μία βαθύτερη συνειδητοποίηση τού τρόπου που θά μπορούσαμε νά ικανοποιήσουμε τις επιθυμίες μας. Επίσης οι σύντροφοι έδειξαν ότι διαθέτουν μία μεγάλη αίσθηση αποτελεσματικότητας κι ευθύνης κι ότι τείνουν νά δημιουργήσουν έναν χώρο αναρχικής σκέψης βασισμένο στην ανάγκη ανάνεσης τών ιδεολογικών αρχών, τή χρήση τής "ειδικευμένης" γνώσης, τήν επανεξέταση και τόν εμπλουτισμό τών αγωνιστικών-μας μέσων. Η συνάντηση τής Βενετίας ήταν ένα σημαντικό ραντεβού για όσους ενδιαφέρονται νά εμφυσήσουν

ζωή και σκέψη στό μόνο πολιτικό και ηθικό κίνημα που προτείνει μία ριζοσπαστική εναλλαγή τόσο στην εξουσιαστική βαρβαρότητα τού Κράτους όσο και τήν καπιταλιστική εκμετάλλευση.

2.

Οι εκδηλώσεις που κράτησαν 6 μέρες, έγιναν σε τρεις χώρους (πλατεία Σάντα Μαργκαρίτα, που ήταν και η καρδιά τής συνάντησης, πλατεία Σάν Πόλο και σχολή Αρχιτεκτονικής).

Τήν πρώτη μέρα τών εκδηλώσεων πήγαμε στην πλατεία Σάντα Μαργκαρίτα. Σ' αυτή τή μικρή πλατεία είχαν δουλέψει τις προηγούμενες μέρες 200-300 σύντροφοι για τήν προετοιμασία τών εκδηλώσεων. Είχαν στήσει τό κέντρο πληροφοριών, υπαίθριο βιβλιοπωλείο, διάφορους πάγκους όπου εκτίθονταν αφίσες, περιοδικά και μπροσούρες, υπαίθρια τραπεζαρία, ένα υπαίθριο μαγειρείο και μία εξέδρα για τις μουσικές και θεατρικές εκδηλώσεις. Επίσης στη διάρκεια τής βδομάδας έγιναν κυρίως εδώ και κατά δεύτερο λόγο στην πλατεία Σάν Πόλο αυθόρμητες συνελεύσεις τών ιταλών αναρχικών σιδηροδρομικών, τών αγωνιστών τής FAI και τής AIT, τών Πάνκ, τών εκδοτών αναρχικών περιοδικών και εντύπων, τών υπεύθυνων εκδοτικών οίκων, τών ομοφυλόφιλων κλπ.

Στήν πλατεία αυτή που λειτουργήσε κυρίως σαν χώρος συναντήσεων, μάς δόθηκε η ευκαιρία νά γνωρίσουμε τούς συντρόφους Άλμπερτ Μέλτσερ ("Διεθνήστή"), Τζόν Κλάρκ (έναν απ' τούς σημαντικότερους σύγχρονους θεωρητικούς τού αναρχισμού), Στιούαρτ Κρίστι (αναρχικό συγγραφέα, μέλος τού αναρχικού "Μαύρου Σταυρού" και πρώην εκδότη τής Black Flag), Μόκ Τσού Γιού (αναρχικό ακτιβιστή απ' τόν Χόνγκ-Κόνγκ), Δημήτρη Ρουσσόπουλο (εκδότη - Black Rose Books - και γραμματέα τού Ινστιτούτου "Αναρχος"), Μάρραη Μπούκτιν, Σλόμποταν Ντράκουλιτς (καθηγητή κοινωνιολογίας στη Γιουγκοσλαβία), Τζήν Γουέιρ

(αναρχικά ακτιβίστρια, βγάζει την εφημερίδα **Anarchist Insurrection**) καθώς επίσης και συντρόφους απ' τα περιοδικά **IRL**, **Rivista Anarchica** κλπ.

Την επόμενη μέρα συναντήσαμε τον Μάρραη Μπούκταιν και είχαμε μαζί του πολύωρη συζήτηση που μάς έδωσε την ευκαιρία να γνωρίσουμε πάνω απ' όλα τον ΑΝΘΡΩΠΟ Μπούκταιν στή συζήτηση αυτή παραυρέθηκαν και διάφορα μεμονωμένα άτομα. (Στό τέλος παρατίθεται τό κείμενο τής συνέντευξης, που πήραμε απ' τον Μπούκταιν, σέ συνεργασία με τό περιοδικό "Κράξιμο"). Τό απόγευμα τής ίδιας μέρας πήγαμε στήν πλατεία Σάν Πόλο. Εκεί είχε στηθεί μία μεγάλη τέντα τσίρκου, η οποία στέγαζε τίς ακόλουθες εκθέσεις: α) "Τέχνη κι Αναρχία", β) "Ιστορία και Γεωγραφία τού Αναρχισμού". Μίλησαν ο Αρτούρο Σβάρτε με θέμα "Αναρχία, Σοιρρεαλισμός, Ταντρισμός και Αλλημεία", ο Μπενίτο Ρετσιλόνγκο, με θέμα "Ο Πιζάρρο κι ο Αναρχισμός" κι ο Πέτρο Φερούα με θέμα "Τέχνη και Κοινωνική Ένταξη". Στά πλαίσια αυτής τής εκδήλωσης έγινε προβολή ολσίτες και προβλήθηκε η ταινία "Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ" (γιά-τή ζωή και τή δράση τών Γερμανοεβραίων αναρχικών στίς ΕΠΑ). Υπήρχαν ταμπλώ με ανέκδοτες φωτογραφίες, έκθεση ζωγραφικής τού γνωστού Ιταλού αναρχικού ζωγράφου Μπαγιό και εκθέματα (εφημερίδες, περιοδικά, φωτογραφίες) και ντοκουμέντα από τή ζωή και τή δράση αναρχικών στοχαστών, απ' όλο τόν κόσμο. Τά ελληνικά ντοκουμέντα, έλαμψαν διά τής απουσίας τους...

Στόν ίδιο χώρο προβλήθηκαν τ' ακόλουθα φίλμ τών 16 μ.μ.:

- 1) Ένα φίλμ τού Μπερνάρ Μπιασά για τή ζωή τής Μέη Πίκερεν, αναρχικής αντιμιλιταρίστριας και φεμινίστριας.
- 2) Ένα φίλμ τών συντρόφων απ' τό Χόνγκ-Κόνγκ πάνω σέ μία θεατρική παράσταση που έπαιζαν οι ίδιοι.
- 3) "Οι Ελευθεριακοί στή Βραζιλία".
- 4) "Γή και εργοστάσιο".
- 5) "Τί είναι η ζωή" (τά δυό τελευταία

φίλμ γυρίστηκαν απ' τήν καλλιτεχνική ομάδα Οπτικών Ερευνών Ρώμης).

Προβλήθηκαν επίσης βιντεοταινίες με τά εξής θέματα:

- 1) "Τέχνη και Αναρχία".
- 2) "Αναρχικές εκδηλώσεις απ' τό 1968 μέχρι σήμερα".
- 3) "Μεξικάνικη επανάσταση".
- 4) "Μιά ζωή γιά τήν ελευθερία".
- 5) "Οι ναύτες τής Κροστάνδης".
- 6) "Τό σύντομο κάλοκαίρι τής Αναρχίας"
- 7) "Ισπανία 1936: Ο λαός στά όπλα".
- 8) "Η Μαχνοβίτικη επανάσταση στήν Ουκρανία".
- 9) "Οι καταλήψεις στή Ζυρίχη".
- 10) "Τό Τραπεζικό απόρητο στήν Ελβετία". (Γυρίστηκε στή διάρκεια μιάς διαδήλωσης στήν Ελβετία ενάντια στίς τραπεζικές υπερεξουσίες.)
- 11) Συνεντεύξεις τού γερμανού αναρχο-συνδικαλιστή Αουγκουστίν Σούχου και αγωνιστών απ' τίς αγροτικές κολλεκτίβες τής Ισπανίας τό 1936.
- 12) Γιά τή Β. Ιρλανδία.

Στίς επόμενες μέρες η τέντα τού Σάν Πόλο θά φιλοξενήσει πολλές αυθόρμητες συζητήσεις ή συζητήσεις που ξεκίνησαν στήν Αρχιτεκτονική και συνεχίστηκαν εκεί λόγω τού περιορισμού χρόνου τών εκδηλώσεων (τά σεμινάρια στήν Αρχιτεκτονική διεξάγονταν απ' τίς 9.30 π.μ. μέχρι 12.30 μ.μ. και 15.30 μ.μ. μέχρι 19 μ.μ.).

3.

Στή σχολή Αρχιτεκτονικής έγιναν κατά σειρά οι ακόλουθες εκδηλώσεις:

2 6 Σεπτεμβρίου: Τό πρωί έγινε συζήτηση στοργυλής τραπέζης με θέμα "Η συνάφεια τού 1984". Πήραν μέρος οι: Τζών Κλάρκ, Ζάν-Ζάκ Γκαντινί, Ντιμίτρι Σεγκάλ, Γκύντερ Χάρτμαν, Βόλφγκανγκ Χάουγκ, Αντρέας Κούνπαστ κλπ. Οι ομιλητές σύγκριναν τίς προειδοποιήσεις τού Όργουελ με τήν πραγματικότητα που αντιμετωπίζουμε σήμερα. Ο πρώτος ομιλητής ο Τζών Κλάρκ, ανάπτυξε μεταξύ άλλων τήν ιδέα

ότι ο καπιταλισμός ανακαλύπτει τρόπους γιά νά μάς εκμεταλλεύεται τόσο σάν καταναλωτές όσο και σάν παραγωγούς. Μιά παρόμοια ιδέα ανάπτυξε ο Βόλφγκανγκ Χάουγκ, αντιπρόσωπος τής γερμανικής ομάδας "Φόρουμ Ελευθεριακής Πληροφόρησης" περιγράφοντας αυτό που ονόμαζαν "χρεοκοπία και καταστροφή τής εργασίας". Υποστήριξε ότι κάθε μάρκο που επενδύθηκε στή γερμανική βιομηχανία απ' τή δεκαετία τού '60 και μετά έχει καταστρέψει περισσότερους τόπους δουλειάς απ' όσους έχει δημιουργήσει - κάπ που θά έπρεπε νά σκεφθούν καλά οι συνδικαλιστές τών αναπτυγμένων χωρών όταν ζητάνε μεγαλύτερες επενδύσεις κεφαλαίων στή βιομηχανία.

Τό απόγευμα έγιναν ταυτόχρονα τρείς εκδηλώσεις. Η πρώτη ήταν συζήτηση στοργυλής τραπέζης με θέμα "Ο Ελευθεριακός Συνδικαλισμός". Στή συζήτηση πήραν μέρος οι: Ζμπίγκνιεφ Κοβαλέφσκι, Μάσσιμο Βαρένικο, Μάρτιν Νίλσον, Υβόν Λε Μπό, Λουίς Αντρές Έδο, Ντανιέλ Κόλσον κλπ. Η δεύτερη ήταν ομιλία με θέμα "Ο Πολιτιστικός Ιμπεριαλισμός" στήν οποία μίλησαν οι: Στέφεν Σέκτερ και Μιχαήλ Αγκούρσκι. Η τρίτη ήταν ομιλία με θέμα: "Πόλεμος κι Ειρήνη" στήν οποία ο κύριος ομιλητής ήταν ο Δημήτρης Ρουσσόπουλος. Η ομιλία του ήταν αρκετά ενδιαφέρουσα κι οι κύριοι άξονές της ήταν:

α) Ο κίνδυνος ενός πυρηνικού πολέμου.

β) Οι αναρχικές τάσεις τού σύγχρονου κινήματος αποπλισμού κι οι λανθάνουσες δυνατότητές του όσον αφορά τό αναρχικό κίνημα.

2 7 Σεπτεμβρίου: Τό πρωί έγιναν ταυτόχρονα οι εξής εκδηλώσεις:

α) Συζήτηση στοργυλής τραπέζης με θέμα "Αναρχισμός και Φεμινισμός", στήν οποία πήραν μέρος οι: Μάρσα Χιούιτ, Αριάν Γκρονσάκ, Μπάρμπαρα Κόστερ, Ινέστρα Κίνγκ, Ροζάνα Αμπροτζέττι, Μιργιάνα Ογκλόμπτζια, Αάουρα Πριέτο κλπ. Εκείνο που μάς συγκίνησε (και που ίσως μάς ξένισε και λίγο παίρνοντας υπόψη τήν εικόνα που έχουμε γιά τίς ελληνίδες φεμι-

νίστριες ακόμα και για πολλές αυτοαποκαλούμενες αναρχοφεμινίστριες...) ήταν η θετική και ξεκάθαρα αναρχική προσέγγιση όλων των ομιλητριών. Κοινή αφετηρία τους ήταν η πεποίθηση ότι η γυναικεία απελευθέρωση είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την αντρική απελευθέρωση. Δέν έκαμαν καμιά απολύτως νύξη διαχωρισμού, μολονότι έπλεξαν τό εγκώμιο τών γυναικών τού Γκρήναμ Κόμμον και τό γενικό αίσθημα ήταν ότι αν οι τελευταίες ήθελαν νά συνεχίσουν μόνες τους τήν πάλη ήταν δικό τους θέμα (όπως είπε η Ισπανίδα συντρόφισσα Μαρτίτα Καμίγιο: "η ελευθερία πρέπει νά ισχύει για όλους"). Πολύ ενδιαφέρουσα ήταν η ομιλία τής Μάρσα Χιοϋίτ, η οποία αναφέρθηκε στή δράση τών αναρχοφεμινιστικών ομάδων στή Β. Αμερική και τόν Καναδά καθώς και στούς διάφορους τρόπους συνεργασίας αντρών και γυναικών. Η ιταλίδα Ροζάνα Αμπροτζέττι αφού έκανε μιά αναδρομή στήν ιστορία τού γυναικείου και ειδικότερα τού αναρχοφεμινιστικού κινήματος μίλησε για τήν υποδιαέστερη θέση τών γυναικών μέσα στό ιταλικό κίνημα και κατηγόρησε ταυτόχρονα τίς εξουσιομανείς γυναίκες αναφέροντας ότι τμήματα τού γυναικείου κινήματος τής Ιταλίας δέν αποβλέπουν παρά στήν κατάληψη περισσότερων θέσεων εξουσίας στήν κοινωνία από γυναίκες. Μιά πολύ ενδιαφέρουσα συνεισφορά ήταν εκείνη τής Σύλβια Ριμπέρο αντιπροσώπου τής Κομμουνιστάδ Ντέλ Σουδ, μιάς κοινότητας που τά μέλη της αναγκάστηκαν νά εγκαταλείψουν τήν Ουρουγουάη εξαιτίας τού στρατιωτικού καθεστώτος και ο πυρήνας τής οποίας κατέφυγε στή Στοκχόλμη, Βασισμένη στήν αρχή "ατόν καθένα σύμφωνα με τίς ανάγκες του απ' τόν καθένα σύμφωνα με τίς ικανότητές του" η κοινότητα αυτή περιγράφτηκε σάν μιά κοινωνική μήτρα στήν οποία μπορούν ν' αναπτυχθούν υπεύθυνα και ελεύθερα όλοι - άντρες, γυναίκες, παιδιά. Τώρα ασχολούνται με μιά εκτυπωτική και εκδοτική επιχείρηση που λειτουργεί σέ κολλεκτιβιστική βάση. Πολύ ενδιαφέρουσα ήταν επίσης η σύντομη έκτακτη ομιλία τού

Μπούκτιν που μίλησε για τόν φεμινισμό σάν αναρχισμό και τή βαθύτερη απελευθερωτική σημασία του. Τέλος αξιόλογη ήταν η παρέμβαση ενός Ισπανού που κριτικάρησε τό ισπανικό αναρχικό κίνημα λέγοντας μεταξύ άλλων ότι "οι άντρες είναι αναρχικοί έξω απ' τό σπίτι και εξουσιαστικοί μέσα σ' αυτό".

β) Σεμινάριο με θέμα "Εκπαίδευση και Ελευθερία".

γ) Σεμινάριο με θέμα τόν Ευρωσοσιαλισμό. Ομιλητές ήταν οι: Ζοζέ Μαρία Καρβάλιο Φερρέϊρα, Γκαετάνο Μανφρεντόνια, Φερνάντο Σαμπατέρ, Παναγιώτης Καλαμαράς κλπ. Τίς τελευταίες ομιλίες παρακολούθησαμε εν μέρει. Δυστυχώς ήταν πολύ επιφανειακές (αδυναμία που επέτεινε ο περιορισμός τού χρόνου τών ομιλητών) γεγονός που δέν μάς ενθάρρυνε νά τίς παρακολουθήσουμε ως τό τέλος...

Τό απόγευμα έγιναν ταυτόχρονα οι εξής εκδηλώσεις:

α) Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα "Η πρακτική τής αυτοδιεύθυνσης". Πήραν μέρος οι: Ολιβιέ Κορπέ, Τρίβο Ίντικ, Τζώρτζ Μπενέλο, Ζάκ Γκουιγκού, Ζάν-Λουί Λαβιλ, Αβραάμ Γιασσούρ, Μαρί Μαρτίν Μαντουρί κλπ.

β) Σεμινάριο με θέμα "Ποιά Επανάσταση". Πήραν μέρος οι: Τόμας Ιμπάνεθ, Οκτάβιο Αλμπερόλα, Φερνάντο Αγκίρρε, Αντρέα Πάπι, Κλώντ Όρσονί, Λουτσιάνο Λάντσα, Χόρστ Στοβάσσερ κλπ. Δυστυχώς τό επίπεδο τών διαλέξεων απείχε πολύ απ' τό νά είναι ικανοποιητικό. Εξαίρεση ήταν οι ομιλίες τού Αντρέα Πάπι και τού Οκτάβιο Αλμπερόλα. Στή συζήτηση που ακολούθησε επικράτησε σύγχυση εξαιτίας τού διαχωρισμού ανάμεσα στήν πρακτική τής καθημερινής ζωής και τήν καθαρά μιλιτάντικη άποψη.

γ) Σεμινάριο με θέμα "Η Λατινική Αμερική". Πήραν μέρος οι Σύλβια Ριμπέρο, Ζιλ Μπαταγιόν, Λουίς Σεπουλβέντα, Δαμάσο Μεντόζα κλπ.

28 Σεπτέμβρη: Τό πρωί έγιναν οι εξής εκδηλώσεις:

α) Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με

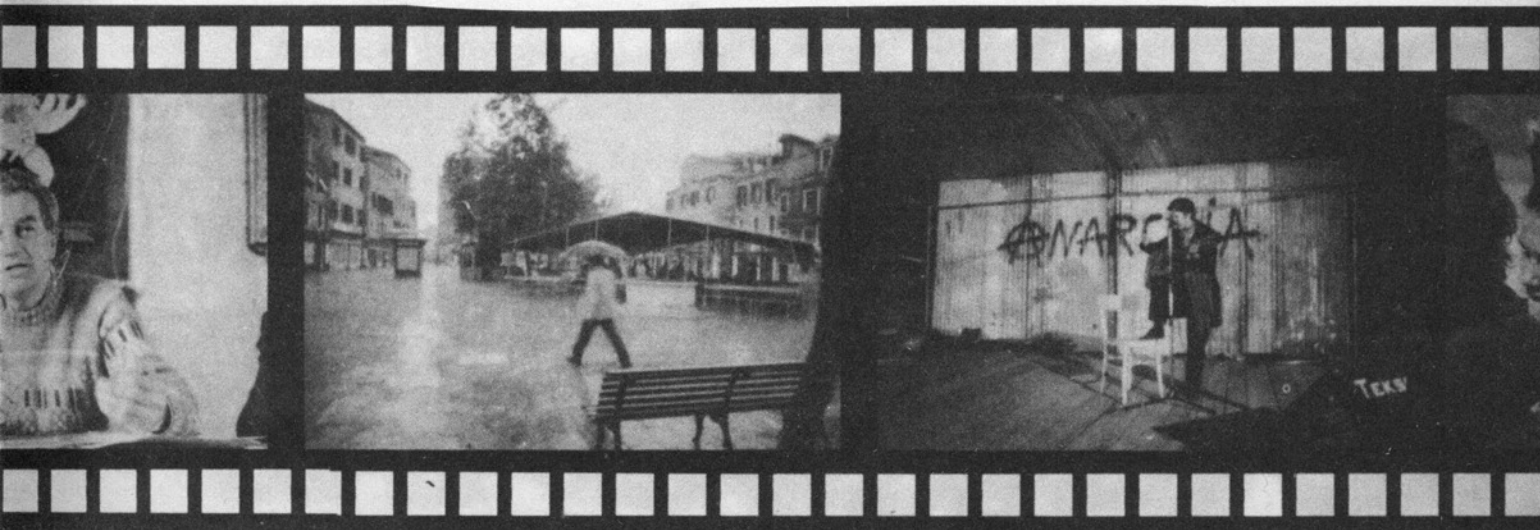
θέμα "Κρατικός Κομμουνισμός". Πήραν μέρος οι: Νικολάε Τρίφον, Μόκ Τσοϋ Γιοϋ, Ζμπίγκνιεφ Κοβαλέφσκι, Άνζελ Πίνο, Όλιβερ Κούρτοβιτς, Λίνο Βέλιανυ.

β) Σεμινάριο με θέμα "Ψυχανάλυση και Κοινωνία". Ομιλητές ήταν οι: Μάριο Μάρονε, Ροζέ Ντάντου, Αλαίν Σεβενέ, Ζάκ Γκουιγκού κλπ.

γ) Σεμινάριο με θέμα "Η Κοινωνική Οικολογία". Ομιλητής ήταν ο Μάρραϊν Μπούκτιν. Ο τελευταίος ανάπτυξε τήν έννοια τής κοινωνικής οικολογίας και τούς κινδύνους που εγκυμονεί η οικολογική καταστροφή και η άμετρη ανάπτυξη τών πόλεων καθώς επίσης και τή σύγχρονη οπτική που πρέπει νά υιοθετηθεί τό αναρχικό κίνημα ώστε νά ανταποκριθεί στίς τωρινές ανάγκες. Δυστυχώς, η ομιλία τού συντρόφου διακοπτόταν κάθε τόσο από διάφορους αναρχοσυνδικαλιστές (κύρια Γερμανούς) οι οποίοι προσπαθούσαν νά σαμποτάρουν τήν ομιλία χωρίς ωστόσο νά λένε τίποτα ουσιαστικό. Χαρακτηριστική ήταν η παρέμβαση γερμανού τυπογράφου ο οποίος διέκοψε τόν ομιλητή λέγοντας: "εμείς συζητάμε εδώ ενώ οι ανθρακωρύχοι στήν Αγγλία κάνουν απεργίες και οι εργάτες τής Βολιβίας μάχονται στά οδοφράγματα", ξεχνώντας ότι οι Άγγλοι ανθρακωρύχοι παλεύουν για μισολογικά αιτήματα κι όχι για τήν κοινωνική επανάσταση κι ότι ο ίδιος είχε προτιμήσει νά πάει στή Βενετία κι όχι στή Βολιβία... (Τήν ίδια αντισυντροφική συμπεριφορά έδειξαν διάφοροι αναρχοσυνδικαλιστές και στίς επόμενες ομιλίες τού Μπούκτιν, γεγονός που έδειξε ότι επρόκειτο για οργανωμένη ενέργεια).

Τό απόγευμα έγιναν ομιλίες με κεντρικό θέμα "Κράτος και Αναρχία". Μίλησαν οι: Εντουάρντο Κολόμπο ("Τό Κράτος σάν παράδειγμα Εξουσίας"), Φράνκ Χάρισον ("Η Κρατική Εξουσία Σήμερα"), Σλόμποταν Ντράκουλιτς ("Αυτονομία, Ετερονομία και τό Κράτος") και ο Αγκουστίν Γκαρθία Κάλβο ("Τι είναι τό Κράτος"). Αρκετά ενδιαφέρουσα ήταν η ομιλία τού Γιουγκοσλάβου σύντροφου Ντράκουλιτς.

29 Σεπτέμβρη: Τό πρωί έγιναν ταυ-

τόχρονα οι εξής εκδηλώσεις:

α) Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα "Ζωντανή Αναρχία". Πήραν μέρος οι: Ρομπέρτο Αμπροσόλι, Ροζέ Ντάντουν, Ρούμπεν Πριέτο, Ζάκ Βαλλέ, Ρόναλντ Κρέγκ, Ντένβιντ Κόβεν, Εμίλιο Πέννα κλπ.
β) Σεμινάριο με θέμα "Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας κι Ελευθεριακή Επικοινωνία". Ομιλητές ήταν οι: Φέρο Πιλούντου, Ύβ Πευρώ, Μπερνάρ Μπιαισά, Φρανθίσκο Μαδρίδ Σάντος κλπ.

γ) Σεμινάριο με θέμα "Πόλη, Εξουσία και Απελευθέρωση". Ομιλητές ήταν οι: Δημήτρης Ρουσσόπουλος, Στέφαν Σέκτερ, Τζώρτζ Μπενέλο και Μάρραιη Μπούκταιν. Οι δυό πρώτοι ομιλητές μίλησαν για τούς αγώνες στην πόλη στη βάση της εμπειρίας τους απ' τούς αγώνες των επιτροπών πολιτών του Μόντρεαλ. Στη συνέχεια, ο Μπενέλο αναφερόμενος στη Β. Αμερική μάς κούφανε!!! λέγοντας ότι οι πολίτες πρέπει να πληρώνουν φόρους στο Κράτος αλλά να ελέγχουν που διατίθενται τα χρήματα διαμέσου εκλεγμένων επιτροπών. Πολύ ενδιαφέρουσα ήταν η ομιλία του Μάρραιη Μπούκταιν ο οποίος κριτικάρισε το συνδικαλισμό και ανέπτυξε την έννοια της ελευθεριακής δημοτικής αυτοδιοίκησης, προκαλώντας την οργή διάφορων αναρχοσυνδικαλιστών οι οποίοι αποπειράθηκαν να οργανώσουν χωριστή συζήτηση για το ίδιο θέμα χωρίς επιτυχία. Στη συζήτηση που ακολούθησε ένας Δανός αναρχοσυνδικαλιστής αφού μάς έπρηξε με τις οικονομίστικες μπουρδες του, επιτέθηκε στον Μπούκταιν με τό εξής "συντριπτικό" επιχείρημα: "Πώς ήρθες εσύ στη Βενετία κολυμπώντας; Οι εργάτες δεν σε φέρανε;..."

Τό απόγευμα συνεχίστηκε τό σεμινάριο "Κράτος και Αναρχία". Η αίθουσα ήταν κατάμεστη από κόσμο. Καθήσαμε στο διάδρομο. Σε λίγο γίνεται χαμός. Μέλη μιάς διάσπασης της CNT (σήμερα υπάρχουν 5 κομμάτια της CNT που τό καθένα ισχυρίζεται ότι αυτό είναι η γνήσια CNT - σάς θυμίζει τίποτα αυτό; ...) καταγγέλλουν απ' τό μικρόφωνο τό σύντροφο Ρούντολφ Ντέ Γιόνγκ, ζητώντας απ' τό συνέδριο νά μήν

τού επιτρέψει νά μιλήσει (λίγο καιρό πριν μέλη αυτής της φράξις είχαν πάει στό Άμστερνταμ όπου εδρεύει τό Ινστιτούτο Κοινωνικής Ιστορίας και ζήτησαν απ' τόν Ντέ Γιόνγκ, που είναι υπεύθυνος τού αναρχικού τμήματος, νά τούς παραδώσει τ' αρχεία της CNT που υπάρχουν εκεί. Ο Ντέ Γιόνγκ όμως αρνήθηκε λέγοντάς τους ότι δεν εκπροσωπούν τή CNT αφού ήταν μόνο ένα τμήμα της. Στη συνέχεια, αυτοί προχώρησαν σέ κατάληψη τού κτιρίου με αποτέλεσμα νά έρθει η αστυνομία και νά τούς διώξει και συνακόλουθα θεώρησαν υπεύθυνο γι' αυτό τόν Ντέ Γιόνγκ). Στη συνέχεια, οι διάφορες φράξις των Ισπανών έρχονται στό χέρι προσπαθώντας νά πάρει ο ένας απ' τόν άλλο τό μικρόφωνο και κατόπιν επιτίθενται στόν Οκτάβιο Αλπερόλα που προσάθησε νά πεί κάτι στό μικρόφωνο. Τελικά όμως η συμπλοκή αποτρέπεται χάρη στη διαμαρτυρία των συνέδρων και τή δυναμική επέμβαση των Ιταλών συντρόφων. Προτού καλά-καλά ηρεμήσουν τό πνεύματα παίρνει τό μικρόφωνο ένας γάλλος καθολικός "αναρχικός" που τά λεγόμενά του προκαλούν τήν αγανάκτηση και τά γιουχαίσματα των γάλλων συντρόφων. Μετά απ' αυτό άρχισαν επιτέλους οι ομιλίες. Μίλησαν οι Νίκο Μπέρι ("Γιά μιά Ιστορική Αξιολόγηση τού Αναρχισμού"), Κόλλιν Γουάρντ ("Ο Αναρχισμός και η Κρίση τού Σοσιαλισμού"), Μάρραιη Μπούκταιν ("Ο Αναρχισμός στό 1984 και μετά" - η ομιλία του καλύπτεται πλήρως απ' τή συνέντευξη πού τού πήραμε) και Ρούντολφ Ντέ Γιόνγκ ("Αξιολόγηση και Προοπτικές τού Αναρχισμού" - τό κείμενο τής ομιλίας του παρατίθεται παρακάτω).

4.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Η οργάνωση τής συνάντησης ήταν αρκετά ικανοποιητικού επιπέδου, λαμβανόμενων υπόψη των αντίξων συνθηκών μέσα στις οποίες πραγματοποιήθηκε. Αρχικά θά πρέπει ν' αναφέρουμε τήν εχθρική στάση

τού κομμουνιστοκρατούμενου δημοτικού συμβούλου τής Βενετίας που προσπαθούσε νά εμποδίσει τή διενέργεια τής συνάντησης και μόνο τελικά χάρη στις επίμονες προσπάθειες των Ιταλών συντρόφων, δέχτηκε νά παραχωρήσει τούς χώρους τής συνάντησης που ήταν όμως υπερβολικά μικροί για νά στεγάσουν τίς εκδηλώσεις. Δεύτερον η προσέλευση τού κόσμου ξεπέρασε κάθε πιθανή πρόβλεψη. (Ο σύντροφος Πάολο τής Rivista Anarchica μάς είπε τήν πρώτη μέρα ότι περιμεναν 200-500 άτομα, ενώ τελικά ήρθαν πάνω από 3.000.) Υποδειγματική υπήρξε επίσης η λειτουργία τής κουζίνας όπου δεκάδες σύντροφοι εργάστηκαν μαγειρεύοντας καθημερινά χιλιάδες μερίδες φαγητού, μολονότι η υγειονομική υπηρεσία εμποδίζε τή λειτουργία τής κουζίνας μέ συνεχείς ελέγχους.

Ο χώρος τού βιβλιοπωλείου αποδείχθηκε ανεπαρκής για τόν όγκο των βιβλίων και των περιοδικών που έφεραν σύντροφοι από κάθε μέρος τού κόσμου ακόμα και τήν τελευταία στιγμή. Επίσης αποδείχθηκε ακατάλληλος για νά εξυπηρετήσει τίς δεκάδες των ενδιαφερόμενων που συνωστίζονταν εκεί κάθε μέρα.

Σ' ότι αφορά τίς διαλέξεις σοβαρό μειονέκτημα, κατά τή γνώμη μας, ήταν τό γεγονός ότι δίνονταν 3 ταυτόχρονα, μέ αποτέλεσμα νά μήν μπορέσουμε νά τίς παρακολουθήσουμε όλες καθώς επίσης και τό ότι δεν υπήρχαν αρκετοί μεταφραστές και σέ αρκετές γλώσσες. Επίσης οι αίθουσες ήταν ακατάλληλες για νά στεγάσουν μεγάλο αριθμό ανθρώπων κι οι μικροφωνικές εγκαταστάσεις ανεπαρκείς. Ένα άλλο μειονέκτημα ήταν τό γεγονός ότι η μεγάλη προσέλευση κόσμου κι ο χρονικός περιορισμός των διαλέξεων δεν δημιούργησαν τήν κατάλληλη ατμόσφαιρα για γόνιμες συζητήσεις συζητήσεις από μεγαλύτερο αριθμό ατόμων.

Σ' ένα γενικότερο επίπεδο, μολονότι θά μπορούσε νά πεί κανείς "πολλοί αναρχικοί αλλά καθόλου κινήματα" και νά εκπλαγεί για τήν ανισότητα ανάμεσα στό επίπεδο σκέψης και τό επίπεδο δραστηριότητας σέ

πολλές χώρες, πιστεύουμε ότι αυτό που είδαμε στη Βενετία δεν ήταν παρά η κορυφή ενός παγόβουνου, ενός πλούσιου δυναμικού που δεν έχει ακόμα εκφραστεί...

5.

“Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΔΕΝ ΑΝΤΛΕΙ ΤΗΝ ΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠ’ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Η αυλαία του εξαήμερου ραντεβού μας έκλεισε. Οι αντιδικίες (οι παραλίγο βίαιες αντιπαράθεσεις ανάμεσα στις φράξεις της CNT, η απόπειρα Συλοδαρμού του Αλμπερόλα), οι προβοκατορολογίες (η αστυνομικού στύλ καταγγελία του συντρόφου Ντέ Γιόνγκ σά χαφιέ απ’ τους αναρχοσυνδικαλιστές) κι οι αντισυντροφικές ενέργειες (η οργανωμένη και συστηματική παρεμπόδιση των διαλέξεων συντρόφων ομιλητών απ’ τους αναρχοσυνδικαλιστές, η απόπειρα μονοπώλησης του μικρόφωνου κλπ.) αποτέλεσαν τὰ μελανὰ του σημεία. “Σε μιά εποχή καθολικής εξαχρείωσης τὸ νὰ λές τὴν ἀλήθεια είναι μιά επαναστατική πράξη” έγραφε ο Όργουελ κι η ἀλήθεια είναι ὅτι ο αναρχοσυνδικαλισμός αποκάλυψε σ’ αυτή τὴ συνάντηση τὴ χρεοκοπία του σ’ ὅλο της τὸ μεγαλείο. Αποκάλυψε τὴν εικόνα ενός κινήματος που μὴν έχοντας καμιά προοπτική γιὰ τὸ μέλλον γατζώνει σπασμωδικὰ τὰ νύχια του γιὰ νὰ κρατηθεῖ απ’ τὸ παρελθόν, ἀλλὰ που ἤδη μένει λαχνασμένος πίσω ἀπὸ ἕνα κίνημα που προχωράει μπροστά. Ὅσο κι ἂν δακρύζει η γερουσία του πάνω στους τάφους τῶν ηρώων επικαλούμενη τὴ χαμένη ἐνότητα (είδαμε καὶ τέτοια κωμικοτραγικά σλάιτς) ὅσο κι ἂν οδύρονται οί νεοί του γιὰ τούς Βρετανούς ανθρακωρύχους (!!!) καὶ τούς εργάτες τῆς Βολιβίας (!!!), δὲν πρόκειται νὰ ξαναβρεθοῦν ποτέ στὸ προσκόνιο τῆς πραγματικότητας. Ο αναρχοσυνδικαλισμός καταδικασμένος νὰ παραμένει δέσμιος τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μύθου τοῦ “ηρωϊκοῦ ἐργάτη” δὲν πρόκειται νὰ εξουσιάσει τὸ

παρόν. Πίσω απ’ τὴ νεκρική του φαλμωδία γεννιέται τὸ σύγχρονο αναρχικὸ κίνημα, μέσα απ’ τὴς πὶο ἐλευθεριακές του τάσεις, μὲ πὶο αντιπροσωπευτικὴ τὴν αναρχοκομμουνιστική.

Οι μελλοθάνατοι ἤδη ἄρχισαν νὰ μάς χαιρετοῦν. Σὲ μάς επαφίεται ἡ ἐξέλιξη τῆς σύγχρονης επαναστατικῆς πρακτικῆς. Σὲ καιροῦς καθολικοῦ εκμαυλισμοῦ ἡ τύχη τῆς ζωῆς μας καὶ τοῦ κόσμου που ζοῦμε, θὰ κριθεῖ ὅταν τὰ μυαλὰ χυθοῦν στὸ τραπέζι τῆς ἀλήθειας. Ἡ ευθύνη γιὰ τὴν ἀποτυχία ἢ ἐπιτυχία τῆς δράσης μας ἀνήκει σ’ ὅλους μας. Μὴν εφησυχάζετε λοιπόν. Απαιτήστε ἐδῶ καὶ τώρα τὸ Ἀδύνατο. “Γιατί ἐτσι καὶ δὲν πραγματοποιήσουμε τὸ Ἀδύνατο, θὰ βρεθοῦμε ἀντιμέτωποι μὲ τὸ Ἀδιανόητο” (Μάρραη Μπούκταιν).

6.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΙΣ ΑΠΟΦΕΙΣ ΠΟΥ ΕΚΦΡΑΣΤΗΚΑΝ ΣΤΟ Νο 1 ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ “ΑΡΕΝΑ”

Θὰ θέλαμε νὰ σταθούμε γιὰ λίγο στὶς ἀπόψεις τῶν συντρόφων τῆς “ΑΡΕΝΑΣ” που πήραν μέρος στὴ συνάντηση, γιὰτί πιστεύουμε ὅτι δίνουν μιά μυωπική εικόνα τῶν συμβάντων. Στὸ σχετικὸ ἄρθρο τους διαβάσαμε μὲ ἐκπληξη ὅτι “δόθηκε μεγάλη προσοχή σὲ ζητήματα ὅπως ο πόλεμος κι ἡ εἰρήνη ἢ ἡ οἰκολογία, κάτι που γιὰ μάς δὲν πρόκειται νὰ γίνει ποτέ κυρίαρχο στὴν αντικαπιταλιστικὴ μας πάλη, ἀντὶ νὰ δίνονται προτεραιότητες σὲ ζητήματα ὅπως ἡ σημερινὴ φύση τῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων παραγωγῆς, οἱ σχέσεις κεφάλαιου-κράτους, κράτους-προλεταριάτου, ο ρόλος τῶν “μάντζερς”, ἡ φύση τοῦ επαναστατικοῦ υποκειμένου κλπ.” καὶ παρακάτω ὅτι “οἱ ἐλευθεριακές ἀπόψεις ὄχι μόνο παραμένουν προσκολλημένες στὰ παλιὰ, ἀλλὰ συχνὰ (δυστυχῶς) τείνουν καὶ πρὸς τὸ ρεφορμισμὸ, ὅταν γιὰ παράδειγμα βασικὸ πρόβλημα τῆς κοινωνίας θεωρεῖται ο πυρη-

νικός πόλεμος κι ὄχι οἱ εκμεταλλευτικὲς σχέσεις παραγωγῆς κι ἐξουσίας.”

Κατ’ ἀρχὴν δὲν ἀληθεύει ὅτι δόθηκε μεγάλη προσοχή σὲ ζητήματα ὅπως ο πόλεμος καὶ ἡ εἰρήνη ἢ ἡ οἰκολογία. Γιὰ μὲν τὸ πρῶτο θέμα μίλησε μ ὄ ν ο ο Ρουσοόπουλος κι ἀναφέρθηκε βασικά στὸ κίνημα αφοπλισμοῦ. Επιπλέον, ἀνεξάρτητα απ’ τὸ ἂν συμμεριζώμασε ἢ ὄχι τὴν ἀπαισιοδοξία του ἀναφορικά μὲ τὴν ἐλευση ἐνὸς Γ’ Παγκόσμιου Πόλεμου κι ἐνὸς ἐνδεχόμενου πυρηνικοῦ ὄλεθρου, πιστεύουμε ὅτι θὰ ἦταν τρομακτικὸ λάθος γιὰ τὸ αναρχικὸ κίνημα ν’ ἀγνοήσει προβλήματα ὅπως τὸ παραπάνω, καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ οἰκολογικὸ, που εἶναι ζωτικῆς σημασίας γιὰ τὴ σημερινὴ ἀνθρωπότητα μιά κι ἀπειλοῦν ἀκόμα καὶ τὴν ἴδια τὴν ὑπαρξη τοῦ ἀνθρώπινου εἴδους. Ἔτσι πιστεύουμε ὅτι ὄχι μόνο δὲν πρέπει νὰ τὰ υποβαθμίζουμε ἀλλὰ, ἀντίθετα, ὅτι πρέπει ν’ ἀποτελοῦν βασικοῦς καὶ σ υ γ κ ε κ ρ ι μ ἔ ν ο υ ς ἀξονες τῆς συνολικῆς αναρχικῆς κριτικῆς καὶ πάλης ἐνάντια στὴν ἐξουσιαστικὴ κοινωνία. Δεύτερον, δὲν ἔγινε κ α μ ι ἄ διάλεξη γιὰ τὴν οἰκολογία, παρά μόνο μιά διάλεξη γιὰ τὴν κοινω ν ι κ ῆ ο ι κ ο λ ο γ ι ἄ απ’ τὸν Μάρραη Μπούκταιν. Φαίνεται ὅτι οἱ σύντροφοί τῆς “ΑΡΕΝΑΣ” συγχέουν τὴν κοινωνικὴ οἰκολογία που ἀφορὰ τὴς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μέσα στὸ περιβάλλον που ζοῦν καὶ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς καθημερινῆς τους ζωῆς διαμέσου τῆς λειτουργικῆς ἀνάπτυξης βιωσίων οἰκοκοινοτήτων, μὲ τὴν οἰκολογία. Εξάλλου παρόμοιες ἀντιλήψεις που δίνουν μιά νέα διάσταση στὴ σύγχρονη αναρχικὴ θεωρία, εἶναι τουλάχιστον κωμικὸ νὰ θεωροῦνται “προσκολλημένες στὰ παλιὰ” καὶ πολὺ βαρὺ νὰ χαρακτηρίζεται συντρόφους μὲ πολὺχρονοῦς ἀγώνες στοῦς κόλπους τοῦ επαναστατικοῦ κινήματος ὅτι τείνουν στὸ ρεφορμισμὸ. Ἄς πᾶσουμε νὰ ἔχουμε γιὰ σημείο ἀναφοράς τὴν οικονομίστικη θεώρηση τοῦ κόσμου που στὸ κάτω-κάτω δὲν ἀνήκει στὴ δικιά μας παράδοση...

ΠΗΡΑΝ
ΜΕΡΟΣ

1. Φερνάντο Αγκίρρε (Γαλλία), συνεκδότης, παλιότερα, της επιθεώρησης "Ελ Τόπο Αβισόρ".
2. Μιχαήλ Αγκούρασκυ, πρώην λέκτορας της Κυβερνητικής στή Σοβιετική Ένωση. Τώρα διδάσκει στο Τμήμα Σοβιετικών και Ανατολικοευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Ιερουσαλήμ.
3. Οκτάβιο Αλμπερόλα, αναρχικός ακτιβιστής. Πήρε μέρος στον αγώνα εναντίον του Φράνκο (για τη δραστηριότητά του αυτή συνελλήφθη και εκτοπίστηκε). Τώρα ζει στο Παρίσι.
4. Ροζάνα Αμπροτζέτι (Φορλί), αναρχικά ακτιβίστρια, συνεκδότρια, παλιότερα, της μηνιαίας επιθεώρησης "Τό Κοινωνικό Ζήτημα".
5. Ρομπέρτο Αμπροζόλι (Τουρίνο), μέλος της εκδοτικής επιτροπής της τριμηνιαίας "Βολοντά" και του Κέντρου Ελευθεριακών Σπουδών.
6. Λουίς Αντρές Έδο (Βαρκελώνη), αναρχικός ακτιβιστής και μέλος της CNT. Καταδικάστηκε από το καθεστώς του Φράνκο σε 14χρονη φυλάκιση.
7. Μπερνάρ Μπαισά (Παρίσι), ανεξάρτητος σκηνοθέτης, έχει σκηνοθετήσει μιά σειρά ταινιών για διάφορα αναρχικά ονόματα.
8. Ζιλ Μπαταιγιόν (Παρίσι), εθνολόγος. Τώρα ασχολείται με μιά έρευνα στην Κεντρική Αμερική.
9. Τζώρτζ Μπενέλλο, διδάσκει Κοινωνιολογία της Οργάνωσης και της Αυτοδιεύθυνσης στο Κολλέγιο Νορθάμτον (ΗΠΑ). Είναι ένας από τους εκδότες του Καναδικού εντύπου "Η Γενιά μας" και μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος".
10. Νίκο Μπέρτι, ερευνητής του Ινστιτούτου Σύγχρονης Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Πάντοβα, συνεκδότης της "Βολοντά" και μέλος του Κέντρου Ελευθεριακών Σπουδών.
11. Τζόρνταν Μπίσοπ, διδάσκει Παιδαγωγική στο Πανεπιστημιακό Κολλέγιο του Κέιπ Μπρήτον στο Σύντνευ (Νέα Σκωτία, Καναδάς).
12. Μάρραιου Μπούκταιν, διευθυντής του Ινστιτούτου Κοινωνικής Οικολογίας του Πανεπιστημίου του Βερμόντ (ΗΠΑ), συγγραφέας των: "Ο Αναρχισμός μετά την Εποχή της Σπάνης" και "Η Οικολογία της Ελευθερίας".
13. Ζοζέ Μαρία Καρβάλιο Φερρέϊρα (Λισαβόνα), συνεργάτης των αναρχικών εντύπων "Α - Μπατάλια" και "Α - Ιντέϊα".
14. Τζών Κλάρκ, διδάσκει Πολιτική Φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο της Νέας Ορλεάνης (ΗΠΑ) και είναι μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος".
15. Εδουάρδο Κολόμπο, ψυχαναλυτής και παλιότερα συνεκδότης της "Λά Προτέστα" στο Μπουένος Άϊρες. Ζει στο Παρίσι εδώ και 13 χρόνια και είναι τώρα μέλος της εκδοτικής επιτροπής της "Βολοντά".
16. Ντανιέλ Κολσόν (Λυόν, Γαλλία), κοινωνιολόγος που διδάσκει στο Πανεπιστήμιο του Σαιντ Ετιέν.
17. Ολιβιέ Κορπέ (Παρίσι), συνεργάτης της εφημερίδας "Αυτοδιεύθυνση" και μέλος του Διεθνούς Κέντρου Συντονισμού Ερευνών πάνω στην Αυτοδιεύθυνση.
18. Ρόναλντ Κρή, διδάσκει Αμερικάνικο Πολιτισμό στο Πανεπιστήμιο του Μονπελιέ.
19. Ροζέ Νταντούν, ψυχαναλυτής, διδάσκει στο Πανεπιστήμιο του 8ου Διαμεριού Παρισιού. Είναι συνεκδότης της εφημερίδας "Αρκ" και συγγραφέας του "Εκατό Λουλούδια για τον Βίλχελμ Ράιχ".
20. Ρούντολφ Ντέ Γιόνγκ (Άμστερνταμ), υπεύθυνος του αναρχικού τμήματος του Διεθνούς Ινστιτούτου Κοινωνικής Ιστορίας.
21. Σλόμπονταν Ντράκουλιτς, διδάσκει Κοινωνιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου του Ζάγκρεμπ.
22. Αλαίν Ντυτιγιέ, μέλος της Αγροτικής Επιτροπής της Γαλλικής Αναρχικής Ομοσπονδίας (FAF).
23. Μαριάννα Ένκελ (Γενεύη), εργάζεται στο C.I.R.A. και είναι μέλος της εκδοτικής επιτροπής της "Βολοντά".
24. Ζάχο Φρέϊρε, λέκτορας της Κοινωνιολογίας στο I.S.C.T.E. της Λισαβώνας και συνεκδότης της "Α - Ιντέϊα".
25. Παναγιώτης Καλαμαράς (Αθήνα), συνεκδότης του περιοδικού "Αρένα".
26. Ζάν Ζάκ Γκαντίνι (Μονπελλιέ), δικηγόρος, ενδιαφέρεται ενεργά για το δημοκρατικό κι ελευθεριακό κίνημα στην Κίνα.
27. Αουγουστίν Γκαρθία Κάλβο, καθηγητής της φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Κομπλουτένης της Μαδρίτης' στα μέσα της δεκαετίας του '60 το καθεστώς τον έδιωξε από το πανεπιστήμιο γιατί προωθούσε το αντιεξουσιαστικό κίνημα ανάμεσα στους φοιτητές.
28. Αριάν Γκρανσαάκ (Παρίσι), Γαλλίδα αναρχικά ακτιβίστρια και συγγραφέας του βιβλίου "Φυλακή Γυναϊκών".
29. Ζάκ Γκουϊγκού, ερευνητής της Κοινωνικής Θεωρίας' είναι υπεύθυνος για τις Εκδόσεις Ντέ Λ' Ιμπλικέ στή Γκρενόμπλ.
30. Φράνκ Χάρρισον, μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος" διδάσκει στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο του Αντιγκόνις (Ν. Σκωτία, Καναδάς).
31. Γκύντερ Χάρτμαν (Βερολίνο), αναρχικός ακτιβιστής και μέλος του Φόρουμ Ελευθεριακής Πληροφόρησης.
32. Βόλφγκανγκ Χάουγκ (Ρώιτλινγκεν), συνεκδότης της εφημερίδας "Σβάρτσερ Φάντεν" και συνδιοκτήτη των εκδόσεων "Τρόταντεμ Φερλάγκ".
33. Μάρσα Χιουίτ (Μόντρεαλ), μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος", διδάσκει στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών και Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου του Μόντρεαλ και είναι συγγραφέας του "Ένα Περίφηρο Καλοκαίρι".
34. Τάμας Ιμπάνεθ, διδάσκει Κοινωνική Ψυχολογία στο Ανεξάρτητο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης. Ήταν ένας από τους ιδρυτές του Κινήματος 22 Μάρτη στο Παρίσι κι απελάθηκε από τη Γαλλία για τη συμμετοχή του στα γεγονότα του Μάη '68.
35. Τρίβο Ίντιτς, ερευνητής στο Ινστιτούτο Κοινωνιολογίας του Βελιγραδίου (Γιουγκοσλαβία).

36. Ινέστρα Κίνγκ (Νέα Υόρκη), φεμινίστρια και ειρηνίστρια, μιά συνιδρυτής της "Γουίμινς Πένταγκον 'Ακσιον".
37. Μπάρμπα Κόστερ (Φρανκφούρτη), διδάσκει σέ σχολείο γυναικών.
38. Ντέηβιντ Κόβεν (Σάν Φρανσίσκο), αναρχικός ακτιβιστής από τόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και συνιδρυτής ενός ελευθεριακού σχολείου στο Μπέκλεϋ (Καλιφόρνια).
39. Ζμπίνκιεφ Κοβαλέφσκι, Πολωνός εξόριστος και μέλος της "Άλληλεγγύης" ζεί τώρα στο Παρίσι.
40. Αντρέας Κούνπαστ (Ντύσσελτορφ), αναρχικός ακτιβιστής και συνεκδότης της αναρχικής εφημερίδας "Τράφικ".
41. Ζάν-Λουί Λαβίλ (Παρίσι), συνεκδότης της εφημερίδας "Αυτοδιεύθυνση".
42. Υβόν Λέ Μπώ (Παρίσι), κοινωνιολόγος και ερευνήτρια του CNRS, έζησε αρκετό καιρό στή Βολιβία.
43. Μαρί-Μαρτέν Μαντουρί (Γενεύη), εργάζεται σέ μιά αυτοδιευθυνόμενη γυναικεία κλινική.
44. Φρανθίσκο Μαδριδ Σάντος (Βαλένθια), συνργανωτής του "Ράδιο Κλάρα".
45. Γκαετάνο Μαφρεντόνια (Παρίσι), αναρχικός αγωνιστής και μέλος της Γαλλικής Αναρχικής Ομοσπονδίας.
46. Μάριο Μαρρόνε, Αργεντινός ψυχοθεραπευτής που ζεί στο Λονδίνο εδώ και 10 χρόνια.
47. Χουάν Μαρτίνεθ Αλιέρ (Οξφόρδη), συνεκδότης, παλιότερα, του "Ρουέδο Ιμπέτου Αγ. Αντωνίου στήν Οξφόρδη".
48. Μόκ Τσού Γιού (Χόνγκ-Κόνγκ), αναρχικός ακτιβιστής, πρώην εκδότης της εφημερίδας "Μάϊνους" και συνργανωτής της εκδοτικής ομάδας "Γκοντό Μπουκς".
49. Μάρτιν Νίλσον (Στοκχόλμη), μέλος της Σ.Α.Κ.Ο. (Σουηδική Εργατική Κεντρική Οργάνωση).
50. Μιργιάννα Οκλόμπτζια, ερευνήτρια στο Ινστιτούτο γιά τή Μελέτη τών Αναπτυσσόμενων Χωρών στο Ζάγκρεμπ (Γιουγκοσλαβία).
51. Κλόντ Ορσονί (Παρίσι), κοινωνιολόγος διδάσκει στο Πανεπιστήμιο της Ναντέρ.
52. Αντρέα Πάπι (Φορλί), αναρχικός ακτιβιστής και πρώην μέλος της εκδοτικής επιτροπής της μηνιαίας επιθεώρησης "Τό Κοινωνικό Ζήτημα".
53. Εμίλιο Πέννα (Τουρίνο), αναρχικός ακτιβιστής και μέλος της εκδοτικής ομάδας "Εντιτσιόνι Αντιστάτο".
54. Υβ Πευρώ (Παρίσι), μέλος της Γ.Α.Ο. και συνργανωτής του "Ράδιο Λιμπερταίρ".
55. Φέρρο Πιλούντου (Ρώμη), μέλος του Γκρούππο Αρτιτζάνο Ριτσέρκε Βιζίβε και έτις γραφικές τέχνες "Σένιο Λιμπερο".
56. Ραύμπεν Πριέτο, ένας απ' τούς ιδρυτές της Κομμουνιτάδ ντελ Σούρ του Μοντεστρατιωτικό καθεστώσ' ζεί εδώ και μερικά χρόνια στή Στοκχόλμη, όπου μερικά μέλη της διαλυμένης κοινότητας ξαναδημιούργησαν τόν πυρήνα μιάς κοινότητας γύρω από μιά εκδοτική επιχείρηση.
57. Λάουρα Πριέτο (Στοκχόλμη), μέλος του πυρήνα της πρώην Κομμουνιτάδ ντελ Σούρ.
58. Σύλβια Ριμπέρο (Στοκχόλμη), όμοια.
59. Δημήτρης Ρουσσόπουλος (Μόντρεαλ), οργανωτής του Ινστιτούτου "Αναρχος", του Καναδέζικου περιοδικού "Η Γενιά μας" και της εκδοτικής ομάδας "Μαύρο Ρόδο".
60. Φερνάντο Σαμπατέρ (Μαδρίτη), διδάσκει φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο της Σαβαντέρ και είναι συγγραφέας του "Γιά τήν Αναρχία".
61. Στήβεν Σέκτερ (Μόντρεαλ), διδάσκει Κοινωνιολογία στο Πανεπιστήμιο του Κεμπέκ και είναι μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος".
62. Ντιμίτρι Σεγκάλ, Ρώσος πολιτικός εξόριστος που διδάσκει τώρα στή Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Ιερουσαλήμ.
63. Τζόελ Σπρίνγκ, διδάσκει Παιδαγωγική στο Πανεπιστήμιο του Σινιανάτι (ΗΠΑ), είναι μέλος του Ινστιτούτου "Αναρχος" και συγγραφέας του "Αλφαβητάρι της Ελευθεριακής Εκπαίδευσης".
64. Χόρατ Στοβάσσερ (Βέτολαρ, Δ. Γερμανία), οργανωτής του Κέντρου Αναρχικών Ντοκουμέντων.
65. Αλαίν Τεβναί (Λυόν), συνεκδότης του περιοδικού IRL και αναρχικός ακτιβιστής, ψυχολόγος της Ραϊχικής τάσης.
66. Νικολάε Τρίφον, Ρουμάνος που ζεί εδώ και μερικά χρόνια στο Παρίσι, μέλος της εκδοτικής ομάδας "Ιζτόκ" και εκδότης της επιθεώρησης "Ο Αέρας του Δρόμου".
67. Ζάκ Βαλλέ (Παρίσι), συνεκδότης της αστυνομικής επιθεώρησης "Ο Τρελός μιλάει".
68. Μάσσιμο Βαρένγκο (Μιλάνο), μέλος της Ιταλικής Αναρχικής Ομοσπονδίας, πρώην εκδότης της εφημερίδας "Αυτοδιεύθυνση" και τώρα συνεκδότης της εβδομαδιαίας αναρχικής εφημερίδας "Ουμανιτά Νόβα".
69. Κόλιν Γουώρντ (Κόλτσεστερ, Αγγλία), πολεοδόμος, συνεκδότης της εβδομαδιαίας εφημερίδας "Φρήντομ" απ' τό 1947 έως τό 1960 και του μηνιαίου περιοδικού "Αναρχία" απ' τό 1960 έως τό 1970. Συγγραφέας του "Η Αναρχία στήν Πράξη".
70. Αβραάμ Γασσούρ, λέκτορας της Πολιτικής Θεωρίας στο Πανεπιστήμιο της Χάϊφα και μέλος ενός κιμπούτς.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

venezia 1984

Παραθέτουμε στη συνέχεια τα κείμενα των συνεντεύξεων που πήραμε απ' τους Μ. Μπούκτιν και Άλμπερτ Μέλτσερ. Κριτήριο μας υπήρξε το γεγονός ότι οι δυο αυτοί σύντροφοι εκφράζουν δυο βασικές τάσεις που κατά τη γνώμη μας αποτελούν την πεμπτοουσία του σύγχρονου αναρχικού κινήματος. Ο πρώτος εκπροσωπεί τη σύγχρονη αναρχοκομμουνιστική και κοινοτιστική τάση που δίνει έμφαση στην κοινότητα σαν φορέα της κοινωνικής αλλαγής κι όχι στο εργοστάσιο. Το τελευταίο, "...και για μεγάλο διάστημα της ιστορικής διαδρομής, ο τόπος δουλειάς, υπήρξε στην πραγματικότητα το θεμελιώδες πεδίο όχι μόνο της εκμετάλλευσης αλλά και της ιεραρχίας — αυτό μαζί με την πατριαρχική οικογένεια... Το προλεταριάτο, όπως και όλα τα καταπιεσμένα τμήματα της κοινωνίας, έρχεται στη ζωή όταν αποβάλλει τις βιομηχανικές του συνήθειες μέσα στην ελεύθερη και αυθόρμητη δραστηριότητα της κοινοτικής οργάνωσης — τη ζωντανή διεργασία που δίνει νόημα στη λέξη "κοινότητα". Στην περίπτωση αυτή οι εργάτες αποβάλλουν τη στενά ταξική τους φύση, την κοινωνική τους λειτουργία ως αντίστοιχου της αστικής τάξης, και φανερώνουν την ανθρώπινη φύση τους. Το άναρχο ιδεώδες των αποκεντρωμένων, δίχως οποιαδήποτε κρατική υπαγωγή, συλλογικά διευθυνόμενων και άμεσα δημοκρατικών κοινοτήτων — συνομόσπονδων δήμων ή "κομμουνών" — επαβεβαιώνει σχεδόν ενστικτώδικα, και στά καλύτερα έργα του Προυντόν και του Κροπότιαν συνειδητά, τον αναμορφωτικό ρόλο του ελευθεριακού "δημοσμοῦ" ως πλαισίου μιάς απελευθερωτικής κοινωνίας, ριζωμένης στη μη ιεραρχική ηθι-

κή της ενότητας στην πολυμορφία, της αυτοδιαμόρφωσης και αυτοδιεύθυνσης, της συμπληρωματικότητας και της αλληλοβοήθειας." (Μ. Μπούκτιν "Θέσεις για την ελευθεριακή δημοτική αυτοδιεύθυνση" — περιέχεται στο βιβλίο "Η Ριζοσπαστικοποίηση της Φύσης", ελ. μετάφραση εκδόσεις "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ")

Επιπλέον παίρνει υπόψη την εμπειρία των σύγχρονων κοινωνικών κινήματων (φεμινιστικό, ομοφυλόφιλο, οικολογικό κλπ.).

Ο δεύτερος εκπροσωπεί την παραδοσιακή "αγωνιστική" αναρχική τάση, που δίνει έμφαση στην δυναμική άμεση δράση. Ο Μέλτσερ γεννήθηκε στο Λονδίνο το 1920 κι έγινε αναρχικός σέ ηλικία 15 ετών. Έχει πάρει μέρος σέ απεργιακά κινήματα και στο κίνημα για τα εργατικά συμβούλια. Υπήρξε ερασιτέχνης μοξέρ, βιβλιοπώλης και τυπογράφος κι έχει γράψει πέρα από πολλά άρθρα και τα βιβλία "Υδατοφράκτες της Αναρχίας" (μαζί με τον Σπαούαρτ Κρίστα), "Οι Αναρχικοί στο Λονδίνο (1935-1955)", "Το Αναρχικό Κίνημα στην Κίνα" και το "Ανάσταση δίχως Σύνορα" (τα δυο τελευταία έχουν μεταφραστεί στην Ελλάδα απ' τις εκδόσεις "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ" — ο αγγλικός τίτλος του δεύτερου είναι "The International Solidarity — First of May Movement").

Επίσης υπήρξε συνιδρυτής μαζί με τον Κρίστα και τον Μιγκέλ Γκαρθία, του Αναρχικού "Μαύρου Σταυρού" και συνεκδότης παλιότερα, μαζί με τον Κρίστα της "Black Flag".

Εμείς, σαν κολλεκτίβα "ΑΝΑΡΧΟΣ" χωρίς να απορρίπτουμε τον ακαθισμό και την άμεση δράση παράδοσιακού στυλ, αρνούμαστε κατηγορηματικά τη φετχοποίηση

και την a priori υιοθέτησή τους. Πιστεύουμε ότι ο αναρχοσυνδικαλισμός (όπως και κάθε μορφή συνδικαλισμού) αποτελεί ένα φάντασμα του παρελθόντος κι ότι είναι αμετάκλητα δεσμιος της οικονομίστικης ανάληψης του σοσιαλισμού (για να μη μιλήσουμε για το μεσσιανικό ρόλο του προλεταριάτου...). Το "αναρχικό συνδικάτο" δεν μπορεί ν' αποτελέσει το υπόβαθρο ενός απελευθερωμένου κόσμου ούτε καν το φορέα για την καταστροφή της υπάρχουσας εξουσιαστικής κοινωνίας. Αυτό δεν σημαίνει, βέβαια, ότι είμαστε ενάντια στους εργάτες ή ότι δεν μιάς ενδιαφέρει η παρέμβαση των αναρχικών στά εργοστάσια και στους τόπους δουλειάς γενικότερα. (Ιδιαίτερα σέ υποανάπτυκτες χώρες σαν τη δική μας.) Επειδή όμως η πείρα των αναπτωγμένων βιομηχανικών χωρών μιάς δείχνει την όλο και μεγαλύτερη αντικατάσταση των εργατών απ' τους κομπιούτερ, φοβούμαστε ότι σέ μερικά χρόνια οι αναρχοσυνδικαλιστές θ' αναζητούν μάταια εργάτες για να τους οργανώσουν... Συνακόλουθα, είμαστε υπέρ της μεταβατικής μορφής επαναστατικής οργάνωσης που προτείνει ο Μπούκτιν και που θυμίζει μάλλον τους Παριζιάνικους τομείς του 1793, λαϊκές συνελεύσεις μάλλον παρά εργατικά συμβούλια κι επιτροπές. (Δέν πρέπει να ξεχνάμε πως η Γαλλική Επανάσταση ήταν η τελευταία σημαντική προ-βιομηχανική επανάσταση κι ότι τώρα ζούμε ή οδεύουμε πρὸς μιά μεταβιομηχανική κοινωνία όπου το βιομηχανικό προλεταριάτο φθίνει.) Όπως έχουν δείξει οι εξεγέρσεις του Μπρίξτον και του Τόξτεθ, νέες δυνατότητες ανοίγονται μπροστά μας για επαναστατικές μορφές δράσης κι οργάνωση που ν' ανταποκρίνονται στίς σημερινές συνθήκες και ανάγκες.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΜΠΟΥΚΤΣΙΝ

venezia 1984

Ε.: Μπορείτε να μάζ δώσετε συνοπτικά μιὰ γενική εικόνα τού σημερινού Αναρχικού κινήματος στις ΕΠΑ; Ποιά είναι η γνώμη σας σ' όσα αφορά τις μελλοντικές του προοπτικές;

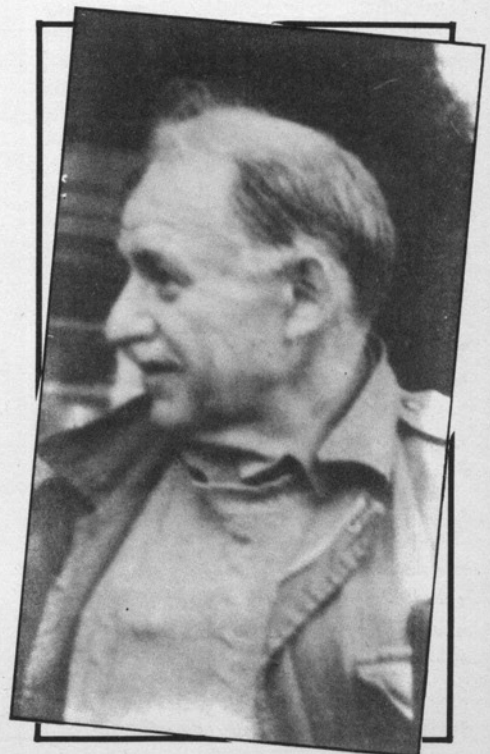
Α.: Κατ' αρχήν θά ήθελα να κάνω μιὰ διάκριση μεταξύ αναρχικού κινήματος κι αναρχίζοντων ανθρώπων. Έχει μεγάλη σημασία. Υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα σ' ένα οργανωμένο κίνημα και στους ανθρώπους που έχουν ελευθεριακές τάσεις. Στην Αμερική υπάρχει μιὰ πολύ ισχυρή ελευθεριακή νοοτροπία η οποία ανατρέχει στην Αμερικάνικη Επανάσταση πριν από 200 χρόνια και στους Πουριτανούς που ήρθαν στην Αμερική. Οι Αμερικάνοι στο μεγαλύτερο μέρος της χώρας, πιστεύουν στην αποκέντρωση, που είναι μιὰ αναρχική ιδέα. Αυτοί αποτελούν τον αμερικάνικο λαό και νομίζουν ότι αυτοί είναι κι η Αμερική. Δεν γνωρίζουν τον αναρχισμό. Βλέπετε υπάρχουν πολλές Αμερικές στή Ν. Αγγλία — στα Βορειοανατολικά — υπάρχει μιὰ Αμερική ύστερα έχουμε τή Νότια, που είναι ένα ξεχωριστό είδος Αμερικής και μετά τήν Ν.Δ. πλευρά, τή λεγόμενη "ηλιακή ζώνη" που περιλαμβάνει τήν Αριζόνα, τόν Ν. Μεξικό και τόν Τέξας. Έχουμε επίσης τήν Καλιφόρνια και τή Β.Δ. πλευρά. Έτσι θά πρέπει να ξεχωρίζουμε τά πράγματα όταν μιλάμε για τήν Αμερική, γιατί, στην πραγματικότητα, η Αμερική αποτελείται από 4-5 χώρες που οι κάτοικοί τους τυχαίνει να μιλάνε τήν ίδια γλώσσα και νομίζουν ότι προέρχονται απ' τήν ίδια παράδοση, ενώ όμως συμβαίνει τό αντίθετο. Τό μέρος τής Αμερικής όπου μένω είναι η Ν. Αγγλία, δηλαδή τό αγγλικό μέρος τής Αμερικής. Εκεί άρχισε η Αμερικάνικη Επανάσταση, 200 χρόνια νωρίτερα, κι εξαπλώθηκε σέ 13 αποικίες κατά μήκος τής ακτής τού Ατλαντικού. Κι αυτή η Αμερική είναι πολύ ελευθεριακή και πολύ αναρχίζουσα. Κι αυτό συμβαίνει γιατί στην Ν. Αγγλία εξακολουθούν να υπάρχουν απομεινάρια τής Επανάστασης. Η τελευταία επιβιώνει ακόμα και σάν φάντασμα, σάν μύθος, αλλά ένας πολύ ζωντανός μύθος. Λογουχάρη, στην Ν. Αγγλία έχουμε δημοτικές συνελεύσεις, υπάρχουν γύρω στις 250 κωμοπόλεις πάνω στα βουνά — κι οι τελευταίες είναι ένα είδος άμεσης δημο-

κρατίας, που εκλέγουν αντιπροσώπους οι οποίοι είναι ανακλητοί, συζητάνε τις υποθέσεις τους κι αυτοκυβερνούνται. Η κυβέρνηση τής πολιτείας είναι μιὰ ιδιότυπη μορφή κυβέρνησης. Τά όργανα τής εκτελεστικής εξουσίας αμειβονται με 30.000 μέχρι 40.000 δολ. τό χρόνο, αλλά οι γερουσιαστές κι οι βουλευτές δεν πληρώνονται παρά μόνο τά έξοδα παραστάσεως κι η θητεία τους είναι τρίμηνη. Αυτό συνηθίζεται σέ ορισμένες πολιτείες ιδίως τής Ν. Αγγλίας. Υπάρχει ένα πολύ ισχυρό δημοκρατικό πνεύμα που είναι πολύ κοντά στις ελευθεριακές ιδέες. Λογουχάρη, στό Βέρμοντ απαγορεύεται να υπάρχουν επαγγελματικοί στρατός, ο αμερικάνικος στρατός είναι παράνομος στό Βέρμοντ, σύμφωνα με τό Σύνταγμα του. Ο καθένας στην Αμερική και τό Βέρμοντ μπορεί να έχει όπλο όπως στην Ελβετία. Κι η πολιτοφυλακή υποτίθεται ότι είναι η βασική δύναμη προστασίας τού Βέρμοντ. Αυτό είναι ένα ακραίο παράδειγμα, αλλά σ' ένα μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, ισχύει σ' όλη τήν Αμερική. Υπάρχει λοιπόν ένα ισχυρό ελευθεριακό πνεύμα που φαίνεται πρώτον στην αποκέντρωση και δεύτερον στην εχθρότητα απέναντι στην κεντρική κυβέρνηση κι ο Ρήγκαν τό εκμεταλλεύεται, λέγοντας "δώστε τήν εξουσία στό λαό", εννοώντας φυσικά τις μεγάλες εταιρίες. Υπάρχει επίσης μιὰ δυσπιστία απέναντι στους στρατιωτικούς. Αλλά οι άνθρωποι πρέπει να είναι οπλισμένοι κι έτσι όσοι μιλάνε για τή χώρα των όπλων δεν θά πρέπει να ξεχνάνε ότι υπάρχει και μιὰ άλλη πλευρά, δεν είναι απλός γκανγκστερισμός είναι επίσης κι η ιδέα ότι δεν πρέπει να εμπιστευόμαστε τούς στρατιωτικούς. Έτσι ο αμερικάνικος στρατός υποτίθεται ότι είναι υπό τόν έλεγχο των πολιτών κι ο λαός υποτίθεται ότι είναι ένας ένοπλος λαός. Επιπλέον, υπάρχει κι ένα ουτοπικό πνεύμα κι οι αμερικάνοι πιστεύουν, θέλουν να πιστεύουν, ότι η Αμερική είναι η χώρα τής ουτοπίας, τής ανανέωσης, ο Νέος Κόσμος. Υπάρχουν 2 αμερικάνικα όνειρα: τό ένα είναι να κάνεις λεφτά, αλλά υπάρχει και τό άλλο: η χώρα τής Ελευθερίας όπου όλοι μπορούν να έρθουν και να κάνουν μιὰ καινούργια αρχή κι όλοι μπορούν να ελπίζουν ότι θά γίνουν πρόεδροι. Υπάρχει λοιπόν ένα πολύ ισχυρό αναρχικό πνεύμα στην Αμερική και τό λέω

αυτό γιατί οι αναρχικοί πρέπει να μάθουν κι εμείς μαθαίνουμε, ότι πρέπει ν' αναπτύξουμε τό δικό μας αναρχισμό, παίρνοντας υπόψη τόν Κροπότκιν, τόν Μπακούιν, τόν Προυτόν και πολλούς άλλους όπως τόν Μάρξ, τή Λούξεμπουργκ κλπ. αλλά έχοντας σάν επίκεντρο τή χώρα μας.

Η αριστερά είναι σήμερα απομονωμένη στην Αμερική γιατί μιλάει Ρώσικα, για τόν μπολσεβικισμό, γερμανικά, για τόν μαρξισμό, κινέζικα, για τό Μaoισμό, Βιετναμέζικα, για τόν Χό Τσί Μίνχ. Θά πρέπει να μιλήσουμε διαμέσου τού Τζέφερσον, να πάρουμε τήν Αμερικάνικη Επανάσταση και να πούμε στόν κόσμο: αυτή είναι η δική σας επανάσταση, ολοκληρώστε τήν' δεν είναι μιὰ αστική επανάσταση γιατί έχει μιὰ ουτοπική διάσταση όπως κι η Γαλλική. Δεν έγινε για να εγκαθιδρύσει τόν καπιταλισμό, οι καπιταλιστές ήθελαν να γίνει αυτό. Εκείνο που ήθελαν να κάνουν οι άνθρωποι, οι αγρότες, ήταν να εγκαθιδρύσουν μιὰ ελεύθερη κυβέρνηση, και στην πραγματικότητα, τήν απουσία κυβέρνησης.

Λοιπόν, τό πιο σημαντικό διάγραμμα είναι ότι οι αναρχικοί πρέπει να πάρουν σάν αφετηρία τό πνεύμα των ανθρώπων, τις παραδόσεις τους, τούς μύθους τους και τά ουτοπικά όνειρά τους' δεν μπορούμε, λογουχάρη, να πάρουμε σάν αφετηρία τήν Ισπανία, αυτό πρέπει να τό κάνουν οι Ισπανοί αναρχικοί, όπως και τό έχουν κάνει αξιοποιώντας τήν παράδοση των πουέμπλο κλπ. Στο μέτρο αυτό, ο Μπακούιν κι ο Κροπότκιν ήταν δάσκαλοι αλλά εμείς έχου-

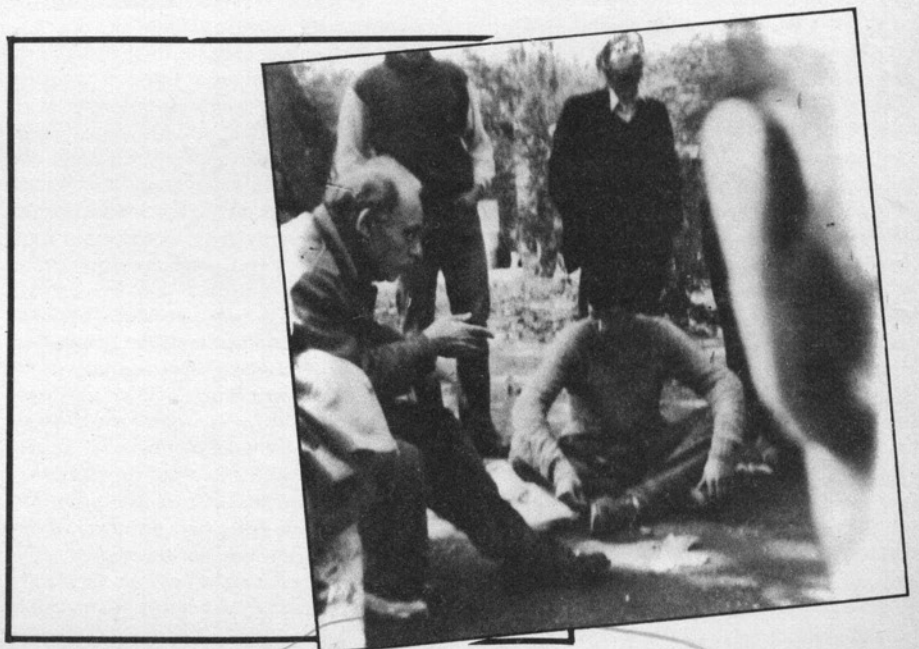
με επίσης τους Έμερσον, Θωρό, Τζέφερσον, που δέν πρέπει νά τούς αγνοήσουμε. Γιατί άν δέν τούς πάρει υπόψη ούτε η αριστερά, ούτε οι αναρχικοί, θά τούς χρησιμοποιήσει η δεξιά γιά τούς δικούς της σκοπούς, δηλαδή, γιά χάρη τού καπιταλισμού. Εμείς θέλουμε νά τó κάνουμε γιά λόγους μουτουελιστικούς, γιά αποκεντρωτικούς κολλεκτιβιστικούς σκοπούς κι οι Αμερικάνοι πιστεύουν στην αλληλοβοήθεια. Η ατομική ιδιοκτησία δέν είναι τó μόνο που τούς ενδιαφέρει, όποιοι πιστεύει τó αντίθετο κάνουν μεγάλο λάθος. Έχουν πολύ ισχυρή αίσθηση τής ανεξαρτησίας κι η πρώτη επαναστατική αμερικάνικη σημαία έφερε ένα κουλουριασμένο φίδι που έλεγε "μή μέ πατάτε". Πρέπει ν' αναπτύξουμε τή δική μας παράδοση. Κι η Ελλάδα έχει οπουδσία παράδοση αναφορικά μέ τήν πόλη, που ανατρέχει στην εποχή τού Περικλή. Κι εμείς ενδιαφερόμαστε γιά τήν πόλη, διαβάζουμε γι' αυτήν, έχουμε γράψει πολλά βιβλία γι' αυτήν, γιατί σχετίζεται μέ τίς δικές μας δημοτικές συνελεύσεις. Σιζητάμε πολύ γιά τή μελλοντική τύχη τών πόλεων, γιά τή δημιουργία νέων κοινοτήτων και γι' αυτό παίρνουμε υπόψη τήν ελληνική παράδοση καθώς και τήν παράδοση τών παλιών πόλεων τών Γιάνκηδων. Έτσι αντί νά λέτε **Yankees go home**, θά έπρεπε νά λέτε **cowboys go home**, γιατί οι Γιάνκηδες εμφορούνταν από ελευθεριακές ιδέες, πίστευαν στις δημοτικές συνελεύσεις, στην αποκέντρωση. Στή δεκαετία τού '60 η επιρροή τών αναρχικών ιδεών πάνω στό φοιτητικό κίνημα υπήρξε πολύ σημαντική. Η ιδρυτική διακήρυξη τής **SDS** (Φοιτητές γιά μιά Δημοκρατική Κοινωνία), τó φημισμένο **Port Huron Statement**, είχε ελευθεριακό χαρακτήρα. Η οργάνωση αυτή που ήταν τó μεγαλύτερο κίνημα τής Ν. Αριστεράς στή δεκαετία τού '60, είχε αναρχικές τάσεις και πολλοί απ' τούς ηγέτες της ήταν αναρχικοί, μολονότι δέν δέχονταν τήν ταμπέλα "αναρχικός". Αλλά απ' τó 1960 και μετά δέν υπάρχει οργανωμένο αναρχικό κίνημα. Δυστυχώς μετά τó 1960 πολλοί νέοι που αυτο-αποκαλούνται αναρχικοί είναι πάνκ, που οδηγούνται συχνά στό μηδενισμό κι ενώ φτιάχνουν Α σέ κύκλο φτιάχνουν και Β και Γ σέ κύκλο. Τά νέα κοινωνικά κινήματα, όπως τά αποκαλούν οι μαρξιστές, έχουν αναρχικές τάσεις. Τó γυναικείο κίνημα είναι ισχυρό και πολλές φεμινίστριες είναι συνειδητά αναρχικές. Επίσης υπάρχει ένα πολύ ισχυρό οικολογικό κίνημα κι ιδιαίτερα ένα αντιπυρηνικό, πολλές ομάδες τού οποίου αυτο-αποκαλούνται ομάδες συγγένειας, επηρεασμένες απ' τó βιβλίο μου "Ο Αναρχισμός μετά τήν Εποχή τής Σπάνης" και λειτουργούν σέ αναρχική βάση' αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περιοχή μου τó Βέρμοντ. Οι ομάδες αυτές προσπαθούσαν νά καταλάβουν σταθμούς πυρηνικής ενέργειας κι η δράση αυτή εξαπλώθηκε σ' όλη τήν Αμερική. Αλλά σιγά-σιγά αυτή εκφυλίστηκε γιατί οι εγκαταστάσεις πυρηνικής ενέργειας κλείνονται η μιά μετά τήν άλλη μετά τó δυστύχημα τού **Three Mile Island** και τώρα οι αντιδραστικές στέλνονται στους Γάλλους. Τó γυναικείο κίνημα έχει επίσης αναρχικές τάσεις και χρησιμοποιεί τήν άμεση δράση όπως, λογουχάρη,

στό Σένεκα Φόλς, τó αμερικάνικο αντίστοιχο τού Γκρήναμ Κόμμον. Οι γυναίκες έφεραν μαύρες σημαίες. Τό ίδιο ισχύει και γιά τó ειρηνιστικό κίνημα και τó κίνημα ομοφυλόφιλων. Θά πρέπει νά σάς αναφέρω τήν περίπτωση τού κινήματος γιά τó πάγωμα τών πυρηνικών εξοπλισμών. Οι προτάσεις του ψηφίστηκαν από 200 δημοτικές συνελεύσεις τού Βέρμοντ, τó παράδειγμα τού οποίου μιμήθηκαν κι άλλες πολιτείες μέ αποτέλεσμα νά προκαλέσει τρομερή αίσθηση σ' όλη τήν Αμερική, ενώ τó αποκορύφωμά του ήταν η διαδήλωση 1 εκατομ. ατόμων στή Ν. Υόρκη. Όλα αυτά τά κινήματα προσπαθούν νά τά πάρουν υπό τόν έλεγχο τους οι μαρξιστές, αλλά βρίσκονται πάντα πίσω μας. Δέν υπάρχει ούτε ισχυρό μαρξιστικό κίνημα, ούτε κομμουνιστικό ή σοσιαλιστικό κόμμα που νά μάς ανησυχούν. Ωστόσο, υπάρχουν στά πανεπιστήμια ελευθεριακοί μαρξιστές που συνεργάζονται σενά μαζί μας, όπως τó κύκλωμα τού περιοδικού **Telos** κλπ. καθώς και πολλοί συμπαθούντες τού αναρχισμού. Η δραστηριότητά τους δέν υπερβαίνει πάντως τά όρια τού πανεπιστήμιου. Απ' τήν άλλη, δέν υπάρχει αναρχοσυνδικαλιστικό κίνημα ούτε καν ριζοσπαστικά συνδικάτα. Τά συνδικάτα πεθαίνουν σήμερα κι όπου αναπτύσσεται κάποιο, αυτό γίνεται σέ βάρος τών υπόλοιπων. Μετά τήν **IWW** δέν υπάρχει επαναστατική εργατική τάξη στην Αμερική. Δέν πρέπει νά συγχέουμε τόν μαχητικό εργάτη μέ τόν επαναστάτη εργάτη. Τελευταία έχει αναπτυχθεί μιά δεξιά τάση που αποκαλούνται "ελευθεριακοί" κι οι οποίοι είναι μίνιμουμ κρατιστές υπέρ τού μικρού αγρότη, ενάντια στό στρατό σά μέσο επέμβασης κλπ. και που θά μπορούσαμε νά τούς ονομάσουμε καλύτερα αναρχοκαπιταλιστές. Πρός αυτή τήν εξέλιξη έχει βοηθήσει κι η στροφή πολλών αναρχικών, ιδιαίτερα νέων, πρós τó συνδικαλισμό, που προσπαθούν νά νεκραναστήσουν τήν **IWW**, επικαλούνται τόν Μπέρκμαν, τήν Γκόλντμαν και τó Μόστ κλπ. κι ονειρεύονται τά ηρωικά χρόνια τού 1930, ζώντας στό παρελθόν.

Ε.: Ποιά είναι η δική σας δραστηριότητα μέσα στά πλαίσια αυτου τού κινήματος;

Α.: Έχουμε μιά πολύ συγκεκριμένη στρατηγική. Κάποτε ήμουνα μαρξιστής. Στά 1930 ήμουνα μέλος τού Συνδέσμου Κομμουνιστικής Νεολαίας κι η δράση μου ήταν μέσα στά πλαίσια τού εργατικού κινήματος. Δούλεσα στή μεταλλοβιομηχανία κι ήμουνα μέλος τών Ενωμένων Εργατών Αυτοκινητοβιομηχανίας, που είχε σχέσεις μέ τήν **IWW**. Στή δεκαετία τού '50, είδα τó εργατικό κίνημα νά παρακμάζει κι αποχώρησα. Στή συνέχεια, έγινα ελευθεριακός σοσιαλιστής και μετά αναρχικός. Τά ενδιαφέροντά μου άλλαξαν, γιατί ήξερα ότι κάτι νέο έπρεπε ν' αναπτυχθεί. Κι άρχισα νά ενδιαφερόμαι όλο και περισσότερο γιά τήν οικολογία, πολύ πρίν απ' τήν εμφάνιση τού οικολογικού κινήματος. Στά 1962 άρχισα νά ενδιαφερόμαι γιά τήν αντικουλτούρα, τó φοιτητικό κίνημα, τή Ν. Αριστερά και τó φεμινιστικό κίνημα. Υπήρξα πολύ δραστήριος στή δεκαετία τού '60 και διδάχτηκα πολλά.

Όσον αφορά τή σημερινή πραγματικότητα, αντιλαμβάνομαστε ότι τó πρότυπο τής εξέγερσης, που φαινόταν ότι είχε κάποιο νόημα στή δεκαετία τού '30, είναι ξεφλημένο. Ζούμε στην εποχή τών πυρηνικών όπλων, τών αερίων που παραλύουν τά νεύρα, τής βιο-μηχανικής, τών αεροπλάνων **F16** που κινούνται μέ ταχύτητα τριπλάσια τού ήχου, και τής βόμβας νετρονίου. Πρέπει λοιπόν ν' αναρωτηθούμε ποιά πρέπει νά 'ναι η στρατηγική μας. Δέν θέλουμε νά εμπλακούμε στό εκλογικό παιχνίδι, δέν θέ-

λουμε να εκλέξουμε αντιπροσώπους για τη βουλή. Αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε είναι να δημιουργήσουμε μία αντιεξουσία σε αντιπαράθεση με την κρατική. Όχι μόνο μέσα απ' τις κομμούνες, τους συνεταιρισμούς, τα δίκτυα παροχής ιατρικής βοήθειας κλπ. Η στρατηγική μας στοχεύει στη δημιουργία ενός λαϊκού κινήματος στις μικρές πόλεις, που να βασίζεται στις λαϊκές συνελεύσεις ή στα συνοικιακά συμβούλια. Κι αυτό μπορεί να στεφτεί μ' επιτυχία όπως δείχνει το κίνημα πολιτών του Μόντρεαλ. Στο Βέρμοντ ασχολούμαστε με τη δουλειά στις γειτονιές.

Το πρόβλημα στην Αμερική είναι να εξουδετερώσουμε την επιρροή των μέσω μαζικής ενημέρωσης που θέλουν τον πολιτικό παθητικό δέκτη. Στην Αμερική έχουμε φορολογούμενους όχι πολίτες. Στόχος μας λοιπόν είναι να δημιουργήσουμε ένα πολιτικό σώμα (body politic), δηλαδή, πολίτες ενεργούς που να μετέχουν στα κοινά, στην πολιτική όχι στον κοινοβουλευτισμό γιατί ο τελευταίος είναι κρατισμός. Θέλουμε να υλοποιήσουμε την "πόλη" με την αρχαία έννοια του όρου, χωρίς πατριαρχία και σκλάβους αλλά με την έννοια της "αγοράς", δηλαδή, ενός χώρου όπου οι πολίτες συναντιούνται, συζητούν για την πολιτική κι αποφασίζουν. Και μπορούμε να το κάνουμε αυτό στην Αμερική. Προσπαθούμε έτσι, να κάνουμε ανθρώπους ν' απαλλαγούν απ' την τηλεόραση, τις εφημερίδες και τους κομπιούτερ και ν' αρχίσουν να συζητούν πολιτικά, να κάνουν συνελεύσεις και να λειτούργουν γενικά στη βάση της άμεσης δημοκρατίας. Κι αυτό ταιριάζει στο αμερικάνικο πνεύμα γιατί παρά την ύπαρξη ενός υπερβολικά συγκεντρωτικού κράτους οι αμερικάνοι σκαίνονται την Ουάσιγκτον, σκαίνονται την κυβέρνηση και πιστεύουν ότι οι άνθρωποι πρέπει να διευθύνουν οι ίδιοι τη ζωή τους. Αυτοί λένε ότι αυτή είναι η αμερικάνικη παράδοση, ενώ εμείς ξέρουμε ότι είναι αναρχισμός. Έτσι αναπτύσσουμε έναν ελευθεριακό δημοτισμό. Ο απώτερος στόχος είναι η δημιουργία μιας συνομοσπονδίας των πόλεων ενάντια στην εθνική κυβέρνηση, η κομμούνια των κομμουνών, θα πολεμήσουμε τον Ρήγκαν με τα ίδια του τα λόγια: "Πιστεύεις ότι οι άνθρωποι πρέπει να έχουν την εξουσία, ζητάς την αποκέντρωση, δεν θές να γίνονται όλα στην Ουάσιγκτον, τότε θα την πάρουμε."

Ήδη στο Βέρμοντ έχουμε δημιουργήσει τη συνομοσπονδία των συνελεύσεων πόλεων της περιοχής. Σέ τελική ανάλυση είναι η μόνη δυνατότητα που έχουμε.

Ε.: Σέ μία παλιότερη συνέντευξη που είχατε δώσει στο περιοδικό *Open Road* και που έχουμε παρουσιάσει στον "Αναρχο" εκφράζατε αισιοδοξία για τις επαναστατικές προοπτικές της νεολαίας της Δ. Ευρώπης στη βάση της εμπειρίας που είχατε αποκομίσει από ένα ταξίδι σας εκεί. Εξακολουθείτε να έχετε την ίδια γνώμη;

Α.: Θα πρέπει να ξαναπάρω για να μπορέσω να έχω μία νέα εικόνα της κατάστασης. Την προηγούμενη φορά πάντως μου είχε

κάνει μεγάλη εντύπωση το κίνημα των πράσινων και συζήτησα με πολλούς απ' αυτούς, συμπεριλαμβανόμενων και μερικών που βρίσκονται τώρα στη βουλή. Για μένα πάντως δεν είναι θέμα αισιοδοξίας ή απαισιοδοξίας, αλλά θέμα δυναμικής. Σήμερα υπάρχει αυτό που υπάρχει. Πρέπει να σκεφτόμαστε διαλεκτικά, να προσπαθούμε να επισημάνουμε αυτό που αναδύεται, και το οποίο μερικές φορές μπορεί να είναι κακό ενώ άλλες καλό.

Ε.: Σέ μερικά βιβλία σας έχετε παρουσιάσει την εικόνα μιας εξεγερμένης νεολαίας που αρνείται την εργασία, καπνίζει μαριχουάνα, αφήνει μακριά μαλλιά και που, γενικότερα, έχει μία ανατικοφορμιστική συμπεριφορά. Ωστόσο η εμπειρία μάς έχει δείξει, και μάς δείχνει καθημερινά, ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτής της νεολαίας το μόνο που κατάφερε ήταν να δημιουργήσει μία νέα αντικουλτούρα η οποία αφομοιώθηκε και καταναλώνεται όπως κάθε άλλο εμπόρευμα μέσα στα πλαίσια του καπιταλισμού. Η αφομοίωση του κινήματος της αμερικάνικης ανακουλτούρας είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα. Στην Ελλάδα, αυτό το μοντέλο του εξεγερμένου νέου έχει κυριαρχήσει μέσα στα στρώματα της υποτιθέμενης ανατικοφορμιστικής νεολαίας, στην καλύτερη όμως περίπτωση δεν ήταν παρά η αναπαραγωγή ενός ρόλου. Πιστεύετε ότι η χρήση ναρκωτικών ουσιών αποτελεί ένδειξη ζωής κι επαναστατικότητας;

Α.: Ποτέ δεν το πίστευα ούτε και το πιστεύω. Θεωρώ τη χρήση οπιοειδών ή π ο τ ε ναρκωτικών σαν φυγή, σε καμία περίπτωση σαν ένδειξη ζωής κι επαναστατικότητας. Όσο για το κίνημα της αντικουλτούρας αυτό διέυρνε την οπτική του κόσμου σ' ότι αφορά το περιεχόμενο της χειραφέτησης. Η τελευταία δεν θα 'πρεπε να 'ναι μόνο οικονομική αλλά και σωματική και ψυχολογική καθώς επίσης και σεξουαλική. Το σημαντικότερο στοιχείο αυτού του κινήματος ήταν ότι άνοιξε μία νέα διάσταση καλλιτεχνική, ψυχολογική, σεξουαλική, κοινωνική ακόμα και οικολογική. Τελικά βέβαια αφομοιώθηκε αλλά το ίδιο συνέβηκε και με το μαρξισμό που διδάσκεται ακόμα και στα καπιταλιστικά πανεπιστήμια, όπου χρειάζεται να τον περάσεις έστω κι αν σπουδάζεις, λογουχάρη, για μηχανικός, κάτι που αν έβγαине ο Μάρξ απ' τον τάφο του και το έβλεπε θα ξανάτρεχε γρήγορα πίσω. Έτσι μπορούν ν' αφομοιώσουν ακόμα και τον αναρχισμό. Πάντως, στην ουσία, αφομοίωσαν μόνο τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του, ντύσιμο, μακριά μαλλιά κλπ. Οι βασικές αρχές του άλλαξαν την άποψη μας για τη ζωή, ανοίγοντας μία ανθρώπινη διάσταση, σ' αντίθεση με την οικονομική διάσταση των προηγούμενων δεκαετιών. Κι αυτό ήταν ένα σημαντικό βήμα μπροστά γιατί ακόμα λειτουργούμε στη βάση των καλύτερων ιδεών αυτού του κινήματος. Όταν αγωνιζόμαστε ενάντια στα πυρηνικά εργοστάσια, τους πυρηνικούς πυραύλους, για το περιβάλλον,

ενάντια στην κυριαρχία και την ιεραρχία, απηχούμε τις αναφομοίωτες όψεις της αντικουλτούρας. Αυτό που έλειπε απ' την αντικουλτούρα ήταν η θεωρία, το πρόγραμμα κι η οργάνωση γι' αυτό κι ήταν εύκολο ν' αφομοιωθεί. Πάντως μπορούμε να θεωρήσουμε σαν απόχρη της τό σύγχρονο φεμινιστικό κίνημα, το οικολογικό κίνημα, το κίνημα των ομοφυλόφιλων κλπ. Πρίν απ' την εμφάνισή του οι ριζοσπάστες κι οι αριστεροί ήταν πουριτανόι σαν τους καθολικούς. Τό είδα αυτό και στο σοσιαλιστικό κόμμα και στο κομμουνιστικό κι ακόμα κι οι μεγάλοι αναρχικοί θεωρητικοί συζητούσαν ενώ οι γυναίκες τους ετοιμάζανε τό φαγητό. Η Έμμα Γκόλντμαν ήταν μία εξαίρεση η Λουίς Μισέλ μία άλλη αλλά κοιτάτε μία ισπανική ή μία ιταλική αναρχική οικογένεια του παρελθόντος... Η αντικουλτούρα άνοιξε ένα νέο δρόμο. Έτσι δεν πιστεύω ότι αφομοιώθηκε τελείως. Σκεφτείτε πως ο βαρώνος Ρότσιλντ πρόσφερε οικονομική υποστήριξη στην Παριανή Κομμούνια τό 1871, αυτό σημαίνει ότι η Κομμούνια είχε αφομοιωθεί;

Ε.: Πώς εννοείτε τη διαλεκτική;

Α.: Η αντίληψή μου για τη διαλεκτική ανατρέχει στον Αριστοτέλη. Δεν μπορούμε να σκεφτούμε απ' τη σκοπιά αυτού που υπάρχει τώρα. Ο τρόπος που σκέφτονται οι άνθρωποι σήμερα είναι ότι πρέπει να προσαρμοστούμε στην υπάρχουσα κατάσταση, δηλαδή, βλέπουμε π.χ. γύρω μας πολυεθνικές εταιρίες, πρέπει να ζήσουμε μαζί τους, πώς να τις κάνουμε σοσιαλιστικές; Ύστερα είναι τό κράτος; πώς θ' αντιπαρεταθούμε στο κράτος; Θα οργανώσουμε ένα αναρχικό κόμμα, θα έχουμε μία αναρχική Γερουσία, θα εκλέξουμε έναν αναρχικό πρόεδρο; Αυτός είναι ένας θετικιστικός τρόπος σκέψης, ένας τρόπος σκέψης, που στηρίζεται στο δεδομένο. Η διαλεκτική εξετάζει αυτό που θά π ρ ε π ε ι να υπάρχει ή μπορεί να υπάρξει, τη λανθάνουσα δυνατότητα. Ποτέ δεν κοιτάω αυτό που υπάρχει αλλά αυτό που αναδύεται. Όταν σκεφτόμαστε έτσι τότε δεν θα πούμε ποτέ ότι ο Ρήγκαν είναι τό τέλος του κόσμου, θα πούμε ότι έχουμε οπισθοδρομήσει... Πρέπει λοιπόν να κοιτάζουμε αυτό που αναδύεται και τό τελευταίο βρίσκεται συνήθως στο περιθώριο και κινείται προς τό κέντρο. Πρέπει να σκεφτόμαστε περισσότερο σά βιολόγοι παρά σά φυσιολόγοι, περισσότερο οργανικά παρά μηχανικά. Αν σκεφτούμε μηχανικά αυτό που υπάρχει τώρα θά ισχύει για πάντα κι αυτό είναι μεγάλο λάθος. Έτσι έγιναν κι οι σοσιαλιστές εξουσιαστικοί. Έτσι λοιπόν η ουσία της διαλεκτικής είναι ο άνθρωπος που η βιολογική του αναλογία είναι ο σπόρος που φυτρώνει και γίνεται φυτό.

Ε.: Τά τελευταία χρόνια παρατηρούμε διεθνώς μιá φοβερή ενίσχυση τού κράτους και παράλληλα μιá αύξηση τής παθητικότητας τών ανθρώπων, ενώ παλιότερα η κρατική παρέμβαση οδηγούσε στην αντίδραση τού κόσμου που συχνά έφθανε στα όρια τής εξέγερσης. Πώς εξηγείτε αυτό τó φαινόμενο;

Α.: Αυτό τó φαινόμενο είναι δύσκολο νά εξηγηθεί γιατί δέν έχουμε ακόμα δει τήν πλήρη άνοηση τού καπιταλισμού. Τó πó εκπληκτικό στοιχείο τού καπιταλισμού είναι óτι οικονομικοποιεί τά πάντα, αφομοιώνει τά πάντα, τά μετατρέπει σέ εμπορεύματα, αλλά προχωρεί ακόμα παραπέρα: ε-τ-α-ι-ρ-ε-ι-α-κ-ο-π-ο-ι-ε-ί-τ-ά-π-ά-ν-τ-α. Ανήκω ακόμα σέ μιá προκαπιταλιστική περίοδο και πολλοί από μάς ανήκουν σ' έναν προκαπιταλιστικό κόσμο. Ο καπιταλισμός δέν έχει ολοκληρωθεί ακόμα κι αυτό είναι πολú φοβερó: αυτοματοποίηση, κυβερνητική, ηλεκτρονική επιτήρηση, βιο-μηχανική, αυ-τ-ο-τ-ο-ύ-ε-ί-δ-ο-υ-ς η χειραγώγηση κι αυτή η τεχνολογία βρίσκονται ακόμα μακριά. Βρισκόμαστε επίσης αντιμέτωποι μέ τή διείσδυση τής οικονομίας μέσα στην οικογένεια, μέσα στό σπίτι. Ζούμε ακόμα σ' έναν μεταβατικό κόσμο κι ο μεγαλύτερος φόβος μου είναι óτι ο καπιταλισμός αρχίζει νά διεισδύει παντού κι έτσι πιστεύω óτι πρέπει νά γυρίσουμε πρός τά πίσω προκειμένου νά προχωρήσουμε μπροστά. Φυσικά αυτό ακούγεται παράξενα κι απαιτεί εκτεταμένη επεξήγηση. Πιστεύουμε óτι ζούμε σέ μιá ολοκληρωμένη καπιταλιστική κοινωνία γιατί στηριζόμαστε ακόμα στα μοντέλα τών Μάρξ, Ρικάρντο, Άνταμ Σμιθ, στα μοντέλα τής οικονομίας τής αγοράς. Δέν έχουμε δει ακόμα τήν ολοκληρωτική κυριαρχία τής οικονομίας πάνω στην κοινωνία, όπως τήν έχουν οραματιστεί ο Όργουελ κι ο Χάξλεϋ. Όταν συμβεί αυτό θά έχουμε ν' αντιμετωπίσουμε νέα προβλήματα, για τά οποία ούτε καν θέλω νά μιλήσω. Όλα είναι μεταβατικά κι οι άνθρωποι ζούνε τώρα ανάμεσα σέ δυό πολιτισμούς, δυό κόσμους, και βιώνουν τήν ένταση τής αλλαγής. Άν η οικονομία διεισδύσει τελικά παντού θά ντυνόμαστε όμοια, θά πατάμε κουμπιά για τó κάθε τι, θά παίρνουμε χάπια, θά μάς κάνουν ανθρώπινα ρομπότ, κάτι σάν τó φοβερó εκείνο μέλλον που περιγράφει η ταινία **Blade Runner**. Πάντως δέν

θεωρώ τήν τρομοκρατία σάν τó σωστό τρόπο αντίδρασης σ' αυτή τήν κατάσταση. Πρόκειται για μιá πράξη απόγνωσης και αποτελεί αληθινή αυτοκτονία. Πρέπει νά είμαστε υπομονετικοί. Τó σημαντικότερο πράγμα που πρέπει νά μάθουν οι σύντροφοί μας είναι η ανάγκη για καθημερινή δραστηριότητα. Τó άν θά υπάρξουν αποτελέσματα αύριο δέν μάς ενδιαφέρει. Πρέπει νά φτιάξουμε εκείνη τή χαρακτηριστική που θά κάνει επικτική τή συνέχιση τής καθημερινής δραστηριότητας και θ' ακολουθεί τó δρόμο τής "ελάχιστης αντίστασης". Πρέπει ν' απευθυνόμαστε στους ανθρώπους που ακούνε κι όχι σ' αυτούς που έχουν τοίχους στ' αυτά και σιγά-σιγά νά δημιουργήσουμε ένα κίνημα κι ένα δικτυο. Έχουμε μιá συνείδηση ν' αλλάξουμε κι αυτό απαιτεί υπομονή. Άν τελικά θριαμβεύσει ο καπιταλισμός, ίσως χρειαστεί νά αναδιπλωθούμε σέ μικρές ομάδες όπως έκαναν οι καλόγεροι τó μεσαιώνα, διαφυλάσσοντας ζωντανή τήν ιδέα. Κι αυτό μπορεί ίσως νά συμβεί μέσα στα επόμενα 30 χρόνια.

Ε.: Τó αναρχοσυνδικαλιστικό κίνημα σάν τάση τού αναρχισμού έχει σήμερα ένα μεγάλο αριθμό υποστηρικτών μέσα στα πλαίσια τού διεθνούς αναρχικού κινήματος. Πιστεύετε ότi θά καταφέρει ν' απαλλαγεί απ' τόν εργατισμό στόν οποίο είναι παγιδευμένο και νά παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην πάλη για τήν ανθρώπινη χειραφέτηση και τή δημιουργία μιás ελεύθερης κοινωνίας;

Α.: Δυστυχώς λέξεις όπως συνδικαλισμός κι εργατικό κίνημα ανήκουν στόν 19ο αιώνα, στη δεκαετία τού '30. Βρισκόμαστε στη δεκαετία τού '90 και τó 2.000 όλα θά είναι διαφορετικά. Άν υπάρξει πάντως αναβίωση τού εργατικού κινήματος, ελπίζω óτι θά έχει αναρχοσυνδικαλιστικό χαρακτήρα. Ο αναρχοσυνδικαλισμός είναι ο καλύτερος τρόπος μέ τόν οποίο οι εργάτες μπορούν νά οργανώσουν τόν εργατικό έλεγχο. Αλλά στην πραγματικότητα δέν τρέφω μεγάλες ελπίδες óτι θά υπάρξει ένα σημαντικό επαναστατικό κίνημα σάν ε-ρ-γ-α-τ-ι-κ-ό κίνημα' σάν λαϊκό κίνημα είναι κάτι άλλο. Κι αυτό ανακινεί ένα μεγάλο ζήτημα. Δέν ξαναγυρνάμε, ωστόσο, στό λ-α-ό (**peuple**) τής Αμερικάνικης Επανάστασης και τής Γαλλικής Επανάστασης' η λέξη λ-α-ό-ς στις δυό αυτές επαναστάσεις συγκάλυπτε

τς διαφορές. Αλλά τώρα ο καπιταλισμός έχει τήν ικανότητα νά ενοποιεί τά διάφορα στρώματα εναντίον του. Λογουχάρη, υπάρχουν γυναικεία κινήματα μέσα στη μεσοία τάξη, τήν αστική τάξη, τήν εργατική τάξη' μέσα στους διανοούμενους και στους προλετάρους. Όλα αυτά τά κινήματα έχουν ένα κοινό συμφέρον που ξεπερνάει τις οικονομικές ή φυλετικές διακρίσεις. Επίσης σ' ότi αφορά τó περιβάλλον: υπάρχουν πλούσιοι που ενδιαφέρονται για' αυτό κι υπάρχουν και φτωχοί που ενδιαφέρονται για' αυτό. Υπάρχουν σήμερα προβλήματα όπως η υγεία, ο πυρηνικός πόλεμος που δέν είναι αποκλειστικά προλεταριακά ούτε αποκλειστικά αστικά: κινητοποιούν τόν κόσμο σέ μιá κοινή βάση, ξεπερνώντας τούς ταξικούς διαχωρισμούς.

Κατά δεύτερο λόγο οι παραδοσιακές τάξεις αποσυντίθενται. Σέ 3 γενιές δέν θά έχει κανένα νόημα τó νά μιλάμε για προλετάρους όπως δέν έχει σήμερα κανένα νόημα νά μιλάμε για δουλοπάροικους. Θά μιλάμε για ένα κίνημα ν-τ-ε-κ-λ-α-σ-έ όπως είναι σήμερα στην Αμερική οι μαύροι, οι ισπανόφωνοι κλπ. Αυτοί δέν είναι προλετάριοι, είναι λούμπεν. Τó ίδιο ισχύει για τις γυναίκες, τούς φοιτητές, τούς ακαδημαϊκούς. Μπήκαμε σέ μιá φάση που θυμίζει τις αστικές επαναστάσεις. Κι η ιδέα "ελευθερία, ισότητα, αδελφοσύνη" έχει μεγαλύτερη σημασία απ' ότi οι λέξεις μισωτή εργασία ενάντια στό κεφάλαιο. Γιατί ειδικά στην Αμερική συμβαίνει κάτι φοβερó. Σήμερα οι πολυεθνικές δέν μπορούν νά συμβιβάσουν μέ τήν αστική δημοκρατία. Οι πατροπαράδοτες αρχές τής δημοκρατίας, δηλαδή, οι δημοτικές συνελεύσεις, ο "χάρτης τών δικαιωμάτων", ο διαχωρισμός τών εξουσιών φράζουν τó δρόμο τους. Λογουχάρη, ο Ρήγκαν ήθελε νά καταλάβει τó Λίβανο αλλά δέν μπόρεσε νά τó κάνει γιατί τó Κογκρέσο τόν σταμάταγε εδώ, τó δικαστήριο εκεί. Οι πολυεθνικές, οι στρατιωτικοί, η κυβέρνηση θέλουν έναν ακόμα μεγαλύτερο συγκεντρωτισμό που έρχεται σέ αντίθεση μέ τις παλιές αρχές τής ελευθερίας και τήν ουτοπική πλευρά τών αστικών επαναστάσεων. Θέλουν νά μάς ελέγχουν πλήρως, μέ ταυτότητες, κάμερες, αστυνομικά ελικόπτερα κλπ. προσπαθούν λοιπόν ν' αλλάξουν τó σύνταγμα, ν' απαλλαγούν απ' τόν "χάρτη τών δικαιωμάτων". Βλέπουμε λοιπόν μιá κατάρρευση τών παραδοσιακών τάξεων. Βλέπουμε ένα κοινό συμφέρον νά ενώνει σήμερα τούς ανθρώπους που ανήκουν σέ διαφορετικές τάξεις. Θά ήταν αδύνατο νά ενωθούν σήμερα στην Αμερική οι μαύροι και οι λευκοί σέ οικονομική βάση γιατί οι μαύροι ανταγωνίζονται τούς λευκούς στην κατάληψη θέσεων εργασίας: Μπορούν όμως νά ενωθούν στη βάση ζητημάτων όπως τά πυρηνικά, τó στεγαστικό κλπ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΜΠΕΡΤ ΜΕΛΤΣΕΡ

Ε: Ποιά είναι η γνώμη σας για τὸ σύγχρονο κίνημα κοινωνικῆς κριτικῆς στὴν Ευρώπη, αναφορικὰ μὲ τὶς πιθανότητες συνεισφορὰς του στὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἀναρχικοῦ κινήματος;

Α: Δὲν πιστεύω καθόλου σ' αὐτὰ τὰ κινήματα. Ἡ μεσοία τάξη ἔχει οικειοποιηθεῖ τὶς σοσιαλιστικὲς καθὼς ἐπίσης καὶ πολλὲς ἀναρχικὲς ιδέες που ἐμπνέανε τὴν εργατικὴ τάξη στὸ παρελθόν. Σήμερα, ἕνας ὅλο καὶ μεγαλύτερος ἀριθμὸς ἀκαδημαϊκῶν ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἐρμηνεία τοῦ ἀναρχισμοῦ. Αὐτὸ εἶναι κάτι που δὲν μπορεῖ παρά νὰ υπονομεύει τὸ ἀναρχικὸ κίνημα, γιατί αὐτὸ που πραγματικὰ θέλουν οἱ ἀκαδημαϊκοὶ εἶναι νὰ ἐνωματώσουν τὶς ἀναρχικὲς ιδέες στὸ καπιταλιστικὸ σύστημα.

Υπάρχουν δύο βασικὲς ἔννοιες τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πρώτη ἀφορὰ τὸ π ὡ ς ἐργάζεται καὶ ἡ δεύτερη τὸ π ὡ ς συμπεριφέρεται. Ὅσον ἀφορὰ τὴν πρώτη θὰ πρέπει νὰ πούμε ὅτι σήμερα κάθε εἶδος ἐργασίας ἐξουσιάζεται ἀπ' τὸ κράτος. Ὅσο γιὰ τὴν δεύτερη, υπάρχουν πολλές ευκαιρίες νὰ μιλάς γιὰ ἐλευθερία καὶ ταυτόχρονα νὰ συμμετέχεις στὸ μηχανισμό τοῦ συστήματος. Τέτοια εἶναι ἡ στάση τῶν φοιτητῶν που ἀποτελοῦν ἕνα μεγάλο μέρος αὐτοῦ τοῦ κινήματος κοινωνικῆς κριτικῆς.

Ε: Ποιά εἶναι ἡ σύγχρονη δραστηριότητα τῶν ἠλικιωμένων ἀναρχικῶν αναφορικὰ μὲ τὴ συνεισφορὰ τους στὴν ἀγωνιστικὴ δράση τῶν νέων ἀναρχικῶν;

Α: Δὲν ὑπάρχει διαφορά ἀνάμεσα σ' ἕναν ἠλικιωμένο καὶ ἕνα νεαρὸ ἀναρχικὸ. Ὅπως ὅταν εἶσαι χορτοφάγος δὲν ὑπάρχει καμιά διαφορά ἀν εἶσαι νέος ἢ γέρος. Ἡ εἶσαι ἀναρχικὸς ἢ δὲν εἶσαι, ἐκεῖνο που μετράει εἶναι ἀν πιστεύεις στὴ δράση. Ἐνα καλὸ παράδειγμα εἶναι μιά ἠλικιωμένη συντρόφισσα, 80 περίπου χρονῶν, που ζεῖ στὴν Ἀγγλία. Εἶναι ὁ μόνος ἐπιζῶν ἀπ' τὸ κίνημα τοῦ Μάχνο. Μολονότι εἶναι τυφλὴ, εἶναι πάντα πρόθυμη νὰ κάνει οτιδήποτε μπορεῖ γιὰ τὸ κίνημα.

Υπάρχουν πολλοὶ ἠλικιωμένοι ἄνθρωποι ἰδιαίτερα στὴ Ν. Ευρώπη, που ἦταν ἀναρχικοὶ παλιὰ, ἐνὼ σήμερα εἶναι ἀδρανεῖς καὶ παθητικοί. Δὲν εἶναι πιά ἀναρχικοί.

Μοιάζουν μὲ τοὺς βετεράνους τῶν δύο παγκόσμιων πολέμων ὅπως αὐτοὶ οἱ βετεράνοι δὲν ἔχουν καμιά σχέση μὲ τὶς σύγχρονες συγκρούσεις, αὐτοὶ οἱ ἠλικιωμένοι που ἦταν παλιὰ ἀναρχικοὶ, δὲν ἔχουν τώρα καμιά σχέση μὲ τὸν ἀγωνιστικὸ ἀναρχισμό.

Ε: Ποιά εἶναι ἡ οργανωτικὴ σύνδεση ἀνάμεσα στὶς ἀναρχικὲς ομάδες τῶν διάφορων Ευρωπαϊκῶν χωρῶν; Ἀναπτύσσουν κοινὲς δραστηριότητες ὅπως ἐκεῖνες τοῦ παλιοῦ Διεθνoῦς Κινήματος Ἐπαναστατικῆς Ἀλληλεγγύης;

Α: Σήμερα υπάρχουν δύο διεθνεῖς ἀναρχικὲς οργανώσεις: ἡ Διεθνὴς τῶν Ἀναρχικῶν Ὁμοσπονδιῶν καὶ ἡ Διεθνὴς τῶν Ἀναρχοσυνδικαλιστικῶν Συνδικάτων. Τὰ μέλη τους εἶναι βασικὰ βετεράνοι, ἰδιαίτερα τῆς πρώτης, καὶ αὐτοὶ οἱ βετεράνοι δὲν κάνουν ουσιαστικὰ τίποτα. Ἡ δεύτερη ὀργάνωση δὲν δημιουργεῖ τίς συνθήκες γιὰ ἀγωνιστικὴ δράση διαμέσου ἀπεργιῶν κλπ. καὶ μὲ τὴν στάση τῆς υπονομεύει μερικὲς φορές κάθε ευκαιρία γιὰ νὰ γίνει κάτι πραγματικὰ σοβαρὸ.

Τὸ Διεθνὲς Κίνημα Ἐπαναστατικῆς Ἀλληλεγγύης εἶχε ὀργανωθεῖ καὶ ἀποτελοῦνταν ἀπὸ ἀγωνιστὲς που γνωρίζονταν μεταξὺ τους καὶ που μ' αὐτὸ τὸν τρόπο εἶχαν γλιτώσει τὴ διάβρωση. Δὲν ἦταν μιά διεθνὴς ὀργάνωση ἀποτελούμενη ἀπὸ ἄλλες ὀργανώσεις (περισσότερες πληροφορίες γι' αὐτὸ τὸ κίνημα ὑπάρχουν στὸ βιβλίο τοῦ Ἄλμπερτ Μέλτσερ, Ἀντίστασις ἢ δὶ χ ὡ ς Σ ὦ ν ο ς ς, ἐκδόσεις "ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ" - Σ.τ.Μ.). Προκειμένου νὰ ξεπεραστεῖ αὐτὴ ἡ ἔλλειψη δράσης, ὀργανώθηκε ὁ Μαῦρος Σταυρὸς. Πρὸκειται γιὰ τὴ μόνη ὀργάνωση που πραγματικὰ βοήθησε πολιτικούς κρατούμενους.

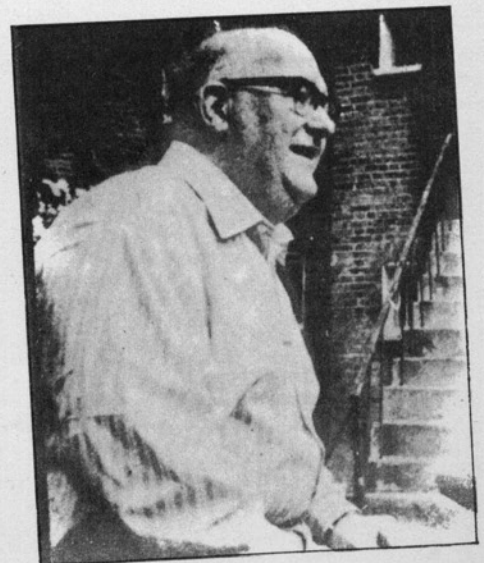
Ε: Πὼς ἀσκεῖται σήμερα ἡ καταστολὴ ἐνάντια στοὺς ἀγωνιστὲς ἀναρχικοὺς σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο καὶ τί μὲσα νομίζετε ὅτι μπορούμε νὰ χρησιμοποιήσουμε γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουμε αὐτὴ τὴν καταστολή;

Α: Υπάρχουν πολλοὶ τρόποι καταστολῆς καὶ ἐξαρτῶνται ἀπ' τὸ πολιτικὸ σύστημα κάθε χώρας. Λογούχαρη, ἡ Ἀγγλικὴ ἀρχου-

σα τάξη δὲν παραδέχεται ποτὲ ὅτι ὑπάρχει καταστολὴ στὴν Ἀγγλία. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο εἶναι ὀργανωμένη ἡ καταστολὴ στὴν Ἀγγλία εἶναι τέτοιος ὥστε ξέρεῖς τί σὲ περιμένει καὶ πότε νὰ περιμένεις νὰ κινηθεῖ ἐναντίον σου ὁ μηχανισμὸς καταστολῆς. Ὡστόσο, ὑπάρχουν συγκεκριμένες ἀποδείξεις καὶ γεγονότα που ἀποκαλύπτουν ὅτι ὑπάρχει μιά συνεχὴς συνεργασία ἀνάμεσα στὶς ἀστυνομίες ὅλων τῶν χωρῶν. Λογούχαρη, ὅταν βρισκόταν στὴν ἐξουσία τὸ Ἐργατικὸ Κόμμα, πολλοὶ ἰσπανοὶ ἀκτιβιστὲς ἀμελλήθησαν στὴν Ἀγγλία γιατί ἀντιτίθονταν στὸ φασιστικὸ καθεστῶς τοῦ Φράνκο. Καὶ τὸ σημερινὸ συντηρητικὸ καθεστῶς τῆς Θάτσερ συλλαμβάνει ἀκτιβιστὲς ἀπ' τὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση, γιατί δουλεύουν γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος τῆς ΕΣΣΔ καὶ τοὺς στέλνει πίσω στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση.

Υπάρχουν πάντως καὶ κυβερνήσεις διάφορων χωρῶν που δείχνουν ευσαιθησία ἀπέναντι σὲ διεθνεῖς καμπάνιες. Ἡ κυβέρνηση τῆς Ἰρλανδίας, ἀναφορικὰ μὲ τὴν ὑπόθεση τῶν Μάρραι, εἶναι ευσαιθητὴ ἀπέναντι σὲ καμπάνιες που γίνονται στὴ Γαλλία ἢ τὴν Ἰταλία ἢ αλλοῦ, ὄχι ὅμως καὶ στὴν Ἀγγλία, ἐξαιτίας τῆς διαμάχης που συνεχίζεται ἀνάμεσα στὶς δύο χώρες. Ἐνα ἄλλο παράδειγμα εἶναι ἐκεῖνο τῆς Γιαπωνέζικης κυβέρνησης. Ἡ τελευταία εἶναι ευσαιθητὴ ἀπέναντι σὲ καμπάνιες κατὰ τῆς ἐκτέλεσης τοῦ ἀναρχικοῦ ἀκτιβιστῆ Ὁμόρι, ἰδιαίτερα ὅταν διεξάγονται σὲ χώρες ὅπου ὑπάρχουν Γιαπωνέζικες ἐπιχειρήσεις.

Ε: Τί εἶναι ἀκριβῶς ὁ Μαῦρος Σταυρὸς καὶ ποιά εἶναι ἡ σημερινὴ του δραστηριότητα;

A: Ο Μαύρος Σταυρός είναι μία διεθνής οργάνωση που εδρεύει στο Λονδίνο κι έχει παραρτήματα σε πολλές χώρες. Είναι μία πραγματική εναλλαγή στη Διεθνή Αμνηστία, η οποία ασχολείται αποκλειστικά με κρατούμενους που δεν έχουν κάνει τίποτα. Ο Μαύρος Σταυρός βοηθάει πολιτικούς κρατούμενους που βρίσκονται στη φυλακή εξαιτίας του αγώνα τους κι είναι ένοχοι σύμφωνα με τη νομοθετική ορολογία. Ο Μαύρος Σταυρός δημιουργεί επαφές μεταξύ πολιτικών κρατούμενων και συμπαθούντων έξω απ' τις φυλακές. Αυτές οι επαφές οδηγούν τους ανθρώπους που είναι έξω απ' τη φυλακή σε μία μεγαλύτερη ανάμειξη στην αγωνιστική αναρχική δράση. Έτσι ο Μαύρος Σταυρός είναι κατά κάποιον τρόπο μία αφετηρία αγωνιστικής δράσης.

E: Ποιά νομίζετε ότι πρέπει να είναι η στάση των αναρχικών απέναντι στη δράση μαρξιστικών-λενινιστικών ομάδων που χρησιμοποιούν την ένοπλη πάλη;

A: Εξαιρετικά επιφυλακτική. Γιατί οι μαρξιστικές-λενινιστικές ένοπλες ομάδες είναι εθνικιστικές και κάθε εθνικιστής έχει διασυνδέσεις με μία άλλη χώρα. Έτσι οι διασυνδέσεις γίνονται γνωστές στην αστυνομία αυτής της χώρας κι επειδή οι αστυνομίες κι οι μυστικές υπηρεσίες των διαφόρων χωρών συνεργάζονται, αυτές οι ομάδες διαβρώνονται εύκολα. Ένα παράδειγμα είναι η PLO, που η εσωτερική της κατάσταση είναι γνωστή στους Ισραηλινούς, εξαιτίας των σχέσεών της με χώρες του Ανατολικού Μπλόκ κι ένα άλλο ο IRA ο οποίος, εξαιτίας των επαφών του με τμήματα της Ιρλανδικής Κυβέρνησης, προσφέρει διαμέσου αυτών πολύτιμες πληροφορίες στη Βρετανική υπηρεσία πληροφοριών.

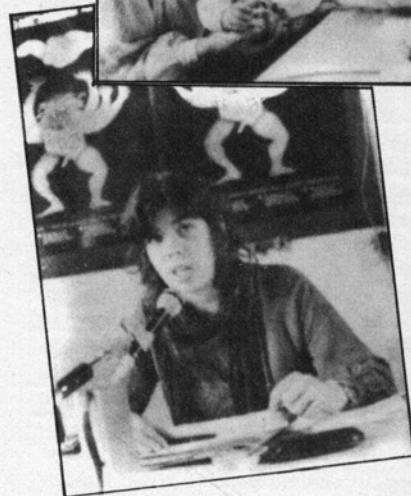
E: Ποιά είναι η γνώμη σας για τις σύγχρονες ομάδες που πιστεύουν στην Άμεση Δράση και ποιά είναι η σχέση τους με το αναρχικό κίνημα;

A: Κάθε κίνημα άμεσης δράσης εκτός απ' το Αναρχικό κίνημα είναι εθνικιστικό ή φροντιστικό κίνημα. Οι αναρχικοί είναι η πτέρυγα της εργατικής τάξης που χρησιμοποιεί την άμεση δράση. Η υπόθεση της Καναδέζικης Άμεσης Δράσης είναι μία περίπτωση αναρχικών που υιοθέτησαν λίγο-πολύ μεθόδους εθνικιστικών ομάδων άμεσης δράσης. Η Γαλλική, Λογουχάρη, είναι καθαρά αντιδραστική.

E: Ποιά είναι η τωρινή κατάσταση του αναρχισμού στην Αγγλία καθώς κι οι μελλοντικές προοπτικές;

A: Το πρόβλημα με την Αγγλία είναι ότι ο αναρχισμός δεν υπήρξε ποτέ παράνομος εκεί. Λογουχάρη, ο Χέρμπερτ Ρήντ πήρε τον τίτλο του Σέρ απ' τη βασίλισσα κι όμως εξακολουθεί να θεωρεί τον εαυτό του αναρχικό και τον αποκαλεί έτσι. Υπάρχουν, λοιπόν, πολλοί άνθρωποι στην Αγγλία που αποκαλούν τον εαυτό τους αναρχικό, δεν κάνουν τίποτα κι ενοχλούν τους αγωνιστές αναρχικούς. Τώρα στην Αγγλία, η πλειοψηφία της εργατικής τάξης, ή τουλάχιστον, ένα μεγάλο μέρος αυτής, χρησιμοποιεί αναρχικές τακτικές κι εγκαταλείπει τα αριστερά κόμματα. Ποτέ όμως δεν δέχονται το όνομα αναρχικός. Οι shop stewards, Λογουχάρη, έκαναν πολλές απεργίες με αναρχικό τρόπο. Το κίνημα των καταλήψεων, απ' την άλλη μεριά, είναι ένα πολύ πλατύ κίνημα και πολλοί καταλήψεις δέχονται το όνομα αναρχικός. Επίσης υπάρχουν αναρχικοί και σε άλλα κινήματα όπως το φεμινιστικό και το αντιπυρηνικό όπως επίσης υπάρχουν άνθρωποι απ' τα κινήματα αυτά και μέσα στο αναρχικό κίνημα. Αν όλοι αυτοί οι αναρχικοί μπορούσαν να συγκεντρωθούν και να δουλέψουν μαζί, τότε θα είχαμε ένα κίνημα φοβερά δυναμικό.

E: Τι είδος αλληλεγγύης πρέπει να δείξουν οι αναρχικοί στα θύματα της κρατικής καταστολής στην Ιρλανδία;

A: Το κίνημα του IRA είναι ένα καθολικό κίνημα που έχει εθνικιστικό χαρακτήρα κι η κυβέρνηση που ο IRA θέλει να εγκαθιδρύσει είναι εξίσου καταπιεστική με την υπάρχουσα. Λογουχάρη, η χρήση ναρκωτικών κι η ομοφυλοφιλία μέσα στις τάξεις του IRA τιμωρούνται με πυροβολισμό στο γόνατο. Το καθήκον των αναρχικών δεν είναι να πάρουν το μέρος του ενός ή του άλλου, αλλά να προσπαθήσουν να ενώσουν τους εργάτες είτε καθολικούς είτε προτεστάντες. Κάθε ομάδα, λέσχη, κίνημα χωρίζονται σε δυο μέρη: καθολικοί και προτεστάντες. Το μόνο κίνημα που δεν είναι χωρισμένο είναι οι πάνκυδες.

Ο αληθινός λόγος της διαίρεσης της Ιρλανδίας είναι ότι οι εργάτες του βορά φοβούνται ότι η ενοποίηση θα έφερνε χιλιάδες χαμηλά αμειβόμενους εργάτες απ' το νότο στο βορά για να τους ανταγωνιστούν. Όμως οι γνώμες σχετικά με τη στάση των αναρχικών απέναντι στον IRA παικίλλουν. Πολλοί αναρχικοί πιστεύουν ότι ο IRA έχει εμπλακεί σε μία αληθινή επαναστατική πάλη.

E: Τι πιστεύετε ότι μπορεί να προσφέρει στον αγωνιστικό αναρχισμό η Διεθνής Αναρχική Συνάντηση του 1984 στη Βενετία;

A: Τίποτα.

Κόλιν Γουόρντ Νίκο Μπέρτι

ΡΟΥΝΤΟΛΦ ΝΤΕ ΓΙΟΝΓΚ

Τό "1984" τού Όργουελ, ένα μυθιστόρημα που μάς δίνει ένα ολότελα αντιελευθεριακό όραμα τού μέλλοντος, εμφανίστηκε σέ μιά περίοδο όπου τό αναρχικό κίνημα θεωρούνταν γενικά ιστορικό φαινόμενο.

Τόν ίδιο περίπου καιρό — στά 1951 — ο Πήτερ Χάιντς δημοσίευσε μιά μελέτη, *Anarchismus und Gegenwart*, που περιείχε μιά ελευθεριακή ερμηνεία τής δυτικής κοινωνίας εκείνης τής εποχής. Η σύγχρονη κοινωνία έτεινε πρός αναρχικά "μοντέλα".

Σήμερα, κοιτάζοντας πρός τά πίσω, μπορεί ν' αναρωτηθούμε: ποίος είχε δίκιο, ο Όργουελ ή ο Χάιντς; Ή κι οι δυο ίσως;

Υπάρχουν πολλοί λόγοι ώστε νά μπορούμε νά πούμε ότι βαδίζουμε πρός τό 1984 τού Όργουελ. Αρκεί νά κοιτάξουμε τήν κρατική καταστολή, αστυνομία κι ειδικές δυνάμεις σ' ολόκληρο τόν κόσμο, τήν αυξανόμενη στρατικοποίηση, τή δύναμη τού καπιταλισμού, τίς δικτατορίες καί τά ολοκληρωτικά καθεστώτα τού Τρίτου Κόσμου. "Η άγνοια είναι δύναμη" κι ακόμα κι η αγάπη γιά τό ποδόσφαιρο βασιζέται στό μίσος.

Ωστόσο υπάρχουν επίσης λόγοι γιά νά συμφωνήσουμε μέ τόν Χάιντς. Στό βιβλίο του έκανε μιά διάκριση ανάμεσα στό θετικό καί τόν αρνητικό αναρχισμό. Ο αρνητικός αναρχισμός είναι η πάλη ενάντια στην εξουσία (καί, σύμφωνα μέ τόν Χάιντς, τό ιστορικό αναρχικό κίνημα εμπίπτει βασικά στόν αρνητικό αναρχισμό)· ο θετικός αναρχισμός είναι η προσπάθεια δημιουργίας σχέσεων, μορφών κουλτούρας καί κοινωνικής δομής δίχως εξουσία. Απ' τή δεκαετία τού 1960 καί μετά προσπάθειες γιά τή δημιουργία τού θετικού αναρχισμού έχουν αναγεννήσει τό αναρχικό πνεύμα.

Μπορεί ίσως νά συμφωνούμε (ή νά συζητούμε) τίς ακόλουθες προτάσεις:

1. Τόσο η αντίληψη τού Όργουελ όσο κι η αντίληψη τού Χάιντς είναι σωστές.
2. Τό αναρχικό "πνεύμα" είναι πολύ πλατύτερο απ' τό "κίνημα".
3. Ενώ τό ιστορικό κίνημα είχε ένα γενικό καί συνεκτικό όραμα μιάς αναρχικής κοινωνίας, ένα τέτοιο γενικό όραμα τού μέλλοντος λείπει τώρα, ακόμα καί μέσα στό ίδιο τό κίνημα.

2. Ακόμα κι αν δεχτούμε ότι η αντίληψη τού "αρνητικού αναρχισμού" περιγράφει τήν αναρχική πάλη ενάντια στην εξουσία, παραμένει αληθινό ότι οι αναρχικοί τρέφουν μεγάλες προσδοκίες σ' ότι αφορά τά "θετικά αναρχικά" αποτελέσματα αυτής τής πάλης. Πίστευαν ότι τό αποτέλεσμα τής πάλης ενάντια στόν καπιταλισμό, τήν αποικιοκρατική κυριαρχία, τήν πολιτική δικτατορία, θάταν η απελευθέρωση μ' ελευθεριακή έννοια. Τό αποτέλεσμα όμως δέν ήταν παρά ένα είδος πολύ εξουσιαστικής "χειραφέτησης", που γέννησε νέες μορφές κυριαρχίας.

Κάθε νίκη καί κάθε επανάσταση είχαν σαν κατάληξη μιά βαθιά κρίση τού αναρχικού κινήματος, μέ πολλές συζητήσεις καί σφοδρές επικρίσεις ενάντια στους εξουσιαστές που κατέλωσαν τίς επαναστάσεις καί δηλητηρίασαν τούς καρπούς τής νίκης. Η Ρώσικη κι η Ισπανική Επανάσταση καί σ' ένα μικρότερο βαθμό η Κουβανική, η Αλγερινή κι η Κινέζικη επανάσταση αποτελούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα.

Η αναρχική πικρία είναι κατανοητή.

Οι επαναστάσεις άρχιζαν πάντα σάν απελευθέρωση μέ τήν πραγματικά ελευθεριακή έννοια τού όρου μέ αυθόρμητες, μη ιεραρχικές οργανώσεις (σοβιέτ, κολλεκτίβες, αυτοδιεύθυνση) τών ίδιων τών εργατών, μέ δημιουργικότητα κλπ. Ωστόσο, η πικρία κι οι επικρίσεις δέν αποτελούν υποκατάστατο τής σκέψης καί τής ανάλυσης.

3. Οι αναρχικοί, οι μαρξιστές κι οι σοσιαλιστές άλλων σχολών, τού 19ου αιώνα, έκαναν όλοι ένα θεμελιακό λάθος: υιοθέτησαν τήν ιδέα ότι αστική τάξη τού δυτικού κόσμου — μέ τό οικονομικό της σύστημα που βασιζέται στην ατομική ιδιοκτησία τών μέσων παραγωγής, τόν ανταγωνισμό καί τό φιλελεύθερο καπιταλισμό — ήταν η αστική τάξη στό έσχατο καί τελικό της στάδιο. Κάθε αλλαγή, κάθε πάλη — πίστευαν — δέν μπορούσε νά έχει σαν κατάληξη παρά τήν "τελική πάλη": τήν πτώση τής αστικής τάξης, μιά κοινωνική επανάσταση που θά γεννήσει μιά εργατική κοινωνία καί τό σοσιαλισμό.

Δέν μπόρεσαν νά φανταστούν ότι θά μπορούσαν νά εμφανιστούν ά λ λ ε ς μ ο ρ φ έ ς αστικής κοινωνίας κι αυτό ακριβώς συνέβηκε. Η αστική κοινωνία δέν εξαφανίστηκε μέσα στην πάλη, αλλά άλλαξε (στις δυτικές κοινωνίες) καί νέες μορφές αστικής εξουσίας αναδύθηκαν μετά από επαναστάσεις (οι "νέες τάξεις" στά "κομμουνιστικά" κράτη καί στόν Τρίτο Κόσμο). Η αστική τάξη δέν χάθηκε απ' τή γή σαν αποτέλεσμα τών κοινωνικών αγώνων τών εργατών, τών αναρχικών, τών σοσιαλιστών καί τών συνδικαλιστών· αντίθετα, χρησιμοποίησε τό κράτος γιά νά ξεκινήσει μιά πολύ πετυχημένη διαδικασία, μέ τήν οποία η εργατική τάξη απορροφήθηκε μέσα στό κυρίαρχο αστικό σύστημα. Όταν η εργατική τάξη — μέ τήν κάποτε αυτόνομη κοινωνική της υπόσταση, τήν ιδιαίτερη νοοτροπία της

Ρούντολφ Ντέ Γιόνγκ

και τό σύστημα τών ηθικών αξιών της — έπεσε στην παρακμή, η αστική τάξη απλώς άλλαξε.

Φυσικά, πολλά πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά στον Τρίτο Κόσμο και τις "κομμουνιστικές" κοινωνίες, ωστόσο, η "εξουσιαστική χειραφέτηση", χρησιμοποιώντας τό εθνικό κράτος κι επιβάλλοντας τήν εξουσία του σέ μιά διαδικασία "κρατικής επανάστασης" (Λ. Μερσιέ), γιά νά προσαρμόσει όλες τις κοινωνικές ομάδες και τάξεις στην κυρίαρχη τάξη, φαίνεται ότι αποτελεί ένα παγκόσμιο πρότυπο.

4. Τόσο η κοινωνική σύνθεση όσο και η κοινωνική θέση τού αναρχικού κινήματος έχουν αλλάξει πολύ. Οι αναρχικοί εξακολουθούν ν' απορρίπτουν τήν κυρίαρχη τάξη και τήν εξουσιαστική της δομή. Δέν πολεμάνε όμως πιά τούς καπιταλιστικούς καρχαρίες απέξω, βρίσκονται "μέσα στή φάλανα" (γιά νά χρησιμοποιήσουμε τόν τίτλο ενός δοκίμιου τού 'Οργουελ). Ένα απ' τά προβλήματά μας είναι τώρα τό πώς νά πολεμήσουμε τό σύστημα τού οποίου είμαστε μέρος.

Η ιδέα μιάς "πλήρους" επανάστασης, που καταστρέφει τήν κυρίαρχη τάξη, δέν είναι πιά ρεαλιστική γιά τούς αναρχικούς "μέσα στή φάλανα" κι έχει χάσει ακόμα και τή γοητεία της. Αντίθετα, πολλοί σύγ-

χρονοι αναρχικοί έχουν στρέψει τήν προσοχή τους στό πώς οι κυρίαρχες εξουσιαστικές δομές μπορούν νά μετατραπούν σέ αναρχικές σχέσεις. Στην πραγματικότητα: πώς νά υλοποιήσουν τό θετικό αναρχισμό.

Σ' όλη τήν ιστορία τού αναρχισμού μπορούμε νά διακρίνουμε 2 τάσεις. Η παράδοση τού Μπακούιν και τού επαναστατικού συνδικαλισμού αφιέρωνε ιδιαίτερη προσοχή στους εργάτες (τούς παραγωγούς) σάν επαναστατική δύναμη η οικονομική οργάνωση τών εργατών κι οι ταξικοί αγώνες ήταν οι ιδέες που προσδιόριζαν αυτή τήν τάση: Στή διαδικασία προσαρμογής τής εργατικής τάξης, διαμέσου τής κρατικής νομοθεσίας, ρύθμισης και μεσολάβησης, ο επαναστατικός συνδικαλισμός βρέθηκε σέ κρίση, γιατί δέν μπορούσε ν' αντιμετωπίσει τά διλήμματα που πρόκυψαν και σχεδόν εξαφανίστηκε (δέν έχουμε παρά νά κοιτάξουμε τήν παρακμή τής IWMA (AIT) τού Βερολίνου, τή διάσπαση τής CNT, τήν υιοθέτηση μιάς πύο σύγχρονης θέσης από τή SAC). Ο Χάιντς — και πολλοί παλιοί ηλικιωμένοι κατέληξαν στό ίδιο συμπέρασμα — θεωρεί ακόμα και τήν ταξική πάλη σά μιά ιδέα ξένη πρός τόν αναρχισμό.

Η άλλη τάση φαίνεται νά μάς προσφέρει σήμερα περισσότερες προοπτικές. Έχει αφιερώσει μεγαλύτερη προσοχή στό

σύνολο τού λαού (και λιγότερο στην αντίληψη τών τάξεων) και στόν άνθρωπο σάν καταναλωτή. (Κατά τή γνώμη μου, ο αναρχοκομμουνισμός τού Κροπότκιν ανήκει σ' αυτή τήν παράδοση). Σήμερα πολλοί κοινωνικοί αγώνες κι ιδιαίτερα αντιεξουσιαστικοί αγώνες, αρχίζουν μέ συγκεκριμένες διεκδικήσεις στή σφαίρα τής κατανάλωσης: καταλήψεις, κράκερ, οικολογικοί αγώνες, αγώνες γειτονιάς κλπ. Έχουν γεννηθεί όλοι μέσα στό σύστημα. Μερικές φορές υπάρχει — στή Ζυρίχη λογουχάρη, μιά απίστευτη απόσταση ανάμεσα στά πολύ μετριοπαθή (από επαναστατική άποψη) αιτήματα και τή σφοδρότητα τών συγκρούσεων (όχι μόνο μέ τήν αστυνομία, αλλά στίς "συζητήσεις", στίς εφημερίδες κλπ.)

Η σχέση ανάμεσα στόν αρνητικό και τό θετικό αναρχισμό φαίνεται ότι έχει επίσως αλλάξει, όχι μόνο στην κοινωνία μας, αλλά και στόν Τρίτο Κόσμο και τις "κομμουνιστικές" χώρες. Πολλές συγκρούσεις μέ τό κράτος και τις δυνάμεις τής τάξης ξεσπάνε όχι επειδή τό κράτος ή η εξουσία δέχονται άμεση επίθεση από βίαιους αντιεξουσιαστές επαναστάτες αλλά εξαιτίας τού γεγονότος ότι τό κράτος κι η εξουσία χτυπάνε ειρηνικές προσπάθειες γιά τή δημιουργία αντιεξουσιαστικών εναλλαγών και δομών, προσπάθειες γιά τήν υλοποίηση τού θετικού αναρχισμού.

ΜΟΚ ΤΣΟΥ ΓΙΟΥ, ΓΟΥΕΝ ΤΣΕ ΧΟΥΝΓΚ, ΝΑΖ ΚΑΡ ΛΟΥΝ

Η ΚΙΝΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΜΑΟ ΚΑΙ Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ

Τό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού που επινοήθηκε απ' τόν Τσού Εν Λάι κι εφαρμόστηκε ύστερα απ' τόν Τένγκ και τήν κλίκα του μετά τήν εδραίωση τής εξουσίας του, θεωρείται μετά τήν πτώση τής "Συμμορίας τών 4" απ' τούς περισσότερους παρατηρητές σάν καμψή τής σύγχρονης Κινέζικης Ιστορίας. Αυτή η νέα καμψή, όπως τήν βλέπουν οι παρατηρητές, θεωρείται συχνά θετική ανάπτυξη. Γι' αυτούς, εκσυγχρονισμός σημαίνει έναν

αναγκαίο συμβιβασμό μέ τις πύο αναπτυγμένες δυτικές χώρες, πράγμα που, μέ τή σειρά του, σημαίνει χαλάρωση τής έντασης στή διεθνή πολιτική. Επίσης απαιτεί έναν ορισμένο βαθμό φιλελευθεροποίησης μέσα στή χώρα προκειμένου νά στρατολογήθουν οι ειδικοί που έπεφταν κάποτε θύματα τής ρητορικής τού Μάο: "καλύτερα κόκκινος παρά ειδικός". Κι έπειτα, γιά ένα μεγάλο αριθμό τών ίδιων τών κινέζων, τόσο μέσα όσο κι έξω απ' τήν Κίνα, οι πλευ-

ρές που αναφέραμε παραπάνω αποκτούν μιά επιπλέον σημασία, δηλαδή, ότι μιά πύο σταθερή εσωτερική κι εξωτερική πολιτική που θά έδινε έμφαση περισσότερο στην οικονομία παρά στην πολιτική, θά έβαζε τήν Κίνα σ' ένα νέο δρόμο που θά τήν καθιέρωνε σά μιά δύναμη μεταξύ δυνάμεων. Γιά κείνους που ενδιαφέρονται λιγότερο γιά τέτα εθνικιστικά μεγαλεία, ο εκσυγχρονισμός γεννούσε ελπίδες βελτίωσης τής υλικής τους ευημερίας.

Ωστόσο, αυτά τά συμπεράσματα στηρίζονται υπερβολικά στην ποσοτική πλευρά τού εκσυγχρονισμού δέν τονίζεται παρά η καθαρά τεχνική πλευρά του. Μέ τήν εισαγωγή μιάς πύο προχωρημένης τεχνολογίας, θ' άλλαζε η υποανάπτυκτη φύση τής οικονομίας. Επίσης αναμένονται διοικητικές κι οργανωτικές αλλαγές μολονότι θ' αντιμετώπιζον από καθαρά τεχνική σκοπιά. Αυτό, φυσικά, έχει παραβλέψει τό γεγονός τής έμφυτης ταξικής φύσης μιάς τεχνολογίας που έχει αναπτυχθεί μαζί μέ τόν βασισμένο στίς ταξικές διακρίσεις πολιτισμό μας. Η εμπειρία τής δύσης έχει δείξει ότι ο εκσυγχρονισμός συνοδεύεται από ένα ακόμα πύο περίτεχνο σύστημα εκμετάλλευσης. Ο ερχομός τής μηχανής ανάπτυξε σημαντικά τις παραγωγικές δυνάμεις σήμαινε επίσης ότι περισσότερη υπεραξία αντλούνταν από κάθε εργάτη. Η αστική πολιτική επανάσταση που συνόδευσε τήν εμφάνιση τής σύγχρονης οικονομίας, δημιούργησε ένα μύθο μάλλον παρά τήν

πραγματικότητα της ελευθερίας. Γιατί όσες μεταρρυθμίσεις κι αν εγκαινιάσε, τό εκμεταλλευτικό σύστημα διατηρείται, μ' έναν ακόμα πιο περίτεχνο τρόπο, στο βαθμό που τελικά νομιμοποιείται διαμέσου της καθολικής αναγνώρισης του συστήματος της μισθωτής εργασίας. Μέ την πρόοδο της τεχνολογίας, που καθιστά δυνατή μία υλική αφθονία που δεν είχε προηγούμενο στο παρελθόν, η εκμετάλλευση έχει γίνει ένα πρόβλημα μεγαλύτερο απ' την απλή κυριαρχία στο πεδίο της παραγωγής και της ιδιοποίησης. Έχει γεννηθεί τό πρόβλημα του ελέγχου κάθε πλευράς της ανθρώπινης ζωής προκειμένου νά διαρθρώσει τή νεο-αποκτημένη τεχνολογική ικανότητα ιδιοποίησης της υπεραξίας. Ο εξουσιασμός, τό δίλημμα μιάς σχέσης κυριαρχίας, υποταγής ανάμεσα σέ ανθρώπινα πλάσματα κι ανάμεσα στόν άνθρωπο και στό φυσικό και κοινωνικό του περιβάλλον, έχει γίνει πιο ανεπίσπαστος κι ωστόσο πιο αληθινός. Από δώ και πέρα, κάθε τεχνολογικός νεωτερισμός θά πρέπει νά παίρνει υπόψη του τήν κινητοποίηση όλου του περιβάλλοντος, δηλαδή, του φυσικού, του κοινωνικού και του ψυχολογικού.

Η αδιαφορία των υποστηρικτών του Κινέζικου εκσυγχρονισμού απέναντι σ' αυτή τήν πλευρά, αντικατοπτρίζει, πρωταρχικά, τήν έλλειψη ενός πιο σύγχρονου θεωρητικού προσανατολισμού τους και, πράγμα πιο σημαντικό, τήν ίδια τήν ύπαρξή τους σάν προβληματική. Ο μετασχηματισμός, στό βαθμό που τούς αφορά, δεν πρέπει νά διαταράξει τήν κυρίαρχη δομή εξουσίας. Κι αν υπάρχει κάποιος νεωτερισμός αναφορικά μ' αυτή, αυτός δεν είναι παρά η αφομοίωση της τεχνολογίας της κυριαρχίας που υπάρχει στή Δύση προκειμένου νά κα-

θορίσει πιο απερίφραστα τήν ιεραρχική της υπόσταση.

Η ανάπτυξη και δημιουργία Ειδικών Οικονομικών Ζωνών όπως τού Σεντσέν και τού Τσουχά κι η δυνατότητα ξένων επενδύσεων σέ 14 παραλιακές πόλεις, που δεν επιτρέπονταν στίς μέρες τού Μάο - Τσέ - Τούγκ είναι μέρος αυτής της οικονομικής στρατηγικής που έχει υιοθετήσει η κλίκα τού Τένγκ, η οποία δείχνει τήν άνοδο και τήν κυριαρχία μιάς τεχνογραφειοκρατικής τάξης. Οι τεχνογραφειοκράτες όχι μόνο πίστευαν τυφλά στή σύγχρονη δυτική τεχνολογία αλλά και τάσσονταν, με ποικίλους τρόπους, υπέρ μιάς δυτικού στυλ διοίκησης και τρόπου οργάνωσης. Με κάποιους τρόπους, η νέα στρατηγική πέτυχε τήν αποδέσμευση των παραγωγικών δυναμειών, καθώς μεταμορφώνεται η εξαιρετικά ανεπαρκής κι αναστολεσματική μοσική γραφειοκρατική διοίκηση. Ωστόσο, μία προσεκτική εξέταση της ανάπτυξης των ΕΕΖ αποκαλύπτει εξαιρετικά ανεπιθύμητες συνέπειες και τάσεις. Υποστηρίζουμε ότι η σημερινή Κίνα δεν βρίσκεται πιο κοντά στό σοσιαλισμό από κείνη όπου ο Μάο ήταν ο δικτάτορας.

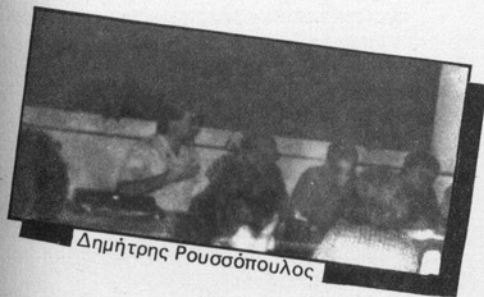
Η πολιτική της Κίνας απέναντι στό Χόνγκ-Κόνγκ — τό ότι άφησαν τόν καπιταλισμό νά διατηρηθεί εκεί άλλα 15 χρόνια — εναρμονίζεται με τό βασικό μέλημα της τεχνογραφειοκρατικής τάξης για ότ αποκάλει "εκσυγχρονισμό".

Στό μεταξύ, με τήν καθιέρωση της νέας τεχνολογίας, των νέων αγαθών και των νέων οργάνων διοίκησης, μία πλατιά διαδομένη συζήτηση για τήν Αλλοτρίωση διεξήχθη απ' τά 1981 ως τά τέλη τού 1983. Η συζήτηση εξέταζε τήν ύπαρξη της πολιτικής και οικονομικής αλλοτρίωσης

στίς "σοσιαλιστικές" συνθήκες. Πολλοί συγγραφείς και θεωρητικοί αποδώσαν τίς αιτίες στήν κατάχρηση της πολιτικής εξουσίας και στήν κακή διαχείριση των οικονομικών πόρων απ' τήν άρχουσα γραφειοκρατία.

Η συζήτηση αναθερμάνθηκε και πολλοί συγγραφείς και διανοούμενοι πήραν μέρος. Έγινε μνεία τού νεανικού έργου τού Μάρξ — των Χειρογράφων τού 1844. Η έννοια της αλλοτρίωσης χρησιμοποιήθηκε για διαφώτιση στή λογοτεχνική κριτική πολλών έργων που γράφτηκαν στή διάρκεια της περιόδου της "πληγωμένης λογοτεχνίας", όπου όλα τά μυθιστορήματα και τά θεατρικά έργα που γράφονταν αναφέρονταν στίς συμφορές που έφερε η Πολιτιστική Επανάσταση κι ο δεσποτισμός της Συμμορίας των 4.

Όπως αναμενόταν, η συζήτηση τερματίστηκε επίσημα. Τόν Οκτώβρη τού 1983, τό Πολιτικό Γραφείο ξεκίνησε τήν Εκστρατεία Κάθαρσης τού Κόμματος καθώς και τήν Εκστρατεία ενάντια στήν Πνευματική Μόλυνση. Με φόντο μαζικές συλλήψεις κι εκτελέσεις με συνοπτική διαδικασία και σ' όνομα της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, οι γραφειοκράτες επιτέθηκαν στούς κύριους συζητητές της Αλλοτρίωσης. Τέλος, δημοσιεύτηκε ένα μακροσκελές άρθρο της Κεντρικής Επιτροπής τού Κόμματος. Τό άρθρο διακήρυξε ότι η έννοια της αλλοτρίωσης είναι χρήσιμη μόνο στό μέτρο που χρησιμοποιείται σάν όπλο κριτικής ενάντια στόν καπιταλισμό. Οι ανθρώπινες αξίες είναι υπερβολικά "αφηρημένες" και "αστικές". Για μία ακόμα φορά τό Κόμμα επιβεβαίωσε ότι οι Άνθρωποι στό "Σοσιαλισμό" εξακολουθούν νά αποτελούν ένα μέσο για τήν επίτευξη ενός σημαντικότερου σκοπού.

Δημήτρης Ρουσσόπουλος

Αριάν Γκρανσάκ

Οκτάβιο Αλμπερόλα

ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΑΝΑΡΧΙΑ

Τήν έκθεση "Τέχνη και Αναρχία" την είχαμε σκεφτεί αρχικά σά μιά προσπάθεια νά καθορίσουμε τούς δεσμούς και τά σημεία επαφής ανάμεσα στό αναρχικό κίνημα και σέ εκείνους τούς καλλιτέχνες που ήταν αναρχικοί, είτε ενεργοί είτε απλά συμπαθούντες, σ' όλη τους τή ζωή ή και γιά μιά σύντομη περίοδο τής ζωής τους.

Κατά τήν έρευνά μας, ανακαλύψαμε γρήγορα ότι και τά έργα και τό υλικό που είχαμε στη διάθεσή μας ήταν πολύ μεγαλύτερο απ' ότι είχαμε προβλέψει. Ο περιορισμένος χρόνος που είχαμε στη διάθεσή μας γιά τήν προετοιμασία-τής έκθεσης, μάς ανάγκασε νά περιορίσουμε και τόν αριθμό τών καλλιτεχνών και τών καλλιτεχνικών κιμημάτων αλλά και τό βάθος τής θεώρησής τους.

Γι' αυτό τό λόγο αυτή η έκθεση είναι μόνο τό πρώτο βήμα γιά μιά βαθύτερη θεώρηση ενός θέματος που και πλούσιο είναι και σχετικά άγνωστο. Τό παρακάτω κείμενο είναι μιά σύντομη περίληψη τών κειμένων και τών λεξάντων έργων που παρουσιάζονται στην έκθεση.

Η έκθεση αρχίζει μέ τόν πίνακα τού Ντελακρουά "Η Ελευθερία Οδηγεί τό Λαό στό Οδοφράγμα" ο οποίος, εκτός από τήν αλληγορική φιγούρα τής Ελευθερίας, ζωγραφίστηκε μέ τέτοιο ρεαλισμό που ήταν ουσιαστικά άγνωστος εκείνη τήν εποχή. Ο πίνακας εκφράζει τόσο καλά τό πνεύμα τής επανάστασης τού 1830, ώστε γρήγορα έγινε τό σύμβολο τού πρώιμου κοινωνικού ριζοσπαστισμού.

Ενώ οι ζωγράφοι τών οποίων τά έργα παρουσιάζονται στό πρώτα δυό ταμπλώ, όπως οι Ντελακρουά, Ντωμιέ, Μιγιέ και Κουρμπέ, στην πραγματικότητα δέν θά μπορούσαν νά θεωρηθούν αναρχικοί, συμπεριλήφθηκαν μολοντούτο γιά τό ρόλο τους σάν πρόδρομοι μιάς ορισμένης αντίληψης τής τέχνης. Ήταν οι πρώτοι που αποπεράθηκαν μιά "ρεαλιστική" προσέγγιση τής ζωγραφικής, εγκαταλείποντας τήν ιδέα "τής Τέχνης γιά τήν Τέχνη", κι αρχίζοντας νά ζωγραφίζουν σκηνές τής καθημερινής ζωής, αγρότες, εργάτες και εργοστάσια.

Ήταν όλοι αντι-αστοί, αντι-ακαδημαϊκοί κι επαναστάτες ρεπουμπλικάνοι, σέ μιά εποχή που ο Καπιταλισμός κι η αστική τάξη δέν είχαν ακόμη οικειοποιηθεί τό ρεπουμπλικανισμό. Ανάμεσά τους, ο Κουρμπέ αξίζει νά μνημονευθεί ιδιαίτερα διότι γιά ν' απορρίψει τήν τέχνη γιά τήν τέχνη είχε επηρεασθεί από τόν Προυντόν (στενό του φίλο), ο οποίος, μέ τή σειρά του, κάτω από τήν επίδραση τού Φουριερισμού, είχε απορρίψει αποφασιστικά τήν ιδέα τής τέχνης σάν αυτοσκοπού, μιάς τέχνης δίχως

κοινωνικό σκοπό. Ο Κουρμπέ πήρε μέρος στην Παρισινή Κομμούνα και, παρά τή βασικά καλλιτεχνική φύση τής συμμετοχής του, αναγκάστηκε νά καταφύγει στην Ελβετία μετά τήν ήττα τών Ομοσπονδιακών.

Αυτοί οι καλλιτέχνες άνοιξαν τό δρόμο γιά νέα καλλιτεχνικά κινήματα όπως ο Ιμπρεσιονισμός, ο οποίος πρόσφερε μιά σχεδόν τέλεια καλλιτεχνική κριτική. Οι Ιμπρεσιονιστές απόρριψαν τίς παραδοσιακές καλλιτεχνικές τεχνικές αλλά είχαν τήν τάση νά αγνοούν τήν κοινωνική πλευρά τών έργων τους.

Ο μόνος γνωστός Ιμπρεσιονιστής που διακήρυξε ανοιχτά τίς αναρχικές του συμπάθειες ήταν ο Καμίλ Πισσαρό. Η ριζοσπαστική του στάση επηρεάστηκε σχεδόν αποκλειστικά σέ πολυάριθμα σχέδια και πίνακες που δείχνουν ένα ζωντανό ενδιαφέρον γιά τίς αστικές και αγροτικές μάζες. Οι ιδέες του εξηγούνται εν μέρει σ' ένα γράμμα στόν Οκτάβιο Μιρμπώ: "... Μόλις διάβασα τό βιβλίο τού Κροπότκιν. Πρέπει νά παραδεχτώ ότι, όσο ουτοπικό κι άν είναι, εκφράζει ένα θαυμάσιο όνειρο. Και, μιά και έχουμε δει συχνά τίς ουτοπίες νά γίνονται πραγματικότητα, δέν υπάρχει λόγος νά μήν πιστέψουμε ότι όλα θά γίνουν δυνατά κάποια μέρα - τουλάχιστον άν ο άνθρωπος δέν ξαναβυθιστεί στην πλήρη βαρβαρότητα."

Τό Ιμπρεσιονιστικό κίνημα ακολούθησε αμέσως ο νεο-ιμπρεσιονισμός που πήρε τό όνομά του από τόν αναρχικό τεχνοκρικό Φελίξ Φενεόν. Αυτό τό κίνημα

έχει καλυφθεί εξαντλητικά στην έκθεση, λόγω τής γενικής του υποστήριξης στόν αναρχισμό. Περιλαμβάνονται οι Σερά, Σινιάκ, Μαξιμίλιαν Λύς, Τέο βάν Ρύσσελμπεργκε κι ο Λυσιέν Πισσαρό. Είχαν όλοι διαβάσει τά γραπτά τού Κροπότκιν και τούς είχε ελκύσει τό όραμά του γιά μιά δίκαιη κοινωνία γιατί αισθάνονταν, πολύ δικαιολογημένα, ότι ήταν θύματα τής αστικής κοινωνικής τάξης. Ο Λυσιέν Πισσαρό ιδιαίτερα, παρατηρούσε: "... η αυτονομία τού ατόμου που επικαλούνται οι αναρχικοί, έχει ξεχωριστή σημασία γιά τούς καλλιτέχνες μιά που τούς προσφέρει τήν ελευθερία τους από μιά αισθητική ιδέα που επιβάλλει η συλλογικότητα."

Τόσο ο Λυσιέν Πισσαρό όσο κι οι Νεο-ιμπρεσιονιστές συνεργάστηκαν σέ πολλές αναρχικές εκδόσεις όπως η "Λα Ρεβόλτ", "Οι Νέοι Καιροί", "Λα Πλύμ" και "Λέ Πέρ Πεινάρ" και εικονογράφησαν πολλά έργα τού Κροπότκιν και τού Ρεκλύ.

Στήν Ιταλία, στην ίδια περίοδο, 2 ζωγράφοι, ο Λορέντσο Βιάνι και ο Τελεμάκο Σινιορίνι, ήρθαν σ' επαφή μέ τό αναρχικό κίνημα. Ο Σινιορίνι είχε υιοθετήσει τίς ιδέες τού Προυντόν τό 1885 ενώ ο Βιάνι που ήταν εξοικειωμένος μέ τά έργα τών Γκόρι, Γκράβ, Κροπότκιν, Μαλατέστα και Προυντόν, πήρε ενεργό μέρος στό αναρχικό κίνημα. Τό 1909 μίλησε σέ 2.000 ανθρώπους σέ μιά συγκέντρωση διαμαρτυρίας γιά τήν εκτέλεση τού Φρανθισκο Φερρέρ και αργότερα πέρασε από δίκη γιά τή συμμετοχή του σέ μιά αντι-μιλιταριστική καμπάνια τό 1912.

Τά ταμπλώ 14 και 15 παρουσιάζουν 2 καλλιτέχνες που δέν ανήκαν σέ κανένα καλλιτεχνικό κίνημα: τόν Τεοφίλ-Αλεξάντρ Στεϊνλέν και τόν Ιμπέλ.

Ο Στεϊνλέν, υποστηρικτής τής ιδέας "η τέχνη γιά τό λαό" προσπάθησε νά κάνει τή ζωγραφική μέσο κοινωνικής προπαγάνδας μέσα από σκίτσα που δημοσιεύονταν σέ διάφορα περιοδικά. Ήταν σοσιαλιστής αλλά, εξαιτίας τού ταπεραμέντου του, αισθανόταν πίο κοντά στόν αναρχισμό και συχνά εργάστηκε σέ αναρχικές εκδόσεις όπως "Οι Νέοι Καιροί" τού Ζάν Γκράβ και η "Λά Φέιγ". Αυτή η τελευταία ήταν ένα φυλλάδιο που τό έβγαζε ένας ατομικιστής αναρχικός που αυτοαποκαλείτο Ζό ντ' Αζά και ο οποίος, από τό 1891 μέχρι τό 1893 ήταν συνεκδότης τού "Λ' Αντεόρ" μιάς ανατρεπτικής επιθεώρησης που τή διεύθυνε ο Φενεόν, όταν ο Ζό ντ' Αζά αναγκάστηκε νά κρυφτεί γιά νά ξεφύγει απ' τήν αστυνομία.

Ο Ιμπέλ, απ' τήν άλλη μεριά, παρουσίαζε μιά ορισμένη κλίση πρός τόν αναρχισμό και έφτιαξε σκίτσα και αφίσες γιά εκδόσεις τού Κροπότκιν και τού Γκράβ. Μαζί μ' έναν άλλο αναρχικό, εξέδωσε τήν "Εσκαρामόλ" και συνεργάστηκε επίσης μέ τό "Λέ Πέρ Πεινάρ".

Αφιερώσαμε μεγάλο χώρο στό ζωγράφο Φάντισεκ Κούπκα, έναν Τσέχο που ήταν ο πρώτος καλλιτέχνης στη Γαλλία που καθόρισε και επεξεργάστηκε τήν αφη-

ρημένη τέχνη. Ο Κούπκα είχε στην αρχή γοητευτεί απ' τόν πνευματισμό και μετά, όπως και οι Φουτουριστές ύστερα απ' αυτόν, απ' τόν αναρχισμό. Εγκαταστάθηκε στη Γαλλία όπου έβγαζε τώ ψωμί του σαν σχεδιαστής μόδας και σαν γραφίστας, ενώ ταυτόχρονα εικονογραφούσε αναρχικά φυλλάδια. Γιά αρκετά χρόνια, απ' τό 1900 και μετά αφοσιώθηκε σχεδόν ολοκληρωτικά στην εικονογράφηση αναρχικών ή ελευθεριακών εκδόσεων και ετοίμασε ακόμη διάφορα σκίτσα γιά τό βιβλίο του Κροπότκιν γιά τή Γαλλική Επανάσταση. Οι ρεπρο-ντουκαϊόν που παρουσιάζονται εδώ είναι εικόνες από ένα ειδικό τεύχος τής "Ασιέτ ο Μπέρ" του 1902, που είχε τίτλο "Τό χρήμα" και ήταν αφιερωμένο σέ αντικαπιταλιστικά σκίτσα του Κούπκα μέ τόν ειρωνικό τίτλο "Ελευθερία".

Ανάμεσα σ' αυτούς που συνεργάστηκαν μέ τό "Λέ Πέρ Πεινάρ" ήταν κι ο Ελβετός αναρχικός Φελίξ Βαλλοτόν, που ήταν υπεύθυνος γιά τήν αναγέννηση τής Ξυλογραφίας σαν καλλιτεχνικής φόρμας. Τό 1892 ο Βαλλοτόν δημιούργησε μιά Ξυλογραφία μέ τόν τίτλο "Ο Αναρχικός" κι έκανε συνέχεια επίθεση στό Κράτος, κατηγορώντας το γιά τήν κατάπιξη κάθε ελευθερίας. Τά σχέδια κι οι αφίσες του εκδόθηκαν και σέ βιβλία και σέ περιοδικά που εκδίδανε οι Κροπότκιν και Γκράβ.

Άλλο ένα καλλιτεχνικό κίνημα μέ τισχυρούς δεσμούς μέ τόν αναρχισμό ήταν ο Φωβισμός. Τά ταμπλώ 19 και 20 είναι αφιερωμένα σέ 2 καλλιτέχνες που βρίσκονταν κοντά στό αναρχικό κίνημα: τόν Τζαίημς Ένσορ και τόν Κέες Βάν Ντόνγκεν. Ο πρώτος ήταν συμβολιστής ζωγράφος, διακεκριμένος εκπρόσωπος τών Βέλγων Φωβιστών, του οποίου ή τέχνη ήταν σημαδεμένη από έναν εκπληκτικό ατομισμό, προετοιμάζοντας τό δρόμο γιά πολλά σύγχρονα κινήματα. Αναρχικός από κλίση, ο Ένσορ αρεσκόταν νά επιτίθεται στους επίσημους κύκλους αλλά, κατά τήν τελευταία δεκαετία του 1800, ζωγράφιζε και σκηνές απεργών εργατών. Αντίθετα μέ πολλούς φίλους του που έγιναν σοσιαλιστές, αυτός παρέμεινε πάντα αναρχικός.

Ο Κέες Βάν Ντόνγκεν ήταν συνεργάτης τών "Μοντέρνων Καιρών" περίπου στην καμπή του αιώνα και ήταν ο ίδιος που έγραψε: "Μιά μέρα συνάντησα έναν ασυνήθιστο κύριο που λεγόταν Φελίξ Φενεόν. Τόν συνάντησα γιατί ήταν αναρχικός. Ήμασταν όλοι αναρχικοί άν και δέν πετούσαμε βόμβες. Οι ιδέες μας ήταν αναρχικές."

Ο Γκέοργκ Γκρός ήταν ένας διάσημος εξπρεσιονιστής ζωγράφος που διακρινόταν γιά τά σατιρικά του έργα και τό αντιμπουρζουάδικο πνεύμα του. Ένας απ' τούς πίνακές του ήταν αφιερωμένος στόν Όσκαρ Πανίτσα, ψυχίατρο και συγγραφέα ιστοριών φαντασίας, ο οποίος πέρασε από δίκη γιά επιθέσεις ενάντια στή θρησκεία και τήν καθεστηκεία τάξη. Καθώς δούλευε αυτόν τόν πίνακα, ο Γκρός έγραψε: "Πρός τό παρόν φτιάχνω ένα τεράστιο και καταχθόνιο πίνακα — ένα στενό πέρασμα του

αλλόκοτου θανάτου και τών τρελών που έχουν υποφέρει τά πάντα. Έχω αφιερώσει αυτόν τόν πίνακα στόν Όσκαρ Πανίτσα. Είναι μιά αγέλη διαβολικών ανθρωπών και θηρίων. Είμαι αμετάκλητα πεπεισμένος πως αυτή η εποχή οδεύει προς τήν αυτοκαταστροφή. Ο βρωμερός μας παράδεισος... σκέφτεται: όπου κι άν πάς υπάρχει η μυρωδιά του σκατού." (Δεκέμβριος 1917). Ήταν ακόμη, στενός φίλος ενός άλλου αναρχικού, του Έριχ Μύνσαμ, που πέθανε σ' ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης τών Ναζί, και αφιέρωσε πολλές τέμπρες και σχέδια σ' αυτόν. Δύο απ' αυτά ήταν τά "Αυτός ήταν συγγραφέας" και "Αυτός είναι συγγραφέας".

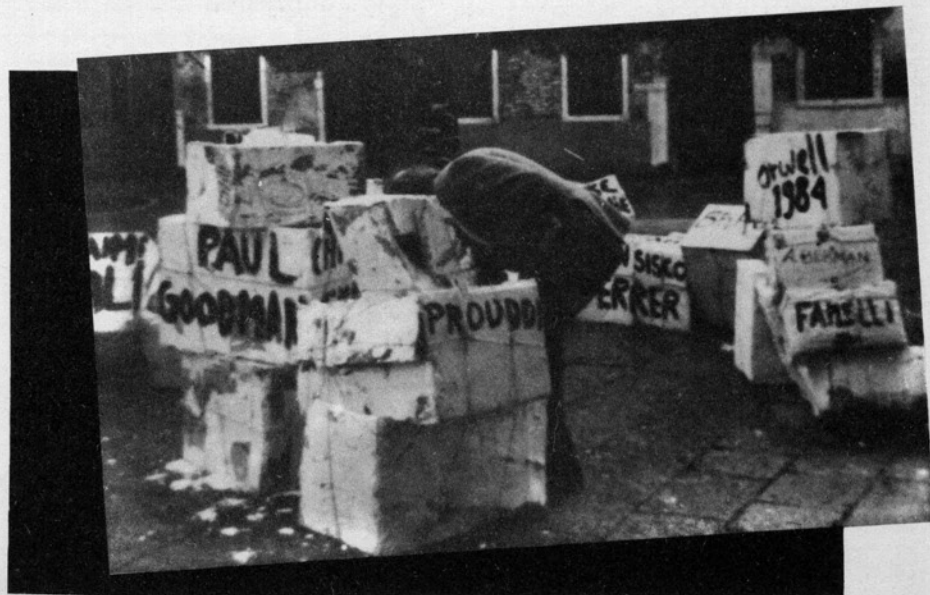
Τό φουτουριστικό κίνημα περιλάμβανε κι έναν αναρχικό, τόν Κάρλο Καρρά, γιά τόν οποίο ο Μασίνι έγραψε: "Ο Καρρά ήταν ένας αληθινός ακτιβιστής στην διάρκεια τής πρώιμης περιόδου του στό Λονδίνο, όταν ήταν σύντροφος του Ερρίκο Μαλατέστα και άλλων προσφύγων. Οι επαφές του μέ τόν αναρχισμό συνεχίστηκαν και μετά τήν επιστροφή του στην Ιταλία, μέ τίς συνεργασίες του στίς Μιλανέζικες εκδόσεις "Σιάρτα Νέρα" και "Λά Ριβολτά" και στην εφημερίδα τής Πάρμα "Λά μπαρικότα". Ο πίνακας του "Η κηδεία του αναρχικού Γκάλλι" 1910-1911, αναφερόταν σ' ένα επεισόδιο περίπου 6 χρόνια πριν, που τόν είχε συγκινήσει πολύ. Στην κηδεία του Άντζελο Γκάλλι, ενός αναρχικού που σκοτώθηκε στην διάρκεια μιάς γενικής απεργίας στό Μιλάνο στά 1906, η Έφιππη Αστυνομία και τό πλήθος ήρθαν σέ σύγκρουση: τό φέρετρο, τυλιγμένο στά κόκκινα, ρίχτηκε από τούς ώμους αυτών που τό κουβαλούσαν και ποδοπατήθηκε κι αυτή η στιγμή απεικονίζεται στόν πίνακα.

Οι δεσμοί ανάμεσα στό Ντανταϊστικό κίνημα και τόν αναρχισμό διακρίνονται πολύ πό εύκολα. Τό Νταντά είχε μιά μεγάλη τάση προς τήν καταστροφή και ήταν ενάντια στό μοντερνισμό, τόν εξπρεσιονισμό, τόν κυβισμό, τό φουτουρισμό, τήν αφηρη-

μένη τέχνη κι ενάντια στό σύμπαν γενικά. Γιά τούς Ντανταϊστές όλα αυτά τά καλλιτεχνικά κινήματα ήταν παραφουάδες όλων όσων είχαν ή επρόκειτο νά καταστραφούν. Τό Νταντά δέν υποστήριζε τήν αποκρυστάλλωση του πνεύματος — διατεινόταν ότι τό πνεύμα δέν έπρεπε ποτέ νά φυλακιστεί σ' έναν ζουρλομανδύα, όσο νέος και διαφορετικός κι άν είναι αυτός αλλά πρέπει νά είναι πάντα ελεύθερο και συνεχώς νά κινείται σέ μιά συνεχή επανεπινοήση τής ίδιας του τής ύπαρξης. Δέν έπρεπε νά υπάρχει κανένα είδος σκλαβιάς, ούτε ακόμη αυτή του Νταντά στό Νταντά. Γι' αυτούς δέν υπήρχε μιά πάγια ελευθερία αλλά μάλλον μιά ακατάπαυστη δυναμική τής ελευθερίας, η οποία υπάρχει στην συνεχή άρνηση του εαυτού της. Γιά τό Νταντά η χειρονομία είναι πό σημαντική από τό έργο. Ένα μόνο πράγμα ήταν σημαντικό: τό ότι κάθε πράξη πρέπει πάντα νά είναι μιά πρόκληση στην κοινή λογική, στην ηθική, στους κανόνες, στό νόμο. Γι' αυτό τό λόγο, τό αγαπημένο μέσο έκφρασης τών Ντανταϊστών ήταν τό σ κ ά ν δ α λ ο.

Ο αναρχισμός τών Ντανταϊστών δέν ήταν, επομένως, ένας θεωρητικός ή παραδοσιακός αναρχισμός: ο δικός τους ήταν μιά εξέγερση, που δέν στηρίζεται πραγματικά στην συνείδηση, μιά εξέγερση ενάντια σέ κάθε νόμο και δόγμα. Σύμφωνα μέ τό Ντανταϊστικό μανιφέστο: "Η ηθική μας ατροφεί, όπως κάθε πνευματική μάλιστα. Ο έλεγχος τής ηθικής και του πνεύματος, μάς έχει υποχρεώσει νά μένουμε απαθείς μπροστά στους αστυνομικούς, τά βρωμερά ποντίκια που έχει καλοθρέψει η μπουρζουαζία, η πηγή όλης μας τής σκλαβιάς, και που έχουν μολύνει τό μοναδικά καθαρά και κρυστάλλινα πέρασμα που ήταν ακόμη ανοιχτά στους καλλιτέχνες... Κάθε άνθρωπος πρέπει νά φωνάξει. Υπάρχει ένα σπουδαίο καταστροφικό και αρνητικό έργο που πρέπει νά γίνει."

Αυτό που ο Ντανταϊσμός, εξαιτίας τής ίδιας του τής φύσης, δέν κατόρθωσε νά κά-

νει τότε, έγινε ο στόχος του Σουρρεαλισμού. Ενώ το Νταντά αναζητούσε την ελευθερία στη σταθερή πρακτική της άρνησης, ο Σουρρεαλισμός προσπάθησε να δώσει σ' αυτή την ελευθερία μία "θεωρητική" βάση. Αυτό σήμαινε το πέρασμα απ' την άρνηση στη θέση. Ο αγνός αναρχισμός του Νταντά έδινε έμφαση στο χλευστικό χιούμορ της πολεμικής του και κατέληγε σε μία αντίληψη της ελευθερίας σαν απόρριψη κάθε συμβατικής συμπεριφοράς. Ο Σουρρεαλισμός από την άλλη, προωθούσε μία λύση που εγγυόταν μία θετική και πραγματοποιήσιμη ελευθερία του ανθρώπου.

Ο Σουρρεαλισμός και ο αναρχισμός συναντήθηκαν γύρω στα μέσα του αιώνα μας. Στις 12 Οκτώβρη 1951, η "Λιμπερταίρ" το επίσημο όργανο της Γαλλικής Αναρχικής Ομοσπονδίας, δημοσίευσε το μακροσκελές "Σουρρεαλισμός και Αναρχισμός: Αρχικές Διακηρύξεις", κι αυτή η συνεργασία συνεχίστηκε μέχρι το Γενάρη του 1953.

Ο Αρτούρο Σβάρτε έκανε το ακόλουθο σχόλιο για τον Σουρρεαλισμό: "... το να είσαι σουρρεαλιστής σημαίνει κύρια και πρωταρχικά να είσαι αναρχικός, με όλα όσα υπονοεί ο όρος - δηλαδή συνειδητή διακήρυξη, συνειδητή εξέγερση, απόρριψη κάθε εξουσιαστικής αρχής, κάθε συστήματος, κάθε ιεραρχίας, κάθε μορφής βίας."

Μιλώντας στους Γάλλους φοιτητές του Γιέηλ, ο Μπρετόν δήλωσε ότι ο Σουρρεαλισμός θα παραχωρούσε τη θέση του μονάχα σ' ένα κίνημα που θα ήταν ακόμη πιο απελευθερωτικό - ένα κίνημα που οι σουρρεαλιστές, στην πραγματικότητα, θα

προσχωρούσαν αμέσως.

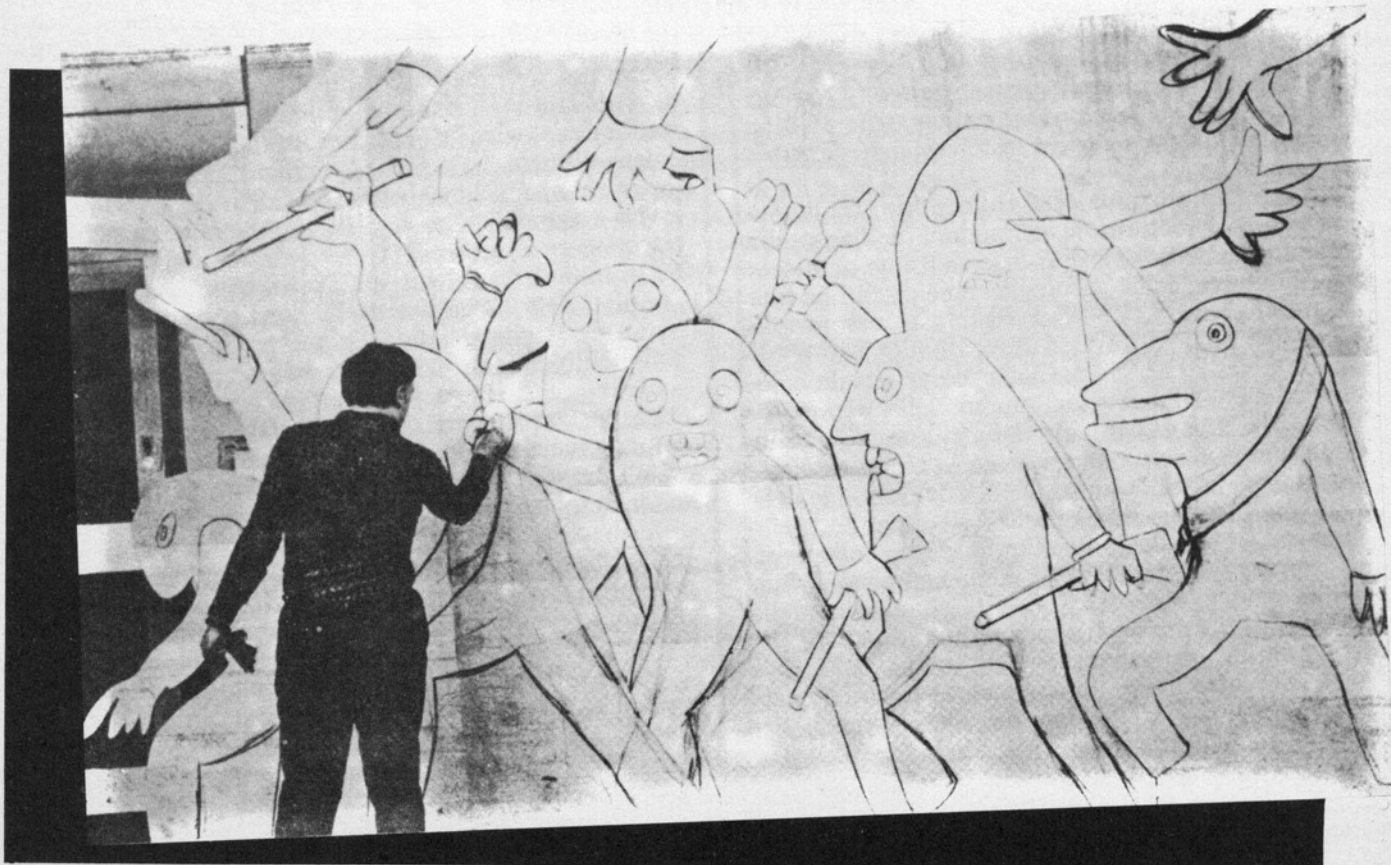
Η ανατρεπτική φύση των βασικών επιλογών του Σουρρεαλισμού βρίσκεται στην έκφραση των βαθύτερων επιδιώξεων του ανθρώπου. Ο Σουρρεαλισμός είναι έρωτας, ποίηση, επανάσταση και, όπως ο ποιητής, ο εραστής κι ο αλχημιστής, ο σουρρεαλιστής είναι ένας παρίας, μία μοναχική ύπαρξη, ακόμη και όταν λειτουργεί σε μία ομάδα. Η ίδια η ομάδα είναι έξω από το σύστημα του οποίου τους κανόνες απορρίπτει.

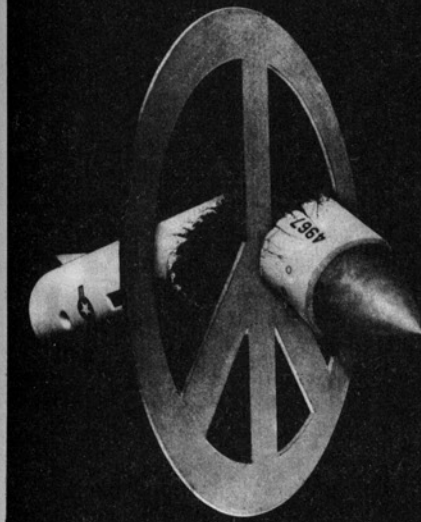
Η μοναχικότητα του σουρρεαλιστή είναι αυτή του Νίτσε και του Στίρνερ: τα όρια ανάμεσα στη μοναχικότητα και τον εγωισμό είναι δύσκολο να καθοριστούν καθώς η αγάπη για τον άλλο υπάρχει μόνο στο βαθμό που ο άλλος ταυτίζεται με τον εαυτό. Η αγάπη για τον εαυτό είναι προϋπόθεση της αυτογνωσίας και το να κατανοείς τον εαυτό σου σημαίνει να κατανοείς και να αγαπάς τον άλλο. Ο μετασχηματισμός της κοινωνίας θα επιτευχθεί αναγκαστικά διαμέσου του μετασχηματισμού του ατόμου.

Η έκθεση τελειώνει με τον σύγχρονο καλλιτέχνη Ενρίκο Μπαγί, ο οποίος λέει, μιλώντας για το έργο του "Η κηδεία του αναρχικού Πινέλλι": "Είχα μόλις τελειώσει μία επαναπόδοση της Γκουέρνικα του Πικάσσο και στην πραγματικότητα, έχω αποφασίσει σε επαναποδόσεις πινάκων που εύρισκα ιδιαίτερα σημαντικούς. Αναζητούσα ένα νέο θέμα για τον επόμενο πίνακά μου και ενδιαφερόμουν επίσης για τον Φουτουρισμό όταν συνέβηκε η υπόθεση Πινέ-

λι κι έτσι εμπνεύστηκα αυτό το έργο, βασισμένο στον φουτουριστικό πίνακα του Καρρά "Η κηδεία του αναρχικού Γκάλλι". Στην αρχή ο τίτλος επρόκειτο να είναι "Η δολοφονία του αναρχικού Πινέλλι" αλλά τροποποιήθηκε για να αποφευχθούν οι εντυπώσεις." Ο Ενρίκο Μπαγί είναι, εδώ και μερικές δεκαετίες, ένας από τους πιο δραστήριους καλλιτέχνες της αβανγκάρντ. Στις αρχές της δεκαετίας του '60 ήταν ένας από τους ιδρυτές του "Ινστιτούτου Παταφυσικής του Μεδιολάνου".

Σε μία συνέντευξη που έδωσε τελευταία στην "Ριβίστα Ανάρκικα", ο Μπαγί σκιαγράφησε την καλλιτεχνική και πολιτική του τοποθέτηση: "Υπάρχει μία κατευθυντήρια δύναμη στον καλλιτέχνη που πάντα στηρίζεται στον αναρχισμό" δηλαδή, η επιθυμία της ελευθερίας και η εξέγερση ενάντια στις επιταγές του κομφορμισμού στην τέχνη. Μπορούμε να πούμε ότι κάθε καλλιτέχνης έχει έναν ορισμένο βαθμό αναρχικού πνεύματος και, σε μένα είναι ίσως κάτι περισσότερο, γιατί έχω συλλογιστεί βαθιά πάνω στις ιδέες κι έχω καλλιεργήσει αυτή την αίσθηση η οποία, για άλλους ζωγράφους, είναι μονάχα επιφανειακή. Για να επινοήσουμε πρέπει να σπάσουμε τους δεσμούς που μάς δένουν με προκαθορισμένες φόρμουλες. Το πιο σημαντικό είναι να μην υποτασσόμαστε παθητικά αλλά να καταλαβαίνουμε τι συμβαίνει γύρω μας. Πιστεύω ότι ένας καλλιτέχνης πρέπει να οικοδομεί και να εκφράζει τη δική του ελευθερία."

ΟΙ ΦΡΑΧΤΕΣ ΦΤΙΑΧΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΙΜΑΤΟΧΥΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΝΟ

Στις 5 η ώρα της 27 Δεκέμβρη 1983, εγώ κι άλλες δυό γυναίκες εισχωρήσαμε στον πύργο εναέριου ελέγχου, μέσα στην Αεροπορική βάση των ΕΠΑ στο Γκρήναμ Κόμμον. Με την ενέργεια αυτή παραβιάσαμε το νόμο περί κρατικών μυστικών: πρώτα με την είσοδό μας στη βάση κι έπειτα με την ανάγνωση απόρρητων εγγράφων στον πύργο ελέγχου. Παρόλα αυτά είμαστε κατηγορούμενες μονάχα για σοβαρές βλάβες στο φράκτη που περιβάλλει τη βάση. Με τη μοναδική αυτή κατηγορία η αστυνομία **MOD** αποσιώπησε το γεγονός της εισόδου μας σε μία "ευαίσθητη" περιοχή της βάσης. Είμαι σίγουρη πως ήθελαν ν' αποκρύψουν το γεγονός ότι στεκόμασταν στη θέση του πύργου για δύομιση ώρες και πως βρισκόμασταν μέσα στο κτίριο πάνω από μισή ώρα. Στο τέλος αναγκαστήκαμε να τραβήξουμε την προσοχή τους για να μάς συλλάβουν.

Θά έλεγε κανείς ότι ο στρατός των ΕΠΑ, τρομοκρατημένος απ' την παρουσία των γυναικών έξω απ' τη βάση, κρύφτηκε πίσω απ' την αστυνομία **MOD** που παίζει το ρόλο του μεσάζοντα, προστατεύοντας το αμερικάνικο προσωπικό απ' τόν άμεσο διάλογο ή την αντιπαράθεση με τις γυναίκες... Οι αστυνομικοί **MOD** είναι εξίσου διστακτικοί με τη δύναμη κατοχής την οποία υπηρετούν να εμπλακούν στη δημοσιότητα που θα συνεπαγόταν μία δίωξη βάσει του νόμου περί κρατικών μυστικών.

Εμείς μπήκαμε στον πύργο εναέριου ελέγχου με σκοπό να διαφεύσουμε τη δήλωση του κύριου Χέσελταϊν (Υπουργός Άμυνας της Αγγλίας -Σ.τ.Μ.) ότι οι γυναίκες είναι αδύνατο πιά να εισχωρήσουν σε "ευαίσθητους" χώρους της βάσης. Αυτή η ενέργεια αποτελεί απλά ένα παράδειγμα της άεσης με την οποία οι γυναίκες μπορούν και κατορθώνουν να μπουν μέσα στη βάση. Τα μέτρα υψίστης ασφαλείας για τὰ οποία εκείνος μίλησε δέν είναι φανερά. Ενώ ο διοικητής της αμερικάνικης βάσης επικρίνει απ' τόν Ρήγκαν κι ενώ ο Χέσελταϊν κα-

λύπτεται απ' τη δύσκολη θέση της Θάτσερ, εμείς μείναμε ν' αναρωτιόμαστε μήπως η αποτυχία να προφυλαχθεί πιά αποτελεσματικά η βάση είναι μέρος ενός πιά πονηρού μυστικού σχεδίου. Βρίσκονται οι πύραυλοι Κρούζ μέσα στην Αεροπορική βάση των ΕΠΑ στο Γκρήναμ Κόμμον, ή έχουν τοποθετηθεί σε κάποια άλλη ισχυρότερα φρουρούμενη και λιγότερο διαβόητη βάση, όπως αυτή του Μιλντενχως; Αεροπλάνο Γκάλαξυ έχει παρατηρηθεί να προσγειώνεται και να ξεφορτώνει εκεί. Ο πρόχειρος προφυλακτικός φράκτης στο Γκρήναμ, η συμπτωματική φύση της ασφάλειας, τείνουν να δείξουν πως είτε οι πύραυλοι βρίσκονται εκεί ουσιαστικά απροστάτευτοι ή πως έχουν μεταφερθεί κρυφά κάτω από κάποιο άλλο τμήμα της χώρας μας.

Τότε ποιός γελάστηκε και ποιός νίκησε αν συμβαίνει τό τελευταίο; Απ' τη μία πλευρά τού φράχτη είχαμε την αίσθηση ότι νικήσαμε με την έννοια ότι εμποδίσαμε την εγκατάσταση των Κρούζ στην περιοχή τού Γκρήναμ. Απ' την άλλη πλευρά τού φράκτη εκείνοι που κυβερνούν και που όντας μπασμένοι στο κόλπο μπορούν να νιώθουν ικανοποιημένοι με τόν τρόπο που κατάφεραν να μάς ξεγελάσουν περισπώντας την προσοχή μας απ' την αληθινή τοποθεσία. Εάν οι πύραυλοι δέν βρίσκονται στο Γκρήναμ, αυτό που πρέπει να καταλάβουμε είναι πως αν οι Γυναίκες τού Γκρήναμ βρίσκονται πράγματι παντού, τότε οι πύραυλοι Κρούζ δέν θά μπορούσαν να είναι πουθενά.

Έχοντας ξεσκεπάσει τόν Χέσελταϊν σάν ψεύτη ή ηλίθιο με την παρουσία μας στον πύργο ελέγχου, αφοσιωθήκαμε στην ανάγνωση των διάφορων φακέλων κι εγγράφων που βρίσκονταν γύρω μας, έκπληκτες για τό ότι είχαμε τό χρόνο να τό κάνουμε. Ανάμεσά τους βρήκαμε πληροφορίες για τόν τρόπο προσεγγίσης των απαίσιων αερόπλοιων και για την εκτόξευση των πυρηνικών πυραύλων με την κωδική ονομασία "ΘΕΡΜΑ ΟΠΛΑ". Αηδίασα με τη μιλιταριστική ορολογία, την υπερπλου-

στευση τού ονόματος "ΘΕΡΜΑ ΟΠΛΑ", την ψυχρή διατύπωση τελείως αποκρουστικών και απαίσιων αληθειών. Δέν μπορούσαμε να καταλάβουμε ένα μεγάλο μέρος των πληροφοριών, μιά και ήταν γραμμένες σε κωδική γλώσσα. Τις καταλάβαμε μόνο στη βάση της απόλυτης στειρότητας τους και τό πόσο αντίθετες είναι με τη δική μας αντίληψη για την ιερότητα και ομορφιά της ζωής. Αυτό με έκανε να σκεφτώ τὰ διάστρεβλωμένα μυαλά εκείνων που ζουν σε ένα κωδικοποιημένο, μηχανοποιημένο κόσμο, μήν αγγίζοντας ποτέ τη γή.

Ένα απ' τὰ ντοκουμέντα που κοιτάξαμε ήταν γραμμένο σε πιά απλή γλώσσα. Περιείχε τη μέθοδο αντιμετώπισης τρομοκρατών σε περίπτωση που καταλάβουν μιά αίθουσα ή ένα κτίριο μέσα στη βάση. Η μέθοδος συνεπαγόταν τόν αποκλεισμό και την εκκένωση της περιοχής και κατόπιν μιά ξαφνική έφοδο των "σκληρών παιδιών" με τό όνομα "**K9 Division**". Πιστεύουμε ότι τό "**K9 Division**" είναι τό επίλεκτο σώμα αμερικανών φρουρών οι οποίοι ταξιδεύουν μαζί με τούς πυραύλους και που έχουν την άδεια να σκοτώνουν. Αποτελούν την Πυρηνική Αστυνομία. Γυναίκες απ' τό ειρηνιστικό στρατόπεδο της Σενέκα μάς περιέγραψαν τούς ειδικούς φρουρούς ντυμένους στά μαύρα από πάνω ως κάτω και με πρόσωπο εντελώς καλυμμένο κάτω από μιά μαύρη μάσκα. Όλοι τους κουβαλούν ένα μακρύ μαύρο γκλόμπ. Εμείς έχουμε δει μονάχα ένα φρουρό μ' αυτή την περιγραφή στο Γκρήναμ, αλλά είδαμε τό μακρύ μαύρο γκλόμπ στά χέρια απλών αμερικανών στρατιωτών σ' αρκετές περιπτώσεις. Οι στρατιώτες και η αστυνομία **MOD** που ήρθαν να μάς βγάλουν απ' τόν πύργο ελέγχου ήταν οπλισμένοι με τουφέκια και περίστροφα.

Ο πρώτος που μάς βρήκε ήταν ένας αμερικανός της φρουράς ασφαλείας που μήκε απ' τη στέγη. Τόν παρατηρούσαμε ειρηνικά κάμποση ώρα να κατασκοπεύει

τό ειρηνιστικό στρατόπεδο μ' ένα ζευγάρι κυάλια. Ποτέ δέν θά ξεχάσω τήν έκφραση τού προσώπου του μόλις κατάλαβε πως θά έπρεπε νά μείνει γιά λίγα λεπτά μόνος του μαζί μας μέχρις ότου φτάσουν οι ενισχύσεις. Ήταν τρομοκρατημένος. Τά μάτια του μάς κύτταζαν μέσα από ένα γκρίζο πρόσωπο. Πάνω στόν πανικό του φώναζε καί μάς έσπρωχνε βία στίς σκάλες. Προσπαθήσαμε νά τόν καλμάrouμε, μά εγώ παραιτήθηκα νιώθοντας οργή κι απόγνωση γιά τήν αποτελεσματικότητα τής πλύσης εγκεφάλου καί τή χειραγώγηση τού ανθρώπινου μυαλού από κείνους που κατέχουν τήν εξουσία.

Συλληφθήκαμε ως ύποπτες γιά εγκληματική φθορά καί κρατηθήκαμε γιά 9 ώρες. Κατά τή διάρκεια τής ανάκρισης μάς ρώτησαν άν κάποια από μάς είχε πετάξει ένα κομμάτι χαρτί μ' ένα ποίημα, στόν πύργο ελέγχου. Κουρασμένη, κάποια από μάς είπε πως κάτι τέτοιο ήταν πιθανό, αλλά αντιδράσαμε αφήνοντας νά εννοηθεί ότι θά πρέπει νά είχε γραφτεί από κάποιον αμερικανό στρατιώτη που περνούσε ώρες ατέλειωτες στήν αίθουσα αυτή. Τό ποίημα μιλούσε γιά τήν απόλυτη απόγνωση καί μοναξιά — αισθήματα που πηγάζουν από τήν καρδιά, που άν κι έχουν διαστρεβλωθεί, δέν θάφτηκαν τελείως κάτω απ' τή στολή καί τό όπλο. Έχοντας περάσει μονάχα μισή ώρα στήν απαίσια εκείνη αίθουσα, περικυκλωμένη από στείρο θάνατο καί καταστροφή, δέν θά εκπλησσούμουνα άν μάθαινα ότι τό ποίημα είχε γραφτεί εκεί.

Γυρίσαμε στό στρατόπεδο στίς 6 τό πρωί. Οι γυναίκες εκεί μάς είχαν δει ν' αναβοσβήνουμε τά φώτα τού πύργου ελέγχου επιδιώκοντας τή σύλληψή μας. Η ρεπόρτερ από τήν "Γκάρντιαν" που μάς παρατηρούσε καθώς στεκόμασταν στή στέγη είχε φύγει νωρίτερα. Ξαναγύρισε στό στρατόπεδο μερικές μέρες αργότερα, έχοντας γράψει ένα άρθρο σχετικά μέ τήν ενέργειά μας. Όσο κατενθουσιασμένη κι άν ήταν τότε, τό άρθρο που μάς έδειξε είχε διαστρεβλωθεί εντελώς, γιατί ο εκδότης τής εφημερίδας τό είχε πετσοκόψει. Τό άρθρο της δέν τυπώθηκε ποτέ. Φαίνεται πως τό νά περάσεις πληροφορίες διαμέσου τών μέσων ενημέρωσης είναι πιό δύσκολο από ότι τό νά περάσεις μέσα στή βάση. Ο Χέσελταίν ήταν στέλεχος τών μέσων ενημέρωσης προτού γίνει Υπουργός Άμυνας καί γιά νά εκπληρώσει τό νέο του ρόλο, ο παλιός ήταν πολύτιμος. Έχει δημιουργήσει στό έθνος τήν εντύπωση ότι η βάση τών ΕΠΑ στό Γκρήναμ Κόμμον, είναι τελείως αποκλεισμένη μέ διπλούς φράχτες, σειρές ατέλειωτες από συρματόπλεγμα, καί ότι όλα αυτά περιπολούνται από φύλακες καί άγρια σκυλιά που τρέχουν τά σάλια τους προκειμένου νά γευτούν αίμα. Άν είστε εξοικειωμένος μέ τή βάση, θά ξέρετε πως δέν υπάρχει φράχτης σέ μερικά σημεία κι ότι σ' ένα μεγάλο μέρος του είναι πλεγμένος μέ τό παλιό σύρμα τής μπουγάδας καί μέ πλέξεις από λεπτό σύρμα. Είναι αυτά τά μέτρα προστασίας που θά περιμένετε νά περιβάλλουν πυραύλους Κρούζ;

(Κείμενο που έστειλαν γυναίκες τού Γκρήναμ Κόμμον στό περιοδικό **Outta Control**.)

Σύντροφοι,
μ' αφορμή τά μικροπεισόδια που έγιναν τελευταία στήν πορεία τού πολυτεχνείου θεωρούμε απαραίτητο νά κάνουμε μερικές διαπιστώσεις που αφορούν τή συμπεριφορά τού χώρου μας στίς πορείες καί τή νοοτροπία που επικρατεί γενικότερα.

Στή συγκεκριμένη πορεία είδαμε γιά μία ακόμη φορά έναν κόσμο νά πηγαίνει στήν πορεία, μή ξέροντας άν θά γίνει η πορεία ή ποιός θά είναι ο χαρακτήρας καί ο στόχος της.

Γεγονός είναι ότι κάθε φορά η κατάληξη μιάς πορείας, είναι τό σπάσιμο κάποιων βιτρινών, ο πανικός που έρχεται αναπόφευκτα καί μερικές συλλήψεις. Ακολουθεί βέβαια σάν επιστέγασμα τού επαναστατικού μας αυνανισμού, τό καθιερωμένο πιά "Κίνημα Συμπαράστασης". Φυσικά ο αστικός τύπος αρχίζει καί ξερνάει πάλι τά σκατά περί πάνκ, κουκουλοφόρων, περιθωριακών κλπ. (Διαλέγετε καί παίρνετε). Η θολούρα καί η αγανάκτηση τού κόσμου επεκτείνεται καί ο φαύλος κύκλος συνεχίζεται. Αυτά ως πρός τή μορφή τής πορείας. Όσον αφορά τό περιεχόμενό της είναι καιρός νά αναρωτηθούμε ποιούς σκοπούς εξυπηρετεί μία πορεία σήμερα. Υποτίθεται ότι κάνουμε τήν πορεία γιά νά δηλώσουμε στόν κόσμο τήν παρουσία μας, ώστε νά μή νομίζει ότι όλα κυλάνε ήσυχα καί ωραία, ότι τέλως πάντων υπάρχουν κάποιοι που ζούν καί αντιδρούν. Αλλά κατά πόσο ισχύει αυτό, τή στιγμή που οι περισσότεροι μετά τήν εκπλήρωση τού "Επαναστατικού" τους καθήκοντος εμφανίζονται ένα χρόνο μετά γιά νά ξαναπάσουν. Αυτή η κατάσταση βέβαια δέν είναι τυχαία καί έρχεται σάν αποτέλεσμα τής τελμάτωσης καί τής μιζερίας στήν οποία βρίσκεται ο χώρος τών τελευταίο καιρό.

Αυτά, σημαίνουν ότι υιοθετούμε τήν άποψη πως δέν πρέπει νά γίνεται μία πορεία; ΟΧΙ, ΦΥΣΙΚΑ ΟΧΙ!!! Δέν έχουμε τίποτα εναντίον μιάς πορείας. Από τή στιγμή όμως που παραδεχόμαστε ότι οι δυνατότητές μας είναι περιορισμένες, τό μόνο που μπορούμε νά κάνουμε είναι νά οργανώνουμε τίς πορείες μας μέ τέτοιο τρόπο ώστε νά μπορούμε νά τίς ελέγχουμε. Αυτό μπορεί νά γίνει μόνο από τή συντονισμένη δράση καί συνεργασία τών ομάδων που βρίσκονται διάσπαρτες στίς γειτονιές.

Απέναντι στήν ύπουλη καί οργανωμένη προσπάθεια τού ΠΑΣΟΚ νά ενσωματώσει καί νά αφομοιώσει κάθε τι ξένο καί εχθρικό πρός αυτό, κάθε τι που δέν εννοεί νά συμμορφωθεί μέ τό "Σοσιαλιστικό" παράδεισο, οι αμφιβόλου ποιότητας συναισθηματικές εκρήξεις μας δέν επαρκούν.

Στό οργανωμένο ψέμα καί πόλεμο τού κράτους τό μόνο που μπορούμε νά αντιτάξουμε είναι η δικιά μας ΑΥΤΟ-ΟΡΓΑΝΩΣΗ.

Μονάχα τότε η δουλειά μας θά αποκτήσει συνέχεια καί ίσως φέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, κάτι που περιττό νά τό τονίσουμε καταστρέφεται από μία πορεία βία, που όχι μόνο δέν μάς οδηγεί πουθενά αλλά κάνει καί τόν κόσμο τής γειτονιάς, που έχουμε πλησιάσει, νά τραβιέται πίσω φοβισμένος — αγανακτισμένος.

Ειρηνιστές δέν είμαστε καί πιστεύουμε ότι στή βία τής εξουσίας πρέπει νά αντιπαραθέσουμε τή δικιά μας βία. Όμως αυτή νά μήν είναι τυφλή, νά μήν προέρχεται μονάχα από μία ενστικτώδικη, εκτονωτική διάθεση, γιατί άς μή γελιόμαστε, η βία αυτή δέν έχει τίποτα νά κάνει μέ τή γενικευμένη επαναστατική βία που είναι συνειδητοποιημένη καί όπου, τό συναίσθημα κυριαρχεί.

ΠΡΟΣΟΧΗ Ο ΚΑΚΟΣ ΛΥΚΟΣ ΠΑΡΑΦΥΛΛΕΙ
(έχουμε πικρή πείρα)

Ομάδα Κόκκινων Αναρχικών "Η ΜΑΥΡΟΣΚΟΥΦΙΤΣΑ".

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΚΟΥΛΑΓΚ

ΓΑΛΛΙΑ

Στή διάρκεια τής πρόσφατης απεργίας των εργατών μεταλλοβιομηχανίας, περισσότεροι από 100 εργάτες τής Λωραίνης οργάνωσαν ενέργειες έξω απ' τα κατεστημένα συνδικάτα, γιά νά δείξουν τήν αηδία τους γιά τήν απραξία των κεντρικών συνδικάτων. Οι ενέργειες αυτές συμπεριλάμβαναν τό μπλοκάρισμα τρένων, τήν κατάληψη κυβερνητικών γραφείων, τή διατάραξη τής ακροαματικής διαδικασίας στά δικαστήρια καί τήν αφαίρεση πορτραίτων τού Μιτεράν απ' τά δημοτικά κτίρια.

ΠΑΡΙΣΙ: Στίς 22 Απρίλη μιά αναρχική ομάδα πραγματοποίησε βομβιστικές ενέργειες εναντίον γιापωνέζικων επιχειρήσεων γιά νά ενισχύσει τή δημόσια πίεση στή γιापωνέζικη κυβέρνηση, προκειμένου ν' αφήσει ελεύθερο τόν πολιτικό κρατούμενο Κατσουχίσα Ομόρι. Τό εργοστάσιο τής Σόνυ καί μιά έκθεση γιापωνέζικων αυτο-

κινήτων υπέστησαν μεγάλες ζημιές, δέν αναφέρθηκαν όμως σοβαροί τραυματισμοί. Η ομάδα που ανέλαβε τήν ευθύνη ανακοίνωσε στή Γαλλική υπηρεσία Ειδήσεων, ότι άν δέν ελευθερωθεί ο Ομόρι θά ακολουθήσουν κι άλλοι βομβισμοί. Στό μεταξύ η υπόθεση τού Ομόρι έχει πάει στό Ανώτατο Δικαστήριο κι αναμένεται ότι η απόφαση θά βγει σ' ένα χρόνο. Ωστόσο, φαίνεται απίθανη η ακύρωση τής προηγούμενης καταδικής εξαιτίας τής ιδιαίτερα πολιτικής φύσης τής πρώτης δίκης. Οι 4 γιापωνέζικες ομάδες υποστήριξης που έχουν αντίστοιχα έδρες στήν Οζάκα, τό Τόκυο, τό Κυότο καί τή Σαπόρο, υφίστανται επίσης διώξεις καί καταστολή, που συμπεριλαμβάνουν παράνομες συλλήψεις καί βιαιοπραγίες μέ στόχο τήν αναχαίτηση τού κινήματος "Ελευθερία στόν Ομόρι" καί τήν απομόνωσή του απ' τήν πλειοψηφία τού γιापωνέζικου λαού.

"ΑΜΕΣΗ ΔΡΑΣΗ"

Απ' τίς 15 Σεπτέμβρη 5 μέλη τής Γαλλικής αντάρτικης ομάδας "Άμεση Δράση" κάνουν απεργία πείνας σέ διάφορες φυλακές τού Παρισιού, διαμαρτυρόμενοι γιά τίς συνθήκες διαβίωσής τους. Οι Ελιέτ Μπέζ, Ρεζίς Σλέισερ, Βινσέντε Σπάνο καί Νικολά καί Κλώντ Αλφέν, κρατούνται 6 μήνες δίχως δίκη. Οι αρχές δέν αφήνουν τούς συγγενείς καί τούς φίλους τους νά τούς επισκεφθούν κι επιπλέον ο Ρεζίς Σλέισερ είναι στήν απομόνωση. Γράμματα καί κάρτες αλληλεγγύης μπορούν νά σταλούν στούς

Helyette Bess, 132 50/C DIIIR, 9 Avenue des peupliers 91705 Fleury-Merogis.

Nicolas Halfen 130 575/E 6315 D2, 7 Avenue des peupliers 91705 Fleury-Merogis.

Regis Schleicher, 219761 D21, 42 rue de la sante 75014 Paris.

Vincente Spanno, 731 407 ID, 1 Avenue de la division leclerc 94261 Fresnes Cedex.

Ο ΚΑΡΙΕΡΙΣΜΟΣ ΑΝΩΤΕΡΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΥ

Η Ουγγαρία θά επιτρέψει στούς εργάτες των περισσότερων επιχειρήσεων νά εκλέγουν τούς διευθυντές τους καί θά προσφέρει τή δυνατότητα γιά μεγαλύτερες διαφοροποιήσεις μισθών, οι οποίες θά ενθαρρύνουν τίς μετακινήσεις των εργατών σέ καλύτερες εταιρείες. Οι αποφάσεις αυτές που ανακοινώθηκαν στή Βουδαπέστη από τόν αντιπρόεδρο τού γραφείου προγραμματισμού Μίκλος Πουλάι, είναι αποτέλεσμα των θέσεων γιά τήν οικονομική μεταρρύθμιση που υιοθέτησε η Κεντρική Επιτροπή τού Κ.Κ.

ΣΕΞ ΑΛΛΑ ΠΕΝΤΑΓΩΝΟ

Ποιός μπορεί ν' αμφιβάλλει γιά τούς περίπλοκους δεσμούς ανάμεσα στήν αντρική εξουσία, τά όπλα, τόν πόλεμο καί τίς σεξουαλικές αναστολές; Στίς ΕΠΑ, ανάμεσα στό μηνιάτικο έξοδα τής **DIA (Defence Intelligence Agency)**, τής υπηρεσίας τού Πεντάγωνου που είναι αντίστοιχη μέ τή **CIA**, συγκαταλεγόταν μιά δαπάνη περίπου 15.000 δολάρια γιά τηλεφωνήματα σ' έναν αριθμό τής Ν. Υόρκης που πρόσφερε ακουστική πορνεία. Τώρα ένας ηλεκτρονικός "φραγμός" έχει μπει σ' αυτό τόν αριθμό όπου ακούγεται μιά μαγνητοφωνημένη γυναικεία φωνή νά περιγράφει σεξουαλικές πράξεις.

ΑΓΓΛΙΑ

Διαλύθηκε η κολλεκτίβα που διεύθυνε τό βιβλιοπωλείο καί τόν εκδοτικό οίκο **Freedom Press** καί που έκδιδε τήν ομώνυμη εφημερίδα. Η νέα εξαμελής κολλεκτίβα που ανάλαβε τώρα έκφρασε τήν επιθυμία γιά ένα καινούργιο ξεκίνημα μέ έμφαση στή δράση.

ΙΤΑΛΙΑ

Η πολιτική δίκη τής "7 Απρίλη", τής εργατικής αυτονομίας στή Ρώμη, τέλειωσε στίς 12 Ιούνη μέ τήν καταδική σέ φυλάκιση 55 απ' τούς κατηγορούμενους. 24 άτομα καταδικάστηκαν σέ 10 ή περισσότερα χρόνια, συμπεριλαμβανόμενων καί 5 πωινών από 20 μέχρι 30 χρόνια. Οι καταδικασμένοι έκαναν έφεση.

4 περίπου άτομα που επρόκειτο νά δικαστούν κατάφεραν νά τό σκάσουν στό εξωτερικό. Η Ιταλική κυβέρνηση έκανε κι άλλη αίτηση στή γαλλική κυβέρνηση γιά τήν έκδοση τού Τόνι Νέγκρι (καταδικασμένου σέ 30 χρόνια φυλάκιση) καί τού Ορέστε Σκαλτσόνε (καταδικασμένου σέ 20 χρόνια φυλάκιση).

Ο πολιτικός χαρακτήρας τής δίκης αποδειχεται περίτρανα απ' τό γεγονός ότι τά "εγκλήματα" γιά τά οποία κρίθηκαν ένοχοι 34 άτομα, δέν ήταν τίποτα παραπάνω από αφηρημένες κατηγορίες περί οργάνωσης ή συμμετοχής σέ "ανατρεπτική οργάνωση" καί μιά "ένοπλη συμμορία". Αυτή η δίκη είναι μέρος τής απόπειρας τού κράτους νά καταστείλει κάθε ανεξάρτητο ταξικό αγώνα, που δέν ελέγχεται απ' τά κόμματα καί τά συνδικάτα.

5 χρόνια μετά τίς πρώτες συλλήψεις, τό παρακλάδι τής υπόθεσης τής 7 Απρίλη στήν Πάντοβα συνεχίζεται, μέ 95 συντρόφους νά περιμένουν νά δικαστούν σέ μιά δικαστική αίθουσα ειδικής κατασκευής.

Αλλά η αντίσταση δέν συντρίφηκε. Η πάλη συνεχίζεται σέ κάθε τομέα τής κοινωνίας. Στίς 23 Ιούνη, συγκεντρώθηκαν στή Ρώμη χιλιάδες σύντροφοι απ' όλη τήν Ιταλία γιά νά διαδηλώσουν ενάντια στό "Άρθρο 90", που κατάρχησε πολλά δικαιώματα των φυλακισμένων, ενάντια στή συνεχιζόμενη χρήση τής προφυλάκισης καί υπέρ τής απελευθέρωσης των 4.000 πολιτικών κρατούμενων τής Ιταλίας. Η πάλη έξω απ' τίς φυλακές είναι συνδεδεμένη μέ εκείνη που διεξάγουν οι ίδιοι οι κρατούμενοι — τούς τελευταίους 10 μήνες πολλοί κρατούμενοι πήραν μέρος σέ απεργίες πείνας ενάντια στίς απαράδεκτες συνθήκες διαβίωσης τους, ιδιαίτερα τόν περασμένο Αύγουστο καί τό Μάρτη καί τόν Απρίλη αυτού τού χρόνου.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΚΟΥΛΑΓΚ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Στις 5 Δεκέμβρη κατέβηκαν σε απεργία πείνας οι κρατούμενοι της **RAF** (Κόκκινος Στρατός) διαμαρτυρόμενοι για τις εξοντωτικές συνθήκες φυλάκισής τους.

Το **Radical**, η εφημερίδα του Βερολινέζικου κινήματος ξανάρχισε να κυκλοφορεί παρά τις προσπάθειες του Δυτικογερμανικού κράτους να την κλείσει με τη δικαιολογία ότι δημοσίεψε ανακοινωθέντα των Επαναστατικών πυρήνων. Η νέα διεύθυνσή του είναι στην Ελβετία. Στο μεταξύ ένας πρώην συνεργάτης του περιοδικού ο Χάνς-Γιόργκ Σουμάχερ ζήτησε πολιτικό άσυλο στην Ολλανδία εξαιτίας των προσπαθειών του Γερμανικού κράτους για να εκδοθεί. Τό έγκλημά του είναι ότι θεωρείται τεχνικός συντονιστής του Νο 121. Τεκμήρια της ενοχής του είναι χειρόγραφα του που σχολίαζε διάφορα άρθρα και τα οποία βρέθηκαν στη διάρκεια μιας επιδρομής στα γραφεία του περιοδικού όπου κατασχέθηκε μέρος του Νο 121. Σύμφωνα με τους δικηγόρους του, αν εκδοθεί, αντιμετωπίζει τουλάχιστον 3 χρόνια φυλάκιση.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Απ' τα μέσα Σεπτέμβρη ως το πρώτο δεκαήμερο του Οκτώβρη, έγιναν πολλοί βομβισμοί. Ο τελευταίος έγινε στην πόλη του Πλόβνιτιβ και 6 άτομα σκοτώθηκαν. Οι δημοσιογραφικές ανταποκρίσεις δείχνουν ότι μία έκρηξη έγινε στο αιθροδρομικό σταθμό την ώρα που έφθανε ο Βούλγαρος πρόεδρος για να επισκεφθεί ένα κολλεκτιβοποιημένο αγρόκτημα. Την ίδια ακριβώς ώρα έγινε μία δεύτερη έκρηξη στη Βάρνα, δίχως να υπάρχουν θύματα.

Άλλες εκρήξεις έγιναν στη Σόφια και στη Στάρα Ζαγορά. Μία άλλη βόμβα ανακαλύφθηκε σ' ένα νοσοκομείο της Σόφιας. Ένα μήνυμα που βρέθηκε κοντά στη βόμβα αναφερόταν στην 40ή επέτειο της εγκαθίδρυσης της κομμουνιστικής εξουσίας στη Βουλγαρία με τα λόγια: "40 χρόνια, 40 βόμβες". Σ' αυτή τη φάση δεν είναι ξεκάθαρο ποιά οργάνωση — αν πρόκειται για τέτοια, κρύβεται πίσω απ' αυτή την εκστρατεία.

ΒΕΛΓΙΟ

Στο πρώτο δεκαήμερο του Οκτώβρη, έγιναν 5 εκρήξεις βομβών. Οι στόχοι συμπεριλάμβαναν ένα περιφερειακό γραφείο των Συντηρητικών (**CVP**) στο Ζέντ και τα γραφεία πολλών πολυεθνικών που ασχολούνται με την παραγωγή πυρηνικών όπλων, όπως της Λίτον, της Χάνουγουελ και της Μάν. Την ευθύνη ανέλαβε μία μαρξιστική ομάδα ένοπλης πάλης γνωστή σαν "Μαχητικοί Κομμουνιστικοί Πυρήνες".

Μετά απ' αυτά, η αστυνομία πραγματοποίησε μία σειρά επιδρομών, με την επωνυμία "Επιχείρηση Μαμούθ". Οι επιδρομές αυτές έγιναν ταυτόχρονα σε 120 σπίτια και γραφεία, που ανήκαν κυρίως σε αναρχικούς και αντιμυλιταριστικές οργανώσεις. Κατασχέθηκαν διάφορα πράγματα κι όσοι συλληφθηκαν κρατήθηκαν για ανάκριση κι αφέθηκαν ελεύθεροι την επόμενη μέρα. Η επιχείρηση εκτελέστηκε από μία νέα αντιτρομοκρατική ταξιαρχία, που συγκροτήθηκε μετά τον πρώτο βομβισμό.

ΑΝΑΡΧΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΑ

Φίλοι και σύντροφοι

Τό 17ο Συνέδριο της Διεθνούς Ένωσης Εργαζόμενων (ΑΙΤ), που διεξήχθηκε στη Μαδρίτη, ενέκρινε για μία ακόμα φορά τό ισπανικό τμήμα (**CNT**) σαν έδρα της Διεθνούς. Χαιρετίζουμε όλους τούς φίλους και συμπαθούντες.

Επίσης θά θέλαμε νά σάς πληροφορήσουμε για τήν διεξαγωγή ενός ψευδούς ενοποιητικού "συνεδρίου" της **CNT** τόν Ιούνη, που οργανώθηκε απ' τούς σεπαρατιστές της Βαλέντσια, που διασπάστηκαν απ' τήν αληθινή **CNT** και για μία άλλη ομάδα που εκδιώχθηκε πρόσφατα απ' τήν οργάνωση.

Τό ψεύτικο αυτό συνέδριο χρηματοδοτήθηκε απ' τή σοσιαλιστική κυβέρνηση κι υποστηρίχθηκε απ' τό επίσημα και τό ιδιωτικά μέσα επικοινωνίας: ραδιόφωνο, τύπο, τηλεόραση... Τό "συνέδριο" προστάτευαν ισχυρές δυνάμεις της Εθνοφρουράς που επιτέθηκαν και τραυμάτισαν τούς αληθινούς αναρχοσυνδικαλιστές, που ήρθαν από κάθε γωνιά της Ισπανίας για νά διαμαρτυρηθούν ενάντια σ' αυτή τήν ενέργεια. Η "νέα" **CNT** σχεδιάζει τή δράση της μέσα στά πλαίσια της εργατικής νομοθεσίας, πράγμα που σημαίνει συνδικάτα, διαιτητικά δικαστήρια, συνεργασία με τά κυβερνητικά ιδρύματα κλπ. και δέν έχει καμιά επαφή με τήν ΑΙΤ.

Μία μεγάλη οπισθοδρόμηση στην κοινωνική μας πάλη.

Με απελευθερωτικούς
χαρτισμούς
ο Γενικός Γραμματέας της ΑΙΤ
Φιντέλ Γκορόν Κανόια

ΓΡΑΜΜΑ ΠΟΛΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΗΓΕΤΗ ΤΩΝ ΑΓΓΛΩΝ ΑΝΘΡΑΚΩΡΥΧΩΝ

Αγαπητέ κ. Σκάργκιλ
Εδώ και μήνες εμείς κι οι συνδικαλιστές συνεργάτες μας παρατηρούμε με προσοχή τόν αγώνα σας για τό δικαίωμα στη δουλειά.

Ξέρουμε καλά ότι στη σημερινή εποχή ο αγώνας σας αποκτάει έναν πιό παγκόσμιο χαρακτήρα... Έχουμε ήδη καταδικάσει και συνεχίζουμε νά καταδικάζουμε σθεναρά τήν εξαγωγή κάρβουνου στην Αγγλία απ' τό καθεστώς Γιανουζέλσκι.

Εφόσον η Θάτσερ τά πάει τόσο καλά με τόν Γιανουζέλσκι, είναι καιρός νά βγάλουμε λογικά συμπεράσματα. Νά γιατί ελπίζουμε ότι στό όνομα της εργατικής αλληλεγγύης θ' αλλάξεις τή μη φιλική στάση σου απέναντι στό κίνημά μας. Θέλουμε νά εκφράσουμε διαμέσου εσού τήν αλληλεγγύη και τήν υποστήριξη μας πρός τούς απεργούς ανθρακωρύχους κι όλους τούς Άγγλους εργάτες.

Εκτελεστική Επιτροπή της εφημερίδας Ρομπόντικ
Πολιτική Ομάδα Ρομπόντικ
Ομάδα Ερμανουήλ Γκολντσταίν

ΙΡΑΝ

Οι ιρανικές αρχές κατασκεύασαν μία ειδική ηλεκτρική συσκευή για τό κόψιμο τών χειρών, εκείνων που τούς επιβάλλεται αυτή η ποινή, μέσα στά πλαίσια τών μεσαιωνικών νόμων τού καθεστώτος τών μουλάδων. Η ανακάλυψη της συσκευής ανακοινώθηκε από έναν ανώτερο αξιωματικό της αστυνομίας, σε συνέντευξη που παραχώρησε στην κρατική εφημερίδα "Κευχάν" τήν 21η Νοεμβρίου. Είπε, ότι η συσκευή θά αρχίσει νά χρησιμοποιείται στις φυλακές σε μία βδομάδα, και εξήγησε ότι κόβει τά χέρια "γρήγορα" και "με ακρίβεια".

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΚΟΥΛΑΓΚ

ΣΚΑΛΑ: Ο ΓΚΑΜΠΙΝ;

Ο Χοακίν Γκαμπίν Ερνάντεθ, ο πληροφοροδότης τής αστυνομίας και ο άνθρωπος που "θεωρήθηκε" ότι βρίσκεται πίσω απ' τή βομβιστική ενέργεια στή Σκάλα (στήν οποία 4 εργάτες σκοτώθηκαν, ανάμεσα στους οποίους και 2 μέλη τής CNT), έστειλε πρόσφατα μιά αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο τής Βαρκελώνης (όπου τώρα δικάζεται) ζητώντας τήν προσωρινή αποφυλάκισή του, με αιτιολογικό τό γεγονός ότι καθόλη τή διάρκεια τής υπόθεσης συνεργαζόταν με τήν αστυνομία.

Αυτή η αίτηση, μαζί με άλλα έγγραφα που αποδεικνύουν τή σχέση του με τήν αστυνομία, πέρασε στά χέρια του Δημόσιου Κατήγορου, ο οποίος έχει αρχίσει έρευνες σχετικά με τήν υπόθεση αυτή.

Στήν αίτησή του ο Χοακίν Γκαμπίν ο οποίος ήταν προφυλακισμένος απ' τό Γενάρη του 1981, ισχυρίζεται ότι συνάντησε έναν επιθεωρητή τής αστυνομίας ονόματι Χοσέ Μαρία στή Μουρθία, λίγους μήνες πριν τή βομβιστική ενέργεια, με σκοπό νά συζητήσουν τρόπους με τούς οποίους θά μπορούσε νά βοηθήσει τήν αστυνομία στόν αγώνα της ενάντια στους αναρχικούς, ομάδες και άτομα. Σύντομα, μετά απ' αυτή τή συνάντηση, ο Χοακίν Γκαμπίν συνάντησε 2 ακόμα αστυνομικούς που ανήκαν στή "Μπριγκάδα ντε Ινφορμαθιόν". Τόν έστειλαν στή Βαρκελώνη, όπου κατάφερε νά εισοδησει σε μιά αναρχική ομάδα. 2 μέρες αργότερα τά κτίρια τής Σκάλα στή Βαρκελώνη είχαν ανατιναχτεί. Τήν ίδια μέρα ο Γκαμπίν είπε στήν αστυνομία ότι ήξερε ποιοί είχαν πραγματοποιήσει τή βομβιστική ενέργεια και, σάν αποτέλεσμα τής πληροφορίας αυτής, 5 ελευθεριακοί που ανήκαν στήν ομάδα στήν οποία ο Γκαμπίν είχε εισχωρήσει, συνελλήφθηκαν.

Αυτοί οι σύντροφοι δέν έχουν ακόμα αφεθεί ελεύθεροι παρά τή συνεχή πίεση τής CNT, που πάντα υποστήριζε ότι ο Γκαμπίν ήταν προβοκάτορας κι ότι είχε εκτελέσει τή βομβιστική ενέργεια ο ίδιος, γιά νά δυσφημίσει τό αναρχικό κίνημα γενικά και τή CNT ειδικότερα.

ΚΑΝΑΔΑΣ

Η φιλελεύθερη κυβέρνηση δημιούργησε πρόσφατα μ' ένα νόμο που ψηφίστηκε στό Κοινοβούλιο μιά υπεραστυνομία τήν CSIS, που έχει τρομακτική εξουσία έρευνας κι επιτήρησης. Με βάση έστω και τήν απλή υποψία ή ιδέα η οργάνωση μπορεί νά βάλει σά στόχο οποιοδήποτε άτομο ή ομάδα που υποτίθεται ότι αποτελούν "απειλή" γιά τήν ασφάλεια του Καναδά και ν' ανοίγει νόμιμα τήν αλληλογραφία, νά παγιδεύει τηλεφωνα, νά παραβιάζει σπίτια και τόπους εργασίας και ν' αφαιρεί οτιδήποτε, νά εξετάζει πληροφορίες γιά τό φόρο εισοδήματος, τραπεζικούς λογαριασμούς κλπ. Απ' ότι φαίνεται ο στόχος της θά είναι και ειρηνιστές, ακτιβιστές, συνδικαλιστές, γυναικείες ομάδες, ακαδημαϊκοί ανάμεσα στους 800 χιλιάδες Καναδούς που είναι ήδη φακελωμένοι απ' τήν αστυνομία.

Περισσότερες πληροφορίες γιά τή δραστηριότητα τής CSIS από:

Vancouver Coalition Against the CSIS, PO

**Box 1718, Station A
Vancouver, BC, V6C1P7**

ΟΙ 5 ΤΟΥ ΒΑΝΚΟΥΒΕΡ

Μετά από ένα χρόνο νομικούς δικολαβισμούς, η δικαστική περιπέτεια τών 5 τού Βανκούβερ ολοκληρώθηκε με τήν επιβολή εξωφρενικών ποινών.

— Η Τζούλυ Μπέλμας, τώρα 21 χρονών, κρίθηκε ένοχη γιά τή Λίτον, τό **Red Hot Video** και τή συνωμοσία του Μπρίνκς και καταδικάστηκε σε 20 χρόνια φυλάκιση.

— Ο Τζέρυ Χάνα, 27 χρονών, κρίθηκε ένοχος γιά τό Μπρίνκς και τό **Red Hot** και καταδικάστηκε σε 10 χρόνια φυλάκιση.

— Η Άν Χάνσεν, 30 χρονών, κρίθηκε ένοχη γιά τό Μπρίνκς, τό **Red Hot**, τή Λίτον και τήν Τοίκι-Ντανζμύρ και καταδικάστηκε σε ισόβεια.

— Ο Ντούγκ Στούαρτ, 27 χρονών, καταδικάστηκε σε 6 χρόνια φυλάκιση γιά τό Τοίκι. Αθώωθηκε γιά τό Μπρίνκς.

— Ο Μπρέντ Τάιηλορ, 27 χρονών, κρίθηκε ένοχος γιά τό Μπρίνκς και γιά αδικήματα σχετικά με όπλα. Σε βάρος του εκκρεμεί μιά ακόμα δική γιά τή Λίτον, που πιθανόν νά εκδικαστεί τό χειμώνα.

"Είσαι μιά πραγματική απειλή γιά τόν Καναδικό τρόπο ζωής μας."

Μάρτιν Τού, ανώτατος δικαστής τής Β.Κ. πρός τήν Άν Χάνσεν.

ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΣΣΑ. ΕΙΜΑΙ ΕΝΑ ΑΤΟΜΟ ΠΟΥ ΑΙΣΘΑΝΕΤΑΙ ΜΙΑ ΗΘΙΚΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΟΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΥΝΑΤΟ ΓΙΑ ΝΑ ΕΜΠΟΔΙΣΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ.

Άν Χάνσεν πρός τό δικαστή Τού.

Ο στόχος τών αρχών ήταν διπλός. Απ' τή μιά θέλησε νά στιγματίσει τούς 5 σάν "εγκληματίες" ώστε ν' αποθαρρύνει οποιοδήποτε πολιτική συμπάθεια ή υποστήριξη κι απ' τήν άλλη νά δημιουργήσει μιά φρενιτιδα γιά τήν "τρομοκρατία" και τόν "αναρχισμό" ώστε νά πετύχουν τήν επιβολή μεγάλων ποινών, πράγμα που πέτυχαν.

(Γιά τήν υπόθεση τών 5 τού Βανκούβερ βλ. **ΑΝΑΡΧΟΣ** No 1)

ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΧΑΜΠΟΥΡΓΚΕΡΙΣΜΟΣ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ

Στό Πεκίνο έγιναν τά εγκαίνια του πρώτου "φάστ-φούντ" με καλεσμένους αξιωματούχους του Κομμουνιστικού Κόμματος, αστυνομικούς και άλλους ανώτατους κρατικούς υπάλληλους, που γεύτηκαν τά χάμπουργκερ και τίς τηγανιτές πατάτες. Τό όνομά του είναι "Γι - Λι" που στά κινέζικα σημαίνει "Τιμιότητα και Κέρδος" (!) Ως γνωστόν, ο κινέζικος σφιγγοζωντισμός (κατά προσέγγιση απόδοση στά ελληνικά τής λέξης που δηλώνει στά κινέζικα τόν σοσιαλισμό) θεωρεί τή μιά έννοια συμπλήρωμα τής άλλης. Έμβλημα του "φάστ-φούντ" ο ... Ντόναλντ Ντάκ.

Δυό μέλη τής **Azione Rivoluzionaria** οι Γκάμπι Χάρτγουιγκ και Γουίλι Πίροτς, κρατούνται σε "ψυχιατρικά" κελιά αισθητηριακής στέρησης. Έχουν τοποθετηθεί κάμερες γιά νά τούς παρακολουθούν συνέχεια 24 ώρες τό 24ωρο. Οι πτέρυγες τής φυλακής είναι απόλυτα αυτοματοποιημένες και οι πόρτες ανοίγουν και κλείνουν ελεγχόμενες από απόσταση. Δέν επιτρέπεται κανένα χρωματιστό αντικείμενο μέσα στά κελιά. Καί οι δυό εκτίουν ποινή 24 χρονών. Μπορεί κανείς νά έρθει σ' επαφή μαζί τους στις ακόλουθες διευθύνσεις:

Gaby Hartwig:
Carcere Speciale, Via Medassimo,
Voghere, Italy.
Willy Piroch:
Carcere Speciale, Andria 300 1-70059
Trani (BA), Italy.

N. YOPKH

Μιά μαοϊκή ομάδα η Αντίσταση τών Κόκκινων Ανταρτών έκανε δυό βομβιστικές επιθέσεις ενάντια στό Νοτιοαφρικάνικο Προξενείο και μιά εταιρεία που έχει δοσοληψίες με τή Ν. Αφρική, γιά τήν καταπίεση τών μαύρων που έχει ενταθεί τόν τελευταίο καιρό στή χώρα αυτή.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ;

John Clark

που ζούμε σε μία εποχή εδραιωμένης οικονομικής δύναμης. Αφού δεν έχουν εξηγηθεί πώς μπορούν να βρίσκονται όλοι σε μία θέση ίσης διαπραγματευτικής δυνατότητας, δίχως την κατάργηση των συμερινών σχέσεων ιδιοκτησίας, φαίνεται πιθανό ότι αυτό που προτείνουν είναι ένα σύστημα όπου οι εύποροι ενώνονται εθελοντικά για να χρησιμοποιήσουν βίαια κι εξαναγκασμό ενάντια στους φτωχούς και τους αδύναμους, προκειμένου να διατηρήσουν ταξικά προνόμια.

Έτσι, μετά την υποτιθέμενη κατάργηση του κράτους, διακινούνται οι καταχρήσεις του κράτους.

50. Ντέ Τζώρτζ, σ. 37.

51. Πάβλ Γκούντμαν, "Η Μαύρη Σημαία της Αναρχίας", (Κόρινθ, Βερμόντ, Εκδόσεις Μαύρο Βουνό). Το άρθρο αυτό δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στο *New York Times Magazine* 14, Ιούλη 1968.

52. Μπάμπερ, σ. 25.

53. Κράνικ, σ. 114.

54. Μάρραιη Μπούκταν, "Για μία Οικολογική Κοινωνία" (Μόντρεαλ, Εκδόσεις Μαύρο Ρόδο, 1980).

55. Νταίβιντ Μόρρις και Κάρλ Ές, "Εξουσία της Γειτονιάς; ο Νέος Τοπικισμός", (Βοστώνη, Μπήκον Πρές 1975) και Κάρλ Ές "Κοινοτική Τεχνολογία", (Ν. Υόρκη, Χάρπερ και Ρόου 1979).

56. Τζώρτζ Ντένισον, "Οι Ζωές των Παιδιών", (Ν. Υόρκη, Βιντάζ Μπούκς 1969).

57. Βλ. ιδιαίτερα το εισαγωγικό δοκίμιο του Μπούκταν, που είναι μία σύντομη αλλά αριστουργηματική εξέταση της σχέσης μεταξύ θεωρίας και πρακτικής, μέσα στο ιστορικό τους πλαίσιο.

58. Ντέ Τζώρτζ, σ.σ. 12-13.

59. Οι τελευταίοι είναι που έχουν μία Μαρξιστή ανάλυση όχι τόσο οι κοινοτιστές, όπως ισχυρίζεται ο Ντέ Τζώρτζ. Πάνω σε αυτό το ζήτημα βλ. το άρθρο "Αναρχισμός και Συνδικαλισμός" στη "Φρήντομ" 35 (26 Οκτώβρη 1974): 4 και (2 Νοέμβρη 1974): 6. Ξαναδημοσιεύεται η διαμάχη Μαλατέστα - Μονάτ αναφορικά με τον συνδικαλισμό και τον κομμουνισμό. Ακόμα πιο σημαντικό είναι το άρθρο του Τζώρτζ Γούντκοκ "Ο Αναρχισμός του Τσόμσκυ". "Φρήντομ" 35 (16 Νοέμβρη 1974): 4 όπου συζητείται η φύση του αναρχισμού του Τσόμσκυ και του Γκερέν με βάση την ιστορική διαίρεση του αναρχισμού.

60. Ξανά η εισαγωγή του Μπούκταν στις "Αναρχικές Κολλεκτίβες" είναι σχετική.

Ο ΜΕΓΑΛΟΡΩΣΟΣ ΔΕΣΜΟΦΥΛΑΚΑΣ

γαν και διεξάγουν πάντοτε αυτοί οι λαοί για μία πραγματική αυτονομία και όχι μόνο γλωσσική και τυπική, κάτω από την αιγίδα του μοναδικού Κ.Κ. Ένας τέτοιος αγώνας θέτει σε αμφισβήτηση όχι μόνο τα τοπικά Κ.Κ. αλλά και την επιθυμία της εξουσίας για ομοιομορφία. Για την ώρα πρόκειται για την επανεύρεση της ταυτότητάς τους, με προϋπόθεση την κατάρρευση της τωρινής αντίληψης της ΕΣΣΔ. σαν ομοσπονδίας υπό μεγαλωρώσικη ηγεμονία.

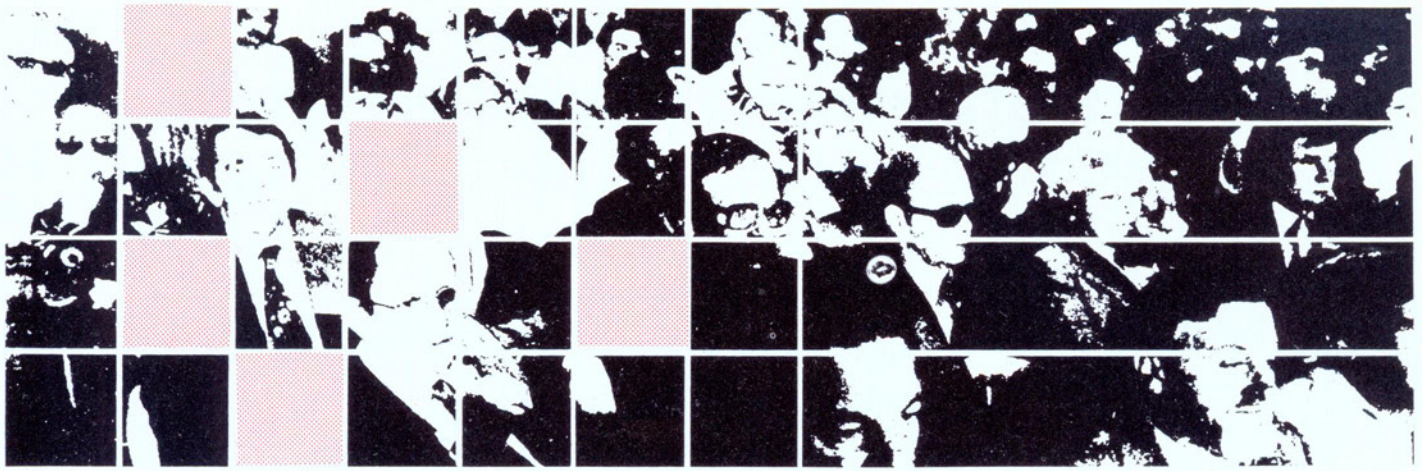
(Τέλος του δεύτερου μέρους)

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ Ο ΦΑΝΤΑΡΟΣ ΑΝΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΟΣ

Παρόλο που τα υπερσύγχρονα πυρηνικά όπλα μπορούν να καταστρέψουν περισσότερες από μία φορές τον πλανήτη μας, "η τεχνολογία δεν έχει ωφελήσει και πολύ τον κακόμοιρο παλιό στρατιώτη", συμφωνάει με τα λόγια του στρατηγού Σάρρυ. Όχι μόνο οι συνθήκες δεν καλυτέρεψαν αλλά, απ' ό,τι φαίνεται, σ' ένα μελλοντικό πόλεμο θ' αυξηθούν η σύγχυση, ο φόβος, ο κόπος και η εξάντληση που ανέκαθεν ήταν το μερίδιο του στρατιώτη. Οι νέες γενιές όπλων δίνουν τη δυνατότητα να πολεμάς χωρίς ανάπαυλα, αλλά κανένας στρατηγός δεν κατάφερε ακόμα να μάθει τους στρατιώτες του να πολεμούν χωρίς ύπνο. Έτσι, ο κάθε φαντάρος θα πρέπει να μεταφέρει μεγάλες ποσότητες από πολεμοφόδια, υπεριώδη στόχαστρα καθώς και βαριά γυαλιά, ενώ στην περίπτωση χημικού ή

βιολογικού πολέμου θα πρέπει να μεταφέρει λαστιχένια γάντια, μπότες και μάσκα βάρους πάνω από πέντε κιλά. Η απολύμανση δε όλων αυτών θα είναι όπως διόλου αδύνατη λαμβάνοντας υπόψη το χρόνο, το προσωπικό, και τον εξοπλισμό που χρειάζονται. Ο θόρυβος εξάλλου των χρεώων όπλων θα προξενήσει σίγουρα βλάβες στην ακοή, αφού ένα ολμοβόλο 155 χιλιοστών προξενεί εκρήξεις των 181 ντεσιμπέλ. Τα υποπροστατευτικά μηχανήματα που υφίστανται χειροτερεύουν τη θέση του φαντάρου, επειδή δεν του επιτρέπουν να διακρίνει το προειδοποιητικό σφύριγμα από τις επερχόμενες οβίδες.

Όμως τα παραπάνω προβλήματα είναι επουσιώδη μπροστά στους κινδύνους για τη ζωή του στρατιώτη. Κι αυτό γιατί παρά την τεχνολογική τελειότητα των φορητών όπλων, ο χειριστής τους εκτίθεται επικίνδυνα, αφού για κάθε ρίψη πρέπει να στέκεται μέσα στη γραμμή πυρός των αντιπάλων.

Η ΑΛΙΚΗ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΗΣ ΒΟΤΚΑ

Η Σοβιετική Κυβέρνηση έχει εδώ και κάμποσο καρό τριπλασιάζει την τιμή της βότκα προσαθώντας να εξοβελήσει την πανούκλα ή αλκοολισμό απ' τόν Εργατικό Παράδεισο — τό ένα τρίτο όμως τού χρηματικού ποσού που ξοδεύεται στά καταστήματα τροφίμων εξακολουθεί ν' αντιστοιχεί στά ποτά.

Οι διευθυντές εργοστασίων βρίσκονται σέ απόγνωση. Όταν οι εργάτες "σουρώνουν" γράφουν σι' αρχιδια τους τήν πειθαρχία ή τήν αράζουν σέ μία ήσυχη γωνιά, ξεχνώντας ολότελα τό πεντάχρονο πλάνο.

Ανάμεσα στά 1970 καί τά 1979 ο σοβιετικός πληθυσμός αυξήθηκε κατά 9%. Η παραγωγή οινοπνευματωδών, όμως, αυξήθηκε κατά 33% κι η παραγωγή κρασιού κατά 49%. Φαίνεται, λοιπόν, ότι οι κρατικές αρχές τηρούν μία αμφίσημη στάση — η άμετρη κατανάλωση οινοπνεύματος εξαλείφει μία πιό επικίνδυνη εκδήλωση δυσάρεσκειας.

Στή "σοσιαλιστική" Πολωνία, επίσης έχει υπολογιστεί ότι σέ κάθε 840 άτομα υπάρχει ένας αλκοολικός καί 2 εκατομμύρια άνθρωποι πρόκειται μελλοντικά νά γίνουν. Τό 70% τού αλκοόλ καταναλώνεται στή διάρκεια τών εργασιμών ωρών.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Στις 21 Ιούλη, 3 άτομα μέ πολιτικά που δήλωσαν αστυνομικοί, απήγαγαν τόν αναρχικό Οράτσιο Βαλάστρο, που εργαζόταν στήν Αρντές, στή Ν. Γαλλία, στήν πόλη Πριβάς (100 περίπου μίλια απ' τή Λυών).

Στή συνέχεια τόν πήγαν σ' ένα έρημο μέρος όπου τόν ξυλοκόπησαν απειλώντας τον ότι θά τόν σκοτώσουν άν αρνιόταν νά συνεργαστεί μέ τήν αστυνομία, διεισδύοντας, γιά λογαριασμό της, σέ υποτιθέμενες ένοπλες ομάδες που σύμφωνα μέ τήν αστυνομία υπάρχουν στό Παρίσι.

Επίσης πρόσφεραν στόν Οράτσιο χρηματική αμοιβή. Επιπλέον, τόν ανάκριναν γιά τίς ομάδες "Άμεση Δράση" καί "COLP".

Ο Οράτσιο αρνήθηκε φυσικά νά συνεργαστεί μέ τήν αστυνομία μέ οποιοδήποτε τρόπο καί δέν ειπε τίποτα γιά τίς ομάδες εκείνες γιά τίς οποίες δέν ξέρει τίποτα.

Στις 25 Ιούλη, ο Οράτσιο δέχθηκε σπιτί του ένα τηλεφώνημα όπου τού ζήτησαν μία απάντηση κι επανέλαβαν τίς απειλές νά τόν σκοτώσουν σέ περίπτωση που θ' αρνιόταν νά συνεργαστεί.

Άμέσως μετά απ' αυτό, ο Οράτσιο υπόβαλε μήνυση. Η υπόθεση βρίσκεται τώρα στά χέρια τού Γιούζ Μπορέλ, στήν Πριβάς.

(Ο Οράτσιο Βαλάστρο είναι ο σύντροφος που λιποτάκτησε απ' τό στρατό στήν Ιταλία καί καταδικάστηκε απ' τό στρατοδικείο σέ 5μηνη φυλάκιση γιαντί αρνήθηκε, σάν αναρχικός, νά υπηρετήσει. Τά δυό τελευταία χρόνια ζεί εξόριστος στή Γαλλία.)

Σύντροφοι καί φίλοι
τού Οράτσιο Βαλάστρο

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Ο Παναγιώτης Παπαδόπουλος

δικάζεται τήν 1η

Μάρτη γιά προκήρυξη που αφορούσε τήν υπόθεση Φ. Δανάτου, τό καλοκαίρι τού '83, χωρίς νά έχει σχέση μέ τό κείμενο αυτό. Δικάζεται πάλι στίς 29 Μάρτη γιά δικιά του προκήρυξη σχετικά μές τίς "αυτοκτονίες" τών φαντάρων.

Επίσης δικάζεται στίς 3 Απρίλη, γιά προκήρυξη που μοίραζε τό καλοκαίρι τού '83 στή συναυλία συμπαραστάσης στόν σύντροφο Φ. Δανάτο που έκανε τότε απεργία πείνας στίς φυλακές. Σύμφωνα μέ τό κατηγορητήριο "δυσφημούνται τά ΜΑΤ, τά ΜΕΑ, οι δεσμοφύλακες, η Γ. Ασφάλεια καί η κυβέρνηση". Μάρτυρες κατηγορίας είναι ο πρώην διοικητής τών ΜΕΑ, Μιχάλης Γεωργακάκης καί ο ασφαλίτης Ιωάννης Μαρκάκης.

Σύντροφε, μόνο μέ τή δική σου συμπαραστάση καί βοήθεια θά καλυφθούν πολιτικά καί οικονομικά οι κατηγορούμενοι. Κουτιά ενίσχυσης σέ στέκια καί βιβλιοπωλεία (Ελεύθερος Τύπος, Κομμούνα, Δ. Βιβλιοθήκη κλπ.) καί στά Προπύλαια τά πρωινά.

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΘΛΗΣΗΣ & ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ
ΑΝΟΙΧΤΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΑΓΑΠΩ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ & προσπαδω

ΚΑΝΕΝΑΣ ΟΙΚΤΟΣ ΓΙΑ ΟΤΙ ΑΦΑΙΡΕΙ ΤΗ ΧΑΡΑ ΤΗΣ
ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΜΑΣ ΖΩΗ

ΜΙΑ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

ΤΟΥ ΥΦΑΡΠΑΓΕΙΟΥ ΛΥΣΣΑΣΜΕΝΗΣ
ΝΕΑΣ ΓΕΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΟΥ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ